

فەوژارتن و بەرھەفکرن
د. فاخر حەسەن گولی

زێبایی حەنسۆ دیوانا موحەمەد ئەمین

دیوانا

موحه‌مه‌د ئەمین‌ه‌سۆ زیباری

موحه‌مه‌د ئەمین‌ه‌سۆ عه‌لی‌ کادانی - زیباری

١٩٩٧-١٩٥٦

قه‌وژارتن و به‌ره‌ه‌فکرن

د. فاخره‌سه‌ن گولی

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

دیوانا
موحه‌مه‌د ئەمه‌ین هه‌سۆ زێباری

په‌رتووك

د. فاخر هه‌سه‌ن گوئی

شه‌موژارتن و به‌ره‌هه‌شكرن

ئێكۆ / ٢٠٢٢

چاپ

دیار عبدالله
جه‌گه‌رخوین جه‌مه‌یل
واره‌یل عبداللهباقی

دیزاین

به‌رگ

978-9922-9167-9-8

ISBN

D- / ٢٦٦٣ / ٢١

ژمارا سپاردنۆ

© مافی چاپی یی پاراستیه بۆ

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964 750 471 0863

📍 Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

ديوانا

موحه مهەد ئەمىن هەسۆ زىبارى

پیشهکی

ئەف دیوانه ئیکه ژ ئەوان دیوانان ئەوین گەلەگ بەرفرەه کو سەدان هەلبەستین ئایینی، ئەفینداری، سیاسی و نیشیمانی و جفاکی ب خوەفه دگریت، کو هەر هەلبەستەکی خوەشیهکا تاییهتا خوە یا هەی، د ئەفی پیشهکییدا هەول هاتیهدان کو ب شیوهیهکی ریکوپیئک پیداجوونەک د ژیانامهیا (موحهمد ئەمین حەسو)یدا بهیتهکرن، پاشان گرنگترین خالین گریدای ب ئەفی دیوانیته رۆهن و ئاشکرا ببن.

هەلبەستفان ژلایع جفاکیه:

(موحهمد ئەمین حەسو ئەلی) خەلکی گوندی (کادان) سەر ب دەقەرا (زیباریان)فه، ل سالا (۱۹۵۶)ئ ل گوندی ناقبری هاتیه ل سەر دونیایع، هەلبەستفانی چەند سائین دەستیپکا ژیارا خوە ل گوندی خوە دەریاز کرینه. ل ل سالا (۱۹۶۱)ئ ژیهەر ئالۆزی و کیشهیا دناقبهرا هۆزین دەقەریدا نهچار بوویه گوندی خوە بجه بهیلت و بهرهف گوندی (کانی هەسپان) کو دکەفیه د ناقبهرا بهردەرەش و رووفیا دا بچیت و بنهجه ببیت.

هەلبەستفان ژلایع زانستیه:

ناقبری ل سالا (۱۹۶۵)ئ دەست ب خواندن کر کو (ئەلیف و ب)ع، خواندنا قورئانا پیروژ و (فتح القریب) یا شهریعتی ئیمام شافی ل دەف برایع خوە (مهلا موحهمد صالح حەسو)ی خواندن. هەروهسا (فتح العین بشر قره العین بمهمات الدین) نخیسینا (زهینولدين ئەحمەد عەبدولعەزیز هندی) هندهک جارن هاتن و چوونا گوندی (دولجانا مەزن) دکر و ل نک (مهلا موحهمد تاهر شهی زیباری) دخواند. بهردەوامی دایه خواندنا فهقیاتیع و زانستهکی باش

بدهستخوهفه هینابوو. ههژی گوتنییه کو هیچ جارەکی ناڤهاتی نهچوووه
خواندنکههه ب تنی خواندنا ئایینی ل مزگهفتان و ل دهف مهلایان خواندییه.

ههلبهستخان و ژ دهستدانا پیان:

هیشتا ههلبهستخان (موحه مهده ئه مین حهسو) د ژیی سنیلیدییدا بوو رهوشا پانیا
پین ئهوی ئالوزبوون، ههتا گههسته ئاستهکک وهسا ئیدی شیانیین ریقهچوون
نهما واته نه دشییا پانیا پین خوه دانیته ل سهر ئهردی و بریقه بچیت، ههر ژبهه
ئهقی چهندی ژ نهچاری ل سهر تیلین پین خوه بریقه دچوو، رۆژ ب رۆژ ئیش و
ژانیین ئهوی پتر لیهاتن و ههتا گههسته ئهوی ئاستی کو ههر دوو پین ئهوی
ب شیوهیهکک نه سرۆشتی قهبوون و فهقهرات هاتنه خوار و دهست قهبوون،
مالباتا ئهوی ههولین رژد ل سهر چاره سههیا ئهوی ل دهف نوژدار و حهکیمان
دان لئع بئع ئه نجام بوون، ل داویخ ب تهمامی بو کسهکک پهکهفتی و پین
ئهوی ژ کار کهفتن و ههر دوو دهستین ئهوی سست و خاقبوون، لهوړا ب
زهحمهت دشییا بنفیسیت و مضای ژ دهستین خوه وهریگریت. لئع ئهف کاره
نهبوو هۆکاری ئهوی چهندی کو ژ خودی و خه لکک دویر بکهفتی، بهروفاژی
ئهقی ههمیی ب هاریکاریا (عهنتهر مستهفا شووشی) کو ژبو هاتن و چوونا
مزگهفتی بهردهوام ل پشتا خوه دکر و ل ههیا ره مهزانا پیروژ (که بارهیا
گوندی کانی هه سپانا مهزن) دکر. ژلایخ دیتره گهنجین گوندی مینا
(میقداد عهلی، ئیسماعیل سادق، محیه دین ره مهزان، ئیبراهیم حسین و... هتد)
رۆژانه سه ره دانا ئهوی دکر و ب ئهقی چهندی مورالا ئهوی زیدهتر لئع دهات و
خوه شییهک ل دهف ئهوی پهیدا دبوو.

ههلبهستان و ژ دهستانان دايك:

ههلبهستان پشتی مائاقاییا دهیکا خوه خانم (مريهم موحه مەد ئەحمەد) گەلەك پەريشان بوو و ههلبهستهكی ل ژیر نافونیشانی (هۆ هۆ دایع) قههاندبوو و ل مالکین دهستیپکا ههلبهستهكی ب ئەفی شیوهی باسی بارکرنا دهیکا خوه بۆ جیهانا دیتەر دکەت و دبێژیت:

هۆ هۆ دایع ئەز غەریبم

هیشتا زی بوو بۆ تە بارکر

دایع هناف بۆ تە سۆتن

دلێ رەبەن تە هەژارکر

چاف کۆرە بوون ژ پۆندکا

میلاکا من بریندارکر

تە خاتر خاست و بەرزەبووی

هندی من گۆت و ههوارکر

ههلبهستان و قههاندنا ههلبهستان:

ل دویف ئەوان بەلگەیی ل بەردەست، ههلبهستفانی ل دهستیپکا ساڵا (۱۹۷۷)ی دەست ب قههاندنا ههلبهستان کریه. کو ب سەدان ههلبهستین جواروجۆر ب تاییهتی یین ئەقینداریی قههاندینە، شیانین ئەوی گەهشتبوو ناستهكی وەسا کو هژمارەکا زیدە یا ههلبهستفانین ئەوی سەردەمی پەيوهندی ل گەل گریدا بوون و شیومرەندی د نقیسینا ههلبهستاندا دکر داکو ب ئەفی چەندی (موحه مەد ئەمین حەسۆ) بوچوونا خوه ل سەر ههلبهستین ئەوان دیار بکەت، ئەرشیفی ناقبری پرن ژ ئەقان جۆرە ههلبهستان، بگره ژ زاخۆ، ئاکری، دیانا، بەحرکی، دھۆکی پەيوهندی هەبوون. ههژی گۆتییە کو هژمارەکا زیدە ژ ههلبهستین ئەوی ب تاییهتی یین ئەقینداریی

ژلايى گەلەك سترانبیژانقە بووینە ستران، نەمازە ژلايى سترانبیژى ئاقدار
(ئەحمەد زیبارى) كو كەسەكى نىزىكى ئەوى بوویە ب دەهان هەلبەستىن
ئەوى كرىنە ستران.

هەلبەستخان و بەهرەيىن دىتر:

هەلبەستخان سەرەپای قەھاندنا هەلبەستان چەندىن بەهرەيىن دىتر ژى هەبوون
بۆ نموونە: خواندنا چىرۆك و سەرھاتىيىن رۆستەمى زال و مەلا مەشھوورى بۆ
كوچك و ديوانان، چىكرنا رادىۆ و مسەجلا، دروستكرنا پانكا ل سەر
پاترييىن بچويك، چىكرنا ويىنەيىن رەنگا و رەنگ، پنىكرنا پىلاقىن
لاستىكى كو ئىكەم كەس دەاتە هژمارتن بۆ ئەقى كارى، چىكرنا دەفین
چەرمى، دروستكرنا تزيان ب بەركىن زەيتوينا، چىكرنا تەلەفونا كو ب
دويراتيا (۳۰۰) مېتران پىخ دئاخفتن، دروستكرنا دەزگەھيىن دەنگى وەك يىن
مەزگەفتان، كەسەكى گەلەك شەھەزە د ياريا گوستىركانىدا هەبوو و
چەندىن بەهرەيىن دىتر.

مائاڤايا هەلبەستخانى:

هەلبەستخان ل رېككەفتى (۱۹۹۷/۴/۱۰) ئى ب ئەگەرى رويدانەكا تورمبىلى د
رۆژەكا باران و تەرگ و گژلۆكدا د ناقبەرا رووڤيا و ئاكرىدا گيانى خوە ژ
دەستدا، هەر ديسان براى ئەوى (موحەمەد سەعيد حەسۆ) و برازايى ئەوى
(جەعفەر موحەمەد سالىح حەسۆ) ب دژوارى بريندار بوون، قەدەرا ئەوى وەسا بوو
ل گوندى (كانى هەسپانا مەزن) هاتە قەشارتن. هەژى گۆتنييه كو ناقبرى
هەتا مائاڤايى خىزان پىك نەھىنابوو.

چهند تیبینیڤن گرنڭ ل سهر دیوانی:

ههول هاتیهدان ئامازه ب گرنڭترین خالین گریڊای ب ئەقی دیوانی بهیتهکرن و ب ئەقی شیوهیی ل خواری نه:

- ئەف دیوانه ژ (۲۷۷) ههلبهستان پیکهاتیه کو ل دویف وی دابهشکرنا مه ریکخستی (۱۵) ئایینی، (۱۴۵) ئەقینداری، (۳۹) سیاسی - نیشتمانی و (۷۸) جفاکینه، لی ههژی گۆتیه پتريا ههلبهستین ئەوی ب ئەقینداریی قه گریڊاینه.

- ههلبهستخان ل دویمهیکا پتريا ههلبهستین خوه (موحهمهده ئەمین حهسو) نقیسیه، ل قیری دیار دبیت کو ناقی ئەوی یی ههلبهست نقیسینی (موحهمهده ئەمین حهسو) یه.

- ب هیچ رهنگهکی مه دهستکاریا رینقیسا هۆزانهانی نهکریه، ب تنی د ئەوان پهیقاندا کو ب شاشیا رینقیسی دهینه هژمارتن و کارتیکرنی ل ریتم و واتایا هۆزانی و چارچووقی گشتیئ ئەوی ناکهت، راستهکرن هاتینه ئەنجامدان، بۆ نمونه: (چو - چوو)، (بو - بوو)، (بو - بو) و... هتد.

- ههول هاتیهدان ههر پهیشهکا نه رۆهن یان پهیقین پیدقی ب پیناسهکرنی د دیوانیدا، ب شیوهیهکی ریکوپیک ل پهراویزان هاتینه نقیسن.

- چونکی د دیوانیدا دیرۆکا قههاندنا ههلبهستی نههاتیه دیارکرن، لهورا مه ههولدایه ب ئەقی شیوهیی بهردهست ریکبیکین.

- ئەف دیوانه مینا گهلهک دیوانین دیتر، هندهک ههلبهست دوو یان سی جارن هاتینه قههاندن، ههر ب ئەقی مهبهستی مه ههولدا دانهیهکی ژ ئەوان وهک ههلبهستا بنههتی ل قهلهم بدهین و ل گهل دانهیین دیتر بهروارد بکهین و جیاوازیین ئەوان ل پهراویزان بنقیسن، داکو ب ئەقی چهندی پتر بیته جهی مفا وهگرتنی.

- شیوازی نقیسینا ئەقی دیوانی ب دەقوگا دەقەرا (زیباریان) هاتیە نقیسین و
هەر کەسی ب هویری ئەقی دیوانی بخوینیت دی بۆ ئەوی دیار بیت.

- د ئەقی دیوانیدا نافونیشانی دوازده هەلبەستان دوو جار "گولا زەر"، "چ
بکەم"، "دوو دلی"، "دی وەرەقە"، "کچا کورد"، "رۆزا پەش"، "نازدار"، "لاوی
کورد"، "شەهید سلیمان هەرنی"، "نەقرۆز"، "سەلمان شووشی" و "زیرەقان" و
هەلبەستا "پارتی" سی جار و یا "شیخ عەزیز" جار جار هاتیە
بەرەقکرن.

- هەلبەستان د هەلبەستەکا خودا یا ب ناقی "پێغەمبەر" مەبەست موحەمەد
پێغەمبەرە (س) باسی ئەوی دکەت بۆ نمونە دبێژیت: دویماییکا
پێغەمبەرانه، بەرەقنکەری گونەهکاریە ل رۆزا قیامەتی، پەحمەتە بۆ
موسلمانا و... هتە. د چەند مالکین دەستیپکا هەلبەستا ناقبریدا دبێژیت:

دی کەین مەدحیت پێغەمبەری
قی خاتەمی قی سەرودری
خودانی ئەسرا و میعراجی
ساحبی بۆراق و تاجی
تو خاتەمول مورسەلینی
تو شەفیعیول موزنبینی

- هەلبەستان باسی رۆزا قیامەتی دکەت کو رۆژەکا نەخووشە و هەر
کەسەک ب خووشە مژویل دبیت. د ئەقان چەند مالکین ل خواریدا ب ئەقی
شیوهی دبێژیت:

رۆزا حەشری تەنگافی یە
کەسی ئاگە ل کەسی نی یە
چاقی مە ل پەحما باری یە

- ههلبهسقانی چهندی ههلبهست و مالك ل سهر تهكيا و شیخ و مرید و سووفیان قههاندینه و ب مرنا شیخین تهكيا رووقیا گهلهك دلگران بوویه. چار ههلبهست ل ژیر ناقونیشانی "شیخ عهزیز" و ههلبهستهك ب ناقی "شیخ فاتیح" قههاندینه.

چوومه خهلووا شیخ عهزیز

ناهیت دهنگی قورئانی

كو خهلووا شیخی یا چۆله

من گۆت شیخ عهزیز كانی

من نهزانی شیخی من

یی بارکری ل جیهانی

جیهانا پویج و بهتال

دی مه بهته نهمانی

سهبارت مالتاقاییا (شیخ فاتحی) شیخی تهكيا رووقیا ب ئەقی شیوهیی
دبیژیت:

چوومه تهكيا یی گرینه

دهرویش ههموو د روینشتینه

شیخ فاتیح د ناقدا نینه

مرن ئەقرۆ بو من ژینه

- پینج ههلبهستین ئەقی دیوانی كو پیکهاتینه ژ: "شهپرزه"، "دهستی خو
بدهقه"، "خۆزی"، "جانا گوندی" و "ئهز بو تهمه"، کۆر و کچ مالکان
دهاقیزنه بهر ئیکدوو بو نموونه ئەقان چهند مالکین ههلبهستا "ئهز بو
تهمه" و ب ئەقی شیوهیی ل خوارییه:

کور:

تو گولی نی ئەز پهرزانه

شەف و رۆزا زێرەفانم
بۆ برینا تە دەرمانم
تو بۆ منی ئەز پێ د زانم

کچ:

سویند ب ئەقینا مەم و زینئ
ب قینا فەرهادی و شرینئ
ئەگەر بمرم بۆ ئاخئ مە
کورو بۆ تەمە ل ژینئ

- هەلبەستقانی ھندەك هەلبەستین خوە ب زاراقئ سورانی قەھاندینە و خوەیا
دکەت کو سۆرانی من ئەیا باشە، چونکی ئەز بادینیمە بۆ نموونە: "بەخوا
نەچارم"، "فرمیسك"، "چاو رەش"، "شازدەى ئاب"، "نەورۆزە" و "تیبی کانى
ھەسپانى گەور". ل دەستیپکا هەلبەستا (فرمیسك) دبیژیت:

من باش نازانم شیوەیی سورانی
من بادینیمە و ئەتوش دەزانی
بژی بە شادی و بە کامەرانی
دەزانم بەندی لە ژووری خانى

- (موحەمەد ئەمین حەسۆ) هەلبەستەکا دریژ ل ژیر ناڤونیشانی "چ بکەم"
قەھاندینە و ژبو کچئ دبیژیت:

من نە ماله تە پێ بینم
نەشیم تە بۆ خۆ برەقینم
هەزارەکی دلبـرینم

- پاشی ژبو بدەستقەھینانا پارا داكو خیزانی پیکبھینیت جار دبیژیت: دئ
بمە ماملەچی و دئ پارا بدەستخوھقە هینم و دئ رەوشا من باش بیت لئ ل
دویمایێ ديار دکەت: ئەز ئەقى کارى ناکەم دترسم سەرنەکەقم و پاشى

قەردار بېم و ل داویع شەرمزار بېم و جار دبیژیت: دئ خوه کەمە مەلا و ل
خەلکئ بمة بەلا ل مزگەفتئ د روینم و سووفیا خاپینم بەلکو ئیک ژ
ئەوان کچا خوه بدەتە من، ل داویع دبیژیت: نە مەلاتی یا ب زەحمەتە و بۆ
من بئ مفايه، پێدا دچیت و باسئ گەلەك کارین دیتەر دکەت ل دویمایهئ
دبیژیت:

دی بـمـهـف شـقـانـی جـارا
پـهـزی چـیـرینـم ل ئاـقـارا
ئەو باشتەر ل هەموو کارا
کەرئ بۆز قەمەرا منە
کورتانی وی خووش کوشنە
پەز چیراندن شو لا منە
رێقی نە دگەهشتە تری
د گۆت یئ ترشە و تی د فکری
حال ئەو حاله یئ بۆ دمری

- (موحهمد ئەمین حەسۆ) هەلبەستەك ب ناغ "بابئ نەمر" كو ناغەپۆكا
وئ سەبارەت مائاقاییا (مەلا مستەفا بارزانی) یه دبیژیت:

رۆژەك نەخۆشی و دژوار بوو
تەف كوردستان بەهیدار بوو
ب راستی رەشە بوهار بوو
دژی مللەتی كوردا بوو

- هەلبەستەن ئالیئ خوه یئ سیاسی ژئ دیار دکەت و خوه وەك پارتیهك واتە
(پارتی دیموکراتی كوردستان) ددەتە نیاسین و پارتی وەك خودانئ دۆزا
مللەتی كورد ل قەلەم ددەت، و سئ هەلبەستەن ل ژیر ناغونیشانی "پارتی"
قەهانیدینە و د دەستپێكا ئیک ژ ئەواندا دبیژیت:

ئەم پارتىنە ئەم پارتىنە
پىر ئۆمىد و باوەرىنە
جان گۆرىيەت مللەتەنە
ئەم پەروردەيت بارزانينە

- وەسا ديارە (موحەمەد ئەمىن حەسۆ)ى گەلەك كەيف ب باژىرە (ئاكىرى)
دەت و لەورا هەلبەستەك ب ناقى "ئاكىرى" قەھاندىە و د مالكىن
دەستپىكا هەلبەستا ناقتىدا دىئىت:

ئاكىرى جىهە ئەقىندارا
هەر توى بوىكا هەموو شارا
هەندى تە بىنەم تىر نەبەم
هەر رۆژەكە هەزار جارا

- هەلبەستەن باسە هەيز، شىان، بەرخووەدان، خوە گورىكەنا مللەتە كورد
بەرامبەر دوژمنە داگىركەر دكەت و د ئەقان چەند مالكاندا دىئىت:

مىلەتەكە خۆپراگىن
ئەم دوژمنە بەهەزىرەن
چ جار توخىبا بەرنەدەين
دئ رىكا دوژمنە گىرەن

- هەلبەستەن سەبارەت (شەهيدان) چەندىن پەيخەن جوان و بالكەش ب كار
دەينىت و د چەند مالكەكاندا دىئىت:

ئەز شەهيدەم ئەز نامەرم
خودان هەقال و هۆگرم
شەمالكە قەت ناقتەمەرم
پەهلەقانەم خۆپراگرم

تۆ بۆژە من تۆبەیه
عەرەق و ویسک و بیـره
ل ئایینی مه یا دویـره
قی دەمی یی قەخۆتن
دی بیژنی رهوشه نیـره

- ههلبهستقانی د ههلبهستهکا خودا ب نایق "خاندن" سهبارت خواندن و زانیی، شیرەتان دکەت و دبیژیت: خواندن دەرمانه، بی خواندن پاش ناکهفن، قهلهم چهکی دهستی یه، نهزانی دهردهک گرانه و... هتد. و د چند مالکین دهستیپکا ههلبهستا ناقبریدا دیار دکەت:

بخوینن خاندن دەرمانه
نه خویندەڤان یی نهزانه
گەر نه خوینن پیش ناکهفن
نهزانی دهردهک گرانه

- (موحهمد ئەمین حەسۆ) ی سی ههلبهستین ناقدارین فۆلکلۆر زی ب ناڤونیشانی "سینه"، "کاله میر" و "کهچهل" یین هین و دهستیپکا هەر ئیک ژ ئەوان ب ئەقی شیوهیی ل خوارینه:

"سینه"

های سینهمی سینهمی ههوار ههواره سینهمی
هندی دکەم و ناکەم چ جارا ئەز ناکههمی
ئەگەر سینهم یا من با ئەز دا دلخ خۆ دەمی

"کاله میر"

لۆگادیۆ کاله میـرۆ
ژن جانو تۆی بی خـیرۆ

ب پیرمژنا یی فیرو
ب ق نانبه شـیرو

"کهچهل"

هه ی کهچهله کهچهله
چهندی پیس و چهپهله
رهقا میشا یاد گهله
دی بیژی چیاپ کهله

- گهلهک ههلبهستین (موحهمد ئەمین حەسۆی گریڤداینه ب شیرهتان ئیک ژ ئەوان ههلبهستان بناقی "قومار"ه، کو باسێ خالین نهرینیین وئ وهک: بی پارهیا بهردهوام، خوهلیسهری و شهرمزاری د دهستیپکا ههلبهستا ناقبریدا دیژیت:

گوهـ بـده من قـی جـاری
تـهـرک بـکه قـۆمـاری
تـه کـاری خـۆ کـره ئەو
سـپـیدی هـهـتا هـیـقـاری

- (موحهمد ئەمین حەسۆی) ناقونیشانی سێ ههلبهستین خوه ب گۆتین مەزنان ناقرینه کو پیکهاتینه ژ: "چاف دی ب چاڤا کهفن"، "جهی شیرا ریقی لی دکهن گیرا" و "پیری و هزار وعهیب".

- ههلبهستقانی د ناف ههلبهستین خوهدا ناقی سێ چیاپین کوردستان هینانه کو پیکهاتینه ژ: (چیاپ سیپانی) چهندی جارن دووباره کریه ئەو ژێ ژبهر داستانا (خهج و سیامهندی)یه و ههتا ههلبهستهک ب ناقی "چیاپی سیپانی" فهاندیه، چیاپی (بیسونی) ئەقه ژێ ژبهر چیرۆکا (فههاد و شیرینی) و ل دویمههین ناقی چیاپی مهتینی هینایه.

- د ئەق دىوانىدا ھندەك پەيڤ ژ پەيڤىن دىتر پتر ھاتىنە ب كارھىنان و ھەتا ھەلبەست ب ناڤى ئەوان ناڤكرىنە بۆ نمونە: جانى، گول، بوھار، كچ، سۆز، ئەڤىن، دل، نەڤرۆز و... ھتد.

- ھەلبەستقانى ل داويىخ دىوانى، نىزىكى دوو سەد و سى گۆتنيىن مەزنان ھىناينە، ھەژى گۆتنيىە كو تەڤايا ئەوان ب دەڤوكا دەڤەرا زىباريان نڤسىنە و بۆ نمونە: "ھەسپ و ھىستر نال دكرن"، "كىسەلە پىچكى خۆ بلند دكر"، "خەزيران خەرزى گيايى كون دىوارا كوزرى"، "پىچكىت خۆ ل قەدر بەرپكا خۆ دريژكە"، "كو برنج ھاتە درينى دى ھىتە جوخينى"، "ھەر ئەڤرازىيەكى نڤشيقەك يا ل دى" و ... ھتد.

ل دويمايىخ سوپاسيا خودايى ئىكانە دكەين بۆ وى ھىز و شىانين دايە مە ئەڤى كارى ب داوى بينين، ھەرودسا سوپاسيەكا تايبەت بۆ بەريز (رەمەزان سەعيد ئەحمەد كادانى) كو چەندىن سالان بەرھەمى ھەلبەستقانى ل دەڤ خوە ب شىوھيەك باش پاراست بوو، ھەر ديسان سوپاسيەكا بى سنوور بۆ ھەلبەستقانى ناقدار (بۆرھان زىبارى) و سترانبىژى بەرنياس (ئەحمەد زىبارى) و برازايى ھەلبەستقانى (مەلا عادل موھەمەد سالىح ھەسۆ) كو ھەر ئىك ژ ئەوان كىماسى د ھارىكارىكرن و پشتەڤانىخ دا نەكر. ھىڤىدارين ئەڤ كارە ببىتە جەن مفا وەرگرتنا گشت ئاليەكى.

د. فاخر ھەسەن گولى

دھۆك ۲۰۲۱

پشکا ئیکئ

ههلبهستین ئایینی

ههه و النامهه كتيب

مه توبهيه

سوپاس بو خودايخ ميهره بان
ئهم داين خودان دين و ئيمان
كرين ئومهتا موحهممه⁽¹⁾
مه دوير بكهه ز كورئ شهيتان

يارهب ههه توي غهفزار⁽²⁾
تو رهحما خو ل مه ب باري
ته عههه⁽³⁾ مه سالح⁽⁴⁾ كهه
دهمئ دچينه قهبرئ تاري

دونيا ههه موو مولكئ تهيه
مرنا ب ههقه ريكه مهيه
تو ئيماننا مه كامل كهه
ههه موو گاغا مه توبهيه

رهحما ته گههك يا زوره
گونه حكارين ل مه ب بوره
مه دوير كهه ز فيعليت⁽⁵⁾ شهيتانئ
كافري مه لههينئ كوره

---

(1) ل جههكئ ديتر: ناف گران.

(2) غهفزار: ئيك ز ناقين خودايخ مهزنه و رامانا (بي كو گونهها ز ناف دبهت) ددهت.

(3) كار.

(4) كار و كرياتين باش.

(5) كريان.

عەبدیّت تەینە گونەحکارین
پۆژا حەشری^(١) شەرمزارین
تو خودان پەحم و کەرەمی
مە عەفو بکەى هیقیدارین

هه‌و‌ال‌نامه‌ی کتیب

---

^(١) پۆژا دویمایین (قیامەت).

رەمەزان

رەمەزانى تو ب خىرھاتى
بۇ موسلمانا خەلاتى

ئى ئەف ھەيڭە رەمەزانە
باوهرىكە خۇش مېھقانە

بوسلمان بۆ تە فەرسەتە^(۱)
ئەڭە خىر و بەرەكەتە

بۆ تە چىنايىت ب سستى
بوسلمانبە ب دروسستى

نەفس گەلەك يا غەدارە
وئ رەزىلكە يا بى عارە

تو نەفسا خۇ بترسىنە
گوھ نەدى گەل تە خائىنە

لازمە تو چاك بزانى
مرۇقەكى بوسلمانى

ئەڭە ھەيڭا بەاگران
يا تىدا نازل بووى قورئان

---

^(۱) دەليڭە.

مرن

بناقی خودی یی میهره بان
گوھی خو بدی ئەهی بوسلمان

دی کەم بەحسی رۆح کیشانی
مرن دویماییا ژیان

ب ئەمری خالق^(۱) و جەئیلی^(۲)
تو دی بینیی عزرائیلی

گەھیت تە لیک هینە دەری
وختە تو دی چیه سەفەرئ

تو دی کەقیه سەکەراتی
چاخی تە یی ل نەجاتی

رۆح کیشان چەندا ب زەحماتە
گەکەکا ب ترس و هەیبەتە

شەربەتا مرنی یا تالە
ئەقە ئەمری زولجەلالە

سەفەرا تە گەلەکا دیرە
ئیکەم قیناغ^(۱) قەبری کیرە

(۱) خالق) ئیک ژ ناغین خودایە مەزنە و پامانا (چیکر، دروستکەر) ددەت.

(۲) جەئیل) ئیک ژ ناغین خودایە مەزنە و پامانا (مەزن) ددەت.

نەشیی ب رەقی بکەیه هەوار
دئ چکەى تو عەبدئ هەزار

هینە تە نەکیرو و مونکەر
گەلتە راوەستن بەرامبەر

دئ ل تە کەن چەند سوئالا
چینابیت ب حیلە و حەوالا

گەر ناجح بووی ئیمتیحانی
دئ بیە خودانی ئیمانی

گەر جەواب نەداقە ئیک جاری
دیاره تو یی تاوانباری

مادەم نەزانی جەوابی
موسستەحەق^(۲) بی بو عەزابی

عەزابەك نەخۆشی و دیرە
جەهەنەم گەلەك یا کیرە

جەهەنەم یا پەر ئاگرە
جیهی مرۆقی کافەرە

---

(۱) قۆناغ، قویناغ.

(۲) هەژی.

تەوبە

عەبدى جەحىل و يى پىر
ئەگەر خودى كر ژيىر
ئەوى نىنە چ مەسىر^(۱)
يان فەلەق^(۲) يان زەمەرىر^(۳)

كى دگەل خودى خائىنە
مرۆقە كى بى دىنە
جىھى وى نەك لىەىنە
ئەسەسە لوسا فلىنە^(۴)

خەلكى ب كەرب و عىنەد
غەيبەت كەر و يىت فەساد
رۇزا حەشەرى بى مەراد
نە خارنە و نە ئاق و زاد

ئەوئەت ەندە ب كەرب و كىن
ژار و مەلىل و خەمگىن
پىكەفە فەقىر و زەنگىن
ل پىش رەبولعەلەمىن^(۱)

---

(۱) پىك.

(۲) دۇزەھ.

(۳) دۇزەھا سىر و سەقەم.

(۴) دۇزەھ.

عەمەلیی کۆ پتەرە
نەك خودی ئەفەدەلتەرە^(١)
ئەو یی خودان خاتەرە
مرۆفە کۆ زاکەرە^(٢)

هه‌و‌نا‌مه‌ی ک‌ت‌ی‌ب

---

^(١) (ئەفضەل) واتە (باشتر).

^(٢) زکری خودایە مەزن دکت.

قیامت

الله الله تو خالقى
حمد و سهنا بو رازقى^(۱)
سهرشوور بكهى مونافقى

تو خالقى و تو قادرى^(۲)
قورئان ته بو مه فریكرى
كهسهك نینه كو نهمرى

گهلى عهبا وه چ حاله
دونیا یا پیچ و بهتاله
پر میحنهت^(۳) و ئیش ناله

مرن ییا نیزیكى مهیه
بترسن نه ههوانتهیه
قیامت یا بیع واستهیه

رؤزا حهشرى تهنگاقى یه
كهسى ئاگهه ل كهسى نی یه
چاقى مه ل پهحما بارى یه^(۴)

---

(۱) (رازق) ئیك ژ ناقین خودایی مهزنه و پامانا (رزق دهر) ددهت.

(۲) (قادر) ئیك ژ ناقین خودایی مهزنه و پامانا (خودان شیان) ددهت.

(۳) نهخووشی.

(۴) (بارى) ئیك ژ ناقین خودایی مهزنه و پامانا (چیکهر) ددهت.

نـئ هـندیکـه بوسـلمانـه
ل دونیا یـئ ئهـو میهـقانه
تهـجریه یه و ئیمتیحانه

گهـلی برا راسته وهیه
دونیا پیچه و بی فایدهیه
قهبری تـاری مالا مهیه

عهـمـهـلی بـکهـن بـۆ ئاخرهـتی
داکو بگهـهنه نیعهـتی
بی بار نهـبن ژ جهـنهـتی

چاکیـئ بـکهـن گهـل هـهـژارا
دیرکهـهـقـن ژ تاوانبـارا
خۆ غوریر⁽¹⁾ نهـکهـن چ جارا

بوسـلمانیت قـئ ئومـهـتی
نهـکهـن فهـساد و غهـیبهـتی
دا ری سی بن قیامهـتی

⁽¹⁾ دفن بلندی.

پێغه‌مبەر

دئ کەین مەدحیەت پێغه‌مبەری
قی خاتەمی^(١) قی سەرودری

خودانی ئەسرا و میعراجی^(٢)

ساحبی بۆراق^(٣) و تاجی

تو خاتەمول مورسەلینی^(٤)

تو شەفیعیول موزنبینی^(٥)

خودانی قابە قەوسەینی^(٦)

جەدی حەسەن و حوسەینی^(٧)

توی موحمەدولموسستەفا

خودانی زەم زەم و سەفا^(٨)

ژیەر خاترا تە پێغه‌مبەر

هەیف بۆ تە یا بوویە دووگەر^(١)

---

(١) دویماییکا پێغه‌مبەرا.

(٢) مەبەستا ئەو شەفا پێغه‌مبەر (س) چووی ئەسمانان.

(٣) ئەو دەوار بوو ئەوی پێغه‌مبەر (س) ئی سووار بووی و چوویە ئەسمانان.

(٤) دویماییکا هەمی ھنارتی و پێغه‌مبەریین خودایە مەزن.

(٥) ناخبژیغان و بەرەقانکەری گونەھکاران.

(٦) قابە قەوسەین (واتە ئەندازەیا دوو کفانان).

(٧) باپیری ئیمام حەسەن و ئیمام حوسینی، مەبەست پێغه‌مبەری مە موحمەدە (س).

(٨) سەفا و مەرپوھ ل مەکەھی.

تو رهحیمی بو بوسلمانا

خیرتری هه موو ئینسانا

تویی چرایا ئومهتئی

چ میجر چاکی قیامهتئی

خودانی ئالا و مهقامی

پاسته میس باحوزوئلامی^(۲)

موحه مهدی پر کهمالی^(۳)

تو قاسدی زولجه لالی^(۴)

---

(۱) (دوو کهر بوونا ههیشی) ئیک ژ حنیڕین پیعه مبهری مه موحه مهدی یه (س).

(۲) روناھیا تارپه تیئ.

(۳) پری سالوخه تین باشی.

(۴) تو هنارتیی خودایی مهزنی.

شیخ عزیز^(۱)

ههوار نایع شیخ عزیز
قودبهك رابوو زهمانئ مهه
خۆش مورشدی^(۲) شیخ عزیز
تهریق^(۳) گرت و قهد بهرنهه
ههوار نایع شیخ عزیز
من شیخ نه دیت مسلی^(۴) تهه
خۆش مورشدی شیخ عزیز
ئهز گاز دکهم تو دهنک ناس
ههوار نایع شیخ عزیز
قهدری موحهمهه موصتهفای تو
خۆش مورشدی شیخ عزیز
پۆژی ههشری هاری مه بکی
ههوار نایع شیخ عزیز
پۆژی ههشری ریکا مه بکی
خۆش مورشدی شیخ عزیز

---

(۱) شیخ عهبدولعزیز کورئ شیخ بابه رهسوول کورئ شیخ مهحموودی، ل سالا (۱۹۷۷)ئ
مائنقای کیه و ل تهکیا رووقیا هاتیه فهشارتن.

(۲) پییه.

(۳) پییاز.

(۴) وهکی، مینا.

توى كاملى شكيفا مهتقى
 ههوار نايع شيخ عهزىز
 بينا نورى قهلبى ته تى
 خوش مورشىدى شيخ عهزىز
 ته مريد هينا بو هيدايه تى
 ههوار نايع شيخ عهزىز
 من شيخ نهديت وهكو تهدا
 خوش مورشىدى شيخ عهزىز
 تو شيخهكى زور عادلى
 ههوار نايع شيخ عهزىز
 ته بخو دوره ئومهت حازره
 خوش مورشىدى شيخ عهزىز
 هيشيا تهمه رۆزا مهحشه رى
 ههوار نايع شيخ عهزىز
 محتاجى تهمه رۆزا مهحشه رى
 خوش مورشىدى شيخ عهزىز
 مالا شيخ خانهدانه⁽¹⁾
 ههوار نايع شيخ عهزىز
 ئهل يهك زك ره يهك قورئان
 خوش مورشىدى شيخ عهزىز
 له من ئوفات بوو شيخ عهزىز
 ههوار نايع شيخ عهزىز

⁽¹⁾ خودان مالباته.

شـيـخ و دـهـشـت و زـوـزـانـه

خۆش مورشدی شیخ عەزیز

صەلاوات ئسمى^(١) موحەممەد

هەوار نایى شیخ عەزیز

حەق حەبیبى پەحمانە

خۆش مورشدی شیخ عەزیز

هەندی گەریام وەسفی تەدا

هەوار نایى شیخ عەزیز

مەن کەس نەدیت وەکی تەدا

خۆش مورشدی شیخ عەزیز

---

^(١) ناف.

شیخ عەزیز

دبلا^(١) ئەز نەمەینم
لە دەورانە دنیایی
دبلا ئەز نەمەینم
لە دەورانە دنیایی
دەنا دەنگی شیخ عەزیز
لە من و میردا قەت نای
لە من ئۆفات^(٢) بوو
شیخ عەزیز خۆلیل^(٣) مالى دنیایی
لە من ئۆفات بوو
شیخ عەزیز خۆلیل مالى دنیایی
پشتی ئۆفاتا وان
قودبا^(٤) نەمینم لەسەر دنیایی
ئەمان قەلبۆ لە جانۆ
لەمن جندی بەفرینە
ئەمان دلۆ وه جانۆ
لەمن جندی برینە

---

(١) دى بلا.

(٢) (وهفات) مائىقايى كر.

(٣) خۆلى ب.

(٤) زانا.

له بن هه وریت^(۱) ئاسمانی
 هه وان سیوان به فرینه
 له کولانی پروقیی^(۲)
 له من شین و گرینه
 له من وهفات بوو شیخ عزیز
 صاحب ته کیا په گینه
 سه لوات ئسمی^(۳) موحه مهده
 له سهه ربابی فاتیما^(۴)
 دهگزی مهله و فهقی یا
 بلا بخوینن قورئانی
 حه یفه دهنگی شیخ عزیز
 وهفات بوو له دونیایی
 ئەزی چوومه پروقیی
 وهلا شیخ م^(۵) نه ل ماله
 له بهه دهری ته کیایی
 ئەزی بوویمه عهقدانه
 پشیتی وهفاتا وان قودبا
 دنیا له ما ویرانه

(۱) عه ور.

(۲) کۆمه لگه ها (پروقییا) سهه ب دهقه رداریا (بهه دهه رهش) ه.

(۳) نا قی.

(۴) فاتیما کچا پیغه مبهه ری (س) کو پیغه مبهه ری مه موحه مهده (س) ب (بابی فاتیما یی)

نا قداره.

(۵) من.

ئەزىزى چوويە رووڧىيى
هەمەوو سوووك و دوكانە
جىيا دورى مەرقەدا شىنا
هەمەوو دەرد و دەرمانە
لە من ئۆفات بوو شىخ عەزىز
وئەلا قودبى^(۱) زەمانە
پشەتى وەفاتا وان قودبىا
دنيا لە من وئرانە

---

^(۱) قوتب.

شیخ عەزیز

چوو مە روو قیئ ل دەق جادی
وہ فوات بوو شیخی ئیرشادی^(۱)
شیخ عەزیزه شیخی مەزن
تو مە بگەھینیە مرادی

شیخ عەزیز تو ئاگەھەداری
د نفاق شیخا دا تو سەھرداری
تەکیا روو قیئ خانەدانە
بوؤ فەقیرا هاریکاری

تو ل بەر چاقا یئ بەزری
ل نەك رەبی تو نامری
ئەگەر بیژم یا شیخ عەزیز
ل ھەموو جیھان حازری

چوو مە روو قیئ یا ب دوکانە
تەکیا شیخی خانەدانە
مەزاری شیخی ئیرشادی
بوؤ دین و ھارا دەرمانە

چوو مە روو قیئ ل نیقا دەشتی
ل تەکیای چ بیئا خوش تی
بیھنا مەزاری شیخی من
ھەر وہکی بیھنا بەحشتی

^(۱) پێباز و شیرەت.

مرييد هاتن وهك عهبدالا
ل ههـوو رهخ و ههـوو ئالا
شيخي ئيرشادي وهفات بوو
تازي كهفته گوند و مالا

سهـفـهـرا شيخي يا دويـره
قويـناغـا وي قـهـبـري كوـيره
ههـتا مرنـي ته نا بينـين
مريـدـمان زار و ئيخـسـيره

شيخ عهـزـيز شيخي هيمهـتي
توي مورشيدي تهـريـقهـتي
سهـلهـواتـا بـدهـن برا
بو رۆحـا نهـبيـي ئومـهـتي

هندي چاقيت خو د گيـرـينـم
ئهـز شيخ عهـزـيزي ناـبينـم
پشتي بابي شيخ شهـعيـدي
بـلا بـمـرم ئهـز نهـمـينـم

شيخ فاتيح ل تهـكيـايـي روينه
تو دهـرويشـاتيـي بگهـهـينه
رووقيـي چ جار بي شيخ نابيت
قورعـان و كتـيبـا بخوينه

بيـژن ئهـئـلاهـو ئهـكـبهـر
ئهـف دونيايه ههـتا كوـسهـر
نهـما بو باب و باپـيرا
نهـ بو موحهـمهـد پيـغهـمهـبهـر

دونيـا يا پـيس و خرابـه
بو كـس نهـبيه و بو كـس نابـه
بو مرؤقـى چاك عـهزابه
يا نهـخـوش و پـر عـيتابه^(١)

---

^(١) گلى و گازنده.

شیخ عەزیز

بنـاقـع خـودایـع مـهـزن
یـئ بـئ شـریـک و هـهـقال
حـهـمد و سـهـنا هـهـردەم
بـۆ خـودایـع زولـجـهـلال
وهـفاتـا شـیـخ عـهـزیز
موریدیت کریهه عهـبدال
عاقیبهت^(۱) ههـر دئ بارکـهـین
ل جیهانـا پـویـج و بـهـتـال
چووـمه گونـدی رووـقیـئ
براینـۆ ل پـشـتا گـری
مورید خـریـت خـرقـه بووی
شـیـخ فـاتـیـح هـهـر یـئ دـگـری
گۆتـئ بابـئ شـیـخ سـهـعید
ئـهـقـرۆ یـئ وهـفـات کـری
سـهـفـهـر کـر بۆ مـالا حـق
جیهـانـئ یـئ بـارکـری
چووـمه خـهـلـوا شـیـخ عـهـزیز
ناهیـت دهنـگـئ قورئـانـئ

---

^(۱) دویماهی.

كو خه لخوا شىخى يا چۆله
 من گۆت شىخ عهزىز كانى
 من نه زانى شىخى من
 يى باركرى ل جيهانى
 جيهانا پويج و بهتال
 دئ مه بهته نه مانى
 گهل سووفى و مورىدا
 ده مئ دچنه جقاتا
 ناقودهنگى شىخ عهزىز
 يى گهرياي ل خر وهلاتا
 شىخ عهزىزى ژبير نه كه
 ههر بادن سه لهواتا
 دىنى خو ب په رستن
 حه ج و رۆزى و زهكاتا
 دلئ منۆ مه لويالۆ
 چهنه يى ب كول و برينه
 مورىد هاتن بوونه رپىز
 هه ما شىنى و گرينه
 هنى بهرى خو د ده مئ
 شىخ د ناقدا ديار نينه
 يى وهفات بووى شىخ عهزىز
 چ قودبه كه كئ شىرىنه
 چوومه گوندى روقىنى
 من شىخ نه ديت ل ته كىايى

بلانئى ئەز نەمىنم
 ل سەر دارئى دونىيائى
 ئەفرۆ دەنگى شىخ عەزىز
 ل مەن و مورىدا نىي
 حەيفا چاقىت رەش بەلەك
 يىت چوويە بەر وەفائى
 ئاخا زىارەتى شىخى
 دەرمانە بوۆ تا دارا
 بىننە سەر زىارەتى وى
 نەخۆش و دىن و ھارا
 شىخ عەزىز ژىير ناکەين
 نە چ دەورا و چ جارا
 ل تەكيايى خالاس نابىت
 دەنگى بانگ و كەبارا
 تو مورشىدى شىخ عەزىز
 توى شىخى تەرىقەتى
 تە چەند دەرويش و مورىد
 يىت نايە ھىدايەتى^(۱)
 خودى مە بەدەتە خاترا تە
 ل رۆزا قىامەتى
 تو رجاى بوۆ مە بکەى
 داكو بچىنە جەنەتى

^(۱) پىكا پاست.

شیخ فاتیح^(۱)

ئەى خودایىچ پاك و سەمەد^(۲)

هەر توى واحد و ئەحەد^(۳)

گەلى عەبدا هەر بىیژن

سەلى عەلا یا موحمەد^(۴)

گەلى دەرویش و موریدا

خەلیفە و شیخ و عەگیدا

شیخ فاتیحى ژى وهفات کر

گەهشتەف کۆما شەهیدا

شیخ فاتیح شیخى ناقداره

قودبەكى چەندى نازداره

هیشتا ئەدیب یى بجویکه

یا شیخ ئەقرۆ ل مە هەواره

شیخ فاتیحى ژى وهفات کر

ل دونیایى^(۱) نەما بار کر

---

(۱) شیخ فاتیح کورئ شیخ بابە رەسوول کورئ شیخ مەحمووی، ل سالا (۱۹۸۷) ئى مائىناقایى کرىه و ل تەکیا رووفیا هاتیه فەشارتن.

(۲) (صەمەد) ئىک ژ ناڤین خودایىچ مەزنه و پامانا (ئەوه یى خەلک قەست دکەنى ژنۆ قەتاندا پیدقیان) ددەت.

(۳) (واحد و ئەحەد) ناڤین خودایىچ مەزنن و پامانا (ئىکانه) ددەن.

(۴) سالاڤا بدەن ل سەر موحمەد پیغەمبەرى (س).

رێكا چاكیئ بۆ مه دیار كر
موریدا هه ما هه وار كر

پشتی شیخی ئەز نه مینم
عهبدالهكی دلبیرینم
شیخ فاتیحی ئەز نابینم
ل دونیایئ^(۲) ناچه تیئم

چوو مه ته کیایئ گرینه
دهرویش هه موو د روینشتینه
شیخ فاتیح د ناقدانینه
مرن ئەقرو بۆ من ژینه^(۳)

تازیا شیخی یا ل ته کیایئ
مورید هاتن ل بهغدا یئ
بابئ ئەدی بی وهفات كر
جهواب گه ریا ل خر دونیایئ

مورید هه ریئ رۆندكا د رێژن
سه لهواتا ییكه هه د بیژن
دهرویشا گه ری و هه وهاره
ئهقروكه د بی هوش و گیژن

مورید هاتن هه موو بلهزن
بر پره ل دیف ئیك د بهزن

---

(۱) ل جههكی دیتر: دنیا یئ.

(۲) ل جههكی دیتر: دنیا یئ.

(۳) ل جههكی دیتر: مرن بوون ئەقرو ژینه.

دهشتا ناف كورئ ويران بوو
يئ وهفات بوى شيخ مهزن

ئهى فهلهكى قه چ دهمه
دلى من يئ تهژى خهمه
شيخ فاتيح ته ژ بيرناكهم
عهبدال و ئيخسيري تهمه

ل ســـــــوران و ل بادينا
موريد هاتن وهكى دينا
دونيا يا پويج و بهتاله
يا داناي بو كهر ب و كينا

شيخ فاتيح يئ ب نافودهنگه
دهرويشا نهمايه رهنكه
چوومه رووقئ من شيخ نهديت
شيخ فاتيح ل مه درهنگه

شيخ فاتيح ئهز يئ ههزارم
دهرويشهكى پر بريندارم
شهف و رۆژ ب ههوارم
شيخ وهفات بوو خهما خارم

چوومه رووقئ يا ب مهزاره
دهرويشا قيرى و ههواره
وهفات بوو شيخ نازداره
فهلهك ته گهل مه چ كاره

گه‌لی ده‌رویشا بله‌زینن
ته‌کیا پرووقیئ بخه‌ملینن
موریدا گه‌ری و نالینه
ئه‌فرۆکه شیخی نابینن

ئه‌ی خودا هه‌رتو غه‌فاری
بو‌عه‌بدیت خو هاریکاری
ب چاقی^(۱) په‌حمی مه‌ب بینی
ده‌می د‌چینه قه‌بری تاری

ئه‌ز هه‌ریی دکه‌م و دبێژم
پۆندکیت چاقا درپێژم
پشتی بابی ئه‌دیبی
ئه‌ز عه‌بداله‌ک گێژم

ده‌رویش و مورید هاتن
ب زکرو سه‌له‌واتن
الله‌الله و یا دائیم
ل جه‌م شیخا خه‌لاتن

ئه‌فرۆکه ئه‌ز عه‌بدالم
ده‌رویشه‌کی بی‌حالم
دونیا ل مه‌وێران بوو
یا شیخ بو‌ته‌دنالم

چ فه‌رمانه‌ ل مه‌ رابوو
مورشیدی مه‌ وه‌فات بوو

---

^(۱) ل جه‌ک دیتر: ب چاقیت.

شـيخ قورپـان هـيشـتا زوى بوو
دونيـا چـول و ويـران بوو

هـهـرى پـويچـى دونيـايـى
خـائينـى بـكـير مـه نـايـى
بـهـتـالى بـى وهـفـايـى
تـهـزى كـهـرب و بـهـلـايـى

دونيـا يـا بـى فـايـدهـيه
مـرن هـهـر رـيـكا مـهـيه
سـهـر دهـستـى شـيخ فـاتيـحـى
رـوژى سـى جـارا تـوـبهـيه

دئ باركـهـين ل قـى وارى
چـينه قـهـبرهـكـى تـارى
هـهـر كـهـس و عـهـمهـلىـى خـو
خـودئ تـو هـاريـكـارى

دـين ئـهـقـرۆـكهـ بوـ دـينـار
هـهـموو ل دـيـفـ دـكـهـنهـ غـار
قـيـامـهـت مـهـيـا بـهـردـاي
دئ چـ كـهـين ئـهـم گـونـهـحـكار

يارهه بدهى شيفايه

يا هو دهر وئيشى حه كيم
بسم الله الرحمن الرحيم
فه رمؤيه تى بو سه قيم^(١)

يارهه بدهى شيفايه

ياحهى^(٢) به نامت ياحهى
يا حاكمى كوؤو شهى^(٣)
كه رهه بكهى په نهها پهى

يارهه بدهى شيفايه

رهه بى جيهان ئافهه ريهن
رهه بى سهه ما^(٤) ئو زه مين^(٥)
ئه صخابه چه ركهى به ريهن

يارهه بدهى شيفايه

يا غه فوور^(٦) و يا ستار^(٧)
يا ئه نبيهائى نازدار

---

(١) دهره و ئيش.

(٢) يه ساخ و نه مرهت.

(٣) (كل شى) واته (هه مى تشته كى).

(٤) ئه سمان.

(٥) ئه رهه.

(٦) (غه فوور) ئيك ژ ناڤين خودايه مه زنه و رامانا (ئه وئى گونهها ژناف ده بهت) ددهت.

(٧) (ستار) ئيك ژ ناڤين خودايه مه زنه و رامانا (ئه وئى د پاريزهت، فه دشيريهت) ددهت.

سهەد و بیست و چار هزار

ییاره بـ بـ دەى شـ یـ یـ

یا واحد و یا ئەهەد^(۱)

یا باقی و فەرد^(۲) و سەمەد^(۳)

ب حەقی مיעراجی موحەمەد

ییاره بـ بـ دەى شـ یـ یـ

بە ئیبراهیمى ئازەر

بە ئیسماعیل و بە پیغەمبەر

بە حەقی مיעراجی موحەمەد

ییاره بـ بـ دەى شـ یـ یـ

بە ئیسماعیل و ئیبراهیم

بە حەقی موسای کەلیم

چاپۆکی گۆری عەزیم^(۴)

ییاره بـ بـ دەى شـ یـ یـ

بە عەبەسای کەنعانی

بە یووسفی^(۵) زیندانی

ئەلماسانی

ییاره بـ بـ دەى شـ یـ یـ

---

(۱) (واحد و ئەهەد) ناڤین خودایە مەزن و رامانا (ئیکانه) دەن.

(۲) ئیکانه.

(۳) (سەمەد) ئێک ژ ناڤین خودایە مەزنە و رامانا (ئەوہ یئ خەلک قەست دکەنئ ژبۆ

قەتاندا پیدقیان) دەت.

(۴) مەزن.

(۵) یوسف پیغەمبەر (س).

به حهقی نۆری^(١) ئادهم

به يه حياي موكه پهم^(٢)

به عيساي كورپ مه ريم

ياره بده شيفايخ

به نه خوشي ئيدريس

به شو عيب و به جرجيس

به عالماني ته دريس^(٣)

ياره بده شيفايخ

به داود و نفوخان

به حه رسي^(٤) سليمان

حاكمي كو لي جيهان

ياره بده شيفايخ

به زولكه فهل و ئلياسين

به سوره تي ته ها و ياسين

به قورئان و ياسين

ياره بده شيفايخ

به حه قي دانيالي كه كهر

به زه كه ريا پيغه مبه ر

ره بي نه چمه ريخ خه تر

ياره بده شيفايخ

---

(١) روناھي.

(٢) (موكه پهم) واته (خودان رين).

(٣) ئه وي

(٤) پويته دان.

به ره سوول سهقه لهین^(۱)
به حهقی قابه قهوسهین
به حهسن و به حوسهین

ییارهب بدهی شیفایع

به حهقی ههر چوار کیتاب
به نوری ئال و ئهصحاب
دوعام بکهی موستهجاب^(۲)

ییارهب بدهی شیفایع

به ئهبابهکر و عومور
و عوسمان و حهیدر^(۳)
به حهقی بابی خهیههر^(۴)

ییارهب بدهی شیفایع

به یوونس مامی ناسی
به حهقی خدر ثلیاسی
به حهمزه و به عهباسی^(۵)

ییارهب بدهی شیفایع

یارهئوف^(۶) و یا کهریم^(۷)

---

(۱) (الثقلین) دوو تشتین گرانبا مهبهست (قورئان و ئههلولبهیت "بنه مالا پیغه مبهری") یه.

(۲) قهبوولکری.

(۳) ئیمان عهلی (س).

(۴) (غهزوا خهیههری) ل سالا (۷) مشهختی بهرامبههر (۶۲۸) زایینی هاتبوو رویدان.

(۵) (حهمزه و عهباس) ههر دوو مامین پیغه مبهری مه موحه مهدی (س).

(۶) (پهئوف) ئیک ژ ناقین خودایی مهزنه و پامانا (دلوقان) ددهت.

(۷) (کهریم) ئیک ژ ناقین خودایع مهزنه و پامانا (مهرد) ددهت.

به عیشقی جه ناتولنه عیم
به سۆرهتی صات^(۱) و حامیم

یارهب بدهی شیفایئ

به حهقی حه مه له تولعه رش^(۲)
به موجبی کورسی و ئه لفرش
به صادقانی^(۳) بیغ غهش

یارهب بدهی شیفایئ

به ئه رضی^(۴) وه سه ماوات^(۵)
به صدی ئه نبییا واقطاب العرفات^(۶)

یارهب بدهی شیفایئ

یا حه نان^(۷) و یا مه نان^(۸)
به حهقی نۆری ره مه زان
به سۆرهتی ئه لپرهمان

یارهب بدهی شیفایئ

به چوار ئیمامی مه زه هب^(۹)
به دۆستانی موقه ره ب^(۱)

---

(۱) صاد.

(۲) ئه و فرشته یین عه رشئ خودایی مه زن هه لدگرن.

(۳) راستبیزان.

(۴) ئه رد.

(۵) ئه سممان.

(۶) د ده ستنقیسیدا ب قی شیوهی هاتیه.

(۷) (حه نان) ئیک ژ ناقین خودایئ مه زنه و رامانا (گه له ک دلوفان) ددهت.

(۸) (مه نان) ئیک ژ ناقین خودایئ مه زنه و رامانا (بیغ گه له ک باش) ددهت.

(۹) ئیمام ئه بو حه نیفه، ئیمام مالکی، ئیمام شافعی و ئیمام حه نبه لی.

بە رەجەب و مەورەجەب

یـا رەب بـەدەی شـیـفـایـع

بە ئەصحابی یەمەنی

بە خاصانی یەمەنی

بە عیاشقی وەیس ئقەرەنی

یـا رەب بـەدەی شـیـفـایـع

بە سووتان سەیدلوهقاس

بە ئەصحابی و بە ئیخلاس

بە سالیکانی حەق و ناس

یـا رەب بـەدەی شـیـفـایـع

بە سووتان عەبدولقادر^(۲)

بە عارفانی زاکر

بە زاکرانی شاکر

یـا رەب بـەدەی شـیـفـایـع

بە شیخ موحەمەدی شیرازی

بە بای یەزیدی حیحازی

بە شاھ موحەمەدی غازی

یـا رەب بـەدەی شـیـفـایـع

یا ئەللاھ و یا عەزیز

رەحمەتی بکە ی بە عەزیز

بە سما ئەسمت عەزیز

یـا رەب بـەدەی شـیـفـایـع

---

(۱) نیزیك.

(۲) شیخ عەبدولقادری گەیلانی.

به شیخ شهفیقی بهلخی
به شیخ مهعروفی کهرخى
یارهب نهدهی چ چهرخى

یارهب بدهی شیفایع

به حهقى صالح پیغه مبهه
به سه سه بیل و کهوسهه
له ناو خهه بکهیه دهر

یارهب بدهی شیفایع

یا قازی کوله حاجات
مهقصوود ههیه له دهرگات
ئه مجا بدهی به نهجات

یارهب بدهی شیفایع

یا خالقى چاره کهه
به ئه عجاجی پیغه مبهه
دلخوشی بکهی برادهر

یارهب بدهی شیفایع

به سوڤه تی یاهو کیشان
به نالی گشت دهرویشان
دلمان نه کهی په ریشان

یارهب بدهی شیفایع

به حهقى نوری ئادهم
به مه ولای عه رهه و عه جهه
به ئاوی چاوی زهم زهم

یارهب بدهی شیفایع

یا حه نان و یا ره مه زان

خـراب نـهـكـهـى بادينان
به حهقى نۆرى پههزان
يارهب بدهى شيفايى
به شوعهيب و به شوعهيا
به خهطهر وارميا
ئهليهسهع و زهكهريا
يارهب بدهى شيفايى

باوهری

ئەم موسلمان^(١) براينە^(٢)
هەموو^(٣) عەبدیت خوداينە

قورئان مەنەهەجەجە مەيە
مە باوهری^(٤) پەيە مەيە

ئەي خوداينەت ئيمەنە
هەرن ل ديش قورئەنە

نەچەن ل ديش فاسقا
گوه نەدەن موناقتا

هەندیکە بو موسلمانە
باری وی یی گرانە

خودئ هەوار سەد هەوار
دئ چکەين ئەم گونەحکار

ژ راستیا تە شەرەزار^(٥)
مەئیل و خەمگین و ژار^(٦)

---

(١) ل جەهەکی دیتەر: بوسلمان.

(٢) ل جەهەکی دیتەر: موسلمان خەر براينە.

(٣) ل جەهەکی دیتەر: ئيمە.

(٤) ل جەهەکی دیتەر: باوهریمان.

(٥) ل جەهەکی دیتەر: ئە راستا تە تو شەرەزار.

(٦) ل جەهەکی دیتەر: مەئول و خەمگین و ژار.

ئەي گەئەي بوسلامانا

دیرکەقەن ژ نەزانانا

یئە گۆه نەدەت قورئانی^(۱)

بئە بەهەرە ژ ئیمانی^(۲)

موحەمەد پیغەمبەرە

ئەو سەرۆک^(۳) و ریبەرە

گۆتەنا پیغەمبەری^(۴)

وہ پیئە هەبیت باوەری^(۵)

پیغەمبەر موسستەفایە

ئەو قاسدی^(۶) خودایە

نەك خودی یئە ب خاترە^(۷)

ل هەموو عەبدا مەسترە^(۸)

بکەن زکەری خالقی

ژبیر نەکەن رازقی

ئەي خودا مە تەووبەیه

مە چاق ل رەحمەتەیه

---

(۱) ل جەهەکی دیتەر: گەر نەچی ل دوی قورئان.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: ئەتو دەمرن بئە ئیمان.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: قاسد.

(۴) ل جەهەکی دیتەر: ئاخفتنی پیغەمبەر.

(۵) ل جەهەکی دیتەر: دەبی پی بکەن باوەر.

(۶) ل جەهەکی دیتەر: قاسدە.

(۷) ل جەهەکی دیتەر: لەلای خوایە خاترە.

(۸) ل جەهەکی دیتەر: لە ئیمە گەورە ترە.

تو پەحمەن و پەحیمی
تو قادر^(١) و کەریمی

تو واحد و قەهەاری
تو رازق و غەفەاری

تو عەلیم^(٢) و ستاری
حاکمی تو جەباری

تو واحد و ئەهەدی
باقی و فەرد و سەمەدی

ئەهی خودا ل مە ببۆره^(٣)
پەحماتە گەلەك زۆره^(٤)

تووی دەرمەنای دەردا^(٥)
حازری ل هەموو عەردا^(٦)

تووی موجیب و دەعەوات^(٧)
پەبێخ عەرد و سەمەوات

---

(١) قادر) ئێك ژ ناڤین خودایێ مەزنە و پامانا (خودان شیان) ددەت.

(٢) عەلیم) ئێك ژ ناڤین خودایێ مەزنە و پامانا (یێ زانا) ددەت.

(٣) ل جەهەكێ دیتەر: خودا لێمان ببووره.

(٤) ل جەهەكێ دیتەر: پەحماتە گەلەك زۆره.

(٥) ل جەهەكێ دیتەر: دەردان.

(٦) ل جەهەكێ دیتەر: عەردان.

(٧) ئەوێ بەرسفا دوعا ددەت.

بوسلمان

الله تو كهريمى و حهكيم

تويى رهحمان تويى رهحيم

تو دهليالى تويى عهليم

اسـ تغضراالله العظـيم

خودى يى ههى ئەو مهوجووده

ئەو خالقه ئەو مهعبووده

سوپاس بو خودى ميهـرهـبان

وى ئەمپت كـريه بوسلمان

بوسلمانين ئەمپت ههژار

خودى ههوار و سهـد ههوار

بوسلمانم ب ئايـهـتـى

ل ديفـ حهـديس و سـونهـتى

ديفـ حهـديسا پيـغهـمبهـرى

وى خاتـهـمى وى سهـروهـرى

خودى ترسم ئۆل پهـرستم

دژى خهـلكـى ئيمان سستم

پيـغهـمبهـرى مهـ دلسـۆزه

قـيـبلا مهـ كهـعبا پـيرۆزه

بىـ تاقت و خۆليسهـرين

ئەم ئومهـتا پيـغهـمبهـرين

لاوى كورد بوس لمانم
ب باوهرى و پىر ئيمانم

ئەزم خەلكى كوردستانى
ل سەر رېبازا قورئانى

مە ئيمان ب خودى ھەيە
موھەمەد رېبەرى مەيە

دلسۆزم ئايىن پىرورم
رۆژيا دگرم نقىزكەرم

ئەز خودان بىر و باورم
ئومەتا خەيرون بەشەرم^(۱)

موھەمەدى چوست و چەلەك
خوشتەقىي خودى يە گەلەك

پىغەمبەرى يى ب ناقودەنگە
رۆژا ھەشەرى يى چەلەنگە

خوش رېبەره قىامەتى
ئەو شەفىعى ئومەتى

---

^(۱) باشتىن مەرف.

مه‌لای فیلباز

کومه‌ئیک مه‌لای جاسوس و نه‌فام
وا ده‌شـیـوینن ئـایـنی ئیـسـلام

زمان درێژ و بی ده‌سه‌لاتن
دوژمنی گهل و خاک و وه‌لاتن

دژی نه‌ته‌وه‌ی گه‌لی هه‌ژاران
گه‌ئیک فیلباز و یه‌کجار به‌دکارن

ئه‌زمانیان لوسه‌ خه‌یالیان خاوه
بیروباوه‌ریان پیس و گلاوه

ئییان دوورکه‌ون ئامان سه‌د ئامان
ئه‌مانه‌ بوونه‌ ده‌جالی زه‌مان

خویان ده‌فرۆشن به‌ دوو سه‌د دینار
ئه‌مه‌ مه‌لانه‌ تو خوا هه‌ی هاوار

به‌کری گرتوی ره‌گه‌ز په‌رستن
دژی ئاینن زۆر ئیمان سستن

به‌له‌عه‌تیان که‌ن ئه‌م نو که‌رانه
بوونه‌ دارده‌ستی پیس و بیگانه

ئه‌مانه‌ ئاینن وا ده‌شـوینن
ده‌م کوتیان بکه‌ن چاویان بشکینن

پشکا دووین

ههلبهستین ئهفینداری

بهس تو هه قالی

خه ما ئەز خارم هندی ب هزر
جانئ ده لالی دئ بو ته مرم
پشتی به ژنا ته ئەزی بی بی کهم
بی بی هه قال و بی بی هوگرم

قان هنده ساللا بی دهری دم
بی بی هه قال و بی برادرم
ل جیهانی ههمی بهس تو هه قالی
د ئەقینی یا ته دا بی دل کهم

چهرخا فهلهکی کفته گهریانی
ل بهر من بهرزه کر پیکا ژیانی
جاره کی و مره من ببینه
شوخی شیرینی ئەسمه ری جانی

بوچی چ ناما تو نا هنییری^(۱)
وان چاقیت بهلهک دئ ل من شه شییری
بهلی چ جارا ته نهههق ناکهم
چونکی ئەز دزانم تو یا نهویری

چونکی ترسا ته ژ بابی تهیه
زوئمی ل ته دکهت من های ژئی هیه
شیرین بابی ته زور بی زالیه
ئهو بی دلرهقه نی راسته وهیه

---

^(۱) ل جههکی دیتر: تو من دبهیه پیکا ژیانی.

بهه

کلی ناکه مه چاقا، سۆراقچ بکار نائینم
لاوئ من چوو وهغهري ل هیقییا وی دئ مینم
جلکیت رهش کهمه بهرخو یا دل تری برینم
وهغهرا وی یا دویره ترسم بمرم نهیینم

شهقی بهر وی نانقم خه و ناکهقیته چاقا
ئهقینا مه یا خوشه ژبیر ناکه چ گاغا
وهستی^(۱) رۆزا کۆ ئه و چووی سۆتتا کهفتیه هناغا
یئ دویره ئهز ناگههمی نهشیم بکهم بزاقا

ناچمه بهر خۆدیکی ئهقرۆکه بههیدارم
لاوو کهنگی هییهقه بو ته یا بریندارم
سهري من داق لی سپی بوون یا رهبن و ههژارم
شهف و رۆزا دنالم ئهزا بگازی و ههوارم

ههروژ یئ تین من دخازن نزا خه لکی چ داره
به لا خو ژ من فهناکهن شوی ناکه هه ههواره
ئهقینی نافرۆشم نادهمه بزیر و پاره
لاوئ من یئ هیژایه بخۆدی یئ ئهقینداره

^(۱) ب دهقۆکا زیباریان واتایا (وهختی، دهمی) ددهت.

گولا زمر

سەر خاترا بهژنا ته نارين
به فر و باران ل مه بارين
ژ قى خه مئ پشكدارين
هه موو بو ته ئه فيندارين

ئيك هيئينه ئيك باوهريين
ل ريكه ته خه باتكهريين
رئبازا مه نا راوهستتيت
ئه فينداريت گولا زمريين

توى ئه فينا شير و مهردا
نه ترسه ژ پيس و جهردا
زيره قانييت ته گه له كن
دئ دهرمان كهين هه موو دهردا

هه قالا پاله و جوتيارا
په يقا سه ر ليقييت هه زارا
لاندا كا زين با بئ كه سا
ئهم ته نا هيلين چ جارا

كى هه يه بيته مه يدانئ
خو به ره هه ف كهت بو نه مانئ
چ ميئر نينه ئه قرو پيئه
دهستا دريژكه نه نه جانئ

ئەفینا تە کەفتە رەھا
ناف ھەستییا و ھەموو گەھا
ئەم تە ژبیر ناکەین چ دەما
رۆژ و ھەیف و سائ و مەھا

تو ئاوازی و تو ھۆزانئ
تو بو مە مان و نەمانئ
خەونا برسی و بەلەنگازا
ئەم بی کەسین تو خودانئ

زیمارا دایکی ت شەھیدا
نامیسا خۆرت و عەگیدا
چاق بەلەکی بەژن پندئ
تو پامانی د قی دلیدا

گەشتین سستیرا ئەسمانا
پەیفە خۆش ب خەر ئەزمانا
میرگا کولیاك و ریحانا
زۆزاننا بییری و شەمانا

بارگرانئ نەخو خەما
مە تەناھی بەر تە نەما
ئەفینا مە پەر ھیزترە
ژیا ھزار زین و مەما

گولا زهر

لئ لئ گولئ لئ لئ گولئ
تو نازداری چاف ب کالی
مال ویرانی مال کاقلی
برینی داری دل ب کولئ

لئ گولئ توی رهوشا گولا
ئهه قین دارا خرپا بلا
دهرمانی بو دهرد و کولا
توی خوشته قیا هه موو دلا

بوهاری گول گه لهك رهنگن
سوڤ و سپی نه لئ بی دهنگن
كهسك و شین و پیقازینه
نه وهکی ته شوخ و شهنگن

گولئ بو ته ئهه قین دارم
ژ میژاییه پر^(۱) برینی دارم
ب ئهه قینا ته دین و هارم
بو ته ره بهن و هه ژارم

گولا زهر ژین و ئهه قینه
رهنگی وی یی دل حه لینه

---

^(۱) ل جههکی دیتر: ژ میژه دل.

ئەز پيش مەرگه و خەباتكەرم
خزمەتكە ئارى گولا زەرم
ئەو نەببیت یی دەرب دەرم
ئەز خودان بىر^(١) و باوهرم

---

^(١) ل جەهەك دیتەر: ئەز خودان دلئ هیشی و.

ترسم بمرم

ل مەمكى راستى بۆ نىشانەك
ل گەردەنى دوو سى خالەك
خۆزى گەھشتام بەژنا تە
شەرىن ھەر پۆژەكى جارەك

پاشى بلا نىزىك ئەز مريام
عزرائىلى پچ لى بريم
من خاترا خۆل تە خاستبا
داكو د قەبرىدا يى كريام^(۱)

وى سىنگى سىپى و گەردەنا زەر
من دەقى خۆ دانابا سەر
پاشى بلا ئەز نىزىك مريام
عزرائىلى پۆچ بريم دەر

ئەز يى دكەم قى ھىقى
ترسم بمرم ل غەرىبى
جانى پىشتى من تو وەرە
روينە خارى ل سەر تازى

تو سەبەبى ئەز دى مرم
بزانە تە ئەز وەلى كرم

---

^(۱) كپ: بى دەنگ.

قیاننا ته كهفته هناقنا
ته نه چاری قه بری كرم

بو ته بمرم من نه خه مه
چونكى گورى به ژنا ته مه
رۆح بو ته بيت من نه قییت
ئه قیندارى دلێ ته مه

جانێ رۆح بو ته نه بیت كیمه
ئه قیندارى وئ به ژنى مه
باوهر بكه دیلبه را من
هه تا مرنى چاقل رێ منه

وی كراسێ گول گولی زهر
تو بكه كفنى من دیلبه
وهه سهه ره بری من رینه
دهمى ئاخى رادده نه سهه

چ بکەم

چەما من نە دیت بوهارەك
دلخۆش نابم سائی جارەك
گەلۆ من ژى يا هەى يارەك
يا نازك و يا نازدارە

بەلى چبکەم يا رەش پۆشە
ب دەردى قينى يا نەخۆشە
دلبرينه يا بلى هۆشە
ژ دل دا ييا برينه دارە

يا شـرين و پـر جوانە
بەـايى وئـى يـى گـرانە
دلـى وئـى يـى پـر قـيانە
هەـموو دزانى كو ئەو يارە

يا شـرينە يا چـاف رەشە
ئەـقـينـدارە گـولا گەشە
برـينـدارە و يا نە هەشە
بۆچ وەل مە دكەن ئەف نەيارە

چـووم نـاف باغى ئەقـينـدارا
مـن دـيت گـولـيت دۆست و يارا
د پـشـكـفتـينه وەكـى جـارا
گـولا مـن و تە هەوارە

پشکۆژ خرییت لی قهتاندی
خوینال سهر بهلگا مهیاندی
تاکیت گولا ییت چهماندی

خودئ ههوار قهه چ کاره

ئهم دئ تهقنئ خو راجینین
داف داقه دئ تی وهرینین
چ جارانا ئالوزینین

ئهقین دهردهکئ دژواره

بهژنا ته بهژنا هووریا
دیمئ ته بهفرا کیریا
کرمه ئیخسیرل سهری ریا

زقس تانه و دونیا ساره

چ بکەم

مەن نە ماله تە پە پە بێنم
نە شەیم تە بۆ خۆ بپهقینم
هەزارە کە بێ دلبەرینم

هەزارە کە بێ پە پارەمە
بێ بێ قە سەر و قە مارەمە^(۱)
بە لێ ئەقیندارێ تەمە

کارکەرە کە زک برسەیمە
ئەز هەزارێ قە گوندیمە
بێ کەس و هیتیم و سەپۆیمە

جار شەقەم جار گاقەم
جەلک دریا و بێ خەودەم
چ فەند و فەیلە نەزەم

قەمەرا مە پە پە کەرە
خەنە بێ دەرک و پەنجەرە
کۆلکە کە بێ سەروەرە

شەقە مە نە نە و تەحینە
بەن سەقەرە بەن دوهینە
نە نە و قە سەپ فەقینە

---

^(۱) تورپەیل.

ســـــترانبیژم بلویرقـــــانم
پیچ پیچه دویزه^(۱) لـــــی دزانم
ئـــــهقینـــــداری کچیت جانم

هـــــهواره بـــــرا هـــــهواره
یا کو من دقیت کچ موختاره
نـــــهختـــــی وئ ژی دهـــــه هـــــزاره

کا وەرن من تیبگـــــههینن
هـــــهژار چـــــاوا ژنـــــا بیـــــنن
ییـــــت وهکی مه دی هـــــو مینن

هـــــهیهـــــا من پینجه دینارن
وا ژی دهـــــمه پ جـــــک و خـــــارن
نـــــهختـــــی ژنـــــا دهـــــه هـــــزارن

گـــــهر بهری خـــــۆ بدهـــــمه شـــــارا
شـــــۆلکـــــم رۆژی ب چـــــار دینـــــارا
خـــــراپتـــــره هـــــزار جـــــارا

دوو دینـــــار تیشـــــت و فـــــراقین
شـــــیقـــــی خـــــوین ل ئـــــوتیلی نـــــهین
ســـــپیدی دهـــــست خـــــالی زقـــــرین

شـــــۆل نـــــهمایه وهکی جـــــارا
مســـــپری^(۲) د زۆرن لـــــبهـــــر دیـــــوارا
دچنـــــه شـــــۆلی ب دوو دینـــــارا

(۱) دویزه – دویک، ئالاقهکی ئاوازییه وهکی زرنایئ.

(۲) د سائین ههشتیاندا – ژ چهرخ بیستی، هژمارهکا زیدهیا کریکارین مسپی ل عیراقی

کار دکرن.

بخودی ماچ بیژم هه قال
دا ئەف ساڵه بمه به قال
بو خو تیر روینمه خاری ل مال

به لئ پارا ل کیڕی بیئم
ببمه به قال و ل مال روینم
هه تا مرنئ قئ نابیئم

بیرا ناکهم ئەفان کارا
ئەز دئ قەرکهم هئدەک پارا
پهزی کپر جار و بارا

معاملئ خیر یا تیدا
هه لئگه رئ باش خودیدا
قئ جاری من ل نیقه کیدا

ئەز ترسم ئەز خساریم
پاش گه له ک دئ قهرداریم
من چ نینه دئ شه زاریم

باش ئەوه خو بکه مه مه لا
بو خاترا حیاه و ته شقه لا
خول قئ خه لکی که مه به لا

دی شاشکا خو تفتیئم
ل بهر دهری مزگه فتی روینم
ئەز دئ سووفیه کی خاپیئم

به لکی کچا خو بده ته من
دئ بمه خودان مال و ژن
ب راستی ئەقهیه رپکا من

بەلەئە مەلاتیا زەحمەتە
ب خودی قەژی یا خەلەتە
بۆ من یا بئە مە نضیعەتە

نەئەز یەئە خویندەقەنە
خۆئەلیف بێتکە نەزانە
نەخۆشەکی بئە دەرمەنە

مەن دیتەقە شۆلەکا باش
دئەل مەکتەبەئە بئە فەپاش
ئەز دئە بئە خەودان مەعاش

نوکە موعەلەم ژێ نینە
بێت جەحیل هەموو جوندینە
ئەوئەت دئە جیشی شەعبینە

نوکە خەپ موعەلیمەنە
ب دئە مەنن پوو تەازەنە
هەموو خەودان تەنورەنە

فەپاش دەرد و دەرمەنە
کەارەکی زۆری ئاسانە
ب پاستی ئەقە خۆش ژیانە

ئەز مەرۆقەکی فەپاشم
ب مەن وەرە گەلەکی باشم
دئە پێدینا خۆ تەپاشم

ل بەر دەری مەکتەبەئە پوینم
دەمەئە موعەلیمە دبینم
ئەز دئە پێچکی خۆ هەژینم

دى ئىكا جان خەلەتەنم
مارەكەم و بو خو ئىنم
هنگى ئەز دى خوشيا بىنم

ئەو موعەلیمە ئەز فەپاش
نى دى مە بنە دوو معاش
ئەفەیه زینا خوش و باش

معاشەك تیرا مە هەیه
ئەوئ دیکە یى زیدەیه
تشتى ل مە کیم قەمارەیه

قەش^(۱) بو من یا بى بەیە
نوکه ئەو ئەمر نەمایە
ناکەم فەپاشى بەلایە

من دیتەقە شۆلەکا دى
ئەز دى چم خو کەمە جوندى
چ جار ناھیمەف قى گوندى

دى چمە سىریت مورەتەب^(۲)
خو غائب ناکەم بى سەبەب
دى بەمە جوندیەك ب ئەدەب

ل دەست خو ناکەم قى فەرسەتى
دى بەمە كورى حوکەتەتى
قى جار دى بىنم لەزەتى

---

(۱) ئەفە زى.

(۲) سرىا لەشكەرى.

دئ دەنه من زۆر تشتی باش
جلك و خاړن ههـمـوو بهـلاش
ههـشتی و حهـفت دینارا معاش

پا ئەگەر ئەز بو مەخەفەر
نەویـرم ل خانی بچمە دەر
ئەف شۆلە دئ بینە خەتەر

ما ئەز بو دئ بیژم هەمی هوو
ژ نوی من دیتەفە شۆلا خوو
هەر باشبوو ژ دەستی من نە چوو

دئ لەبغی کەم ئەو فایدهیه
شۆلا منە عەینەن وهیه
ئەفە ب چارهکی پارهیە

دوسه و بهـپـمیلا دئ کـپـم
قـیـ جار دی ل کارکهـرا خـۆـپـم
بیهنا خو بدن ئەز یی شپم

دئ راست ئینم هەر چار ستیلا
دوسه ی دانمه سهـر بهـپـمیلا
پیدا ئینم لیفکی حـیـلا

کو گهـهـشتمه راستی پهـنجـهـری
دی مهـسـتهـری دهـمه بهـری
یی زیـده ل نـاف ئینمه دهـری

دئ شۆلکهـم میتـهـر و دینـار
ههـتا کو دکهـمه دهـهـزار
دی دهـمهـپ ژنکهـکا نـازـدار

ژن هه ب خو دئ ل ديف من بهزن
خودئ دا من ب عهلبا مهزن
هنده دئ بـمه خوودان ژن

ژنكه كا ب دئى خو ماركهه
دئ كوولاقئ خو لئى خاركهه
ل گوندا چ بكهه ئەز دئ باركهه

ناقئ كورئ خو كهمه دههه
ومره نك من ههئى باب خوولام
پا دئ كهنگئى تو بيه زهلام

كا دئ ومره نك بابئ خو
ههئى بئ خيرهئى وهكى خو
تئير لـوقم و پـسـكـيـتا بخو

ئهقئ جارئ يا تهمامه
ئەز لەباغـهـكـئـى زانامه
تئيرا خو ئى شارهزامه

ئەز گەلەك ئى ل خو پازيمه
نه وهكى لهباغيئت ديمه
بهئى پيچهك ئى ب دهعيمه

ئەز سەر دوسهئى ههه كهمه غار
لهبغئ دكهه مئتهه و دئناار
عامل ل بهه من دكهنه ههوار

بهئى ئەگهه دوسه هئيا
دنگو بهه ميل ژئى وههگههريا
ئهقه لنگئى من ژئى خهليا

لەباغی گەلەك دوخەیه
ئەف شۆلە یال من زیدەیه
ئەز نەویرم قە بۆقەیه

ئەری هەری من دیتەقە
خۆش هزر من کر ئەف شەقە
دیاره بەختی من هاتەقە

دی بمە ئەبۆ ئیسماعیل
سۆرتەکی مەزبوت و ماقوییل
یی کیم مەسرف و یی رەزیل

معاشی من سەد وئەقەیه
حەفت جارا تیرا من هەیه
ئەف کارە زۆری تازەیه

هەی پا دی ل خەلکی کەم حیلا
وەرگرم پارە و بەرتیلا
دی مل دەمەق هەتا پیلا

بەلێ تشتەکی دی یی هەی
دی بیژن مادەم تو شوپرتە
نابی چ جارا غایب کەه

پوستا ل زی زۆر یا گرانیه
هەر کتەك سی چار باتمانه
نە قە خۆشیه و نە زیانه

بەلکی شەقەق بیتە ئینزار
ئەقەق زستانا هۆیا سار
نەنقی حەتا سەعت چار

ب کیر من ناھیت ئەز قی ناکەم
دئ شوۆلەکا دی پەیدا کەم
قەت ئەز بی دلیا خو ناکەم

ئەز دی بو خو بمە حەمال
دئ شۆل کەم شوۆلەکا حەلال
بمە خودان ژن و عەییال

پشتا من گەلەک یا پانە
زۆری جانە ئەف کورتانە
ل سەر پشتا من چەندئ جانە

حەمالی ھەر خەزینەییە
پارەکی بی گازنەدیە
شوۆلا منە پاستە وەییە

ئەز یی ئاقلم شوۆلا دزانم
خۆش حەمالم یی پشت پانم
نەمرۆقەکی نەزانم

بەلی من وەرە یا ژ خۆییە
تەلیسی خوی سەد کیلۆییە
ئەفە پاستە نە درۆییە

تو پیشکیت گوندور و شمتی یا
ھااقینی د زۆرن ل خرجی یا
بو خو بمەن نەکەن یاریا

ئەگەر پیچکی من کەفتە سەر
ئەفە پشتا من بیە دووکار
ئەز شوۆلا دزانم برادەر

بـرا حـمـالـیا بـه لـاشـه
بـمـه کـه نـاس گـه لـه ک باشه
مـه خـسـه دا^(۱) مـن هـه ر معاشه

سـپـیدی زوی دی چمه نـاحیـن
دا چیکـه م جنسی عیراقیـن
خۆ کـه مـه عامـل ل به لـه دیـن

مـن شـه نـسه کی مهزن یـن هـه ی
دی ئەز قـه یـدبـم ئەقـرۆ سـوبه ی
تـه قـاعـدی ژـی یـال دیـف هـه ی

دی بمه کـه نـاسـه کی زانـا
پـاقـژکـه م جـاده و کولانـا
قـی نـا هـیلم چ زه مانـا

جـیشـی شـه عـبی موش کـیلـه یـه
کی ئەف تـه حـمـله هـه یـه
نـه خـیـر ناکـه م مـن تۆبـه یـه

چـه تـه یـی بـۆ مـن خۆشـتره
ل هـه مـوو کـارا رـحـه تـتره
چـار بـیـست و پـیـنجـا وەرگـره

ئـه ز دـی ژووردا چـم سـه رنـشـیف
رـاسـت دـی چـمه فـه وـجا خـه فـیف
خۆ کـه مـه چـه تـه کی زه عـیف

---

^(۱) (مه قسه د) واته (مه به ست).

خۆ قەيدكەم^(۱) و ل مال قەشپىرم
چونكى ئەز ھە بخۆ نىف مپىرم
بۆ لىشكەرا ئەز نەوئىرم

دى بپىژن مادەم تو چەتەى
تفەنگ و ساجورتە يپت ھەى
پپتقىە تو بپىە جەبەھەى

چاوا دى خۆ ل جەبەھەى گىرم
ترسىپت خودا ئەز دى مىرم
گەلەك ل ژنكا خراپتىرم

ئەز گەلەك يى پپشەمانم
دئ تفەنگە خۆ ژى دانم
چونكى چەتەيى نزانم

دا سەحكەمە كارەكە دى
دئ خۆ فپركەم ھپدى ھپدى
قە^(۲) گەلەك باشترە ل يادى

دئ رابم خۆ كەمە شوپپىر
قى جار ئەز دئ بىمە خۆش مپىر
گازكەم دەوك مىسل ھەقلاپىر

چاقپت خەلكى بپنە دەرى
دئ تەرك كەم كارپت بەرى
بەمە شوپپىرى قەمەرى

---

(۱) تۆماركەم.

(۲) ئەقە.

قېجا ب تويتكى دى سالاڭ كەم
دئ ژنكەكى بۆ خۇ چاف كەم
كورى خۇ ب بابى خۇ ناف كەم

وەكى پارىت من بوونە زۆر
دئ كىپم سويپەرەكا^(۱) سۆپ
قەسرەكى ئاڭاكەم ل زهۆپ^(۲)

هېقاريا چمە گەپريانى
ل شاع حەلب سىرىجىخانئ^(۳)
ئەقەيە خۇشيا ژيانئ

وہى بابو چتوفا^(۴) ئەزەتە
چ كارەكى بى زەحمەتە
ئەقە بۆ من خۇش فەرسەتە

خارنا من تكە و قوزى شام
دئ بەمە ئاغايى بى خولام
ئەقەيە ئەزەتا تەمام

بەدلىت تازە دئ كەمە بەر
دى سويپەرا سۆپ ئينمە دەر
لى سيارىم بى خەم و كەسەر

ژنكا خۇ ب رەخ خۇقە سياركەم
بەرى قويدى وئقە خاركەم
مىسە جالى ئى دى ھاركەم

---

(۱) جۆرەكى تورمبىلا بوو.

(۲) تاخا زهۆر، ئىك ژ تاخىن باژىرى مويىسە.

(۳) د ناف باژىرى مويىسەدا.

(۴) چەوا.

ئەگەر ل رېڭكى ئەز دەعم كەم
پاشى چ ل حالئ خوۆ كەم
راوهستن دئ هـزرا خوۆ كەن

دەعم كـرنـيش^(۱) مقـهـدەرە
هەر گاف تايەيئ^(۲) پەنجەرە
پا ب خودئ قە ژى خەتەرە

قەبوو من نا ئينتە دەرئ
نابمە شوقپىرى قەمەرئ
دئ بمەف شقانى بـهـرئ

دى بمەف شقانى جارا
پەزى چپـرـينـم ل ئاقـارا
ئەو باشترە ل هەموو كارا

كەرئ بوۆ قەمەرا منە
كورتانى وى خوۆش كوشنە
پەز چپرانان شولا منە

رېڭكى نە دگەهشتە تىرى
د گۆت يئ ترشە و تئ د فكري
حال ئەو حالە يئ بوۆ دمرى

---

(۱) كرن ژى.

(۲) تايەرە.

بابی دلرەق

تول مال بابی ناقەتینی
هەرگاف دئ رۆندکا بارینی
نەشەیی رۆزا بیووورینی
ئەزیی دویرم من نابینی

هەندی بییژی قەئ ئاوازی
بکەیه هەوار و گازی
یا فەقیر و بەلەنگازی
بابی تەئە نابیتن پازی

بیژە بابۆ دئ چل من کەه
ئەوچ دلئ رەقە تە هەه
ماتو هەزرا مرئە ناکەه
چاوا جەوابا خودئ دئ دەه

خودئ هەوار قەئ چ بابە
چەند یئ نەزان و خرابە
بابۆ دئ جارەکی پابە
بەس یئ نەزان و هوسابە

دەمئ ئەز خەلکی دبینم
بەس ئەز یا ژار و غەمگینم
وەک بلبلی هەر یا دخوینم
چ جئ نینە ئەز لئ پوینم

وهى لـهـمنـى وهى لـهـمنـى
بابۆ ته كوشتم ل سهر دنى
ته دانا مه بهر مرنى
ئهز يى غهريبم ليـره ب تنى

بـابۆ وهره مـنـ بـيـنـه
داخـوازا مـنـ بـجـى بـيـنـه
دهردى دلـى مـنـ ئهـقـينـه
برينا مـنـ پـى كـهـوينـه

بابو نه عهيه و نه شهرمه
نى ئهف ريكه كهفته بهرمه
قيانا لاوى من زور يا گهرمه
دلـى مـنـ بۆ وى يـى نـهـرمـه

گهر من بكوژن من ئهو دقيتن
بيژنه لاوى من دا بيـتن
من ب رهقينيـت ئهـگـهـر بشـيـتن
كا دى لاوى مـنـ چ بيـتن

چ بيژيـت ئهـز يـا پـازيـمه
بو مرنى ژى ئهز دگهل ويمه
بۆ لاوى خو ئهز گوريمه
ههـمـوو دهـما پـر هـيـقـيمـه

نى لاوى مـنـ ئهـز نـازانـدم
وهكى گولهكى ئهز چاندم
پۆندكيت چاقال سهر باراندم
يا نهزان بووم تيگههاندم

يا كيشى بووم كهيى كرم
وى ئەز فيرى ئەقينيى كرم
دى سۆز و پەيماننا گرم
ئەز بوويمە گەر نەمرم

ئەم ئەقیندارين دسوۆتى
سوۆز و پەيمان مە يا گوۆتى
وهكى مەم و زينيىت بوۆتى^(۱)
ئەقينيى دل يىى كرۆتى

---

^(۱) بوۆتان.

پرچا رەش

وئ پرچا رەش بەهەژینە
ومرە د حەفکا من ب ئالینە
وان هەر دووک سیقیت خەلاتی
تو ب دیاری بو من بینە

چاقا بشوو پرچی چیکە
خەملا بویکا د بەر بەهژنیکە
ئەوی دلی پر ئەقینی
تو ب دیاری بو من فریکە

بەهەژینە وئ پرچا تەری
ژوان لیقا شەکر باری
نازدار جوتی شەماموکا
تو بو من فریکە ب دیاری

شرین نازال سەر من نەکە
چ جارا خو مەزن نەکە
خەمیت من د گەلەک گرانن
بەختی تەمە تول من قەکە

جانێ دئ سەری خو پاکە
دلی ژ خەمما قالاکە
ئەز نەخۆشەم یی بی حالە
دیتنا تە بو من چاکە

کوشتم وان لیقییت قورمزی^(۱)

خوینا لهشی من خردزی

کرمه دهرویش و دیوانه

خودانا چاقییت نیرگزی

شرینی بهژن بی شهنگی

بهژن حوری و پهری رهنگی

هاورییت تته زور د ژوارن

تیژترن ل تیرا و غهدهنگی

دییم یی گهشه گلاقیژه

خوینی ژدلی من د ریژه

هندیا زراف و تازیه

حهجی و سووفی کرن گیژه

ئهقیندارم نی تو دزانی

بهس بجهلینه ئهقی جانی

ئهگهر نهزانی بزانه

بریندارم تو دهرمانی

---

^(۱) سۆپ

بلا بمرم^(١)

شەنگ و دەلالا من تویی
شیرینا قی دلخ ههزار
بهختی تهمه نهکه گری
ل بهر ئەقینی نهکه ههوار
دهمخ ته دبینم یا غهمگین
رۆندکیت چاقی ته تینهخار
ئاگر بهر دبیته میلاکا و
قی دلخ کول و بریندار
دهمخ تییه نک من شرین
تو ب خودی کهی نهکه گری
بکه کهنی و ب پشکوره
ب وان لیقییت شرین شهکری
دا تیر ببینم بهژنا ته و
وان ههردووک چاقییت رهشکری
ئهز نهشیم ته رکا ته بکه
ئهقینییا ته دل یی بری
ههتا دویماییا ژینا خو
ل سهه قی سۆزی ئهز دی مینم
بو دیتنا ههردووک چاقییت ته
یی دل کول و دلبرینم

---

^(١) ل جههک دیتر: هیزا ئەقینا شەنگی.

شەقی هەتا د بیتە سحر
 وهکی دینا دنالینم
 ب دەردی ئەفینییا تە شرین
 بلا بمرم ئەز نەمینم
 دەلال و ئەفیندارا من
 ل تە پیروژ بیتن ئەو نایف
 دی رۆنەکا هەردەم پێژم
 بلا ل من تاری ببین چاف
 ما من^(۱) چاف و دل بۆ چنە
 ببینە گوری بەژنا زراف
 ئەز سۆزدارێ چاقیت^(۲) تەمە
 بلا بۆ تە بسۆژن هناف
 چ ب سەری من و تە هات
 مە خودا بەر قی بارانی
 چ بیر بۆ کەفتینە تیدا
 کەس مە نا ئینتە دەر جانی
 قە چ پێک بۆ من و تە گرت
 مە بەری خودا نەمانی
 هەتا کو ئەم هەر دووک دمرین
 ناگەهینە قی پامانی
 ئەقە چەند سائە ئەم د بوورینین
 دناف خەم و ئیش و نالا

(۱) ل جەهەکی دیتەر: بۆ من.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: چاقی.

ئەم يیت كەفتینە بەر دیوارا
 ھەر وہكى دین و عەبدالا
 خەمیت من و تە گەلەكن
 ناچنە چ گەلى و ئەالا
 ئەم ییخ د قەتینین ب ھەژاری
 ئەقە بۆ سەری حەفت سالا
 ئاخفتنیت تە بۆ من د گۆتن
 ئەز ژبیر ناکەم چ جار
 گۆتە بەحسێ ئەقینێ دكر
 بەحسێ دەردێ ئەقیندارا
 ئەقرو ئەز ییخ ئاخفتنیت تە
 بۆ خو دببێژم ب زبمەارا
 بۆچی تە دگەل خو نەبەرم
 تە ئەز ھیلام ل شوینەوارا^(۱)
 وەرە دەرمانكە دلێ من
 ئەو دلێ كو تە كەر كری
 من تیب بەژنا زراف نەدیت
 نەیارا تو ل من دویر كری
 ھەقال كەس لومەى من نەكەن
 ییخ مەجبوورم بكەمە گری
 بەند كریخ بەژنا زراقم
 دلێ من ییخ ل سەر ئاگری

^(۱) ل جەھكى دیتەر: شوینوارا.

بۆجى

بۆيى بى كەسم بۆيى ھەژارم
چاق تەژى رۆندك دل بريندارم

ئەف برينىت من جانى ل بەر تەنە
ھەر دووك چاقىت تە ل من بەرزەنە

داخازا دلى گەلەك يا دويرە
برينا دلى گەلەك يا كويرە

بەندا ئەقىنا تە يا گرانە
دل و ھناقىت من ل بەر ھەليانە

سەرى چەند سالا سەرى چەند وختا
زولمال مە كرى ئەقان بىبەختا

ژيانا من و تە بۆ ھەريا تالە
نە ئەقە ژينە و نە ئەقە حالە

ژيانا من و تە بوورى ب ئىخسىرى
جانى مخابن تويا ب من دويرى

تويا ل من دويرى ئەز تە نابىنم
ژ غەرىبىت تە داىى دلبرىنم

بوهار

خه ملا بوهارى دونيا رهنگين كر
كولىك چىبوون خو سوڤ و شين كر
خه لك دهر كهفتن چوون بو سهيرانا
ساريا زستانى مه هه موو ژبير كر

قه به با كهوا ل سه رى قان چيا
هشينا ئاقى ل بنى گه ليا
ويقه تر هه ره و گوهى خو بده يى
دهنگى سترانىت كچ و زه ريا

جو كيت ئاقا سار ژووردا تينه خار
دونيا خه مى و كامل بوو بوهار
جوانيا سائى يا د دوو مه هادا
ئيك ل نيسانى و يا ديكه⁽¹⁾ ئادار

ديمه نييت رهنگين سيبه را دارا
سويپه لييت ئاقا جووك و ريبارا
بوهار خه مى ل كوردستانى
نيرگز پشكفتن ل چول و ئاقارا

كچ و لاو رابوون چون بو ئاقارى
گوته هنده چىبوون كهنگه ر و كارى
خاندنا كهوا و قاز و بلابلا
گازييت شقانى و دهنگى جو تيارى

⁽¹⁾ يا ديتر.

بیڤری دهرکهفتن ههر ب لهز و بهزی
وان گازی کره ئیک خودانییت پهزی
شقان یئ ل هقیئ ههتا بیڤری بیڤن
پهزی یئ نقانیدی ل هنداڤا پهزی

پیرهمیرو و کال دهرکهفتنه دهرئ
ئهو چوون رینشتن ل شببنا بیڤدهرئ
دهست ب ئاخفتنی کر و ئهه ئاخفتن
ههمیا کیسکیت خو ئینانه دهرئ

بی سۆز

تە دامە بەر دەرد و ئیشا
پەها دلخ من هەلکیشا
ل دەرك و کولاننا گیرانم
هەر وهکی بابە دەرویشا

ل مالا خو بووم یی بی کەسەر
تە ئەقینی دا من دیلبەر
ژینا من باخچەک گولا بوو
تە پەردەکی پەش دادا سەر

باخچێ گولا تە بەرزەکر
ژیاننا من شەپەرزەکر
تە ئەز هیلام بەند و غەمگین
دەرگەه تە گرت و قەنەکر

ب ئاخفتنخ و فەند و فیلا
ژینا زەلال تە ل من شیلا
کەفتمە بەحرا ئەقینیا تە
تە ئەز ئیخستەمە بەر پیلا

ئەز هاقیتەمە بەر سووپەلا
ئەقین کەرە کولب و غەلا
برین کەفتنە دلخ هەزار
تە دانە من دەرد و بەلا

ژینا زهلال ته شویلی کر
ته دلێ من بی هیقی کر
من نهزانی یا بی بهختی
دلێ من خه ما ته ژێ کر

من نهزانی مپوهت نه ما
ته هاقیتمه به حرا خه ما
نه شیم ژیانج ببه سه
ببـوورینم وهخت و ده ما

هوسا نیك زوی ته حاشه کر
فه رمانا نه قینی پاکر
ته حاشای ل من کر و تو چووی
خه وا شه قی ل من حه رام کر

دل ناسک^(۱) بووم من نهزانی
ئه قین داته ب ئه رزانی
دهق و دلیت ته ئیک نه بوون
فیعلدار بووی وهك شهیتانی

من نهزانی کو هوسایه
ئه قینیا ته هپوره و بایه
هه رگاف دگهل ئیک هه قالی
دلێ ته یی هه شک و زایه

---

(۱) دل نازک.

ئەقینیا تە یا ئالۆزە
هۆرە و بایه و هەمی تۆزە
بئ باوهری و یا دلپهقی
تە نه بهخته و تە نه سۆزە

دلئ تە یئ هشک و پهقه
قیاننا تە یا سست و لهقه
دی چ بیژیه ههقالیت خو
خر دی بیژن نه ههقه

ته هیلام بی وار

چ ئاخستن بوون ته گـۆـتن
سـۆـز و پـهـیـمان ته فرۆتن
دل و هـنـاق ته لـ مـن سـۆـتن
ته ئەز هـیـلام دیـل و هـهـزار
ته لـ مـن کـره شهـفا تـاری
بـ تـنـی هـیـلام لـ ئـاقـاری
کـا ئەـو سـوینـدا کـو ته خـواری
بـۆ تـول مـن بوویـه کـورـهـمار
نـی بـاوهریـا مـن بـ ته هـات
ته دگـهـل مـن گـرێـدا جـقات
ته ئەهـفینـی کـره خـهـلات
بـۆچی ته ئەز هـیـلام بی وار
چـاوا زویـکا ته هـنگـا فـتم
تـو چـووی ته ئەز نه ئـاخـتم
ته قـهـد برینـا مـن نه نـخـا فـتم
لـ بهـر هـندئـی یـی د کـهـمه هـهـوار
ته کـرمـه دینـی ئـاقـارا
دویرکـرم ژ کـهـس و کـارا
لـ مـن نـا کـهـی چ پـرسـیـارا
کـانـی سـۆزا پـار و پـیـرار

تو ئاواتى

چاقىت زەلال گەردەنا ب خال
بەژنا دەلال كرمە عەبدال
پا دى كەنگى بىنە ھەقال
شەرىن بگەين ژيانا تال

وئ ئەسەمەرى گەردەن زەرى
سەينگ مەرمەرى وئ دىلبەرى
ئەز كوشتم ب قى كەسەرى
ژ خانى ناھىتە دەرى

ئەقىندارم يىئ ھەژارم
ب ھەوارم برىندارم
نەيى دىنم نەيى ھارم
بۆ جاننا خو كۆقان دارم

ومرە زويكا بكەف شەرىكا
رەبە ژ نوپكا ھەكى^(۱) بوپكا
خۆ ب خەملىنە ل بەر قودىكا^(۲)
بگە غار ھەكى بچوپكا

(۱) ل جەھكە دىتر: مينا.

(۲) ل جەھكە دىتر: قودىكا.

تو بکه غار ب گازی و ههوار
ب دلێ ههزار جانا نازدار
ئهز و توینه دوو ئههقیندار
بلا ژ کهریا بمرن نهیار^(۱)

تو ئاواتی تو^(۲) خهباتی
لیف نهباتی دیم خهلاتی^(۳)
ژ عهسمانا^(۴) ژووردا هاتی
تو رۆژییال من ههلاتی

تو نارینی لیف شرینی^(۵)
هنگهینی خههه رهقینی
دزانم^(۶) تو خوشی و ژینی
تو ئارمانجی تو ئههقینی

یا دهلالی چاره سالی
تو هههقالی چاف غهزالی
بهژن زراف و شهپالی
تو هزری ههردهم خهیالی

گولا سووری ههههه و نووری

---

(۱) ل جههک دیتر: بلا بمرن ههههه نهیار.

(۲) ل جههک دیتر: یان.

(۳) ل جههک دیتر: دیم خهلاتی لیف نهباتی.

(۴) ل جههک دیتر: ژ ئهسمانا.

(۵) ل جههک دیتر: تو نارینی یا شرینی.

(۶) ل جههک دیتر: ئهز دزانم.

دێم بلوری پهری و حوری
تو كهوهكى ل چياي ژوری
نهيار بوته بینه گوری

تو ئاوازی عود و ساز
تو داخوازی یا پر نازی
ههردهم تو یا دکهیه گازی
ته دقیت بژی ب سهر فیرازی

تو بوهارى شـوینوارى
رۆى هنارى دگهـل یارى
یا ناسک و یا نازدارى
تو رۆنهای ل شهقا تارى

تو یا شهنگی یا چهلهنگی
پهری رهنگی ههتا کهنگی
دی یا کر بی نا کهی دهنگی
بهسه ژینا پیس و ژهنگی

دیم خوئاقي بـین گـولاقي
بهلهك چاقـی پر زراقـی
بهژن بنـد و زراقـی
ل جیهانـی خووان نـاقی

یا بی خهشه گولا گهشه
یا چاق رهشه گول بنهفشه
ل بهر ئهقینی یا نههشه
باغی گولایه ئهه و رهوشه

جان و گول

من جان دیت یا گولا دچینیت
جار جارا سهری خو د هه لینیت
بهری خو ل من ناگوریتن
یا چاقیت خو ل من دنقینیت

گولا شهرم ژ جانئ کر
هه میا پیکه هه هیقی ژیکر
گوتئ بهژنا ته یا شرین
چاوا هوسا خودئ چیکر

ئه ی شرینئ ئه ی نارینئ
هه ر توی گولا باغئ ژینئ
ئه و داخازا د دلی مهادا
ئه ز و تو هه ر دئ گه هینئ

گه ر چاقیت ته ل من دویر کهفن
خوشی ل دلی من دئ رهفن
دویر بهم ژ ته نا قه تیتم
رۆژیت رۆناهی ل من شهفن

یی نیزیك بهم ل من شاهیه
ژین د گه ل ته یا ب سانا هیه
ئه گه ر ئه ز و تو پیکه هه بین
شهفه قا تاریش رۆناهی هه

جانج باركر

يئ بئ كهسم ب تنئ مایمه جانج باركر
جانا من چوو نهما لیڤره دل ههژار كر
هناڤ سوئن میلاكا من بریندار كر
ل من بهرزه بوو هندي گهڤیام من ههوار كر

پهريشانم جانج ئەز هیلام بو خهـما
ب گزیمه ب نالینم ههـموو دهـما
گهـلۆچ بکهـم چاف رهـشا من لیڤره نهـما
دخوینم وهکی پهپۆیکال دورین چهـما

گهـورئ باركر ئیرو ئەزئ دین و هارم
بهژنا زراقئ نابینم بریندارم
ب تنئ مایمه پشتی وی بئ دۆست و یارم
ئیشا من یا بئ دهرمانه خهـما خارم

كهسهك نینه خهـم و دهردا پئ ب پهقینم
يئ بئ هۆشم دل سوئتیمه هار و دینم
ژین بۆچییه بلا بمرم ئەز نهـمینم
مرن ژینه ئەگهـر ههـر پۆژئ نهـبینم

جانئ

جانئ كه زيا ب قههينه
گولا د بهردا ب چهقينه
گهر سترانا ب بيژي
جار جار ناقئ من بينه

چ جارا كو ته د بينم
وي گاقئ ئەز يئ ديينم
جانئ تول من بيووره
ئەز نەشيم ل نك ته پوينم

يئ شهرمينم تو دزاني
ئاگر بهريوو قئ جاني
خه لك هه موو فه سادان
قئ دهوري و قئ زه ماني

قياننا ته يئا دژواره
دلي ژبه ر ههواره
خه لك يئ ب مه د ئاخئن
شيرين قه بوو چه نند جاره

گوتنييت خه لكئ دروونه
خر كهر ب لي قه بوونه
توي داخازا دلي من
جيهان ل بهر ته يئا روونه

شـرین مه خوشی نهـما
کهفتین زهـمانع خهـما
بهـکروک یئ ل دی^(۱) مه دگهـرین
نئ ههـوو گاق و دهـما

چ لئ بکهـم قئ ژینا تال
ژبهـر تهـ بوومه پیره و کال
هیچییت تهـدا ئهـز مرم
دهقیقه ل من بوونه سال

---

^(۱) دویف.

چیاپی سیپانی

دی دهستی خو بدهقه جانئ
دا بچینه چیاپی سیپانی
ل نک خه جوکی و ل نک سیامه ندی
دا بکهینه به حسنی قیانی

چیاپی سیپانی یی ب داره
ل سهری شاخن ل بنی زناره
سیامه ند د که قری دا چوو خاری
ئه و و خه جوک بوونه ژاره

شرین توش^(۱) دهستی خو بدهقه
تو کارا خو بکهقه ئەف شەقه
دابچینه چیاپی سیپانی
زوی به جه و ابامن بدهقه

دی وهره دگهل من شرینی
دیلم شه کر و هنگئینی^(۲)
چیاپی سیپانی یی دویره
دگهل من وهره دابچینی

---

^(۱) توژی.

^(۲) ل جهه کی دیتر: رویی وهکی هه یقی.

شـرـيـن پـاـبـه بـلـهـزـيـنه
بـهـژـنـا زـراـف ب خـهـمـلـيـنه
كـاـرا خـۆ بـكـه وـهـكـى بـوـيـكا
يـا پـيـرۆـزه ئـهـف ئـهـقـيـنه

ئـهـقـيـنـيـا تـه چـهـنـد يـا بـكـاره
چ دـهـرـدـهـكـى پـيـر دـژـوارـه
تـيـرـيـت ئـهـقـيـنـيـا تـه هـاتـن
د دـلـى مـن دا چـوونـه خـاره

خەم رەقین

دەلالا مەن خەم رەقین
کولیاکا باغی ئەقین
توی چرایا شەف تارێ یا
سەردارا هەموو پەری یا
کەنگی بەژنا تە بیینم
خەم و دەردا قەرەقیینم
هەلمریسم هەر دوو لیقا
تیر بینکەمە جوتی سیقا
رۆیکین قۆرمز بەفر و خوین
چاقین رەش تیرا د بارین
هەیرانی بەژنا تەمە ئەز
ل دیش تە د گەرم بەز
گەردەنا ب مەرجان و مۆری
ییت وەکی مەن ببنە گۆری
پرچا تە رەش مالا رەشە
دیمێ شەرین گولا گەشە
یا نازدار و دیم سۆرگولی
توی مرادا ئەقی دلی
چ بیژی یی ئامادەمە
زیرەقانی بەژنا تەمە

خۆ سل نهكه

كار مامبزا شاخ و وهلاتا
به حس ژئ كهرا خر چقاتا
ناقودهنگى تهين گهرياي
ل جيهانئ ل ههمى وهلاتا

حووريا باغى جه نهتهتى
بيهننا بحه شتى ژ ته تى
ژ وان ههر دووك ليقييت قورمز
بده من جامهك⁽¹⁾ شهريه تى

شهريه تا ليقييت ديلبهري
خه مال دلى دبه ته دهري
من ب ئاخيقه خو سل نهكه
تيرا بهر نهده جه گهري

وهه نهچه تو بگهريه
ژيانا من نه نخيقه
بيرا تانا بينه بير خو
وهكى بهري من ب ئاخيقه

من ب ئاخيقه تو يا منى
ئهز دزانم تو شهنگه ژنى

⁽¹⁾ ئامانهك.

تویا شارمزا قی دلی
خۆنه دئ من جه پینی

من کەس نەقییت ل تە زیاتر
چونکی کەس نییه ل تە جوانتر
من چ کچ نەدیتی وهکی تە
ئەقین گەرم و تیر دژوارتر

خۆ هشیارکه

دیم هه‌یثی چاف گه‌لافیژئ
بـهـژن زراف و درێـژئ
ژبه‌ر ده‌ردئ ئه‌قینیـ
دین و هار و که‌ر و گیـژئ

ئه‌و چاقیـت ره‌ش گه‌لافیژن
بلبل ئاوازا به‌ دیـژن
وه‌ره ده‌ف من رینه‌ و نه‌چه
دا چاف رۆندکا نه‌ ریژن

ژ ته‌ یی دویـرم یی بیـژنم
بیی ته‌ نه‌شیم به‌ته‌تینم
گه‌ر ئه‌ز و تو پیکه‌ نه‌بین
ما دئ چاوا خۆشیا بیـنم

رابه‌ ژ خه‌وی خۆ هشیارکه
قیانا خۆ بو من دیارکه
قه‌سه‌کا راست بووم نه‌بیژه
به‌س من ژ لیقیـت خۆ بی بارکه

ته‌ په‌یمان دگه‌ل من گریـدا
ل من هه‌رام کر خه‌وا سپیـدا
ته‌ ژبیر کرم غه‌ریب کرم
ته‌ ئه‌ز هیلام د قی خه‌میـدا

ژبیر نه که وئ پهمانی
ئهواته دایه من جانی
ئهقینی زوری یا گرانه
ل سه رانسه هری کوردستان

دا بچین

تو دەستێ خۆ بدەقە یاری
دلی نەشکینە قی جاری
پیکقە بچینە سەهیرانا
پیرۆز کەین خەملا بوھاری

دئ دەستێ خۆ بدەقە جانی
دا بچینە کوردســـــــــــــــــتانێ
ل بەر ســـــــــــــــــیبەرا دارا پوینین
دا بکەین کەیف و سەهیرانی

دئ وەرە جانا ژێھـــــــــــــــــاتی
مزگینی یا بو مە هاتی
گولا خەملا خۆ یا کری
دا بچینە ژووڕیـــــــــــــــــا وەلاتی

بچینە سەهەری زیرو مالا
دا ببینین خەملا گولا
نیرگزشین بوون ل دووریت چەما
دەرمان کەین برینیت دلا

وەرە بچینە شـــــــــــــــــوینەوارا
ل بەر ســـــــــــــــــیبەرا دار و بارا
بچینە کەیف و سەهیرانا
دگەل هەقال و دۆست و یارا

دارا ژینێ

دیلبەر ئه زۆر یه تینیمه
چ تینیا من ناشکینیت
بهس ئارهقا سه وان ریهها
دی تیناتیخ ل من برینیت
بهژنا ته دی خوشکته ژینێ
دی برینیت من کهوینیت
چاقیت ته ییت بهلهک دیلبهر
دی خه میت من قهرهقینیت
دهنگی ته یی بوویه ئاواز
یی کههفتیه د گوهیت من دا
من نه دیتی ل ته جوانتر
نه ل چ شار و نه ل چ گوندا
ئهقینی یا ته ئهزی یی گرتی
یا کههفتیه د دلی مندا
کهنگی دی هی قهرهقینی
خهم و کول و ئیش و دهردا
ومره تو دهستخو بدهقه
دا بچینه باغی ئهقینی
ومره وهکی کچیت بهری
لهیلاهی و خهجوکی و زینێ

دارا ژینە بەخەملینەین

ئاف بەدەین بەرۆندکیت خوینە

گەهەک یا دوویر و درێژە

ئەو پێکا ئەز و تود چینی

دلخ مری

تە دل گرتو یی گفاشتی
ب ئاگری قینی یی براشتی

وہستی^(۱) ژ میژا من یی گۆتی
تە دل کەرکرو یی سۆتی

ئەقین یا تە دل گفشی
بۆ بەژنا تە یی ھەرشی

شەف ناچن بی پۆندک بارین
ب بی ھزر و ب بی تەخمین

شەف و پۆزا چاف ل پیمە
ئەز یی چاھەری یاری مە

کەفتمە ناف خەم و خەياللا
وہکی کەر و گیز و لالا

خەم ھاتنە من ل چار کنار
ئەز مام وہکی دین و ھارا

جانئ و مرە تو نەھرەقە
چ جار ل من دویر نەکەقە

ساخ کەقە قی دلخ مری

---

(۱) ب دەقۆکا زیباریان واتایا (وہختی، دەمی) ددەت.

چونكى ته يى وهلىكرى

بهژنا ته يا جوان و شرين

دى ساخ كهت قى دلى برين

ژبهر ته يه يى بى هيزم

ئهقينا ته دى پاريزم

دوو دلی

پـرچ گـرێـدا تـوقـه ئـیـدا
مـهـشـیا د رـێـدا گـولا سـپـیدا
تـوی ل رـێـکا هـیـقی و ئۆمـیـدا
کـهـفـتمـه بـهـختـی تـه و خـودـیـدا

رێ بـهـرزـهـمـه دـینـی تـهـمـه
بـی ئـاگـامـه دـیـوانـهـمـه
عـهـبـدال و ئـیـخـسـیرێ تـهـمـه
ل بـهـر تـهـیهـ دل پـر خـهـمـه

هـو دـیـلبـهـرێ بـی غـهـوهـرێ
نـیـچـیرکـهـرێ وـمـره دـهـرێ
مـن نـه ئـیـخـه بـهـر جـهـنـجـهـرێ
هـهـر دـی هـیـمـه دـهـوسـا بـهـرێ

شـهـرمـی نـهـکـه پـرچـی شـهـکـه
مـن ژار نـهـکـه بـی بار نـهـکـه
دـهـرگـهـهـی دـلی خـۆ قـهـکـه
ژـیـان نـهـشـهـف و رۆژـهـکـه

تـو نـزـانـی بـی خـودـانی
یا چـهـوانـی بـی پـهـرـجـانی
دـی بـتـه مـینـیت پـیـشـهـمـانی
دـی بـیـژـی ئـاخ مـن نـهـزـانـی

تو دین کری ل من دویر کری
کیقه بری چهنگ ل تهبری
ئهوویت کو تو ب سهردا بری
ژقهستا بو ته دکهنه گری

ب سهه قورئانا من پیک دانا
ب قان نیشانا نهگهف وانا
تو گوهم نهده دوو ئەزمانا
ییت بو خوۆ بهته دکهن ترانا

ب فهند و فیلا ژیان شیلا
برین کیلا خوودی هیلا
وان پیسا و دل تهنی سیلا
دی ته هاقیژنه بهر پیلا

ئهو نهیارن کورمهـارن
سههیی هارن نه دل درن
بوۆ پاستیخ ئەو دبـی بارن
ههـموو گاڤا شهـرمـزارن

ئهو بهـرازن دی ته گهـزن
نی ئەو دزن لهـوما بهـزن
ههـموو گاڤا ل دیڤ ته د بهـزن
نی ئەز دزانم ئەو نهـهـزن

نی تو گولی یا دل کولی
چرا هلی تو یا سلی
نی پی دزانم یا دوو دلی
نه وهک بهری یا چاف شلی

دوو دلی

پشتی ته ئەز دین کری
هۆش و سهودا ل من بری
ئەو چ کاره ته کری
هوسا تو من د ئیشینی

تو چەندا ب فەندا و فیلی
ئەقرو یا خەنی د شیلی
سپیڤی زوی دی من هیلی
هەرە خۆشیا نەبینی

قینا من یا زی دەیه بوو
یی دی ل من چیتەر نەبوو
وی پارە پتەر هەبوو
لەو ته فرۆت ئەقینی

قەمەرئ تویته تویته
خانیخ وی کونکریتە
یخ من لبنه و کاریتە
چار رۆژیست دی دی بینی

وی چاقهک یخ کوریه
ژیخ وی چل سال ههیه
سرخ جارا هندی تهیه
دی چاوا دگهل قهتینی

ئەقرو تە خوۆل من لادا

تەشیا خوۆب چەپی بادا

قینا من ب ئەردی دادا

ب هزرا من هۆ نامینی

دئ دگهل تهبم

دئ دەم سـۆزئ و پـهـهـمـانـئ
كو تهركا ته نهكهم جانئ
ههردهم تو ييال بيرا منئ
دگهل تهبم ههتا نهمانئ

دل بهر ههئ كوئيلكا دلئ
هه موو گاڤا يا خهملئ
چه نند جوانئ چه نند شرينئ
برهـ و چاف و دهست و تلئ

چه نند شرينن ئهـو برهـ و چاف
ئـهـو پرچـا داڤ ب داڤ
رۆڤـرۆڤـئ تـو جـوانـترئ
وهك گولا ل سهـر كهفتئ خؤناڤ

جانئ گوهـ نـهـدهـنهـ يـارا
ئـهـوان بـئ قـهـول و قـرارا
بـلا چاڤـئـت وان بـئـنهـدهـر
پـشـتئ تـهـ ناگرم چ يـارا

ئـهـوئـت سهـبهـئـت قان شولا
دئ ژئ قـهـهـين هـهـمئ تولا
برينـئـت مهـ دئ تـهـنـابن
ژ دەرد و خـهـم و ئـئـش و كولا

پشستی نه خوشی خوشیه
ل دی نه قرازی نشییه
خو نه نه دئ وهسا مینن
پشستی تاپی پوناهییه

دیلبه ب خودی گهر من ب کوژن
هیستیکیت گیانی من ب کوژن
ههردهم نه دئ بهحسی تهکهه
نه گهر خوینا من ههلمژن

دئ سویندی خووم ب قورعانی^(۱)
کو ته رکا ته ناکهه جانی
توی شیرینا ل بهر قی دلی
هندی ساخیم ل قی جیهانی

نه دئ دگهل ته بهیم شیرینی
دئ ئاقدهم باغی نه قینی
دیلبه هر وهه دا دهرمان کههین
قی کولی و قی برینی

وهه دا ساخ کههین قی کولی
دلی گهش کههین ژ رهنگی گولی
زیبه وهه نه کههه درهنگ
رابه هر چی عهردی تولی

---

^(۱) ل جههکی دیتر: قورئانی.

دیلبەر بخودئ ههه تویاری
سلاقیت من بو ته ب دیاری
هندی خیزو بهریت چهما
هندی بهکییت دار و باری

ل من وهگره قان سالاقا
بیژه سهه قان ههه دووک چاقا
توچ جارن ژییر نهکه
ههه موو وهخت و ههه موو گاقا

دئ و مرهقه

نهیی دیئم نهیی گیژم
رۆندکیت چاقا ئەز یی د ریژم
دئ و مرهقه شه شرینا من
شههف و رۆژا ئەز یی دبیزم

ئەز کوشتی و ان چاقامه
ئەقین داری دوو سیقامه
کهفته بهختی ته شرینی
ب حسره تا دهف و لیقامه

شرین ئەز و توژ ئیک دویر کرین
کاری مه بو شینی و گرین
سۆزا مه سوژهک گرانه
ب دهردی ئەقینی دئ مرین

نهکه چ هزر و تهخمینا
ئهمیش^(۱) تهبای مه و زینا
چاوا ئەو مرن دل کهسه
هه ب قان کولا و قان برینا

ههر وهک شرین و فه ره ادا
نهگه شه شه تنه چ مرادا
ئهویش^(۲) وهکی مه بوون مرن
دناف قان کولا و قان خه مادا

(۱) ئەم ژێ.

(۲) ئەو ژێ.

پرسیار بکە ژ خەلکێ بەرئ
چەند ییت مرین ب قئ کەسەرئ
دل ب کول و ب کۆفاننا بووم
ئەقینیا تەش^(۱) هاتە سەرئ

دل ب کول و ب کۆفاننا
یئ یئ کەس و یئ خودانم
توی خوداننا من شیرینئ
دئ پچا خۆل سەر تە دانم

شیرین دئ پیکە کئ دانئ
بو قئ سۆزئ و قئ قیانئ
خەلک شاد بوون ئەز و تو ماین
دا ب زانین تاما ژیانئ

---

^(۱) تە ژئ.

دئ و مرهقه

ئەفینیا تە ل من ئاگرە
سینگ تە ل بەفری سپیترە
بەژنا تە یا شتلا گولئ
دیم تە ژ هەیفی رۆنتەرە

ئەفینیا تە ل من شەربەتە
هنا یا زۆرە بەرەکەتە
خەمیت دلئ من دئ بەتن
ژیانا من دئ خووش کەتن

جاننا منی دئ و مرهقه
دلئ مری ساخ بکەقه
توی خودانا ئەفی دلئ
یا نیزیك بە دویر نەکەقه

دویر نەکەقه ژ هەقالا
کا بیرهاتنییت سەری سالا
من بی بار نەکە هەقالئ
ژ وئ گەردەنی و ئەوان خالا

پرچا تەیا رەشا تەری
ئەو هەر دووک ریهیت هەناری
ئەز بەردامە قئ دونیایی
ب دل نەخۆشی هە ب نەچارئ

بۆ كى بىژم قان گازندا
كى دەرمان كهت قان دهردا
بوومه ئىخسیر بوومه ره بهن
ل بن دیوارا ل بهر س شاندا

دل بۆ مالا كول و خه ما
یى پر ئیشه هه می ده ما
جانئ ته ئەز كرمه په پویك
ته بهردامه دورییت چه ما

جانئ تو بو من داخازی
ئەز سترانم تو ئاوازی
بۆچی تو چ دهنگا ناکه ی
ئەز یی كه مه قیری و گازی

ئەز به لاتینکم تو گولی
ئەز شالویلیم تو بلبالی
دلئ من یی برینداره
توی دهرمانا ئەقی دلی

دیلبەر تو ژیانی

هۆ دیلبهرا چاق ل ژینی
خهباتکههرا ریکه قینی
شهههت ژ لیقه شههه رینی

شههوقا ته دا گوند و مالا

بو ئه قینی تو ییا زانی
تو ریههرا دلیت پیویلی
تو نههه رۆزا سههه ری سالی

دی خهه ما دهیه بهه پیالا

توی داخهه وازا برینهه دارا
توی سهه هورگولا ل ناکه بهه هارا
هیقهه ییا دلی ئه قینهه دارا

دی وهه ههه لکه شهه مالا

وهه دههه من گول بهه هاری
شههه رین و گهه ور و نازداری
شههه کر ژ لیقهه تیهه خهه واری

گهه ردهن ییا پهه ره ژ خالا

ههه هوو دزانهن تو ژیانی
ل دههه جهه ییلا تو سهه ترانی
ژ نویکه شهه رین من پیه زانی

دلی من ناهیلی قالا

ئەو گەردەنا کو خال ل نای
وہکی گولا گرتی خۆنای
ئەقینیا تە سۆتن ہنای

دئ وەرە سەحکە ھەقەقە

بەژنا تە بازار و سویکە
یا خەملیە ھەر گاف بویکە
دئ جارەکی ل من گازکە

دلی خۆشکە ژ ھەموو ئالا

كچا كورد^(١)

كچا كورد تو يا ههژارى
يا دل كـول و برينـدارى
جوانيا ته يا فهـشارتى
وى عـهـبايـيـ رهش و تـارى

ل بن وئ پهردي رهش دهر كه فه
جيهان يا روهنه و نه شه فه
تويش مروقي خودان مافي
هه ره بو پيش پاش نه كه فه

خه باتي بكه بو ژيانئ
نه چه ريكا پاشه مه مانئ
دا ئازاد بي و سه فه راز^(٢) بي
دابييـه دهر ژ^(٣) زينـدانئ

وى عهبايي ل سهر خو پراكه
جوانيا خو ئاشـكـراكه^(٤)
جيهان هه موو يا چوويه پيش
بناغي زينئ ئافاكه

---

(١) ل جهه كئ ديتـر: ژينا ژنكا كورد؛ پهردي رهش.

(٢) ل جهه كئ ديتـر: سه رفيراز.

(٣) ل جهه كئ ديتـر: خو نه هاقـيـژه.

(٤) ل جهه كئ ديتـر: ئاشـكـراكه.

ئەه ی جوانی پـ شـ رینئ
یئ ل سـ هری تـ ه تـ اجئ ژینئ
خـ ه باتـ ه تـ ه یـ ا دیاـ ره
تـ و بـ گـ ره رێـ کـ ا زانینئ

کچا کورد

یا شـرینـه بـهـژن پـنـدـه
دیلبـهـره بـهـژن بـنـدـه
ئـهـقـینـداره مـال ل گـونـدـه
گـهـردـهـنا وئ شـهـکر و قـهـندـه

چـاـف رـهـشـه یـا چـاـف غـهـزـالـه
دـیـم گـهـشـه بـهـژن شـهـپـالـه
لـیـف تـهـنـکـه رـی ب خـالـه
دگـهـل مـن شـرـیکـه و هـهـقـالـه

یا خـهـمـلی یـه دئ بـی بـویـکـه
چـارـده سـالـه هـیـشـت بـچـویـکـه
دگـهـل مـن هـهـقـالـه و شـرـیکـه
تـیر هـاـقـیـژه خـۆ نـهـقـیکـه

کـچـه کـورـده دهـسـمال سـهـره
پـرچ درـیـژـه گـهـردـمـن زـهـره
یـا ب نـاـف و دهنـگـه دیلبـهـره
عـیـلهـتا دـبـهـت ب رـهـخ پـا هـهـره

زۆر یـا کـره و یـا شـهـرمـینـه
بـسـک شـۆـره و یـا ب ئـهـقـینـه
دئ سـوینـدئ خـۆی دئ بـیـی زینـه
ل سـهـر سـینـگـی وئ دوو هـهـرمـینـه

كراس سڀي يه و فيستان سۆره
چارده كهزيه و بسك شۆره
سڀنگ به فره گهردهن باۆره
شهقا تاري دي بئي نۆره

ليق تهنكه هوير د دانه
هندي بيژي ههر يا جوانه
يا خودان سۆز و پهيمانه
هه موو زانن ئه و ژيانه

بو ئه قينغ يا ناقداره
به ژنا وي دي بئي چناره
خه بهر خوشه و پي هناره
يا فه قيره و يا هه ژاره

تو به ژنا وي باش ب بينه
چه ندي يا زراف و شرينه
دي بئي حووريه يان خاتوينه
وهكي كوترا پهر نه خشييه

به ژن شتلا رهش روحاني
سڀنگ وهكي به فرا زوزاني
وهه ساخكه قبي كۆفاني
ل من خوش بكه قبي ژياني

کچا کورد و ئەقینیا گوندی

ئەز کچەکا هەژارم
سۆرگولم ئەقیندارم
یانا نازک^(۱) و نازدارم
هەردەم یانا وهفادارم

ئەز کچا قی گوندیمە
یانا بهیثی و باوەریمە
ب گوندی خۆیا رازیمە
ل بوهارا ئەز بیڕیمە

نی ئەز کچا کوردامە^(۲)
رۆش نبیرم زانامە^(۳)
کولا دلی لاوامە^(۴)
گولا باغ و رەزامە^(۵)

ئەز کچم یانا جوانم
خودان سۆز و پەیمانم
شۆلکەرم بیڕیئانم^(۶)
زانامە و خاندەقانم

---

(۱) ل جەهەکی دیتەر: ناسک.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: گوندامە.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: رەوشەنبیر و زانامە.

(۴) ل جەهەکی دیتەر: کارکەرا ناف رەزامە.

(۵) ل جەهەکی دیتەر: دژی خرنەحەزامە.

(۶) ل جەهەکی دیتەر: زانامە و خاندەقانم.

بابی من یی ههژاره
یی خودان شوول و کاره
هه موو دزانن جو تیاره
خودان نیره و هه قجاره

بی ریقه انم ل بو هه اارا^(۱)

زیزرا توقه و گو هه اارا^(۲)

جوانترم^(۳) ل کچی ت شارا

دویر^(۴) ناکه قه ل قان وارا

کراسی من کوردی یه^(۵)

یی ب هچک و له وهندی یه

فیستانی من یی سپی یه^(۶)

دلی من یی بهی قی یه

ئه زم کچا جو تیاری

کارک هه رم ل ئاقیاری

سپیدی هه تا هی قیاری

دچه کهنه گرا و کاری

---

(۱) ل جهه کی دیتر: بهارا.

(۲) ل جهه کی دیتر: یا ل سه ر عه ده تی جارا.

(۳) ل جهه کی دیتر: جانترم.

(۴) ل جهه کی دیتر: دیر.

(۵) ل جهه کی دیتر: هه موو دزانن کوردی یه.

(۶) ل جهه کی دیتر: کراسی من یی سپی یه.

يا شرينم بهلك چاف
كچهكا بهژن زراف
شهنگ و شوخ و پى خوناف
ئهزا جانم بى سؤراف

رېڤينك

هندي ئەز دگهرم ل عهردا
كەس دەرمان ناكەت قان دهردا
جانئ ئەف دهرده ژبەر تەنە
بۆچی تە دەست ژ من بەردا

جانئ بۆچی تول من قەبووی
تو چووی ئو تول من بەرزەبووی
هندي دکەم تە نابینم
وهکی رۆژی ل من ئاقا بووی

ل من ئاقا بووی وهکی رۆژی
ئەز ناگەهمە تە پشکۆژی
تە رۆندکیت چاقیت من بەردان
دل ژبەر تە هەردەم دسوژی

کرمە غەریب بەردام چۆلا
بووم رېڤينگ باسک و دۆلا
ل سەر خاترا وئ بەژنا زراف
دئ ل خو حەرام کەم خەر شۆلا

ئەگەر بمینم هەزار سالا
ناکەم تەرکا زلف^(۱) و خالا
چاقئ من هەردەم یئ ل بەژنا
گەردەن کيلا و چاف خەزالا

---

(۱) بسک.

زانين و ئەفين

هۆ ديلبـهـرا دهـف بـ كهـنى
چهـند جوانـن ديم و ئەنى
يا ژ خهـلكيفه تو رهـبهـنى
نـزانـن كو تو رهـوشـهـنى

نـزانـن تو رهـوشـهـنبـىـرى
ل عهـدهـتـىـت كهـفن يا دوىـرى
دئ دگهـل من بى ب ژار و ژىـرى
دئ د قهـتـىـنى ب فهـقىـرى

من هـهـر دووك چاـفـىـت ته هـهـبن
دهـرگهـهـىـت خوـشىـع دئ قهـبن
بـلا زىـر و پاـره نـهـبن
هـهـموو گاـفـال مه بهـرزهـبن

ديـلبـهـر تو يا خوانـدهـفـانى
لهـوماهـوسا شوـلا دزانـى
يا پيشـكهـفتى ل قى زهـمانى
تو يا گهـشتـيه قى كاروانى

من تو قىـال نـاف زهـرىـا
هـهـلبـزارتى ل نـاف پهـرىـا
خوـنـاف يا ل سهـر ئەوان روىـا
وهـكى گـولا سپـىـدهـىـا

دیم ژ پهنگی به فر و خوینی
ئومیید و هیثیا زینی
توو بوهارى ل هـاقینی
یا ب ئەقین وهکی زینی

سویندا من هه ب سهری تهیه
ئەقینیا راست کاری مهیه
دلێ هه ژار ل جهه تهیه
هوسا ئەقینیا مه تازهیه

زهری و ئەسمەرا

ئەز كەفتمە بەختی زهری و ئەسمەرا
بەژن بندا وان گەردەن زهرا
من نەحەلینە ب كول و كەسەرا

ئەز كەفتمە بەختی بەژن زراقا
زهری و ئەسمەرا و گەردەن خۆناقا
من نەحەلینن ب هاورییەت چاقا

هاورییەت چاقیەت وان زۆر دژوارن
دل و میلاکیەت من ژبەر ب هەوارن
كول و كۆفاننا هناف ل من خارن

هناف ل من خارن كول و كۆفاننا
سەودا سەر كرم ئەسمەر و جانا
بی كەس و سەمیان كەفتمە كولانا

وان زەندیت سپی و وان چاقیەت بەلەك
وی بەژنا زراف وی پرچا خەلەك
كول و كۆفانیەت من كرنه گەلەك

زهری و ئەسمەرا دل ژ من حەلانەد
تەمبیرا دلی تیلەك ژئ قەتانەد
پیرو كال كرم پشتا من چەمانەد

ژ غه‌ریبییت ته‌دا ره‌نگی من زه‌ریوو
د عاجزییت ته‌دا دلی من که‌ر بوو
شوینا رۆندکا خوین ژ چاقا ده‌ریوو

رۆندکیت چاقا دیارن ژ خوینی
دلی من هه‌لیا ب ده‌ردی ئەه‌قینی
ئەز نه‌شیم بژیم ل به‌ر قی برینی

ئهو چاقییت به‌ئه‌ک ل من به‌رزه‌بوون
کول و کۆفانییت دلی من زی‌ده‌بوون
جانی ئەف خه‌مه هه‌موو ژیه‌ر ته‌بوون

زۆر درهنگه

ومره جانج نهكه گه گرى
تول حوورى و پهريا جوانترى
بابج ته غهدرا ل ته كرى
تو مهلوويل و غه مگين كرى
ئهو دوژمنج سههري تهيه

وى رهنگج تهيج بهياندى
رؤندكيت ته ييت باراندى
زۆر دلج ته يج ئيشاندى
ژيانا ته يا نئاندى
خه لكج خراهاى ژئ ههيه

ل بهر رويج پهنجهري نهروينه
رؤندكيت چاقا نه بارينه
وان ريهها نه چرمسـينه
كهيفا نه يارا نه ئينه
گرين ههري يا بج فايديه

گرين كاري بجويكايه
رابه جانج وهخت نهمايه
زۆر درهنگه و رۆژ ئافايه
بابج ته يج دل پويلايه
يج دل رهقه راسـته وهيه

ب خودی دزانم تو یا ب سهنگی
تو کچهکا ب ناڤودهنگی
خودان خهمل و خودان پهنگی
یا نازدار و یا چهلهنگی
ئهڤین یا راست کاری مهیه

زیمار

چاف رهشا من نهکه گری
تو رۆندکا نهبارینه
ههردهم زیمارا ب بیژه
یا پر خه مه ئهف ئهفینه
دهمخ ههفال تینه دهف ته
ناقئ من ل نک وان نهئینه
ئیک ههفالا ته بمه دزانیت
ئهو ژى زور دلبرینه
باومریا من ب وئ تیتن
کسهکی پی^(۱) نهحهسینه
نازدارا من تو ب خودئ کهی
چ جارا دلخ من نهشکینه
هیثیا من توی سهبرا من توی
فهلهک دگهل مه خائینه
ئهفینیا^(۲) مه چهند یا ب کوله
دهرگهه ههموو ل مه د گرتینه
دل و هناقیت من سوۆتن
د نافع دا ئاگر و گۆرینه

---

(۱) ل جههکی دیتر: کسهکی دی بمه.

(۲) ل جههکی دیتر: ئهفینئ.

بهری خو ددهم ژینا خه لکی
 هه موو ب که یف و خوشینه
 نه قینیا مه یا ب ئاسته نگه
 به ختی مه یی رهش و شینه
 توچ گازندا ل من نه که
 بلی ته من چ کهس نینه
 ل نک من چ پوندکا نه پیره
 هناقییت من نه حه لینه
 دلخ من تیکدا یی کوله
 برینداره و تهژی خوینه
 من ژبیر نه که دهم و گاغا
 شهف و پوژ من ب هزرینه
 تو شه مالکا ژینا منی
 ژیاننا بیی ته ئه و نه ژینه
 گولا باغی ژینا من توی
 ناقی ته ل نک من شرینه
 نه زچ دبیرم باوهر بکه
 گوتنییت من هه موو راستینه
 به ژنا ته باغی گولایه
 خه ملا ته بسک و کهزینه
 چاقییت ته دوو ستیرییت گه شن
 تو ب خودی من پی ببینه
 یی هه ژارم برین کولم
 ژ دلدا من بلاوینه

سه‌ریلندم ب ئەه‌قینیا ته
ژیاننا من ب خه‌ملینه
ئاسته‌نگ د رێکا مه‌دا زۆرن
پیشیا مه‌ خه‌ر ئەه‌قرازینه
تو ب خودی که‌ی شرینا من
هه‌ر رۆژ گاهه‌کی تو روینه
ده‌ستپێکه‌ زیماریت خو‌ش
ناقێ من زی د ناق دا بینه
بلا گولا ئەه‌قینیا مه‌
یا گه‌ش‌بیت نه‌ چه‌رمسینه
چه‌ ده‌ستی من و ته‌ ناهیت
گۆت‌نیت مه‌ خو‌زی و هه‌قینه

ژین هونه‌ره

تو گول په‌ری چاقی سه‌ری
تو فه‌نه‌ری دل‌سه‌که‌ری
هیڅی و ئۆمی‌د و باوهری
بو‌دل‌ی مه‌ تو یا فه‌ری

سۆز و په‌یمان مه‌ گری‌دان
کول و کۆقان مه‌ خر په‌یلان
دەرگه‌هی‌ت ژینی مه‌ لی‌دان
ئه‌ی دی‌به‌را شرین و جوان

(۱) ژین بزاقه‌ یا به‌لاقه‌
(۲) هزار ناقه‌ دم و گاقه‌
وه‌کی گوله‌کا ب خونا‌قه‌
خۆشی و نه‌خۆشی ل ناقه‌

یا خۆشه‌ ژین ب که‌یف و ئه‌قین
جانا شرین ئه‌م پیکه‌ه‌ بین
(۳) هه‌تا هه‌تا لیکه‌ فه‌نه‌بین
(۴) بووریا ژینی پیکه‌ه‌ بچین

---

(۱) ل جهه‌کی دیتر: ژین بزاقه‌ دم و گاقه‌.

(۲) ل جهه‌کی دیتر: یا به‌لاقه‌ هزار ناقه‌.

(۳) ل جهه‌کی دیتر: هه‌تا هه‌تا جودا نه‌بین.

(۴) ل جهه‌کی دیتر: بچ کول و خه‌م و بچ برین.

- (١) زىكا وهره مهري ل بهره
 (٢) زين هونهره زوورپا فبهره
 (٣) باخچهكه يى سوپ و زهه
 (٤) ياب خوڙى و نهگههه

وا شـريـنـى دـلـبرـينـى
 پـر نـهـقـينـى خـم رـهـقـينـى
 وهه بچينه به باغى زينى
 نا بارينين پوندكيت خووينى

پاسته وهيه نهف هندهيه
 زين فايديه دل بو تهيه
 ما من چيى دى باشتهيه
 شرين خهلكى شولهپ مهيه

-
- (١) ل جههكى ديتر: جار يا خوڙه جار كهسهه.
 (٢) ل جههكى ديتر: زين هونهره دلغهكهه.
 (٣) ل جههكى ديتر: ههموو پهنگه سوپ و زهه.
 (٤) ل جههكى ديتر: بى نهگهه يا قهدهه.

سۆز بیت

ئەقرۆ ئەز یی کەسیرەمە
رپک ل بەرچاقا بەرزەمە
تەرکا بەژنا زراف ناکەم
هەندى ساخیم هەندى هەمە

ناکەم تەرکا چاقیت بەلەك
ئەوی پرچا بوویە خەلەك
سۆز بیت ئەز تەرکا تە نەكەم
بلا خەمیت من ببن گەلەك

سۆز بیت سۆزا زین و مەما
تەرکا تە نەكەم چ دەما
قیانا دلی دئ هەر زۆر کەم
گوھ نادەمە کول و خەما

سۆز بیت دئ دلخ خۆ کەمە عەبدال
ناکەم تەرکا چاقیت زەلال
لیقەنابم ل سەر سۆزا خۆ
گەر ل من بوورن هزار سال

خەونیت شەفا ب تەقە دبینم
چونکی دگەل تە یی ب ئەقینم
هزر و بیریت من ل نک تەنە
کەنگی دئ هی تە بیینم

كەنگى دى ھەلكەى شەمالا
قەرەقینى خەمىت سالا
رۆژەك دى ھەبىت ئەز و تو
پىكشە بژىن وەك ھەقالا

رۆژەك دى ھىت پىر رۆناھى
پىكشە بژىن بى جوداھى
دونیا خو ھەر عەقر نابت
دى جارەكى بىتە ساھى

ھىقىت دلا خالاس نابن
دلىت ب ئەقین جودا نابن
ئەقیندار دى ھەر گەھنە ئىك
كولىت دلا دى تەنەنابن

دى خالاس بىت رۆندك بارىن
دى موكم بىت ل نك مە ئەقین
دى نەخۆشیا ھەمیا ژبىر كەين
ب دلەكى خوش دى پىكشە ژىن

دى نەخۆشیا ھەمیا ژبىر كەين
كول و خەما دى ل خو دوىر كەين
كەيف و خوشىي دى ل خو كوم كەين
دەرگەھىت خوشىي دى قەكەين

قېجا دى خەملىنەين دلا
ژرەنگى باخچەكى گولا
ھىفىدارم قى بىنەين
دەلالا مەن بىژە بىالا

ههقیهدارم قیی ببینی
خه مییت گران قهه قینی
ئاستهنگ د ریکه مه دا رابن
شینا ستیریا گولا بچینی

به کړوک بلا بهرن ژ کهریا
ئهم دی خو گرین ل بهر دهردا
به کړوک نه شین چ ل مه بکهن
بلا ههر ب وه شینن زهرپا

شەپرزە

كۆچ:

لاوکی منۆ بوچی ناھییە مالا مە مالا تەییە
قە دوو پۆژن تو دیار نینی دلخ من یی شەپرزەییە
گۆتئییت فەسادا چ نینە کور و شەرتی دلخ مەییە
بلا خەلك هەر ب بیژن ب خودی بو وان بی فایدەییە

کور:

عەزیزا بەر ئەقی دلی تە ناھیلیم نەخۆ خەما
پۆناھیا هەر دووک چاقییت من تە ژبیر ناکەم گاف و دەما
تو بو منی و دی تەئینم کچی جانئ کەریییت هەما
نەیارییت گوندی مە زۆرن راستا مەدا وژدان نەما

كۆچ:

کورپۆ دینۆ مال خراب و گۆتئییت فەسادا چ نینە
تو نەترسە خۆ هشیارکە لاوو بەس من بخافلینە
لەزئی بکە و من بخازە تۆ بەژنا من بو خۆ بینە
بمە کابانیا مالا تە لاوو مرنا دگەل تە ژینە

کور:

سیندی دی خۆم ب وان چاقییت رەش باومر بکە هۆ نازدارئ
دی تە ئینم سەریلندی ئەف سائە سەری بەاری
ب دلخۆشی ب کەیف و شاھی گەهشتباینە ئیک قی جاری
ژینا مە دگەل ئیک خۆشی ببا پۆندک نە هاتبانە خاری

قیانا من و ته

قیانا من و ته گهلهك راسته
شرین درهنگه دئی زیبه ههسته
ئهز و توب تنی ماینه ژیر دهسته
بو ته نه دببیزم ستران و پهسته

یئ بو ته دببیزم ئهقان سترانا
دا باش بزانی ب دهرد و كوڤانا
لهوما یئ دببیزم ئهقان هۆزانا
دئی ل خو چهپام كهه كهیف و سهیرانا

سهیرانا ناکهه بیته چ گاڤا
من سویند یا خاری ب وان ههر دووک چاڤا
تو من پرزگار کهی ژ قهید و داڤا
خه ما خلاسه که ژ دل و هناڤا

لوما ژ من نه کهن گهلی ههڤالا
من خوڤشی نه دیت قان هنده سالا
ئهز چوو مه پیزا قان پیرو کالا
وهك نیچیرقانا یئ ل دووی غهزالا

کولا دلی من زور یا گرانه
دهردی دلی من یئ بی دهرمانه
خودی ههواره قه^(۱) چ ژیانه
چ کهیف و سهیران ل دلی نهمانه

---

^(۱) ئهقه.

كچا گوندى

دابچينه نـاـف باخچى گـولا
گوهـ دهينه دهنگـ باـبلا
شـرين تو دهستـ خو بـدهقه
دا خـهـم خـلاس بـن ژ دلا

ده لالا مـن كچا گوندى
خو بخهـمـينه بـلكيت كوردى
مـن نه كـوژه ب قى دهردى
تو دگهـل مـن يا سهـريلندى

بوچى تو هـهـر يا شهـرمينى
ما تو جيهـانـى نـابـينى
هـهـمـوو سهـركهـفتن چوونه پيش
بوچى سهـهـرى ناـهـهـلينـى

سهـهـرى پاكه كچا كوردا
بـهـرهـقـينه كـول و دهردا
ئهـگـهـرتو كهـفتـيه باژيرا
تو حاشاى نهـكه ل گوندا

گوهـ بـده مـروقيـت زانـا
سـترانبـيژ و هـوزانـقانـا
خو نه گوره بـ بـلكيت خـهـلكى
بـهـر خو بـكه كـراس و فيستـانا

زمانێ کوردی ژبیر نهکه
تو حاشایێ ل گوندا نهکه
ته چند کهیف ل گوندا یا کری
خۆشی یا گوندا گهلهکه

گۆتنيٲ ئەقينيٲ

خوداننا ئەهويٲ پرچا زەر
من ديٲت ژ خاني هاته دەر
هات و خوٲ نيزيكيٲ من كر
من گۆتيٲ ته چ دقيٲت ديلبەر

گۆتيٲ لاو و ئەز ئەقههه
من قهبيٲل بكه ئەز ئەقههه
ئەگەر توب من يٲ رازيٲ بيٲ
ئەز ميٲهقانا دليٲ تههه

كا ديٲ وەرە شهرم نهكه
ئاخفتنا خوٲ دووبارهكه
من تو دقيٲ تو نهترسه
تو دليٲ خوٲ بوٲ من قهكه

ويٲ دليٲ خوٲ بوٲ من قهكر
جيهيٲ من دناف دا چيٲكر
ل دهف من رينشت و ئەو ئاخفت
بوٲ من بهحسيٲ ئەقينيٲ كر

رۆنديكيٲ ويٲ هاتنه خاريٲ
من د گۆتيٲ بوٲ دگريٲ ياريٲ
رۆنديكيٲ چاقئ خوٲ قهماله
ديٲ ته ئينم ئەه يٲ نازداريٲ

وئ گۆت قى جار ئەز دئ پابم
لاو و ئەز هەر ل قىرە نابم
ئەز نەشىم خو گىرو بكم
ئەز يا خودان دايك و بابم

وئ خاترا خو خواست و پابوو
سۆزا قىنى ژ من را دابوو
وئ گاڤال نك من پابوو
وهكى پۆزى ل من ئاڤا بوو

پۆزا پاشتر زوى هاتمهقه
ل جيهى جارن پينشتمهقه
ئەز يى ب لەز بووم ژبەر جانى
شەڤهك ل من بوو هزار شەڤه

گول

من گولەك چاند بۆ دلىخ خو
رەنگى گولى يى سۆر و زەر
رەخيت گولى پاقز كرن
رۆندكيت چاقا بەردانە سەر
هەتا گول شين بوو كاتە دان
بەكروك رابوون گول ئينان دەر
من گولەك چاند بۆ دلىخ خو
دا سەبىرئ خو ب گولى بينم
خەلكى شۆلە ب گولا منە
دئ سترىال رەخا هەلقىنم
چاقيت خەلكى بينە دەرى
دئ نىرگزال رەخا چينم
بلا هەر بەحسى من بكن
دئ بەر جانئ تىوهرينم
گولا من هيشتا پشكوژە
ژ كەرىيت خەلكى ئەز دئ ئاقدەم
دئ رەخى گولى پاقز كەم
ئەز دئ سترىال رەخا لادەم
ئەز دئ ئەقى گولى ئاقدەم
دلوپ دلوپ ب خوينا دلى

ئەقە سەهەئ چەند سالاہ
یا دویره ژ دەنگی بلبالی
بۆچی رەنگی ئەقە گولئ
یئ سیسە و ھند یئ دامایە
ھەموو دزانئ وەستئ^(۱) ژ میژا
یا تئ نییە و ئاف نەدایە
ئئ لئ گولئ شەرین گولئ
سۆز بیت ئەز دئ تە خەملىنم
وہکی بلبالەکی ھەزار
ل سەر تاکیت تە ئەز دئ خوینم

---

^(۱) ب دەقۆکا زیباریان واتایا (وختئ، دەمئ) دەت.

من نهزانی

ته ئهز كرمه دارهك چاندم
نه ته ئاقدام نه ههلقاندم
سهري تا كالى قوت كرم
بهفرو و باران ل سهر باراندم

ته كرمه ئارمانج و نيشان
بهردانه من تير و كشان
دل ههپشاندا ژيهر تيرا
بي رحما بي دين و ئيمان

كرمه سيويهكي داي مري
ل كولانا دكهمه گري
وي خهه ئينان ل من چهماندن
شهمالكاي ژيني قهه مري

وي خهه ئينان خرقيه كرن
كهيف و خوشي ل دلي برن
كرمه عهبدالي كولانا
خهمييت دلي من زور كرن

ته فيري ئهقينيني كرم
هيريقيه ئينام هيريقيه برم
من نهزاني يا خائيني
ته ل ئاستهنگا عاسي كرم

تە عاسی کرم ل ئاستەنگا
جەپیاندم ب هزار پەنگا
تە چ خائینی ل من نەدیت
بۆچی تو ناکی چ دەنگا

تە ئەز کوشتم ئەز جەلاندم
ب هزار شکلا جەپیاندم
تە دزانی یی دل پاقژم
تە ل درێ و ستیریا ئالاندم

من سویند خار ب پۆندکیت خوینی
دی پاریزم قی ئەقینی
دیلبەر دل نەرم بەهەورە
دا هەلکەین شەمالکیت ژینی

وەرە دیلبەر بەس یا سل بە
بەس ژ من پرا دەرد و کول بە
دەرد و خەما بە لاف بکە
ملحەما برینا دل بە

من یخ زانی

جانا شیرین من یخ زانی
ئەفرۆ تو یا پیشەمانی
ئەز هەر یخ ل سەر سۆزا بەری
قیانخ نە فرۆشە ب ئەرزانی

شیرین تو خو ژ من قەنەکە
باوەر ب خەلکێ فەساد نەکە
خەم و خەیاڵیت دلی من
گەلەکن تو ژ من قەکە

تە چ گوتبوو پۆزا ئەهول
پا تە نەدابوو من ئەو دل
پا قەهولێ من و تە چ بوو
نوکهش^(١) یا عاجز و یا سل

تو گوھە نەدە ئاخفتنا
هەب قەسیت خەلکێ و گۆتنا
من چ جارا چ نە گۆتیە
ل نەک چ میرو چ ژنا

هیقیەدارم تو سل نەبی
ئەقینی یا تە ل من قەنەبی
من نەقیەتن بی تە ژیان
تو دگەل من بی جودا نەبی

---

^(١) نوکه ژێ.

نا رەفەم

سۆرگولا باغ و بيسـتانا
رەوشا دلخ پير و جانا
هەيشى و ئۆمىدا دلخ من
كەنگى دى هەيه ژفانا

پرچا تەيه باغى گولا
دەنگى تە دەنگى بلابلا
گرنژينا سەر لىقەيت تە
دەرمانە بو دەرد و كولا

دەمى سەپدەهيا كەو دخوينن
ئەو ناغى تە ل نك خو د ئينن
جوانيا تە يا بەلابووى
بلابلا دقەيت تە بيينن

ئەى چاف رەشا جوان و هەيژا
ئەقەينى دەردەكە ژمىژا
ئەو كەسى كۆ ئەقەيندار بيت
يىق بىهۆشە وەكى گىژا

ومرە دەف من جار و بارا
داكو روينى ل كەقنە وارا
جىهەى ژفانين من و تە
دا بيينين خۆشـيىن جارا

تو دزانى كو ئه زىي گيژم
گاف و دهما رۆندكا دريژم
هزر و خه يالا من تويي
ههردم زيهارا بته ديژم

ئهغه ههفت سال مه برنه سهه
ب ئه قيني يا كول و كه سهه
كه فتمه دهرييا چاقيت ته
چجارا لى ناهيمه دهه

چ جارا لى دهه ناكه قىم
سۆز بيت ل بهر ته ئه ز نه ره قىم
ههتا دويماهيا ژينا خو
ل ئه قينيا ته دوير نه كه قىم

نامەك بۇ دىلبەرى

ناما من يا ئەقىق جارئ
دئ بۆ تە نقىسم يارئ
سالاڧا بۆ تە دهنىرم
دل پىاقزئ و ئەقىندارئ

سالاڧ بۆ تە و توپى بحەسە
تونەبى دل يى بى كەسە
من چ نەقىت ژ دونىايئ
بەژنا زراف بۆ من بەسە

نامئ دئ دەمەقە بلبالى
دئ نقىسم ب خويننا دلئ
بۆ تە ب دىارى دئ هنىرم
چونكى توژى يا دل كولئ

دئ نقىسم ب چىكىت خوئىنئ
هەموو ل سەر بەحسئ ئەقىنئ
دئ نامئ تەركەم ب رۆندكا
دا باش قەخوئىنئ شىرىنئ

ئەز دئ قى نامئ نەخشىنم
ب ئاقا گولا دئ پەشىنم
وئىنئ دلئ دئ ل سەر چىكەم
ب هزار پەنگا دئ خەملىنم

نەیار زۆرن

جانئ گوتنییت کۆتە کـری
دلئ من یئ کەرکەر کـری
نەیار زۆرن ما ئەز چ بکەم
بئ بەختا توژ من دویر کـری

جانئ چ بکەم ئەز نکارم
ب دەردئ تـه بـرین دارم
فەساد زۆرن ل ما بەینا مە
ژ وان لیئا یئ بئ بـارم

بارا من ژ وان لیئا کانئ
هـاۆ رابـه بینـه جانئ
ئەز یئ کەفتیە دناف خەما
رۆندک ناھینە راوەستائئ

رۆندک ژ چاقا هاتنە خار
ژینا ل من بوویە ژەهرەمار
کەفتمە بەر پیلایت ئەقینیی
برینییت من بوونە هـزار

مەرم ژ کەرییت قان فەسادا
د نـاـف هـزرا و غەریبییا دا
وہ ناکەن ئەم ل نک ئیک روینین
ل مە گـرتن دەرگییت مرادا

وهناكهن نهم ل نك ئيك روينين
گافهك سهربرى خو بينين
گوهى وان يى ل ئاخفتنا
وهناكهن خوشيا بينين

دهستا دستوكرا ئيك وهرينين
رؤندكيت قينى دا بارينين
شرين بى بهخت ييت وه ناكهن
بهردىت تارى بچيرينين

ژيان بى ته ناچيته سهر
ئەقينييا ته ل من بو كه سهر
هەريى دىيژم كانى شرين
شينا رۇندكا خووين هاتهدەر

قيانا ته دين و هار كرم
ئەز بچويك بووم ته پيركرم
يى دل ب خوۆزى و داخازم
هەتا كو رۇزا ئەز دمرم

جانى فەلەك دى چ ل مە كهت
كا دى بهرى مە كيڤه دوت
شرين خودى يى هاى ل مە هەى
بلا دەرگەك ل مە قەكهت

واری قینێ

گازندا نهکهه جانا من
ههردهم تو یال هزرا من
وینێ تهیی ل بهرچاقیت من
شهقی تو تییه خهونا من

توی بلبل ل ناف باغی من
خهمل و جوانیا واری من
ملحه مال سهر برینیت من
رۆناهییا ههر دووک چاقیت من

بی وهفای چ جار ناکهم
واری قینێ دئ ئاقا کهم
به لکو بهژنا ته رزگار کهم
قی جار بۆچی دئ ههوار کهم

تو دلی خو نه ئیشینه
بلی⁽¹⁾ ته من چ کهس نینه
ب راستییا من هه ر ئه قینه
دا نه بی ژری یی خائینه

دا نه بی ژری یی نه زانه
یی بی سۆز و بی پهیماننه

⁽¹⁾ ژیلی.

چونكى ئەقىنى يا گرانه
بىخ وهفایى يا ئەرزان

بۆ ئەقىنىخ تو پى بهرى
ل شهقا تارى تو فهنهرى
توى پۇناهىا چاقى سهرى
بۆ دلىخ من تو فهرى

هیزا ئەفینیخ

چاڤ و برهه و مهله قاندى
بسك و په رچه م ل من هزاندى
دل و هناف ل من حه لاندن
رۆننىك ژ چاڤا باراندى
ئەفەقە چ بۆ شەرىن جانى
هوسا نىك زوى تە بەندىكرم
شەرىن تە تىرباران كىرم
ئاقىل و سهودا تە لى بىرم
بۆ دىتتا تە ئەز دى مىرم
تە دام بەر تىرىت قىاننى
من نەزانى دى بىه كەسەر
د قى دىدا ناھىيە دەر
تە ژبىر ناكەم هەر و هەر
ئەقىن يا تە من كەفتە بەر
ئەى نارىننى پاتا تو كاننى
خۆ ديار بكة ئەى گول پەرى
چونكى تو يا دل قەكەرى
د دلى من دا تو كەسەرى
ل من تارىپە و تو فەنەرى
پا كاننى رىكا ژياننى

گاڤا کو تول من دویر کری
بهر بوو دلی گهلهک گری
من گۆت دیاره تو یا مری
لهوما هوسا زوی بری

ب من وهر بوو کو دهرمان دانع

من نهزانی تو یا شپری
خۆل بهر ئهڤینی نا گری
ڤیانی ئاقلع ته یی بری
تو دین و سهودا سهر کری

ئه ی چاف رهشی ئهز خودانی

خۆ بگره هیشتا چ نه بوویه
هیشتا پشکوژه و ڤه نه بوویه
مانع ئهڤینی هه ریا هوویه
ریکا پاسته و نه دووریه

گولا باغی کوردستانع

ئهڤینی دل حه لینه
ب گهرین و رۆنهدک بارینه
چ ئهڤیندار دبئ خه م نینه
شولا وان خوژی و هیڤینه

ئه میش^(۱) ته بای قی جیهانی

هه موو دزانن تو یا جانی
بو برینا تو دهرمانی

---

^(۱) ئه م ژی.

ئەز نەبەم یا بی خودانی

یا بیكەس و بی سەمیانی

دییەم گولئ بەژن پیحانی

تو جوانتری ژ گولا سپیدا

ئەوچ ئاواز بو تە لییدا

تە دلئ من پئ گرییدا

ئەفینیا تە کەفتە تییدا

توی دەرمان بو قئ کۆقانی

هیشارهت

ل من هژانندن بسك و په‌رچه‌م
ته ل من ئالانندن كول و خه‌م
ئه‌گه‌ر به‌ژنا ته نه‌بیت
مائه‌زدی چ ل حالئ خو‌که‌م

ب چاق و لیقا هیشارهت کر
خه‌ما دلئ من زی‌ده‌کر
برین‌داری ته‌مه‌گه‌وری
ته‌سیار ب حالئ من نه‌کر

هیشارهت کر ب تبل و ده‌ستا
خوینا له‌شئ من پاره‌ستا
بوچی تو ل خودئ ناترسی
زالم ته ئه‌ز کوشتم ب قه‌ستا

هیشارهت کر ب چاق و سه‌را
دلئ من دا به‌ر خه‌نجه‌را
شرین کا دی هی‌رقه‌وه‌ره
دابیزمه‌ته دوو خه‌به‌را

بوچی وه‌ختئ تو من دبینی
هه‌ر دووک ده‌ستا ل من ده‌ژینی
بوچی دلئ من خو‌ش ناکه‌ی
دی نه‌خو‌شیا ل من چه‌مینئ

یادگاری

دا فییت پرچا د زراقن
ههر دووک ریھییت ته ب خۆنافن
لیف د تهنکن چاف چهند رهشن
سینگ و مه مکا خال ل نافن

بره و چاف ییت قه لهه م کری
چغ^(۱) و بسکیت مه قهس کری
دی بی قایی مه لیا کاته
شهف تارپا رۆن کری

ههر دووک مه مکییت ته چهند خرن
بوچ نالغن هنده دکرن
د قه شهسارتینه و د نقشیتینه
وهکی تی را دلا دبرن

مه مکییت ته بو چنا له رزن
د غه مگین و هنده د کزن
دهما چافی من پی د که فیت
خوینئ ژ له شهس من د دزن

ههر دووک چافییت ته بو د شرن
ههردهم ژ رۆن دکا د پرن

^(۱) ب دهفوکا زیباریان واتایا (په رچهم) ددهت.

بێژەکا وان چاقا چ دقیت
هۆش و سهودا ته ل من برن

دزانم تو یا ئەهفینداری
وینهکی خو بکه دیاری
داکو سهبرێ خو پێ بینم
دا بمینیت یادگاری

ههردهم سالاها بهنییره
دایێ بێ کهس نه بزم لییره
چ جارا تو من ژبیر نه که
تو ئەهفین یێ قه نه شیر

ئەز و دل

ئەي دل بۆچى
هەموو دەما
تو د هزرى
نئى خەو بەسن
بەس بسۆزە
ل سەر ئاگرى
خەم و خەيال
تە كومكرن
چاف يپت ل بەر تە
د كەنە گرى
خۆ هشاركە
كۆفان بەسن
تو يئى ساخى
نەيئى مرى
جيهان هەموو
يا دلشادە
بەس تو ب تنئى
يئى داخ كرى
بۆچى ئەفرۆ
تو پانابى
چ كۆفانن
تە كومكرى

رېكا ژينى
ل بهر چاقىت من
ئه فرۆ تەيا
بهرزە كرى
مانه بهسه
ما چ پيدايىت
تە ژين يا ل بهر
من تال كرى
چتۆف^(١) ژينه
كو ئەز تيدا
تەيا بۆ من
پيشكيش كرى
ژان و ئيش
كول و كوڤانن
تە ييت بۆ من
خرقه كرى
يى بى هيڤى و
بى ئۆمىدى
وهك بوهارا
سرى برى
باغى ژينى
تە چرمساند
رهنگى گولا
يى زهر كرى

---

(١) چەوا.

ئەقینیا قى زەمانى

جانى بۆچى ھىندىيا كرى^(۱)
چاڭ يى بۆتە دكەنە گرى
بۆچى ناكەھى چ بزاڭقا
توياسا ساخى نە يامرى

جانى گۆتى نەشىم بلقم
ب شەف و پۇزا ئەز نانقم
سۆتم ب ئاگرى ئەقینی
لەوما نەشىم ب بزقم

جانى ۋەستى^(۲) خودى ئەم داین
دەرگەھ خرىپىت ل مە پېقەداین
چ پۇزىت خوڭش مە نەدىتن
نەخۇشیا دەورەیا ل مە داین

جانى چ لى بکەم قى بەختى
دەردى ئەقینیا قى ۋەختى
دکەمە گازی دکەمە ھەوار
دل ژخۇشیا یى باش کەفتى

خودى خراب کەت قى زەمانى
ئەقینی ل مە بوو گرانى
دۆست و ھەقال ژىك دویرکرن

(۱) كرى، بېدەنگ.

(۲) ب دەقۇكا زىباریان واتایا (ۋەختى، دەمى) ددەت.

كرنه غهريب ب بى خودانى

دۆست و ههڤال ژيڤك دويركرن
مابهينا وان ديوار كرن
ههڤال ههموو بهخت رهشكرن
ئهڤيندار دئ دل كول مرن

مخابن بو ئهڤان دلا
بينه سووتى ب دمرد و كولا
نهڤه⁽¹⁾ حاله و نهڤه ژينه
بچرمسن بهلگيت گولا

⁽¹⁾ نه نهڤه.

یئ بی کەسم

قەن هەناقا نەکەلینە
جەرگ و دلا نەحەلینە
گەر تو نەبی یئ بی کەسم
تو بەس خەمال من بچەمینە

من تو قیای ل نەف هەزارا
هەلبژارتی ل گوند و شارا
بەئێ مابەینا من و تە
یا زفتکری هە ب دیوارا

قیاننا مە چووین دونیایی
وہکی مەجنوون و لەیلایی
چاوا ئەو ب دەردئ ئەقینی
مەرن چوونە بەر فەنایی

ئەقینی دلا د حەلینیت
رۆندکا ژ چاقا د بارینیت
ئەقیندار دئ خرا ژبیر کەت
دەمئ هەقەالا خو دبینیت

دلو پابە شیرین کانئ
دا دەرمان کەت قئ کۆقانی
خەما رەخیت من ییت گرتی
ئەو دئ من پزگار کەت کانئ

یخ ژ ته دویرم

وا ئەسمەرا چاف بەلەك
خوداننا پرچا خەلەك
غەریبم بو دیتنا ته
ئەز یخ ژ ته دویرم گەلەك

بەختی تەمە وەرەقە
جیهان ل من تاری و شەقە
چاقەرئ بەژنا تەمە
دلئ من خووش بکەقە

پیشی مرنا من وەرە
دیتنا ته ل من کەسەرە
نئ هناقییت من حەلیان
دلئ من یخ کەرکەرە

هەردەم ئەز یخ د هـزرم
نەیی ساخم نە دمـرم
تە ب کۆفاننا نخافتم
سەرەست و بی هوش کرم

ئەز یخ ژار و غەمگینم
سەبـرئ خو بکئ بینم
گولا باغئ ژینا من
پادئ کەنگی ته بینم

ئەو پرچا ل سەر وان مالا
دیمکی وهکی سۆرگولا^(۱)
دەرمانی بۆ دەردی من
دی ل من خلاسکەن کولا^(۲)

---

^(۱) ل جەهکی دیتەر: پرچا تەیه باغی گولا.

^(۲) ل جەهکی دیتەر: دی خلاسکە کولا.

دهستخ خو بدمهفه

کور:

دهستخ خو بدمهفه نارینئ
دئ گوری ته کهم قئ ژینئ
سهیران دخۆشن ل کوردستانئ
میگرگ و چیمهن تیدا بچین

کچ:

کورۆ دینۆ ئهزب گووری
نهشیم بیهه چیا یین ژووری
لاو و ئهزیا بئ چاره مه
هیقی دارم ل من بیوووری

کور:

پیکه ده دئ چینه سهیرانئ
ل هاقینگه هییت کوردستانئ
ئهز دگهل ته زیره قانم
تو نه ترسه کچکئ جانئ

کچ:

کورۆ دینۆ بهس بییژه
رۆندکیت چاقیت من نه پژه
ته دین کرم بو ته هه لیم
تو دلئ من نه بریژه

کور:

شـرینـێ تـه ئـهـز دین کـرم
هـیـش زارۆك بووم تـه پـیر کـرم
چ تـرسـه کـهـفتـیه دـلـێ تـه
ئـهـز نـا تـرسـم بـلا بـمـرم

کـچ:

لاۆ و چ لـێ بـکـهـم قـی ژینـێ
مـرم ب دهردی ئـهـفـینـێ
چ دهردهکـێ بـێ دهرمانـه
کـا دهرمانـێ قـی برینـێ

پیشہمانی^(۱)

تہ چ گۆت و تہ چ کر
زویکا تہ دلی من بر
ب ئهفینئ کر و کر کر
تہ پسیارا من نہ کر

وا بیخ بہختا دلتہزین
میلاکیت من تہ گہزین
دلی ساخ کرہ برین
پاشی کر مہ درہوین

درہو ہہر کاری تہ نہ
تو بو خو بمن نہ کہ نہ
یین وہکی تہ د مشہ نہ
نئ تہژی گوندئ مہ نہ

ما دی چہند دۆستا گری
منپ^(۲) تہ نہ ما باوہری
ئہ گہر نوکہ تو بمری
بو تہ ناکہ مہ گری

---

^(۱) ل جہکئ دیتر: پەشیمان.

^(۲) من ب.

يا تو دكهى نه ئەقىنه
چ كـچ وهكى ته نينه
سويندا بو من نهخوينه
نناقى ته درهوينه

مـادم يـا درهوينى
سـهرچ سـۆزا نـامينى
دگهل ته بهسه ئەقىنى
تو گهلهك من دى ئيشينى

ههتا بهمىرى چ دهما
من باوهرى ب ته نهما
تو بو من ناخوى خهमा
بارى ته ب ريكى قهما

ئـهگـهـر بـزانم دى مـرم
بـارى ته هـهـنـناگـرم
ل ته يـى بـى باومرم
دى دۆسـتهـكا دى گـرم

نه نقىنه ل من چاقا
تو قـرى نهكه سـالاقا
بهس بو من قهده داقا
من تو نهقى چ گاقا

سويند بخوى ب يهزدانى
بييه پهرى ل ئەسهمانى
پى نهقىت پيشهمانى
تو بى سۆز و پهمانى

برهال من نه هه لاقى
ل ته نا كهه س لاقى
بو ته نا كهه م بزاقى
تو من ناگرى ب داقى

من نههپله

بخودئ من تو تیر نه دیتی
ته ئەز هیلام بی کەس و کار
ته پهیمان دگهل من گریدا
زویکا ته ئەز کرمه ههژار
خهوا شهقئ ل من حهرام بوو
ههتا سپیدی دکهمه ههوار
یی دل کولم بریندارم
ژینا ل من بوویه ژههرهمار
من نههپله شرینا من
دهرمانکه دلئ بریندار
تو شرینا دلئ منی
بلی ته من نینهچ یار
خۆزی چارهکا دی شرین
تو هاتبایهف جیهی بهری
ب ساخیاتیا خو من تو دیتبای
ئەز نهمر بام ب قئ کەسهری
ب شهف و رۆژا ل بیرا منی
تو ل دلئ من ناچیه دهری
ههتا مرئئ ژبیر ناکهم
شرینی ئەهوان رامیسانا

تو دەلالا دلغى منى
دى ل من خلاسكى كۆقانا
هەتا دووماھيا زينا خو
تە ژيىر ناكەم چ زەمانا

بخودئ

ئى ئى دايى رەبەنى بخودئ ئەزا ئەقىندارم
بۆچى چارهكى ل حالئى من ناكەن بريندارم
ب قيريمە ب گازيمە ئاخ لۆ ب ههوارم
بهختى وەمە كەس لومەى من نەكەن خەما خارم

دايى بۆ تە بىژم برينا دلى يا كيره
قە چەند رۆژن باب و براييت من چ تەكبيره
يى دبىژنە من شوى پى نەكە لاوى تە فەقيره
بخودئ تەركا لاوى خو ناكەم يى بى قوسيره

كورۆ تو نەتپسە دى سيندى خوم لاوى دەلال
ئەگەر ئەو من نەدەنە تە سۆز بيت دى پينمە مال
پشتى بەژنا تە لاؤ بمە پەپىك و عەبدال
چونكى گۆرى تەمە ژبلى تە من نينه هەقال

ژ ميژايە من دقيت ل هيقيا وى دى مينم
پاشى ئەقىنا حەفت سالا كەسى ناحەبينم
دايى ميړا ناكەم ئەگەر كەزيت سى قەهينم
ئەرى ما دى چكەم خەلكى وەرە ئەزا دينم

دئ خەملینی

دەمەئ نەخۆشیا دبیینن
دئ بیئرا خۆشیا ئینی
کول و خەماقە رەقینی
هوسا ژینی دئ خەملینی

دەمەئ پیش کەقین هەموو دەما
لقینی ستری و کەلەما
کاروانی مەیی بریکەقتی
گوھ نادەینە کول و خەما

خەم رەقینى

دى تەخە خازم شىرىنى
دەلالى خەم رەقینى
تەوى داخازا عیمەدى
دەرمانبکە قى برینى

تەویا شىرىنى و جانى
نەخۆشەم تەو دەرمانى
پىشتى تە یى بى کەسم
تەو سەمیان و خەودانى

عیمەاد یى دین و هەاره
ل بەر تە هەردەم هەوارە
شەف و رۆزا نانقىت
دل کەول و بریندارە

چاق رەشى تەو باش بزانه
دل یى تەهەژى کۆفانه
هەپۆز ئەز تەنەبىنم
ئەف گوندە یى ویرانه

تەوى رۆناهیە قان چاقا
تە ژىیر ناکەم چ گاقا
جانى گەلەك مەمایە
تەو بویک بى عیمەاد زاقا

دلبهر رۆژن دكا نه پرێژه
به حسێ مهیهی درێژه
ئههقینه كا ب ئاستهنگه
عیه ادی دین و گیژه

رۆژا ئهز ته نه بهینم
نه شهیم خه ما بهر پهقینم
بو ته یه هار و دینم
دل کول و دلبهرینم

جانێ خه ما ئه م خارین
ئه م بو ئیک دین و هارین
کەس چارهیهکی ل مه ناکهت
ئهز و تو ئه قین دارین

کاری مه هه ر ئه قینه
فه لهك یال مه خائینه
نزانیت کو ئه م کینه
یا خووشی نابیت ئه ف زینه

کورهی هه ردهم دقاییت دوو چاف
ماسی نه شهیت بژیت بی ئاف
کی دیتی هه مرۆف بی ناف
خه باتی بو خو بکه هه رگاف

گوهی خو بده مرۆقین پیر
بفرۆشه چیلای بی شیر
خودان نه که په زی سویر
ئار بی ئاف نابیت هه قیر

شادی و خۆشی

جانئ وەرە نەخۆ خەما
ئەز تە ناھیلەم چ دەما
شادی و خۆشی بۆ مە هاتن
ئیرۆ گری و شینی نەما

بلا بچن گری و شینی
ژین بوچیە بی ئەقینی
ئەقرو وئقە نەخۆشی چوون
تو دئ ژینا من خەملینی

دەستئ خۆ بەدەقە بوھارە
دلئ ناسک^(۱) بریندارە
چەند ساڵە یئ ئەقیندارە
بۆ تە نالین و ھەوارە

ئەقینا مە ژ میژایە
دلئ رەبەن یئ ھیژایە
ژ تە پیقەتەرچ ل بەر نینە
بی ھۆشە وەکی گێژایە

جانئ تو ژئ ئەقیندارئ
روون بوونەقە شەقین تارئ
سۆر و زەر بوون گولین واری
کەیف و خۆشی سەرمە بارئ

---

^(۱) نازک.

دل پـویلايـڻ قـه چ دەمه
ئەز هەزار و پـی بەرزەمه
ئەقیندارئ بەژنا تەمه
ژینا منا تەژی خەمه

شەف و رۆژا من ههواره
میلاکا من برینداره
دلێ تەیی سـر و ساره
بیـهختی ئەقه چ کاره

بەری خۆ دکە ی یا کری
بەرچاقیت من هەر یا شری
نە د فرۆشی نە تود کری
دلێ خۆرتی خەلکی دبری

یی بریندارم چەند سـاله
ژینا خۆش ل من تـاله
نە من کەسه و نە ههقـاله
بی سۆزی ئەقه حاله

ئەقینا مه کەفتە رەها
ناق هەستییا هەموو گەها
ئەز تە ژیر ناکەم چ دەما
رۆژ و هەییف سـال و مهها

سەر خاترا بەژنا تە نارین
بەفر و باران ل من بارین
ژقی خەمی پشکدارین
نی ئەز و تو ئەقیندارین

بارگرانی نەخۆ خەما
من تەناهی بەر تە نەما
ئەقینا مە پەر هیزترە
ژیا هزار زین و مەما

گەشتین ستیرا ئەسمانا
پەیقا خۆشی بخەر ئەزمانا
میرگا گولیاك و ریحانا
زۆزانا بییری و شقانا

تو ئاوازی تو هـۆزانی
تو بو من مان و نەمانی
هزر و بییری دلێ مندا
ئەز بی کەسم تو خودانی

هـۆ شیرینی بیریقانی
خودان سۆزی تو پەیمانی
دی بـم شقانی پەزئی وه
بیرخاترا بەژنا تە جانی

ئەفنداری

ھندی گەریام ل جیھانی
کەس وەکی تە نینە جانی
پا دئ کەنگی تە خازم
دەرمانکەم قی کۆفانی

یا دویرە سولەیمانی
جارجار ئەز تەیم ب مێهانی
ل بەر خاترا بەژنا تەیه
توژی وەکی مەن دزانی

کەنگی ئەز دئ تە بینم
خەمیت خو قەرەقیبم
گەر ئەز و تو پیکە تە بین
ھنگ دئ خوشیا بینم

تە دبینم نەیی ھارم
بەلێ ئەز ئەفندارم
شەقی ل بەر تە دنالم
ئەز یی ب گازی و ھوارم

ئەز یی کەفتیمە بادینا
ھەر وەکی ھار و دینا
شەقی خەوا مەن ناھیت
ل بەر ھزر و تەخمینا

وا شـرینا ئهـقینا دار
ههردهم دئ کهمه ههوار
بو وان چاقیت رهش بهلهک
بهژنا شرین و نازدار

جانئ توش^(۱) من ب هزرینه
قته دلئ من نهشکینه
ئهقینا مه یا ب کوله
بو فهلهک یا خائینه

سۆز بیت ته بو خو بینم
کو خه میئت خو قه رهقیتم
تونه بی یئ بی کهسم
یئ ب تازی و گری و شینم

جانئ تو یا ئهقینداری
تو یا شرین و نازداری
تو رۆناهییا چاقیت منی
هیقییا دلئ برینداری

---

^(۱) توش

رۆندك بارين

قە^(۱) چەند سائن من دخاپيني
جەرگ و دلييت من د حەليني
تو ببەخت و درەويني
پشتي من خيري نەبيني

هەرە مالا تە نە ئاقا
تە ئاگر بەردا ھناقا
رۆندك بارين ژ ھەر دوو چاقا
نەشيم تە ژبير بکەم چ گاغا

ئەقينا تە ئەز دين کرم
يئ دلياک بووم سەردارم
گەنج و لاو بووم تە پيرکرم
تو سەبەبي ئەز دي مرم

دەمە گۆتی یئ شویکری
ئەقرو دۆستا تە یا بری
بەر بوو دلي کەلە گری
مالا من یا خراپکری

یا خائيني بووی من نەزانی
تو بی سۆز و بی پەیمانی
ئەقین فرۆت ب ئەرزانی
ئاگر بەردايە قی جانی

---

^(۱) ئەقە.

ئەفینا مە

جانئ توو یا دەلالی
هەردەم هزر و خەییالی
تو نیرگز و هەلالی
تە ئەز دقیم لەو دنالی

جانا من توو نە نالە
ژیان بیی تە یا تالە
بەژنا تەیا دەلالە
وەك سوسن و هەلالە

تو هەلال و نیرگزی
چما هەندە یا کزی
ئەفینیا مە بوۆ دزی
تە دلئ من گەزی

جانئ سوۆزی ناشکیئم
دئ ئەفینئ شاریئم
ئەز دئ تە بوۆ ئیئم
خەمیت خوۆ قەرەقیئم

دئ تە ئیئم دەلالئ
شرین شەنگ و شەپالی
چاق رەشئ چاق غەزالی
گول نیرگز و هەلالئ

ئاگە ھەدارىيە و بزانیە
دەردى مەن يىغى گرانىە
ژىن بىيى تە يا ويرانىە
ئەھقىنى دەرد و ژانىە

ھەلالە و گول نەسرینى
شەرىن خاتوین زینى
مەن نە کوژە ب ئەھقىنى
دەرمانکە قى برینى

تو ناسک^(۱) و نارینى
ھەلالە و کول نەوینى
تو بو مەن خۆشى ژینى
بىيى مەن تو ناقتەتینى

جیھان ل مەن مژە و تەمە
دبەر ھەندى ئەز ھەمە
رېقنەگى بەژنا تەمە
لەو ئەز یى شەپرزەمە

تو ھەلال و سۆرگولى
خۆشتەقییا ئەقى دلى
شەرىن بەسە دل کولى
چاقا پرکە ژ کلى

توی رۇناھیا قان چاقا
ھىزا دل و ھناقىا
تە ژبیر ناکەم چ گاقا
مەن دەریازکە ژ داقا

---

(۱) نازک.

دنالڻ

فهره ادم دنالڻ بو شرينئ
ئەز مەمومە ئەقیندارئ زینئ
سیابەندی میلاک سۆتیمە
خۆ کەمە گورئ ئەقینئ

هەر وهکی خورشیدی خاوەر
کو ریک چینی گرتە بەر
ئەزیش ب رەگئ خورشیدی
دیوانەیی تەمە دل بەر

مەجنوونم ل دوف ئەیلایئ
شەف و پۆزا من خەو نایئ
دل بکولم دنالڻ ئەز
وهکی ئەحمەدی و سەلمایئ

رۆنډک دبارن ژ چاقا
نەشیم بکەم چ بزاقا
ئەقینی کەفتە دلئ من
دسۆزیت جەرگ و هناقا

هەری دایکئ هەری بابوو
چ فەرمانە ل من رابوو
دی من بەدەنە لاوی من
دلئ وه ئاسن و پیلا بوو

بخودئ ئەزیا سویند خاریمه
گوری وی ئەقینداریمه
من ب کوژن من هەر دقایت
ئەزیا ب هیقی و باوریمه

ئەقیندارین

جانئ ئەز و تو ههژارین
قه چهنه سائن بریندارین
دل ب کول ئەقیندارین
شهف و پوژا ب ههوارین

نئ ئەز تو ههژارین
دل کول و بریندارین
ژمیژه ئەقیندارین
ئهم ب گازی و ههوارین

ئەز و تو جاننا نازدار
دکهینه گازی و ههوار
مهلیل و خهمگین و ژار
دل و مـیلاک بریندار

رێكا ئەقینێ

نەگەری پۆندكا نە رێژە
وەرە بـۆ مـن بـیـژە
رێكا ئەقینێ جانە
یا دیرە و یا درێژە

وەرە لاوو درەنگە
رێكا یا تەژی ئاستەنگە
فەرمانا من و تەیهە
سەرا من شەپ و جەنگە

مەیا گرتی ئەف رێكە
دلی من و تە ئێكە
خۆ پارگرە من ژیر نەكە
شەرینێ تـو بخودیكە

لاوه من چ هیـز نەمما
چاقین من ل رێكا تەمما
كەنگی دی هێ من خازی
تو ناكە ی كـول و خەمما

دەلالا منـی جـانـی
دی دەمەتە پەیمەنـی
دەردی دلی دەرمەن كەم
نەهاهیلە قـی كـۆقـانـی

عەزیز و ئەزیزیا تەمە
هەردەم یا ئامادەمە
پۆزا ئەز تە نەببەنم
جیهان ل من مژە و تەمە

فرمیسک

گولی سۆرن دی له کۆئ نهخشاوه
بهخوینی جههرگی من ئاو دراوه
ئاویکی شوورپت گهردی لهم ناوه
فرمیسکی چاوی من وا ل ناوه

بئ ئاوات دهردی دئلم زۆر ماوه
قافیه تهنگه و پئ نوس شکاوه
گریکی گهرم وا لهم هناوه
رئگای ژیانم لئ پهشو کاوه

نامهکته تو هات به سهر چاوانم
تو خوشکی من و من چاک دهرانم
سوپاست ئەکههم خانم
تو ئازیزتری که خوشکهکانم

وهلامی نامه به هونراوهیه
قهدهری تو ههردهم لهلای من ههیه
لهلای من وایه یهک خوشکم ههیه
ناوی دیار دهکم که قانیعهیه

من باش نازانم شیوهیی سورانی
من بادینیمه و ئەتوش دهرانی
بژی به شادی و به کامهرانی
دهرانم بهندی له ژووری خانی

ووتم ئەى شەمال ب زۆترین کات
ئە گەل بەیانى پیش پۆژەهەلات
نامەکە بە دەستی بی ئاوات
بلی ها بگره نامەکەى برات

بهخوا نهچارم

بهـخـوا نهـچـارم
لهـم جـيـهانـهـدا يـهـكـهـم هـهـژارم
وا دهـنـهـالـينـم زۆر برينـدارم
نـهـ شـيـت و هـارم

هـزاران ئـاخ و داخ لهـهـنـام
لهـ كاروانى ژين من بهـجـم مام
وا چـاك دهمانـم هـيـوا بـرام
رۆنـدى خـوينى وا دين لهـچـام

سـلام هـهـيه هـزاران هـزار
سـلامى جوان بهـ گول و گولزار
بـو خـوشـكى شـرين نـازدار
لهـگـهـل دهـستـكى نـيرگـى بهـهار

ئـهـگـهـر دهـردى دل بكـهـم بهـ دهـفتهـر
شـيعـر و ووتـار خـوم بـيمـه نوسـهـر
نـابـريـتهـوه تا رۆژى مهـعـشهـر
بهـ هزار قورعان بهـخوا و پـيـغهـمـبهـر

كولا زۆزانا

گولا من گولا زۆزانا
ناقى تەل بەند و ھۆزانا
ھىقى و ئۆمىدا منى تو
چ بكام كەفتيمە دەست نەزانا

گولا ل ناقا مېرگىت كويستانا
توى رەوشا باغ و بىستانا
ل بەر تە ئەزى بى چارە بووم
گولى ھەر مام ل ژفانا

گولا من تو ھەر دى ميني
رۆژك دى ھىت خو خەملىنى
بىلى تە دى ھوشيار بىت
ئاوازىت خوشى بو تە خوينى

من ل بەر تەيە گرى و شيني
چما تو ھەريا يا غەملىنى
سۆز و پەيمان بو تە گولى
تو بو من داخاز و ژيني

گولى تو يا بى تاوانى
تو سۆر و زەرى يا جوانى
لاوى تەمە جانى گولى
ب خەلكى وەرە بى خودانى

بۆچی فەلەت گول ھۆ قەما
بەندەوار کر کول و خەما
ئەز گولا خو ژبیر ناکەم
نە چ گاف و نە چ دەما

دل ب کولم

ئەز بلبا کە کە دەل پ پرم
یئ بئ چەنگە نەشیم بقم
پا چەوا دئ ریکە ب برم
ئەقیندارم ئەز یئ شرم

یئ ش پرم ژبەر ئەقینە
کا دەرمانی قئ برینە
نینە ژباڵی ش شینە
ئەو کە خووشی کەت قئ ژینە

ژبەر روئ بەهەمی و گوری
نا تەمرینیت قئ ئاگری
یئ زیندیمە ب پەنگ مری
خۆش نەماوئ یئ ببری

ئەقرو ئەزئ دەری دەرم
دل ب کول و ب کەسەرم
چ دەردەکە بئ دەرمان
لەوما هەدیە پەنگ زەرم

دل ب کول و ب کۆقەنەم
یئ هەزار و پەریشەنەم
چوو هاتە سەر سەرئ مە
بەاوەریکە ئەز نەزانەم

ئەفرۆكە دەل بریندارم
كول و كۆفاننا ئەز خاڤم
ل نك خزمما شەرمزارم
ب گازیمە و ب هەوارم

وەرە ل مەن و قەئ بەلایەئ
سەبەپەئ مەن چ عەردا نایەئ
رەشەئ بەئین رەهەئەت فەسەادا
ئەم بەرداینە قەئ دونیایەئ

مەن پەخۆشە ئەز بەرم
شەف و رۆژا دەهەرم
بەئەخت رابوو فەسەادەر
شەرمزارەئ و خزمما كەرم

هەنەئ ئەز بەئەرم دروویە
قە^(۱) كەرەكەئ چەئە بوویە
خەودەئ دزانەئت یەا چاواپە
گۆتەنا فەسەادا یەا ژ خۆپە

---

(۱) ئەقە.

ژین و ئەقین^(۱)

چەندین ساڵە من تۆل بیـری
لـی مخابن تـویا دووـری
دگەرێـم نـاف گوند و شـارا
ل جیهـانی بـزار و ژـیری

نـاف وەلاتـین ژـیری و ژووری
بیکـا جیهـانی تـو حـووری
بـلەز وەرە ژـیان بـووری
خـۆ بـۆ ژـینی کـەینە گـووری

ژین و ئەقین دگەل هەقن
وا ئێک دقایت ژیک نارهقن
مرۆقـی دووـر^(۲) ژـیـارا خـۆ
رۆژـیت رۆنـاهی لـی شـەقن

هەمی هۆ دلو چەندی بنازی
تەج دقایتن تـو چ دخـازی
رێکـاتە هـەرما ئەقـازی
تـو بـۆ کـی یە دـکە یە گـازی

^(۱) ل جەهەکی دیتەر: بیکای جیهانی.

^(۲) ل جەهەکی دیتەر: دیر.

ئەو كينه ئاخوا هەل دكيشين
نە مريدن نە دەرويشين
ئەقيداريت وهكى مەنە
برينييت وا تەهزي ئيشين

نزانم توو كيه به برى
تو يا ساخى يانزى مرى
كا زينا جزيرا بوتيا
نە يارال من ئنداكرى

کچی دینی

کچی دینی مال خرابی یی دین نه بووم ته دین کرم
ئهقیندار بووم یی دلپاک بووم ئەزێ لاو بووم ته پیر کرم
وا بی بهختی دل پیلایی تو سه بهبی ئەز دئ مرم
شەف و رۆژا هەر دنالم دهرد و خه ما بی هیز کرم

من نه زانی یا خائینی یا دوو دلی درهوینی
ته ئەز کوشتم ئەز حه لاندم کچی دینی کا ئەقینی
گدی بابی ئەف ژینا خوش ته ل من کره گری و شینی
هیقیدارم ژیه زانی پشتی من خوشیا نه بیینی

هیدی هیدی هەر دنالم هەر دبێژم دکه مه ههوار
مینا بلبه کک دل کۆل و پهڕ شکهستی و مشهخت و ژار
کی دئ دهرمان کهتن دلی شهووتی و کول و بریندار
ئەز دئ بهرێ خۆ کیشه دهم من نه مانه چ جیه و وار

رأبه دلو

رأبه دلو زوبه هـ
بـ شالويلو بـ بلبـ
بريندار و تهژى^(١) كولـ
بـ نيرگز و بـ سؤرگولـ

بـ ئاخينو پـ برينو
بگرى و شينو خم جهمينو
چاف ب^(٢) رؤندك و گرينو
دكەلى و يـ پـ ئهقينو

نه لؤرينه خم چ نينه
هو نه مينهقه نه زينه
بهس رؤندكا ب بارينه
تو هزريت خووش بو من بينه

نه فهرمانه چ زيندانه
پاشقه مانه باش^(٣) بزانه
كؤبارى ته يـ گرانه
تو^(٤) زوبه بارى خؤدانه

---

(١) ل جههكى ديتر: تژى.

(٢) ل جههكى ديتر: هه ب.

(٣) ل جههكى ديتر: تويش.

(٤) ل جههكى ديتر: تويش.

بى وەغەر و سەودا سەەرۆ
پى ل بەر و پىر كەسەەرۆ^(۱)
بى بوھار و بى فەنەرۆ
تود سۆزى و يى كەرکەرۆ

سەد مخابن دل ھوسابن
ب كۆقان بن بى دەرمان بن
ئاخىنك و ئوف لى مېھشان بن
ب قى رەنگى پەريشان بن

---

^(۱) ل جھەكى دىتر: پىك ل بەر و ب كەسەەرۆ.

من نههپله

سینگى ته باخچه^(۱) و بیستانه
رەخەك میرگه و ئیك زوزانه
ئەگەر ئەز دناف دا نەبم^(۲)
یئ ویرانه و بیخ خودانه^(۳)

مەمکین^(۴) ته سیقن هرمنه
ئیک یئ^(۵) ترشه و ئیک شرینه
ئەگەر ئەز ب سەرۆبەر نەکم
د بی رهنگن و د چرمسینه^(۶)

چاقیت ته چەند گەشن ستیرن
ل من د نقینن ب من د فیرن
ئەگەر تو من پی نەبینی
ما بو چنه ئەو د بی خیرن

بەژنا ته یا زراف جانئ
وهکی بەژنا له علیخانئ
دلئ ته یئ پر ئەقینه
وهکی خەجوکا ل سپیانئ

---

(۱) ل جههكی دیتەر: باغه.

(۲) ل جههكی دیتەر: گەر ئەز نەبم کی خودانه.

(۳) ل جههكی دیتەر: باومریکه یئ ویرانه.

(۴) ل جههكی دیتەر: ئەو باغ.

(۵) ل جههكی دیتەر: یا.

(۶) ل جههكی دیتەر: بی رهنگ و چرمسینه.

وهره خه جو و زينا منى
من نههيا له ليره ب تنى
ئهزى دگهل ته و دى دگهل ته بىم
ههتا كو رۆزا مرنى

وهره دا ئەم بو خو بپرەقىن
ژ فان دهقهرا دويركهقهقىن
دا بگههينه ئارمانجا خو
بخهملينين زينان ب ئەقىن

دلخ من بو تهيه

سینگى ته باغ و بیستانه
رەخەك میڤرگه و ئیك زۆزانه
ئەگەر ئەز د ناڤدا نەبم
بی ویرانه و بی خودانه

ئەو باغ سیڤن ئو هر مینە
ئیک یا ترشە ئیک شرینە
ئەگەر ئەز سەرۆبەر نەكەم
بی رەنگ و چرمسینە^(۱)

ته بەردا ناھیلیم جانئ
توی رێقەبەرا ژیانئ
دلخ من بو تهیه مانئ
نینە وەك ته ل جیھانئ

وەكى خەجوكا سیپانی
تو یا شرین و پەوشەنى
چاف بەلەك و دەڤ بکەنى
بەفرو خوینی دیم و ئەنى

لیڤ سۆڤرگولئ روی ب خالئ
نازكئ شوخ و شەپالئ
ژ ته دیریم مرنا منه
هەر یا نیزیك بە هەقالئ

---

^(۱) هەتا ڤیره ل گەل هەلبەستا (من نەهیلە) ب جیاوازیه کا کیم وەك ئیکن.

تەركا تە ناكەم

گەر سەهەرى من بىت برىنى
لەشى من بدەن بەر مەكىنى
خەلك هەموو لۆمە كارىت
ناكەم تەركا تە شرىنى

دىلبەر چ جارا وەناكەم
ئەز تەركا بەژنا تە ناكەم
پشتى بەژن و بالایا تە
ئەقىنى دگەل كەسى ناكەم

ل رەخىت من بزقەرن
چ قەسا ژ من ناوەرگەرن
بەحسى تە ب خرابى ناكەم
ئەگەر سەهەرى من بىرن

من پاقىن حەپس و زىنادانا
لاشى من خش كەن ل كولانا
ئەقىنىيا تە ژبىر ناكەم
نە چ دەور و چ زەمانا

نى ئەقىندارى تە ئەزم
بۆ دىتتا تە زۆرى ب لەزم
شرىن بەلى لىرە پىڭشە
ئەزدى هەيم تە بۆ خۆ خازم

دیلبەر بوۆ ته بیت مزگینی
دئ هیمه ته ب خازگینی
ئهگهر بابئ ته پازی بیت
ئهو من ژ پیزا خوۆ ب بینی

من نهقین دینار و دهرهم
ئهز دئ خرا گوری ته کهم
بهس بابئ ته بیته رایئ
بیژیته ئهزی کچا خوۆ دم

دارا خۆزىي

دارا خۆزىي يا بى بـهـره
يان ئەگەر و يان من وەرە
كار بو مرۆقى يى فەرە
دویر ههپه و سـلامهت وەرە

چ جار نه به دهستك بقرى
ب وهرىسك كەس نه چه كهقرى
ته رەز ههبيت ههره تهقرى
نهترسه ل گول گولا ئەقرى

ته كار ههبيت سەك رابه
يى رهوشت و چاك زانا به
بو ههقالا يى ب وهفا به
نه ههركا ل بهر دهركا به

يى كرىته مرۆف بى كار
خانى چىنابيت بى دىوار
كفر نابيته بنه دار
مار دوژمنه و نابيته يار

تو گول نه بهى نه به سترى
نه كه كهنى ل مالا مرى
بىسىره دى بيه ته تبرى
بويك⁽¹⁾ ژ قهستا دكهته گرى

⁽¹⁾ ل جههكى ديتر: بيك.

تورومپیل ناچیت بی شوڤیر^(۱)
توب ژنکا خو نابیه خوشمیر
رڤی^(۲) چهوا دی بیته شیر
نابنه ئیک مزگهفت و دیر

ما بۆچیه گوندی بی سەردار
کی دی قەخوتن چایا سار
ب گولەکی نابیتە بۆهار
بۆ خو برهقه ل بەر سەیی هار

کۆرەیی هەردەم د قین دوو چاق
ئەقیندارئ بەژنا زراف
ماسی نەشیت بژیت بی ئاف
دوستیت ئیکن گول و خوناف

---

^(۱) ل جههکی دیتەر: شفیر.

^(۲) ل جههکی دیتەر: رڤی.

تیرین چاڤا

ئەڤان تیرا نەهەفاڤیژە
جەهرگ و دلا نەه بریژە
بەس رۆندکیت چاقیت من بریژە
تە ئەز کرم لال و گۆژە

کا دی وەرە دەڤ من روینە

بەر نەدە من تیریت چاڤا
نەکە ئارمانج ڤان هەناڤا
من نەئیخە ناڤ ڤان داڤا
یا ب ئەڤین بە هەموو گاڤا

دا خۆش ب بیتن ئەڤ ژینە

وەرە خۆشکە جەهرگ و دلا
پرچا خۆ بەردە سەر مالا
خۆ گەش بکە وەك سۆرگولا
ل من خلاسکە خەم و کولا

تو بەس تیرا د من وەرینە

وەرە جاننا گەردەن تازە
ڤینا تە بۆ من ئاوازه
بیژە کا تە چ مرازە
تە چ دڤیت ژ من بخازە

ما دەم دلێ تە ب ئەڤینە

وهره جاننا بهژن چنار
هاقینێ ل من بکه بهوار
دا من بهس بن ئاخ و ههوار
دا نه مینم بئ دۆست و یار

دا دهرمان بیت ئەف برینه

ئەف برینه چەند یا کوله
تە ل من سۆتی جەرگ و دلە
بئ رەنگ کرن ئەف سۆرگوله
مەلیل کرن ئەف بلباه

وهره حالێ من ب بینه

حالێ من یئ پەریشانه
دهرمان بهژنا تە یا جوانه
وهره نئ ئەفە قیانە
دا نه مینن ئیش و ژانە

ژبەر تە من های ژ خو نینه

تە ل من برن هۆش و سهودا
تە ئیخستم قهید و بهندا
تە دامه بهر کول و دهردا
تە ل حالێ من نه خه بهردا

دلێ ههژار نه ئیشینه

پشتی نه خوشی

من گۆت و مره شرینئ جانئ
بۆ من بکه به حسئ قیانئ
ئەز ژبەر تە یئ بیئ حالئ
دەرمان بکه قئ کۆقانیئ

گۆت قیاننا تە ئاگر و پەلە
د دلیئ من دا هند یا کەلە
ئەقینی یا تە د قی دلی دا
شەمالکەکە و هەریا کەلە

دەمئ بەرسقا من دا قە
ل من مەیاننەن هەردووک چاقە
ئەو گرنژی و لیف لەرزین
ل من سوۆتن دل و هناقە

من گۆتئ بیژە ئەی زەری
بۆچی وەسا تول من د نەری
ئەز موحتاجئ بەژنا تەمە
تو بۆ دلیئ من یا فەری

جانئ سەری خو هەلینا
گۆتئ نەکە چ تەخمینا
تە چ دقیت ئەز یا حازرم
دئ ل تە خلاس کەم برینا

من گۆت سوپاس جانا شرین
من ژته قهبیل کرئه وئهفین
داخازا من ههرهندهیه
ته ل من خلاس کرن برین

وئ دهستی من گرت و پاکر
نیژیکی جۆتی سیڤا کر
لیڤ چوونه تهوفا لیڤا
ئهفین یا خو ئاشکرا کر

قهیه قیانا قح ههقالع
شهنگ و شرین و شهپالی
هوسا ئەم گههشتینه ئیک
پشتی ئاخ و ناله نالی

گههشتینه قح بریاری
ب دلسۆزی یا من و یاری
گۆتیت ئهفین مه کرن
بووینه ههقال ئهفی جاری

وہفاداری

چ بکەمە خەلات بو جانئ
بو کولیکاً باغئ قیانئ
بلا دلئ من بو وی بییت
دل چیتەرە ل قئ جیہانئ

چاف و دل من نەقین جانئ
گۆری بەژنا تەبن جانئ
نئ ئەز سۆتم نئ ئەز مرم
کولیکاً دلئ من پا کانئ

ئەقینی یا تە چەند یا گەرمە
دلئ تە بو من یئ نەرمە
وەرە تو گوھئ خو بدە من
نەبێژە ئەف شۆلە شەرمە

ئەقینی یا من ژیا تە پترە
رۆژ بو رۆژئ گەرمە ترە
دئ سویندئ خوم بو قورعانئ
دلئ من ژ یئ تە ب ئیشترە

دیلبەر تو یا وەفاداری
ل بەر دلئ من یا هەزاری
ھندی ساخیم ل قئ دونیایئ
ب خودئ تو بو من سەرباری

جانى مانى قه چهنه ساله
ئهز و تو ههر دووك ئهف حاله
نه رۆژهكه ئان دوو رۆژن
ئهز و تو بووینه عهبداله

جانى خودى يى وهكرى
دهمى خوشى ليكهكهكرى
خوشى بوومه دانه نايه
ئهز و تو يين بى باركرى

ئهز و تو بينه وهك ئيخسـير
كەس ل مه ناكهت چ تهكبير
ئهز و تو ههر دووك فهقيرين
ئهم ييت كهفتيه بنى بير

رۆژا رەش

ئەقرۆ دۆستا تە یا بیری
یا چەند سائە تو بو دمری
تو هیلایه قە ل بەتەنئ
رابعە بو خو بکە گری

قە^(۱) چەند سائە تە د خاپینیت
بو ئیکە دی خو د خەملینیت
هەرب ب ییژە ئەزی لاوم
ئاختنا تە چ نا ئینیت

خۆلیسەر تە نینە پارە
کچکا دبیزیت یی هەزارە
من نەقیتن دی چ لیکەم
شوی پی ناکەم کریکارە

نەخۆش رۆژە کو تو تیدا
دلی تە چ ئاوازه لیدا
لیره پیقە تە خەم زۆر بون
ئەقینا تە چوو ب ئاقیدا

چاف رەشا تە ئەقرۆ بویکە
قەگۆزت^(۲) بو ئیکە دیکە
چاقیت خۆ ل ئیکا دی بگیرە
ئەو چو خو ژئی بی هیقی کە

---

(۱) ئەقە.

(۲) قەگوھیزیت.

هه قرانى خه ما نهه يره
دوستا ته ئه قرو يا به يزه
سه بره ته ناهيتن ليره
كافله گونده و يى بى خيره

ئهوا ته بو دكره ههوار
تو هيلاي ژار و بهندهوار
برينيت ته كرنه هزار
هه ره لكيشه ناخينكيت سار

كوړو دينو ته نه زانى
دى ته هيليت ب ئاسانى
ئه قين فروت ب ئه زانى
يا دبىژيتن تو يى بيانى

پۆزا پەش

هەو دەلالەت تە ئەز هەیلام
بئ کەس و بەلەنگاز و ژار
بوهارا ژییە من بەهەیی
ل سەر مندا هات زستانا سار
هەندی هەمە تەژییر ناکەم
ئەز دئ کەمە گازی و هەوار
ئەهوی پۆزا تە شوویکی
کاری من بو گری و زیمار
دەردئ منی بئ دەرمانە
تو سەبەبی ئەز دئ مەرم
ئەزئ لاو بووم دلپاک بووم
نئ تو دزانی تە پیرکەرم
رێکا من گەلەکا دویر بوو
تە چەند ئینام و چەند بەرم
پشتی بەژنا تە یا زراف
بئ هەقال و بئ هۆگرم
بوچی تە بەختی من پەشکر
خووی بیژی ئەز هەزارم
کەفتیمە دەریایا خەما
دل ب کەول و بریندارم

برینا من بی دەرمانه
 دهر د و کۆقانا ئەز خارم
 شینی و گری کاری منه
 شهف و رۆژا ب ههوارم
 بوچی نائینیه بیرا خو
 ئەو سهیرانییت کو مه کرن
 دهمی کانیابابلو دبینم
 هییدی هییدی دکمه گری
 ل زاویتهی یان دهوکی
 خوشی مه ییت پیکشه بری
 رۆژا چووینه شهیلادزی
 ژبیر نهکهی ههتا دمیری
 برایی ته یی خائین بوو
 ئاگر بهرداییه هناقا
 وی وهنهکر کو بو ئیک بین
 ئەم بینه بییک وزاقا
 ههموو دهمال بیرا منی
 شهف و رۆژ و ههموو گاڤا
 تو چووینه بهر مال و میرا
 نهشیم بکهم چ بزاقا
 جیرانییت وه ل مه خائین بوون
 جانن من و ته نهزانی
 وا بوختانی ب من و ته کر
 ئاگر بهرداییه قی جانی

ئەز و تو کرینه رهبەن
 پەقەت نەقیسەن پەشیمانی
 توش وەکی من برینداری
 دل ب کول و ب کۆقانی
 ئەو رۆژا کو تو کریه بیک
 مرنا من بو کچە دینی
 رۆندک ژ چاقیت من بارین
 هەش پێوهر بو ئەقە ژینی
 ئاگر بەرەبوو هناقیت من
 سۆتم دەردی قە ئەقینی
 پشتی من خیری نەبینی
 هەمی بیبەختی درهوینی
 تو تاوانبار و خوین پێژی
 تە سەودا سەر و دین کرم
 گەنجی چاردهسالی بووم ئەز
 خەم و هزرا بی هیزکرم
 دەم و گاڤا دگەل تە بووم
 لی مخابن تە دویرکرم
 ژینا من باخچە گولا بوو
 تە خاپاندم سەردابرم

لاوی تهمه

دلبهر چما ته زوی^(۱) بارکر
دلخ ب ئەقین بریندارکر
ته لاوی خو دین و هارکر
چ ری نهمان ته نهچارکر

ئەزم یخ ته نهچارکری
ب هر دوو چاقا دکهمه گری
ته ئەز یخ بهندهوارکری
چ جارا ساخ نابن مری

مری ساخ نابن چ جارا^(۲)
دەرممانخ هەهە بریندارا
ته چ ئینا سەر ههژارا
هیللام وهکی دین و هارا

دلخ من بخ ته یخ ناژی
دسـۆژیت وهک دارئ کـاژی
چ لئ بکهم قی بهختئ قاژی
بهردانه من توپله و تاژی

گه لوچ بکهم ئەز نکارم
یخ بخ هۆشم خه ما خارم
دل سـۆتیمه ئەقیندارم
ل ژینا خو یخ بیزارم

^(۱) ل جههکی دیتەر: زی.

^(۲) ل جههکی دیتەر: مری د ساخن هندهک جارا.

دى چ لىكەم تو داخالى
كا چاق رەشا چارده سالى
نە رۆستەمەم كۆرى زالى
خۆدانى گۆزى و مەتالى

هەزارم ئەزى بى مالم
شەف و رۆزا هەر دنالم
وەستى^(۱) تو چووى بى هەقالم
ب خەلكى وەرە پىر و كالم

بى هەقالم ل كولاننا
د گەرپىم وەك بى خۆداننا
شەف و رۆزا ل ژفاننا
هەوار دكەم ب سەد ئەزماننا

دلبەر بەرسقا من بدەقە
جارەكا دى بزقەرەقە
رۆزا نىقرو ل من شەقە
ئەقينييا خوشە نە رەقە

هزرا نەكە ئەز ئەو نىنم
ل بەرتە يى دلبىرىنم
چ جارا خو ناترسىنم
فەرمانا تە دى بجى ئىنم

ئەقرو تە ئەزى ئىخستى
نەبىژە من يى نقستى
لاوى تەمە ب دروستى
ئەقينيى ناكەم ب سستى

---

^(۱) ب دەقۇكا زىباريان واتايا (وختى، دەمى) ددەت.

ئەم ب هېقىنە

بوھار و ژین کەیف و ئەقین
ل مە مەشین پیکشە خشین
دا دەستێ ئێک بگرین بچین
چونکی ئەم هەر دوو بلەزین

دێ لەزینین ئەم ب ئەقینین
نەشین پوینین دا بخەملینین
دلیت ناسک^(۱) نائیشینین
دا خەمیت خو قەرەقینین

ئەم دو گوولین دو بلبلین
لێ دل کوولین ل ژینێ سلین
دوو چراینە هەردەم د هالین
هەتا مرنێ ئێک ناھیلین

دوو فەنەرین دل قەکەرین
لێ رەنگ زەرین دەریدەرین
بێ دۆستین بێ برادەرین
ئەم هەر دووک خو گوری کەرین

دوو هەژارین بریندارین
ب هەوارین زویبە نارین
شەف و رۆژا نوبەدارین
هەموو دەما ئەم د هشیارین

---

^(۱) نازک.

دوو كوترين پهر لى برين
نەشەين بفرين زوى دى مرين
لەو ئەم هەريى بۆ خۆ دگرين
دلى مە يى بوويە برين

ئو سترانين دوو هـۆزانين
ب كۆقانين بى دەرمانين
ئەقىندارين پەريشانين
هەمى دەما زىرەقانين

ئەم بى وارين بى بوهارين
خەما خارين هيقيدارين
رۆندكىت چاقىت مە بارين
بى كەس و بى هاريكارين

ئەم چراينە ل جولايينە
ب رىقە ماينە ژين شىلاينە
ل نك خەلكى ئەم د بى بهايينە
لەو ھند رەنگ زەر و دا ماينە

كاروانينە ب هيقينە
دل شكەستينە رەنگ بەھينە
ژار و رەبەنىت برسـينە
خەلك نزانيت ئەم كينە

دوو سىوينە داىك داى مرينە
ئەم بەندينە بى خوشينە
دوو كولىكىت چرمىـينە
لەو كارى مە هەر گرينە

ئەم دوو سازین ئەم ئاوازین
ب داخازین سەرفەرازین
چەما ب هەوار و گازین
ئەم بی کەس و بەلەنگازین

ئەم د نالین ژیان تالین
بی هەقالین ئەم بی مالین
بی برا و بی مام و خالین
رۆندکیت چاقا قەدمالین

ئەم دزانین بارگرانین
بی خودانین لی ب قیانین
بی گەنج و مال بی سامانین
ئەم خودان هیقی و پامانین

جوانیا دیلبه‌ری

نیرگز و هه‌لال و به‌یینی
بنه‌فش و سۆرگول و نه‌سرینی
دهنگه‌ شالیل و بلا
بوهارا كهسك و سۆر و شینی

ئادار یا دبیته‌ نیسانه
ئه‌زم ره‌وشا قه‌ جیه‌انه
رۆژا نه‌قه‌روزی زی ئه‌زم
دکه‌مه‌ شاه‌ی ل کوردستانه

ئه‌زدی بیژمه‌ خر هه‌قالا
خه‌ملا بوهارا سه‌د سالا
ناگه‌ته‌ جوانیا دیلبه‌ری
وی گه‌رده‌نه‌ و ئه‌وان خالا

به‌ژنا ته‌ ل من به‌ری ره‌شه
وه‌ر دبه‌ر من را ب مه‌شه
ژبه‌ر بیه‌نا جۆته‌ مه‌مکا
سه‌ودا سه‌ر بووم مام نه‌هۆشه

من تو دیتی ژ دویره‌ قه‌را
به‌ هۆش بووم وه‌ك لال و كه‌را
دله‌ من یه‌ پر برینه‌
دیلبه‌ر نه‌ شه‌رمه‌ ژ ته‌را

كوتر

هـو كـوـتري و مره ئيـره
نه ترسه تـو ب ويـره
دي نامـه كـي نقيـسم
بو جانـي بيـه خيـره

نامـي هـهـلـگره و هـهـره
ژرـونـدا كا يا تـهـره
سهـكه بهـر كهـقيـيت بهـفري
ميرگـيت زـوزانـا بـگـهـره

كـوـتري تـو يا پـسـپووري
هـهـره زـوزانـيـت ژووري
ژيـر نهـكهـي مـن چ گـوت
لهـزي بـكهـه دم بـووري

ييـ دويـره واريـ جانـي
نيـزيكـه ژ سـسـپانـي
ئهـز و ئهـو بـي مـرادين
تنـي ل قـيـ جيـهـانـي

گهـر تهـ ديت ئهـو چاف بهـلهـك
سـلاقـا لـي⁽¹⁾ بـكهـه گـهـلهـك
بيـژيـ خـهـما هـهـلـهـگره
ئيـرو هـوسـايهـ فهـلهـك

⁽¹⁾ ل جههك ديت: سلاقهك.

بەختى تەمە (١)

بەختى تە مە شـرىنى
من نە كوژە ب ئەقىنى
دلى من نەحەلىنە
دەرمانكە قى برىنى

بەسن رۆنىدىكىن چاقا
ل دەف من بە ھەموو گاڤا
شـرىنا دلى من توى
ئاگر بەر بو ھناڤا

تو يا جان و شـرىنى
چاق رەش و خەم رەقىنى
تو سىتپىرەكا رۆنھى
بو من داخاز و زىنى

ئەو پرچا سەر وان مالا
لېقىت وەكى سى ۋورگولا
ئەز ئەقىندارى تەمە
نەھىلە (٢) خەم و كولا

بەژنا تە يا شـرىنە
خەمىت من بىرەقىنە
ھەزارەكى پى دوىرم
دل يى تەھى برىنە

(١) ل جەھكى دىتر: داخان.

(٢) ل جەھكى دىتر: خلاسكە.

گول فرۆش

گول فرۆش وەرە هیڤه
ئەقیندارئ خو باخه
بەژنا زراف تا پۆحانه
پاخلا ته یا پیری سیقه

چاقیت^(۱) تەنە نیرگز جۆری
نەشیم خو نەکەمە گۆری
گولئ جانئ هەر دئ بیژم
هیقیدارم هەر ل من بیژم

جانئ ته ناھیلیم بەردا
گوھ نادەمە کول و دەردا
ماکی هەیه ته نەناسیت
ناقئ ته چوو هەموو عەردا^(۲)

تو سوپۆرگولا خۆناق گرتی
دناق باغادا من تو لی گرتی
جانئ شرین گۆری تەیه
چەوا^(۳) دئ ته بەن بخورتی

---

(۱) ل جەهەکی دیتەر: چاقین.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: ئەردا.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: چاوا.

یئ تو دیتی ئەقینداره
دل بوۆ ته یئ ئەقینداره
ژینا دگهل ته بیت یا خوشه
پابه جانئ ل مه ههواره

گولئ ناقئ ته بهلاف بوو
دیئمئ شرین پر خوناف بوو
گولا من یا خۆدان ناف بوو
چما ئەقرۆ سست و خاف بوو

سهيرانا مه^(١)

وهره دهستتخ خو بادهقه
دهم درهنگه نيشف شهقه
سهيرانا مه يا خوشه
جانئ ل من دوير نهكهقه

كس نهمايه يئ هشيار
ئهز و توينه ئهقيندار
قه^(٢) دهمني من و تهيه
دئ هلهؤ رابه نهازدار

رابه شهنگ و شهپالئ
هؤگرئ خوش و ههقالئ
ههتا سپيئ ل بهر ته
ئهز دكهه ناله نالئ

ئهزم يئ پار و پيارار
ئهو ههقالئ ئهقيندار
كوشتيئ چاقيئت تهمه
جانئ رابه ههه ههوار

---

^(١) ل جههكي ديتر: ههوار.

^(٢) ئهقه.

بـهـرـمـوـو بـیـژـه^(١) ئـهـرـئ
ئـهـز هـهـر ئـهـوم یـئـ بـهـرـئ
بـرـیـنـا مـن دـهـرمانـکـه
شـرـیـنـئ دـئـهـکـهـرـئ

شـرـیـنـئ گـهـورـئ نـاـزـئ
بـلـبـاـئ خـوـش ئـاـواـزـئ
گـاـهـکـئ ل دـهـف مـن پـوینـه^(٢)
ل تـه دـکـهـم قـئ داخـاـزـئ

---

^(١) ل جههکئ دیتەر: بیژئ.

^(٢) ل جههکئ دیتەر: پینه.

خاتر خاستن

جانئ خاترئ نـهـخـازـه
دلی هـهـر گـازـه گـازـه
یی پـهـر هـیـشی و داخـازـه
بیی ته یی بی ئاوازه

ئهـگـهـر تـو چـووی شـرینئ
دگـهـل کـئ بـکـهـم شـهـقینئ
چـاوا دئ چـی مـن هـیـلی
لـیـف شـهـکـر و هـنـگـقینئ

دەمـهـکـهـ کـئ دـی بـمـینـه
ئـهـقینئ بـشـارینـه
ئـهـز هـیـتـیـم تـو سـیـوی
هـهـزار و بـیـ خـۆشـیـنـه

خـهـلـک ئـهـزـمـان درـیـژن
بـهـکـر و کـن هـار و گـیـژن
نـهـیارـیـت مـن و تـهـنـه
ئاخـتـنـا بـمـهـقـه دبیـژن

چـاق ل سـهـرئ وان بـیـنـه دهر
تـهـرکـا تـه ناکـهـم دلبـهـر
یی ئامـادهـم بـۆ تـه
ئـهـز دئ بـمـرنئ هـیـمه بـهـر

مرنا بوۆ ته بيت ژينه
بوهار بيى ته هافينه
ويران نه كه مالا من
جار جاره من ب بينه

ژين بيى ته كوۆل و ژانه
يا بى خوشى و پامانه
تونهبى من كهس نينه
مالا من يا ويرانه

دهنگهك

دهنگهك یی تیتن یی دكهته ههوار
یی دكهته گازی بـ دلهكی ههزار
من پرسیار ژئ کر ته چیه ئهی ههقال
یا ل من بهزر بووی جانا ئهقیندار

من گۆتئ ههقال فه^(۱) چ ههواره
دلئ ته ژبهر چ یی برینداره
ژبهر چ تو هند یی ژار و مهلیلی
تو یی دل کولی ژرهنگی ته دیاره

من گۆتئ ههقال بو دكهیه گری
جانا دلئ ته خهلكی یا بری
ههقال قئ غهدرئ تو قهبیل نهكه
خهلكی خائینه و غهدرا ل ته کری

وی بهرسف دا فه گۆت پاسته وهیه
نئ یی بی کهم یا بی فایدهیه
ئاگری دلئ من ئاگرهکئ گهرمه
رێکا ژیانئ ل بهر من بهرزهییه

ههقالی گۆتئ ئهزم پهريشان
یی ل سهر ملیت من ئهف باری گران
ئهف گازی ییت من بو جانا منن
ئهگهر ئهو نهبيت یا تاله ژیان

---

^(۱) ئهفه.

دئ كهنگی بینم بهژنا شرینی
كو دهرمان بكم كوییت ئەقینی
نەخۆشی و تالی بینە شرینی
بیینه راوهستان پۆندکیت خوینی

هه‌قال نه‌ترسه جان هه‌ر بو ته‌یه
تو هه‌ر خودانی هندی ئەو هه‌یه
تو باوه‌ر ب من بکه ئەز باش دزانم
گه‌ر ته‌ راستی بقییت راستی ئەقه‌یه

دلخ ههزار

جانى رابـه هـيرقـه وهـره
تو حالخ من باش ببينه
دلخ ههزار يى مهـلياـه و
يى پر خهـمهـه و برينه
زوبيه وهـره ل هـيقـيا تهـمه
كول و خهـمـيت من ب رهـقـينه
دلخ من و تهـه يى كوله
يى پر عشقه و پر ئەهـقـينه
دى وهـره دى رابـهـه
دى خهـمـيت من خـلاـسـكه
دهـسـتـى مـن بـگـره
من ژ ئاستهـنگـا دهـرـباـسـكه
سـتـرى و ئاستهـنگـا
تو د ريكـا مهـدا پـاكـه
خهـلك خـر شـادـبوون
شـرين خـو ئاگـهـداركـه
خهـلك ئەهـقـرۆ هـهـموو شـادـبوون
هـهـموو هـهـقال و دۆـست و يار
خـر گـهـهـشـتـنه مرادا خـو
هـهـموو عاشق و ئەهـقـينـدار

برینیت خەلکی سافی بوون
 تەنا بوون دلپیت بریندار
 بەس ئەز و تو هەردووک ب تنی
 ماینە بی کەس ماینە هەزار
 جانێ دێ رابەه
 تو کارا خوۆ بکە وەرە
 دل یێ پێر خەمە
 یێ پێر کول و کەسەرە
 گوهری خوۆ بەدە من
 خەباتکرن یا فەرە
 دلێ بابێ تەه
 یێ رەقە دێ بیی بەرە
 جانێ ئەز و تو باش دزانین
 شوۆلا بابێ تە حیاەیه
 ئەو بوۆ ستری د رێکا مەدا
 ئەو دوژمنی سەرێ مەیه
 هندی ئەم هیقیالی دکهین
 بخودێ هەر یا بی فایدیه
 جانێ قی جار بکە خەباتی
 خەلکی خری هە ل مە هەیه
 جانێ من و تەه
 هەر دووکا دقپیت پرزگاری

مه نهقییت ژێردهستی

مه نهقییت ههزاری

ئهف زیانا نهخۆش

یا وهکی ژههرا ماری

مه دقییت ئازادی

دا پۆن کهین شهقا تاری

تەلھا ئەقینە

ئەز كەتمە تەلھا ئەقینە
ئەخسیر كرم قى خاتوینە
ئەز ژ قى تەلھە دەرناكە قەم
هەتا كو نەریژم خوینە

جانە بھەس تیرا پاقیژە
تە كى دقیت ب من بیژە
ئەقیندارى بەژنا تەمە
من تو دقیی وەستى^(۱) ژ میژە

وئ گۆت لاوول من ببۆرە
ئەقینى یا تە ل دلى زۆرە
ئەھوئ رۆژا تە نەبەینم
دونیا ل من مژو مۆرە

من گۆتە جانا رەنگ پەرى
گۆھە خۆ بەدە قى خەبەرى
بەھەرە ئیرو پیتە
ئەقینیا تە ل سەر قى سەرى

گۆت لاوول یا من قیانە
گۆرى تەبەن دل و جانە

---

^(۱) ب دەقۆكا زیباریان واتایا (وەختە، دەمە) دەت.

نەكە چ هزر و تهخمینا
ئەز بو تەمه و باش بزانه

من گۆت سوپاس بو ته جانئ
تو یا منی ههتا مانئ
سهبراً منی من تو دقایئ
ئەز ناشکیئم قئ پەیمانئ

وئ گۆت من دا ته ئەف دلە
ب دەردئ ئەقینئ یئ کولە
هەر چ دلئ بیئ ئەقین بیت
ئەو باخچە کە یئ بی گولە

من گۆتئ جانا نازەنین
ته خەملاند ژینا ب ئەقین
ئەقین ته ل دلئ موکم کر
دئ بوورینن ژینا شیرین

وئ جەواب قەدا و گرنژئ
گۆتئ لاوو تو هەر بژئ
ته دانە من سۆز و پەیمان
ئەو دلئ ژ ئەقینئ تژئ

دەمئ وئ جەواب قەدا و وه گۆت
وئ ئەقینیا خو بمان فرۆت
من بەرئ خو دا بەژنا وئ
دل ب ئاگرئ ئەقینئ سۆت

قەبوون ئاخفتنیئت مه کرین
ئەف هند گۆتنیئت خوش و شیرین

كولا دلى مە كره دەر

يا هوسايه عيشق و ئەقىن

قەيهه حالئ ئەقىندارا

دل سۆزى يا دۆست و يارا

خەبات بۆرپكا ئەقىنى

خودانىت سۆز و بريارا

بهلگیت دارا

بههئ خۆ بدهنئ و ببینن
بهلگیت گولا کو چهند زهرن
وهخته ژتینا هشک ببن
دئ ئاف بدهن رابن وهرن
کچ و لاو دئ پیکه رابن
ئافدهن قان گولیت سوڤ و زهر
باعئ گولا بخهملینن
رۆندکیت چاقا بهردهنه سهر
ییت بوویه دوژمنییت گولئ
مرۆقییت نهزان و ییت کهر
دئ گولا خۆ ب سهروبهر کهم
ئهگهر چاقییت وان بینهدهر
ههقال هنگ وهرن ببینن
گولا من یا ب نافودهنگه
بهلگیت گولئ چهند را ئیکن
سوڤ و زهر و ههمه رهنگه
من یئ زانی لییره پیقه
چ بهلگیت خۆ ناوهرینییت
ئهو دئ کاتییت خۆ دریژکهت
ئهف گوله دئ خۆ خهملینییت

خودئ ئەقى گولئ بهیلایت
ل بهر دلئ من یا عەزیزه
با ئزنا خودئ لیـره پیـقه
دی کەتیـتن ئەف فریزه

ته ناهيلم

لئ چاف رهشئ گهردهن كئيلئ
ته ئەز كوشتەم تو دەنگ ناكهئ
هناقيت من ته حەلاندن
ته دقيت فهريمانا من پاكهئ
ئەف پئكا دوير ته دا بهر من
چارهكئ ل حالئ من ناكهئ
هندي بيژم يئ دلـسـۆزم
سوينا بخوم باوهر ناكهئ
كچكا دببیت گدی لاوو
بهس بببژه ته دين كرم
بخودئ لاوو ئەز يا تهمه
ته ژبیر ناکهه ههتا دمرم
پشتی بهژنا ته يا شرین
بئ ههفال و بئ هوگرم
خودئ نهيارا⁽¹⁾ نههليلت
بئ بهختا ژ ته دويركرم
جانا منئ من باوهركر
تو يا هيژا و ئەهقینداری
دمردئ ته ژي يئ گرانه
يا دل كـول و برینداری

⁽¹⁾ ل جههكئ ديتر: فهسادا.

د نالی و دکهیه گازی
قه^(۱) چهند سائن یا ههژاری
تو نازداری ته ناهیلیم
ههتا بمرم ب ئیک جاری
کۆرو دینۆ خه ما نه خو
ته ناهیلیم ئەز بو ته مه
یا ژ ته دویرم لهو دنالم
دلخ من یخ تهژی خه مه
چ پۆزا ئەز ته نه بیینم
جیهان ل من مژ و ته مه
ومره لاوو من پزگارکه
بخودی ئەقیندارا ته مه

---

(۱) ئەقه.

به‌رسقا یاری

هه‌ردووک چاقا تول من زلکه
تو په‌ردا وان چاقا شاکه
که‌فتمه قینا ته ل قی ژینی
به‌س دلی من ته‌ژی کولکه

قینی بو من بکه دیاری
رۆنکه ئەه‌قی ژینا تاری
به‌ژنا ته دئ رۆن که‌ت ژینی
چونکی تو یا ئەه‌قینداری

توی کولیکا می‌رگ و په‌زا
وه ژ که‌رییت قان نه‌حه‌زا
تو ده‌ستخ خو هێرقه‌ه بینه
نه‌حه‌لینه جه‌رگ و به‌زا

خۆنه ئەه‌قین یا خه‌له‌ته
یا نیش^(۱) شه‌رمه یان که‌به‌ته
ژیان نابیت بی ئەه‌قینی
قین بو من و ته فه‌رسه‌ته

دا خه‌مه‌ما ژ دلا ده‌ریینن
ژیاننا خو بخه‌میانین
خه‌میت من و ته گه‌له‌کن
قه‌هر و خه‌ما قه‌ره‌قینین

---

^(۱) یان ژی.

كا بـيـژـه تـه چ مـرازه
دلـى خـهـلات ژ مـن بـخـازه
ومره دگـهـل مـن بـبه شـريك
دا دهـست پـى بـكهـين ژـينا تـازه

ومره دگـهـل مـن ب پـشـكـوره
دلـى مـن بـؤ خـؤ هـهـلـگره
دل قـائـيم بـه تـه نـاهـيـلم
تـو سـؤزـهـكى ژ مـن وـهـرـگره

دئ دم تـه سـؤزا ئـهـقـينـى
تـه نـاهـيـلم ل ئـهـقـى ژـينـى
بـاغـى قـينـى دئ خـهـمـلينـين
ئـهـز و تـو هـهـر دووك دئ چـينـى

دئ چـين بـاغـى ئـهـقـينـدارا
نـك عـاشـقا نـك دلـدارا
خـؤ بـى ئۆمـيد نـهـكه جـانى
زوى وـمـره سـهـر قـان بـريـارا

وئ جـهـواب قـهـدا وگـؤتـى بـلا
دهـستـيت مـن دانان سـهـر مـلا
لـيـقا خـؤ هـاقـيت بـؤ لـيـقا
دلـگـهـش بـوون وـهـكى سـؤپـرگـولا

دهـستـيت مـن دانان سـهـر مـهـما
گـؤتـى پـى ب رـهـقـينـه خـهـما
دئ گـرم ئـهـهـد و قـرـارا
ئـهـز بـؤ تـهـمه هـهـمـوو دـهـما

سەربەند کر گۆتئ هەقال
ئەزبۆ تەمە بەسە نە نال
قیانای تە یاد دلی من دا
نە ئەفرۆکە قە بۆ چەند سال

وی دەست دانانە سەر دەستا
ئەم ماین وەک سەرخۆش و مەستا
چاف پەر بوون ژ پۆندکیت قینی
دلی دەست هاقیتە پەستا

وی ئەقین بێن کرە خەلات
پۆژەکا نوی ل سەر من هەلات
قەبوو سۆزا قی چاف رەشی
پائیز بو بوهار بۆ من هات

گەلی هەقال دەسا بن
نە دوو دل و دوو ئەزمان بن
ل سەر سۆزا خۆ نەهین خوری
دل سۆز و دل پەر وەفا بن

ژنکا من

ژنکا من یا بی عاره
وه کی پیژازا هاره
ئهز کههفتهه بندهستی^(۱) وی
چیکهه خودی ههواره

شۆل دکهه هاقین و زستان
سال ب سال بی پارهستان
دهمی تشتهک خرچه بوو
دهتهه ب کراس و فیستان

ههپۆزه مه ل مال ههفلهیه
قار قاره و شهپری مهیه
دی پۆزهکی من کوژیست
ترسا من ئهف ههدهیه

خهتایا بابی منه
وی گۆتهه من خووش ژنه
من نهزانی کوهرچه و
بهلایا سههری منه

دی بیی هرچه و مهیمینه
یا سوپه و یا چاق شینه
دفا و زۆرا مههزنده
دانیست وی تههفشینه

---

^(۱) ل جههکی دیتر: بن نهمری.

پێچکێت وئ بۆست و نیش
حهزکهه وهرن ب پنی
نناف چاقیت وئ گرینه و
لیقیت وئ د سههر نشین

بهژنا وئ ئیک میتهره
بو پانیی یا دوو بهره
کاوخ وئ یی پانه
دی بیژی تههرهکتهره

ئهزمانی وئ یی پانه
دهقی وئ وهك قازانه
سپیدا دهمی تیشتی دخوت
خارنا وئ ههژده نانه

دهقی وئ زور یی بهشه
دی بیژی شکهفته رهشه
سههر تههنشتی رانابیت
هههوو گاڤا کهلهشه

گاڤا کوئهول من دخوری
دی بیژی کهه ره دزی
دهنگی وئ یی نهخوشه
پرچا وئ دهحله و دری

شهقی ئهز لی دویر دکهقم
نهویرم لالی بینقم
گهر چاقی من پی بکهقیت
ئهز دی بوخول بههرهقم

نزانیست شیخی چیکهت
کا چهند روین و خوی تیکهت
چجار مالیش نامالیست
ههردی لهزی ل خارنج کهت

دی چاوا دگهل تهقیـنم
نهوئـرم خوۆ ب لقیـنم
سپیدی ههتا هیقهاری
لازمه ب پهخقهه رویـنم

جار جاره خوۆ قهدهدشـیرم
ب خه لکی وهره ئەهزمـیرم
تیکههلیا خزمـاش^(۱) ناکهم
بهرژنکا خوۆ نهوئـرم

ئهف ژنه ل من بوو بههلا
ههر یا دبیزته من یهلا
بارکهین بچینه بارژیرا
ناقهتیت ههپ تهشقهلا

ههر گاف یا بی گئووله
یا عاجزه ول من سهله
ئههز دزانم وی چ د قیـتن
داخـازا وی میسهله

ههردهم وی پند پنده
دفتا وی یا بلنده
یا دبیزیت لیره بارکهین
یی نهخۆشه تهف گونده

---

^(۱) خزما ژێ (که سوکار).

ب خودی قه حاله منه
وه ل من دكهت نهف ژنه
بمرم بو من خوشتره
دلخ من یخ كون كونه

بـرا مـا چ بیژمه ته
گه لهك یا بی خیرهته
چاقی وی بهس یخ ل خارنی
ههردهه یا ل من ب ههجهته

نهز كوشتم نهقی ژنی
مه یا هه ییك چیل ب تنی
خیرهت ناكهت ب دوشیت
گولكى بههردهته بنی

ل ناه گوندیش یخ پر بیژم
زوری زممان دریژم
نك ژنكا خوش نهقهمه
ب وی وهره نهز یخ گیژم

نهو كیه وهكى من میر
یخ بی خیرهت و بی خیر
پۆژهكی نهز قوتامیش⁽¹⁾
نزا دوھی بو یان پیر

⁽¹⁾ قوتام ژی.

چاف بەلەکا منى ھەرتو

شەف ناچن رۆندکا نەپپۆژم
بۆتە ھەرى دكەم و دبپۆژم
ژتە دیرم لەو یی گپۆژم

ھۆش و بیرپیت منى ھەرتو

یی دل كول و جگەر خینم
ئەزبۆتە یی ھار و دینم
کەنگی دئ ھیی تە ببینم

کەس و کارا منى تو

ھەزارەك بی کەس و مالم
گاف و دەما ھەر دنالم
چەند ساللا گەل تە ھەقالم

نە داخازا منى تو

بی کەسەکم یی بی چارە
کارى من گەرى و زیمارە
من بۆتە ئاخ و ھەوارە

خەمالا وارى منى تو

بۆتە رەبەن و ھەژارم
دەرد و کۆفاننا ئەزخارم
سەودا سەر و بریندارم

لەعلیخاننا منى تو

بەژنا شەپال و یا زراف
رپکپیت سۆرگول گرتى خۆناف

ل من سوۆتن جهرگ و هناف
گولا باغ منى تو

جيهان ل من مژ و تهمه
چهندا گرانه ئەف خهمه
چاقه پى بىارا تهمه
لېف شهكرا منى تو

نه ل عىراقى و نه ل ئىرانى
نه ل وهلاتى هندستانى
نينه وهك ته شىرىن جانى
پهري رهنگا منى تو

كا دى وهره بوۆ من بىژه
رۆنكدىت چاقا نه پىژه
ئهقىنا مهيا درىژه
مان و ژىنا منى تو

ئەزى كهتیه تهلى و داقا
نه شىم بكم چ بزاقا
من تول بىرى دهم و گاكا
خهم رهقىنا منى تو

بئ ب هئقئمه

چ بكم هئدى من هئقى كر
ل سهري چيايا من گازی كر
شرين دلى تهئى رهق بوو
ته هر خول من نه پازيكر

گه لك گهريام ب هه زارى
شهف و رۇزا ل ئاقسارى
ل بهژنا ته بئ هئقى نابم
ههتا دجه قهبرى تارى

باشه بوچى دئ من هئلى
ئاقسان برينسا دئ شئلى
رۇندكئن چاقسان بارينه
تو يا جوانى و جحئلى

من تو دقئى ئهزىئ پازيمه
ئهزئش⁽¹⁾ تهباى قئ خهلكيمه
ته ژيئر ناكم ته ناهئلم
ههتا مرنئى بئ هئقئمه

بئ پازيمه يا چهوا بئ
بهئى دگهل من يا ب وهفا بئ
كا دئ وهره بو من بئره
سهبهب چيه تو پازى نابئ

⁽¹⁾ ئهزئى.

خۆزى

كوپ:

سەبىرا منى ھۆ دەلالى قە دەمەكە تە نابىنم
يى ئالۆز و شەپرزەمە ژبەر تە يى دلبىرىنم
ژىنا من توى كەسى من توى تو نەبى ئەز ناقتىنم
ئەگەر دىرىم ژ بەژنا تە سەودا سەر و ھار و دىنم

كچ:

كوپۆ لۆلۆ بەس بىيژە ب ناقتى خودى ئەزا جانم
دىرىم ژ تە نا قەتىنم دل ب كول و ب كوڤانم
لاوكتى منۆ ئەز ب گۆرى تو نەبى يا بى خودانم
كوپۆچ دلى تە داىە ھۆ ھۆ لاوو ئەز نزانم

كوپ:

كچى دىنى مال خرابى نە جارەكتى سەد جار لى لى
ھۆ چاف رەشى ھۆ شىرىنى ھۆ نازدارى بس ب تىلى
ئەنى دەقى رى ب خالى لىڤ سۆرگولى گەردەن كىلى
بۆچى بەختى مە يى رەشبۆ ھەكى قىپرى و تەنيا سىلى

كچ:

ھەرى لاوو خۆرتى ھىژا تول وى ئالى ئەز قى ئالى
چ دەردەكتى بى دەرمانە مرن خۆشترە ل قى حالى
ل دونىايى يا بى كەسم كورۆ ب تىنى تو ھەقائى
ھزار ھزار جارا خۆزى ئەز يا تە بام ب ھەلالى

رۆندك

رۆندكيت چاقىت من دهربوون
وهك قهيسى ههزارى مه جنوون
من نه خارنه و من نه خهوه
چاقىت بهلهك ل من بهرزهبوون

ئهف برينىت من ل بهرتنه
كول و خهمىت من زىدنه
كولىت دلى من گهلهكن
خونه خهمىت من هندنه

ئهزوى ژيىر ناكم گافهكى
وى دهلالى چاف بهلهكى
شرين دى تويش⁽¹⁾ من ژيىر نهكه
دى وهره نك من جارهى

گهرتو بى دى خهم خلاس بن
دل و هناف دى تههنا بن
رۆژهكا نوى دى ل مه ههلىت
ئيش و نهخوشى دى پابن

ئهو رۆژا من و ته دقيت
ديلبهر نيزيكه دى ههلىت
ئهز و تو شوولا خو دزانين
رۆژهك دى بو من و ته هيت

⁽¹⁾ توژى.

دئ ل مه بیته كهيف و سهيران
دئ خلاس بن كول و كوڤان
رؤزيت نهخوش ههموو دئ چن
قى جار دئ خوشبیتن ژيان

رؤزيت نهخوش دئ بهرزهبن
كهيف و شاهى دئ زیددبن
خهم و تالى چ نمامین
دهرگههیت خوشی دئ قهبن

قى جار دئ ژین ب كهيف و ئەقین
دئ دهران بن دلّیت برین
پشکورین دئ بو مه بیتن
دئ بوورینین ژینا شیرین

بۆ خاترا ته

چ ب چیا دهنگی بـارانئ
ل هه‌یقا کانینئ ل زستانئ
ل پشت دیواری پاره‌ستا بووم
بۆ خاترا ته شیرین جانئ

ل هیقیا ته بووم ل پشت دیواری
قان شه‌قییت درێژ و تاری
بۆ خاترا وی به‌ژنا زراف
چهند به‌فر و باران ل من د باری

شیرین سه‌ری خۆ هه‌لینه
هیرقه‌ وه‌ره و من ببینه
داخازا قی دلی هه‌ژار
چاقییت ره‌ش به‌ژنا شیرینه

سینگئ ته یی ب سیف و ه‌نار
پرچا ته ب سه‌ردا تیته‌خار
تو هه‌قال و یارا منی
هه‌ر توی دیلبه‌را ئه‌قیندار

دیتنا ئه‌وان میم و کافا
هه‌ر وه‌کو هه‌ج و ته‌وافا
توی عه‌زیزا ل به‌ر قی دلی
توی دیلبه‌را خودان وه‌فا

نهگری

دئ نهگری نهگری دئ نهگری جانئ
خه جوک و سیامه ند مه م و زین کانئ
پا لهیل و مه جنوون شرین و فه ره اد
ئه ویش^(۱) دل کول بوون ب تیریت قیانئ

نهگری جاننا من دئ نه لوورینه
رؤندکیت چاڤا تو نه بارینه
جانئ نه بیژه ئه زی یا بی کهم
دل و هناقییت من نه حه لینه

جاننا من نهگری ریکا من دویره
جانئ به ژنا ته یا بی قوسیره
جانئ ئه ز و تو دوو ئه قیندارین
برینا دلئ مه زور یا کویره

جانئ دئ نهگری رۆندکا نه پرێژه
جهرگ و دلپیت من تو نه برپێژه
رۆندکا به رنه ده سه ر ئه وان رپها
قیاننا من و ته زور یا درپێژه

جانئ مخابن بو ئه وان چاڤا
پئ بکه یه گری تو ههمی گاڤا
قیاننا دلئ ته گه له ک یا گه رمه
پشتی ته ناچه مه نیچیر و راقا

---

^(۱) ئه و ژئ.

تو بو ئەقینی یانیا نیچیرقانی
شۆلیت ئەقینی خرا تو دزانی
ئەز و تو هەر دووک پیکه هەقالین
ئەگەر ئەز نەبم یا بی خودانی

جانا من نەگری خو مەلیل نەکه
چاقیت پۆناهی تو تاری نەکه
جانێ باوەرکه ئیخسیری تەمە
پیکا ئەقینی ل من بەرزە نەکه

نازدار

نازا نكهه نازدارى
روى كولىك بوهارى
دیمى ته ههیه چاردى
پاخىل سىف و هنارى

شوخ و شهپال و رندى
ته چاف سىتیرا ئه ندى
دلى مه ب ته ⁽¹⁾ پى خوشه
گه وری بهژن بندى

بوهارا كهسك و شىن
رهنگیت ژینى خهملین
توى مرادا گهلهكا
گهردن چىایى مهتین ⁽²⁾

بسیکن ته ئارمیشى خاف
ل سه ر بارى هوىر خوناف
ب جلكیت كوردى یا جانى
شهپالا بهژن زراف

توى ریقه به بهرا ژینى
سه رهوكانىا ئه قینى
نازدار و خه م ره قینى
چاف ره شى په یف شى رینى

⁽¹⁾ ل جههك دیتر: دلى مه ب ته.

⁽²⁾ چىایى (مهتینى) سه ر ب قهزا ئامیدى - پاریزگهها دهوكیتهیه.

دهلالىخ نـهـفـيـا ئـاـرى
چـهـنـدا هـيـثـا و ناـقـداـرى
تـه پـيـرۆز بـيـت ئـهـو خـهـمـل
يـا زانـا و ئـهـفـيـنـداـرى

نازدار

نازدار ديمى تە يى پۆھنە
وہك گولويى كەھريايى
دەما دەردكەقى ژ خانى
رۆنناھيى دەھيە دونيائيى
عالم دىن و سەودا سەركر
وان ھەر دووك رېھيەت قورمى
تە دلى من دا بەر تيرا
ب وان ھەر دووك چاقىت نيرگىزى
ديمى تە يى پرژ بېھنە
وہك سۆرگولا بەھلاقە
گەردەن شويشە و بەورە
پرچا تەھيا داڧا ب داڧە
يا خەملى ھەمى گاڧا
ب سۆرە كراسى گول گولى
ومرە رۆناھيى چاقا
تو خوشتەھيا ئەقى دلى
ئارەقا^(۱) سەر ئەوان رېھا
عالم دىن و سەودا سەركر
بەژنا تە يا شاك و نازدار
دلى ھەميا تىكدا كەركر

---

(۱) خوە.

قيانا ته يا كهفتيه دلى
 شهقى خهونا بتهقه د بينم
 نهز دى دين و سهودا سهريم
 گهر پۆزهكى ته نه بينم
 گهر پۆزهكى ئان دوو پۆزا
 نهز نه بينم ئهوان چاقا
 دى پينمه خار كهمه گرى
 وهكى زارۆكهكى ساقا
 نازدار نهزم ته ده زرينم
 شهف و پۆزا و ههمى گاڤا
 نهز دى گورى بهژنا ته كه
 دل و مـيـلاك و هناڤا
 من چ نهڤيت د راستا تهدا
 تو خوشتهڤيا دلى منى
 توى سه به با ئهڤى ژينى
 تو پۆناهيـا چاڤيت منى
 هدى بهرى خو د ده مه ته
 كه سهك ل ته نازدارتر نينه
 ناخفتنا ته زور ياخوشه
 دلى ته يى پر ئهڤينه
 دلى من زى بو ته نازدار
 ههـمـوو گاڤا ناله ناله
 قيانا ته يا كهفتيه تيدا
 مانى ئهڤه بو چهند ساله

ومره

ومره جانا منى جانى
دلى ساخكه ژ كوڤاننى
ته دلى من يى زهفت كرى
چ جار ناهىته بهردانى

ته دل زهفت كر ژ هه موو ئالا
ته دىن كرم ب زلف و خالا
ته ئەز بى كەس و كاركرم
ب تنى هيلام وهك عهبدالا

وهك عهبدالا هيلام ب تنى
بى حاله ل بهر دل سووتنى
شيرىن دى جارەكى و مره
گوهه خۆ بده قى گووتنى

ئەف گووتنا من زۆر فايديه
ل سەر ئەقينا من و تەيه
ئەقينا مه زۆر يا گهرمه
هههچ بىژم راسته وهيه

بى ئۆمىد

بۆچى تو دگەل من يا كىشى
يا بى ئۆمىد و بى ھىقى
بۆچى دگەل من يا خائىنى
وھكى بھەرى نائاھقى

ھۆش و سەودا تە ل من بىرن
چاقىت رۆن تە تارى كىرن
ئەقىرۆ دل و ھناقىت من
ژقەھىر و كۆفاندا د پىرن

بۆتە شەرمە من خەم زۆر بن
رۆندكىت من خوينا سۆر بن
كەس ئەقىن يا وەسا ناكەت
سۆز و پەيمان ما دى د ھۆ بن

بۆچى تو يا ب ھزار دلای
يا بى سۆز و يا بى وەفای
قەدرى ئەقىنى نزانى
كانە ئەو پەيمان تە داى

بەراھىكى پا تە چ د گۆت
نوگەيش تە ئەقىنى فرۆت
تودا بىژى ئەز بۆ تەمە
تە دلە من ھەلاند و سۆت

زالم چ كچ وهك ته نينه
يا ب ساناھيه ئەف ئەفنه
چ ئەفیندار وهك ته ناكن
ئەفین يا ته رۆژ بوورينه

دلسۆزی

دلسۆزیا ته ههر هندیه
ئاخفتن و گازندهیه
جانج دلسۆزیا گرانه
خۆ نه ئەقه قهولئ مهیه

خۆ نه دلسۆزی یاوه سایه
دلسۆزی یاپر وهفایه
نه رۆژه که ئان دو رۆژه
دلسۆزی ههتا ههتایه

هوسا زی ته ئەز ژبیر کرم
دل تهژی کول و خهم کرم
ته ل دلئ من کره شینی
ته ئەز ل خۆشیا بئ بارکرم

بۆچی ته ئەز هیلام خانم
ئەز ژبهر ته ههر یئ ب ژانم
تول بهرچ سل بووی جانا من
سه بهب چبوو ئەز نزانم

بیرا ته تیت رۆزا بهری
ئهم د رینشتین ل بهر پهنجهری
وان رۆزا بینه بیرا خو
نوکه تو چوویه کیش دهری

دهمى مه لىقا ئىك دگه زىن
ل بهر لهقى لىف دبوو برين
ئهقرۆ ههمى ژبيرا ته چوون
كا ئهو گۆتنييت خوښ و شرين

پانىخ ته دگۆت ئهز بو ته مه
هندى ساخيم هندى هه مه
ئهقه هوسا تو بو منى
وهستى^(۱) كهنگى ل هيڤيا ته مه

ل هيڤيا ته مام تو نه هاتى
نه گه هه شتمه وى خه لاتى
ئه گهر نو كه يش^(۲) بىي جانا من
دى بىي ژم سه رچا قا هاتى

هه ردهم ئهز يى وه فادارم
ژبه ر ته يى برين دارم
هه ردهم من ئاخ و هه واره
كول و خه مييت ته ئهز خارم

دلىخ منه ئاگر تىدا
ئهوچ تير بوو هات و لىدا
سه رخوښ و سه ودا سه ركرم
ئهز مامه د قى خه يالىدا

---

(۱) ب دهقۆكا زىباريان واتايا (وهختى، دهمى) ددهت.

(۲) نوکه ژى.

شەف و رۆژا ب قى خەيالى
كەفتمە بەنداڤن تە فالى
دلى من يى دگەل خو بىرى
كرمه غەريب كەفتمە مالى

چاقیت بهلهك

سهه رتایا قی هـۆزانئ
دی كهه بهه حسی چاقیت جانئ
ههه دووك چاقیت رهش و بهه لههك
پهه پرن ژ عیشق و قیسانئ

دهه مئ نهه بیئم وان چاقا
ئاگر بهه دبیته هئاقا
ههه دووك چاقا ل من ب مهینه
وهه نیزیك ههه موو گاقا

ئهه گهه چاقیت ته نهه بیئم
ل قی دونیایئ ناقهه تیئم
بو وان چاقیت وهه کی ستیئا
یی سهه رخۆش و ههه ار و دیئم

هنه دی ههه بئم ئهه ز بهیئم
چاقیت بهه لههك دی ههه زریئم
ئهه گهه نهه بیئم وان چاقا
ئهه زیئ ب تازی و رهش و شهیئم

چاقیت ته دهه پرن ژ ئهه قینیئ
وهه کی چاقیت خاتوین زینیئ
بهه ریئ خو بهه من ب وان چاقا
دهه مان بکهه قی برینیئ

چاقییت ته نه جیهان رۆن کر
ئههفینی یا دلا زیدهکر
جوانیا چاقییت دیلبههری
شاعر دین و سهودا سهرکر

چاق وهکی ستیرا سحری
بهری خو پی بده من یاری
ئهگهر ههروژ ته نهبینم
ئهزدی مرم شرین یاری

رێکا قیانی بده بهرخو
پهردییت تاری پاکه ل سهرخو
شهف و رۆژا بکه بزاقي
ئهقین یی بکه کاری خو

بکه بزاقي بو قیانی
ههربهری خو بده من جانی
چ جار ل من جودا نهبه
دگهل من به ههتا نهمانی

گازیهك بۆ دیلبهري

هزار سلاف بۆ ته جانئ
توی د خهملینی باغئ قیانی
ومره داكو و پیکه به بیژین
دابگهینه کاروانی ژیانی

سهه هزار باریت سالا
د رهشینم ب ئاقا گولا
بۆ ته دکمه دیاری جانئ
ژ نیهکه کا دل و هناقا

هندی ساخیم ل قی جیهانی
چاقئ من هه ری ل ته جانئ
پا کهنگی نهو رۆژ دئ هیتن
کو ئاق دهین باغئ قیانی

ئه قینی دل گرت بهرنه
دیلبه کههفته بهختی ته
تو گه دهنا من ئازاکه
دئ مرم ژ غه ری بیلت ته

دلی منه ته کول کرنئ
ته نابینم ههتا مرنئ
ئه قینیا من و ته دیلبه
هندی دکمه چ پیک ناچنئ

ئەز شەھیدى چاقىت تەمە
ئەز ئىخسىرى بەژنا تەمە
ھەتا مرنى تە نابىنم
لەوما دلخ من يى بخەمە

ئەز يى كەفتىە قەيد و داڧا
دكەمە گرى ب ھەر دووك چاڧا
دلخ من دسۆژىت سۆژىت
ئەقىنى ئاگرە ل ھناڧا

دلى من چەند يى ھەژارە
برىنىت من بوون ھەژارە
بوچى ئەز يى برىندارم
چونكى دىلبەر نە يا ديارە

دل ژ خۆشـيا يى قەدەرە
دىلبەر پابەر زىبە ۋەرە
تویش^(۱) ۋەكى من باش دزانى
دیتنا تە بو من يا فەرە

دیتنا تە دى بىتە كەسەر
تە ئەز سۆتم كوشتم دىلبەر
چ حالە ئەز كەفتە تىدا
ئەزم بى سەمیان و مەفەر

ئەقىنىا تە دل ژ من بر
مىلاكا من تە كون كون كر
ئەزدى مرم تە نابىنم
دىلبەر بزانه تە ۋەل من كر

---

^(۱) توژى.

سۆرگولئ جانئ ديلبهرئ
خه ما نه خو گهردهن زهرئ
جانئ پا دئ كهنگئ ساخكهين
قئ كولئ و ئهقئ كهسهريئ

ترسم بمرم ته نه بينم
دلئ هزار نه خه ملينم
بمرم و تول دهق من نه بيئ
لهوما ئهزيئ دلبرينم

تە ئەز ھیلام

دیلبەر مەن فالالا خوداننا
تە نە نابینم چ زەماننا
تە ژیاننا مەن یا نخافتی
هە ب پەردیست ژان و کۆفاننا

دیلبەر بو تو نەیا دیاری
دگەل مەن بکە هاریکاری
تە ژیاننا مەن یا نخافتی
هە ب پەردەکی پەش و تەاری

تە ئەز ھیلام تو چووی شیرین
خودئ دگەل تەبیت خەم پەقین
بوچ تە نە گۆت ب خاتراتە
لەوما دلئ مەن بو برین

ئەز چاقیست خو د گۆرینم
بەژنا شیرین ئەز نابینم
ئاگر بەردبیتە هەناقا
پۆندکیت چاقا دبارینم

ئەز یئ کەفتیە نەف برینا
هەندی بکەم هزر و تەخمینا
دەردئ ئەقینا مەن و تە
مەستەرە ژیی مەم و زینا

دل ژیهه ته یه یه بی حاله
هه موو گاڤا ناله ناله
پشتی ته ما ئەز بوچمه
ژین پاشی ته هه ریا تاله

دیلبهه ل بهه ته ئەز یه دینم
ئەز سهه بپری خو هه ب کئ بینم
پشتی وی بهه ژن و باله ته
من کهس نینه ئەز ل دهق پینم

دیلبهه وه وه وه کی بهه ری
ل دهق من رینه ل بهه په نهه ری
خه میت دلئ من گه له کن
خه میت دلئ بینه ده ری

وهه دهه مانکه بهه برینه
بالا بکه هه زر و ته خه مینا
په حمئ ب حالئ من دابکه
چیکه هه نه خووش و دینا

دهه مان بکه بهه برینه دارا
په حمئ بکه ب حالئ هه ژارا
بزانه ئەز بهه حسئ ته مه
وهه دهق من وه کی جارا

وهه دهق من رینه خه خاری
په چی شه که شه رین یاری
خو بخه ملینه ب سوپ و زه ری
وه کی کوئیکیت بوه خاری

وهره دهف من خو ب خهملينه
دلخ ههزار نهئيشينه
ئهز چاقهري تهمه ياري
كول و خهमित من برهقينه

خودئ ههوار ههتا كهنگى
ئهز دئ مينم سهر قئ رهنگى
ياري ههؤ كارا خو بكه
بوچى تو ههريا بي دهنگى

بیرھاتن

دیلبەر رۆنناهی یا چاقا
توی ئۆمیدا هەمی گاڤا
دی کەنگی قان کولا پاكهین^(۱)
ل سەر قان دلا و قان هناڤا

ئەف ھۆزانە من نھیس
ب دل پاقزی نە ب دل پیسی
ل سەر بیرھاتنیت ئەوان رۆژا
دەمی من لیڤا تە د مریسی

ئەف ھۆزانە من یا دانای
ل سەر وان خەما ییت بو من مای
جانا من ئەف خەمە هەموو^(۲)
تە ییت بو من لیڤرە هیلالی

ئەز د رینشتم نك سەری تە
دەقی من بو ل سەر پیڤ تە
دەستی من بوو ل سەر دوو سیڤا
رۆنناهی ددامن چاقیت تە

---

^(۱) ل جھەکی دیتەر: پاكهین قان کولا.

^(۲) ل جھەکی دیتەر: هەمی.

ئەم د ئاخستين ل سەر قيانئ
ئەفرۆ ئەز يئ دبیژم کانئ
گەلۆ پا ئەو پۆزچ لیھات
کو ئەز ل ھنداڤ سەری جانئ

ل بەر تە پۆندك دبارن ژ چاقا
تە ئاگر بەردا ھناڤا
ئەزچ جارا تە ژبیروناکەم
ل بیرو منی ھەمی گاڤا

ئەفرۆکە ئەز يئ ھەژارم
بی ھەڤال و دۆست و یارم
نە من کەسە و نە سەمیانە
نی ئەزچ بکەم خەما خارم

قەھر و خەم ل من بوونە بەلا
کەفتم بەختی شیخ و مەلا
چارەکی ل حالئ من بکەن
دلی من سۆت يئ ل سەر پەلا

پڙهنگی ری دویر

ئەگەر تویا دلوقانی
وهره نەك من ب میههانی
پهنگی منی^(۱) زهر ب بینه
پشتی هنگی دی پی زانی^(۲)

سەك^(۳) وهره من نەكـوژه
جیهان ل من تاری و مژه
هنداقا^(۴) سهری من روینه
ب وان لیقا بگرنـژه

وهکی مهجنوونی د نالم
ب پهنگی فهراهادی عهبدالم^(۵)
سهرو رهیت من ییت سپی بووین^(۶)
دی بیی کالی هفتی^(۷) سالم

---

(۱) ل جههکی دیتر: من یخ.

(۲) ل جههکی دیتر: تو دی زانی.

(۳) ل جههکی دیتر: زویکا.

(۴) ل جههکی دیتر: ل هنداق.

(۵) ل جههکی دیتر: ئەبدالم.

(۶) ل جههکی دیتر: بووی.

(۷) ل جههکی دیتر: هفتی.

وهكى مهى (١) د زىندانيدا
ئەزىيى مەي (٢) ل هيشيا ئۆمىدا
ئەو كەسەر مال سەر (٣) قى دلى
زوى فەلەكى چەرخەك لىدا

تە كرمە پىئىنگى رى دوىر
ژ چاقىت من تىن رۆندكىت سوير (٤)
چ جار ناگەهە قويناغى
شەقى دنەم ل گەلىيت كوير

كەسى دل ب منقە نى يە
جىهان ل من ياتارى يە
هەچى ئاقا د چمە ھىداق (٥)
دبىنم (٦) كوىا شوئىلى يە

زقسىتانه و باران بارى
عەقىرى (٧) جىهان كره تارى
بەفر و باران دەستپىكر
ئەزى ب تنى مە ل ئاقارى

---

(١) ل جەھكى دىتر: مەموى.

(٢) ل جەھكى دىتر: ئەزى مەمى.

(٣) ل جەھكى دىتر: ما سەر.

(٤) ل جەھكى دىتر: ژ چاقىت رۆندكىت سوير.

(٥) ل جەھكى دىتر: ھەر چى ئاقا د چمە سەرى.

(٦) ل جەھكى دىتر: دى بىنم.

(٧) ل جەھكى دىتر: ئەقىرى

چرفه چرفا برویسی یا
مژئ گرت دهئ گهلی یا
سینگئ من یئ ل باکوؤزیرکی
بهفرئ هاقیتسه کییری یا

گورگیئت برسی لویره لویره
گهلیئ ئەز تیدا یئ کویره
ب سهردهات شهفقا تارئ^(۱)
قویناغا من چهنندا دویره

یئ بیئ تیشیت و فراقینم
ئەزئ بیئ ساکو و نقینم
تایهکا سار بمنقه نویسیا^(۲)
ل قئ چوئئ ئەزدئ مینم

ئاخ ئەز چهندیئ کەسیرهمه^(۳)
یئ بیئ پیلاف و گوردهمه
چهنتکیئ من یئ ب ملئ منقه
بوؤ مرنئ ئی^(۴) ئامادهمه

---

(۱) ل جههکی دیتر: تاریا شهفئ ئی ب سهردهات.

(۲) ل جههکی دیتر: نویسیا.

(۳) واستیایمه.

(۴) ل جههکی دیتر: بوؤ مرنئ یئ.

ئەز بۇ تەمە

كوپ:

پرچا تە وەكى رەشمالی
چاق وەكى چاقیت غەزالی
برهیت تە هەیفئا ئیک شەقی
دیـم شـرینـی و روی ب خالی
شەقەکی ل شەقیـت کانوینی
میھشان بە ل دەف من نارینی^(۱)
دایا دلی بو تە بیـژم
نیشا تە بدم پیکـا^(۲) قینی

كچ:

لاوو ئەزا بیچارەمە
یان بو ئاخى یان بو تەمە
لاوو تومـن بیـزاریزە
گولەکا جوان و تازەمە

كوپ:

تو گولی نى ئەز پەرژانم^(۳)
شەف و رۆژا زیـرەفـانم

---

(۱) ل جەهەکی دیتەر: شرینی.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: دەرسیت.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: پەرچانم.

بۆ برینا ته دهرمانم^(۱)
تو بۆ منی ئەز پێ د زانم

کچ:

سویند ب ئەقینا مەم و زینئ
ب قینا فەرهادی و شیرینئ
ئەگەر بمرم بۆ ئاخئ مە
کور و بۆ تەمە ل زینئ

کوڤ:

ئاخفتنا ته راس ته وهیه
سۆز بیت دلئ من بۆ تەیه
پشتی ته من جیهان نهقیئت^(۲)
ژیانا بیی ته چوونهیه^(۳)

کچ:

چاقیئت خەلکی بیئە دهرئ
ئەزا ل سەر پەیماننا بهرئ
ئەز تەرکا تەناکەم لاوو
من پارچەکەن^(۴) ب خەنجەرئ

---

(۱) ل جەهەکی دیتەر: دئ برینئیت ته دهرمان کەم.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: ئەگەر بمرم بۆ ئاخئ مە.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: کورو بۆ تەمە ل زینئ.

(۴) ل جەهەکی دیتەر: من کەرکەرکە.

دلخ شکهستی

کهنگی بوو ته دگۆتی دئ هیم
نوکه ژی ییادبیژی نهشییم
دلخ ته دلکهکی خاره
ئهفینا ته ژههره ماره
نه ههلاقه ل من برویا
من تییریخ خاری ژ درویا
وا بییهختی بلا بلا
دئ من کوژی ب دهرد و کولا
ژ نوی من زانی یا دلی ته
ههزهکا زورا کریته
مالا ته و بابخ ته ئاقا
هوین یی دمرن بو دراقا
بهس ب ئاخقه کورت قهبره
دلخ من ژ خه ما پیره
تو دئ چهند کهسا بهیچی کهی
رۆژی چهند جارا دی شویکهی
تو ئیکی خو نه هزاری
بو چهندیت وهکی من یاری
تو دبیژی نهز پیخ نزانم
ههره نهز یی پیشه مانم

چ نەمایە تە نە کەری
ب درۆ بوۆ من نە کە گەری

سۆیندا نەخۆ دۆ کورە بی
من تو نەقیی هندی هەبی

ئەگەر شویشە تیکە کەتە
هوستا چ پێکا نا بەتە

دەرەزاتیکی دی دیار بیت
ئەگەر هوستا پێقە هار بیت

سەرۆ کۆ هاتە برینۆ
چ جار ناھیتە کرینۆ

تشتی کۆ چوو ناھیتە قە
دەمی پۆژناقا بوو شە قە

خۆ کر نهکه

تو دۆستی یان خوینداری
هنده یا نهگوهداری
بو خه لکی یا شرینی
لمپ تنی ژههره ماری

بو من بیژه ب دورستی
ئهگهر هه قال بهرستی
پاست بیژه من بی درۆ
بو هنده یا چاف سستی

تو نه دکه نی نه دگری
هه موو گاڤا ده زری
به ری خۆ نا که یه من
ته دلێ من یی بری

نوکه ده می من د بینی
چا قال من نا نقینی
نا گرنژی نا که نی
ده سستی خۆ نا هژینی

کورودینۆ خۆ کرکه
بهس من بی هۆش و شرکه
هه پۆژ تیهه قوتانی
تو بهس دلێ من پرکه

چبکەم حەلیام نەویرم
ئە خو ژبەر تە قەدشیرم
قان رۆژا ناگەهەمە تە
نەشایم ناما بەنیرم

بابی من یی تویرەیه
دوژمنی من و تەیهیه
دی رۆژەکی تە کوژییت
ترسا من ئەف هەدییه

تە ب کوژییت ئەز دئی چ کەم
دی بەری خو کێقە دەم
پشتی تە ئەز بو چمە
نەشایم تولا خو قەکەم

ئەم سۆزدارىن

ئىدى بەسە بەھى و شىنى
پىتقىە خۇ بخەملىنى
دەستكىت گولا بۇ من بىنى

ئەز و تو ھەر دوو ھەژارىن

دى كراسى رەش پىتقىە
سترانىت خۇش بۇ من بىتقىە
گەلەك يا دوىر و درىتقىە

دى گەھىنى ھىقىدارىن

زۇرا درىتقىە و يا دوىرە
وەكى دەريايەكا كوىرە
ھزرەكا گەلەكا ھوىرە

لىقىە نابىن ئەم سۆزدارىن

مە ھىقىا ھەى بگەھىنى
بوھار بىتن پەى ھاقىنى
پەز پىتقىە ھە بەر دوشىنى

ئەقىە ژمىتقىە بى بوھارىن

پەزى ل بوھارى نە دۇشىن
بەلكى شىر بىتقىە قى ب نۇشىن
خودان پەزىن نافرۇشىن

ئەز و تو دل برىندارىن

مزگین

مه پهمانه شـرینه
دهرمان بکهین برینه
نه ریژین رۆندکین خوینه
یا مه دقایت دئ گههینه

بهسه رۆندک و گـرین
ئهم دئ دهستئ هههف گـرین
دئ خو هـشـیارکه شـرین
ئهههیه ژین و ئههقین

مزگینئ ل ته دبهر
من بهسن کول و کهسه
ب خووشئ ژینئ بهینه سه
پیکه مینین ههر و ههر

مزگینئ سهه مزگینئ
نهمانه گـری و شـینئ
قیجا خووشئ بو ئههقینئ
ئهههه رۆ ویهه دئ بینئ

جانا گوندى

كوپ:

هيدا وهره جانا گوندى
نهيا كورتى نه بلدى
ل ديف داخازا دللى منى
تويبا خوين شرين و پندى

كچ:

كوپو دینو نى تولاى
چما ناهى من بخازى
گهلهك دللى من يى ب تهفه
چونكى تويى بهلهنگازى

كوپ:

بابى تهىي كهدا مهنده
دزانم نهختى وه چهنده
گهلهك ژ ملىت من نائىت
زورا دويىره ئهف گؤفهنده

كچ:

كوپو ناقى خودى بينه
ئهف دللى يى پر ئهقىنه
بمىرم بئيم ئهزا دگهل ته
هناقىت من نهحهلىنه

کور:

ئەقرۆ سوبەى دى سەحكەمى
پیتقیه ریکەكى بیهەمى
خانى و مالى خو فرۆشم
بابى ته چەند بقییت دى دەمى

کچ:

کورۆ تویى دلۆفانى
بو ته مرم تو نزانى
لاوو خو ۆزى بوی ۆوى رۆزى
تو مالخوبى ئەز کابانى

کور:

سۆز بییت ئەز ته ژ خو ۆرا بیینم
یان ته خازم یان رەقیینم
ته ئەگر بەردا دللى من
دەما رۆندکیت ته دبیینم

کچ:

من تو دقایى کوپو بزانه
ئیشا من زۆرا گرانه
تو نو وژداری دەردى منى
جیهان بیى ته یا ویرانه

کور:

بەلەك چاقى نەكە گرى
هۆش و سەودا ته ل من برى
توى ئارمانج و داخازا من
من تويا بو خو چاق كرى

ئەم قەماینە

جـانـی بـزانـی زقـسـتـانـی
بـا و بـارـانـی چ تـوفـانـی
مە نە خانیە و نە ئەیوانە
دلی مە یی پیر ئیشانە

مە نە دەنگە مە نە رەنگە
دەم درەنگە ری یا تەنگە
باری مە گەلەکی بەنگە
ئەقینی نە ب شەر و جەنگە

دەم قەمایە رۆژئاقایە
بەفر و بایە زۆر سەرمايە
خانینی مە یی بەرف بایە
هەقال چ بکەین یا هوسایە

ئەقرۆ باران ل ھنداڤ مە مان
ئیش و کۆڤان بوونە میھشان
مە نینە ئاھەنگ و سەیران
پەژیامە دەردی بی دەرمان

ئەقىنا ساڧا

كاروانى ژىنى ل مە بوورى مە دەم نەمايە
دەردى مە گرانه ئەقىنا مە يا ساڧايە
بى كەس و خۆيى و بەلەنگاز دنالين ئەڧرۆكە
فەلەكا خائينە ئەم چ بکەين يا بى وهڧايە

بەختى مەيى رەشە ئەڧرۆكە دلخ بريندار
لەو دکەينه گازی دېژين فەلەك هەي هەوار
ژيى مە بوورى هەتا نەؤ ئەم ل ژڧانا
هەتا ئەڧرۆكە ئەم دنالين بى كەس و هەژار

چەند ساڧ گەلۆ كاری مە هەر دووكا گرینه
دلخ مە يى ب خەمە ميلاكا تەژی برينه
پيک يا دويره ناگەهينى يا تەژی ئاستەنگە
ئەقىنى دەردە كولە ژانە يا دل حەلينه

من دەنگ نەما هندی بکەمە هەوار و گازی
کەسەك ناھيىتن بيژيىتن برا توچ دخازی
ژيى لاوينيى بوورى دناڧ ئيش و كوڧانا
وهكى بلبلى هەر يى دخوينم ئەڧى ئاوازی

دگەريىم ئەڧرۆ سەودا سەر و بى هۆش ديوانە
پيكا مە يا دويره بارى مە زۆرى گرانه

پهنگی زهر و چاقیت پوندك كهس ناهیتته تانی^(۱)
چیرۆكا مه یا درپژه ئهه ی برا بزانه

فههادهئ چیا ی بیستونیمه^(۲) ل دیش شرینئ
مینا مههئ جزیریمه ئهقیندارئ زینئ
مهجنوونئ میلاک سۆتیمه ئهزل دیش لهیلا یئ
ب پهنگی سیامهندی دی خو کهمه گوری ئهقینئ

---

^(۱) ههوارئ.

^(۲) چیا ی بیسنون سهه ب پارێزگهها کرمانشاه قهیه، پۆژههلاتئ کوردستانئ.

گرینهك

گرینهك تی گوهیت من
ب دهنگه کـ کـ زۆری زهلال
پـ گـ رین و نالینه
دبیژیت کان ههقال
من گۆت بۆچی تو دگری
هنده دکهیه گازی
دهنگی ته ههیی تیتن
یا د ژهنی قی ئاوازی
زوی بهرسقا من داچه
گۆتی ئەز ئەهیندارم
ههریا دژیمل چولا
بگازی و ب ههوارم
ئەزا دکههه گری
یا بی کەس و ههزارم
من گۆتی نهکه گری
نی ئەز ههقالی تهمه
قه دهههکـ کـ درێژه
ئەزل ته یی بهرزهمه
وی گۆتی ل من ببوووره
ئەهینی کـ کـ ووره کـرم
بخودی من تو نهناسی
گههکـ نهمایه بمـرم

ههقی دکهه ئهف شهقه وهره
بو رهنگی ته ههر یی زهره
دهستی من بگره دا بچین
بو مه رهقین زورا فهره

شهف نیف بوو بوویه درهنگ
لاوک پابوو زانا و چه لهنگ
کالك و گوریت خو هه لکیشان
وی هه لگرتن رهخت و تشهنگ

زویکا چوو جهی ژقانا
ل ههقیبا دبهره زانا
چاقی وی یی ل هاتنا یاری
دا نه هیلن خهه و زانا

خهجهی پابوو ل ناف نهینا
ویژی نفاق خودی ئینا
پارزینکی خو دا پشتا خو
ل مال دهرکهفت وهکی دینا

سیامه ندی ل ههقیبا دبهری
دیت خهجو ل مال هاته دهری
گۆتی جاننا منی وهره
ئههه بچین بو کیش دهقهری

وی ژی گۆت چیایی سیپانی
ل هنه داقی دهریبا وان
بهری کهفتن نیفا شهقی
وان بههری خو دانه مان

بەهرى كەفتن كاروانىنە
بارى ھەر دووكا ئەقىنە
گەھشتە چىيى سىپانى
بەلىق فەلەك يا خائىنە

د بى شىقن ھەر دوو دبرسىنە
وان نە تىشتە و فراقىنە
خەجى گۆتى رابە لاوو
تو تىشتەكى خارنى بىنە

سىيامەندى گۆت قىر پوینە
تەزى چىيى كەلىت كىقینە
ئەز دى نوکە ئىكى كۆژم
تو لاوى خۇ باش بىنە

سىيامەند لاوو نەچە وەرە
گەلى كىقى يى ھەموو كەرە
بلا ئەز ھەر يا برسىبىم
كەلى كىقى يى بى غەوەرە

رەبىو چوو ھىچ گوھ نەدايى
فەلەك پىس چەرخەك دايى
بەرەك كىقىال وئىقە دىت
زوى زوى تىقەنگەك بەردايى

ئىك بەرداقە و بەزكەرە غار
چوو ھىداق گەلى برىندار
كەلى قوچەك سىيامەندى دا
د سىپانىدا ھاقىتە خار

كهفته سهه تاكهكى تارى
ل جهرك و سىا چوو بوو خارى
سىامهه نىد ب تاكى دارى قهه ما
وهى خه جوو كى برىن دارى

خه جوو پابوو وهك ئه به دالا
گه رىال گه لى و ناڤ نهالا
هه رىا گه لى دكهت لاوو
رؤنك بهردانه سهه خالا

دل كهولا ره بهه ن و هه هه ژار
هه رىا د گه رىت دكهته هه وار
وهكى دىنا يا تىت و دچىت
ئه هه قىن دارا دل برىن دار

سىامهه نىد بىژى ناله ناله
برىن داره كى بىى حاله
خه ج يا دبىژىت كانى سىامهه نىد
بو مه په پوك و ئه به داله

سىامهه نىد گوت خه جى وهه
ملاك⁽¹⁾ من يا كهه كهه
ئه هه زى ب تاكى تارى قهه ماى
مىرن بو مىن زورا فهه ره

قيجاهه جوو كهه كره غار
چوو هه نىداف سىامهه نىد هه ژار
وهكى چاقى وى پىكهه فته
كهه ره قىرى و كهه ره هه وار

---

(1) مىلاك.

خه جى گۆتى هه لال منى
ته نهز هيلام ليره بتنى
سىيامه ندى زى يى برينداره
دبىتن خوۆى بو مرنى

گازى كر گۆت خه جى هه ره
فه له كا من بى وه غه ره
نه گرى نه ناله نازدارى
من بهيله و تول من بگه ره

خه جوکى گۆتى وه نينه
تو دلى من نه حه لينه
پشتى ته من ژيان نه قىت
گورى ته مه و من ب بينه

سىيامه ندى و خه جى نه قىندارن
دل كوول و دل بريندارن
ل ديروكا هاته نه قىسین
نه و دوو ستىريت پر شهنگدارن

گولچن

(۱) بوهار بوو ل مال دهرکهفتم

(۲) هییدی هییدی ب ریکهفتم

(۳) ههتا ل گوندی دویرکهفتم

من دیت جانهك ل من ییدا

دییم وهکی گولا سپیدا

دلی من زهنگل لییدا

وی نه دیتتم من ئەو دیت

بیهنا گولا لی^(۴) د فریت

یا بلهز بوو د قیا بجیت

پیچ پیچ ئەز چوومه هنداڤ

نارینا بـهـژن زراف

من ل جانئ کر سـلاـف

وی سهـرخـۆ هـهـلینا

خوین ژ جهـرگـئ من ئینا

ئەز برمه ریـزا دینا

---

(۱) ل جههکی دیتر: دهرکهتم.

(۲) ل جههکی دیتر: سهـرکهتم.

(۳) ل جههکی دیتر: دویرکهتم.

(۴) ل جههکی دیتر: ژئ.

سالاڤ وەرگرت ب گهرمی
دگهل من ئاخفت ب نهرمی
ب گرنژین و پپر شهرمی

زویکا من گۆتخ باهز
هه قالبه ندی ته مه ئهز
ئهز رهزقانه توی یه رهز

زهریه ئهز بهختی ته مه
من بهزرینه دم ده مه
نه خوشم بی چاره مه

من گۆت ئهز برینه دارم
بی دهرمان و نوژدارم
درد و خه ما ئهز خارم

وی ئاخینکه^(۱) هه لکیشا
جهرگی من ژیهه^(۲) ئیشا
وهک پیقه داننا میشا

چاق رهشی گولا جووری
گۆته من هه ئهز گۆری
من هیفیه ژخودی ژۆری

ب هزار سویندا یا ته مه
لاوو هنیدی ئهز هه مه
گهر مرم گۆری ته مه

^(۱) ل جهه کی دیتر: زهریه ئاخهک.

^(۲) ل جهه کی دیتر: ل بهر.

گۆرى تهممه سههه جار
بيى ته ناكهم چ كارا
تو گوه نهه نهه يارا

يا تهممه ب سويندا مهزن
ئهوييت ل ديشف مهه د بهزن
دژى مهه نهه و نهه حهزن

ئهه زماني وان گهزهكه
لى خه ما وان گه لهكه
پيشكيشيا وان زه لهكه

پيئتي (١) دهنگى تهممه
قوتابي و فه قيا تهممه
گوهدارا دهرسا تهممه

بيريمه و تو وشقاني
رؤناهييا (٢) قان چاقاني
ئهه زهزم تو په رزاني (٣)

روينش تهممه دهف گولچني
من گوت دهلالا منى
پيئتي منى ل دننى

خودي ته بو من بهيلى

---

(١) پيئتي

(٢) ل جهه كي ديتر: رونيكا.

(٣) ل جهه كي ديتر: په رچاني؛ رهزقاني.

تویا بی فەند و فیالی
ژیاننا من نا شیالی

بلبل ل دور مه زقـپـین
ئاواز گـۆـتن پشـکـۆـرین
ئەم بۆ ئیک پیروز کـرین

زەنگلا ژینە

زەنگلا ژینە لێ نەدا

گولا چرمسی ئاف نەدا

بلبلی گێژ هشیار نەکر

ل باغی گولا سەیران نەکر

بلبلی گێژ ما د خەودا

مە نە هۆش مایە نە سەودا

نەزا کانیکا ئافا سار

دبەر مە تیر ژئی قەنەخار

مە قەنەخار ئافا شرین

گول و گیال مە بەهین

پەزئی مە نە هات کولانی

یی بوویە دەوسا گاران

قەل هاتنە شوینا بلبلا

ئاگر بەردا باغی گولا

دبەرەرا من ژ خەو پابە

زۆر نقسـتن ییا خرابە

گەلەك خەما نەجەمینە

پەردا کۆقانا ب درینە

خەما نە خۆ چاف بەلەکی

ئەم دئی قەبیین رێکەکی

بەختى من

بەختى من ھەريى پەشە
ژينا من بۆقەرقەشە

بەندىمە ل كوژيى خانى
كەس دەردى من نزانى

فەلەكە ل من وەرگەريا
گولا ژينا من وەريا

كۆرە كىرم ژ چاقا
فەلەك تە مال نە ئاقا

بۆچى تە كوشتم فەلەك
تو يا زۆردارى گەلەك

تو گەلەك يا زۆردارى
دژى مرۆقيىت زارى

فەلەك تو بىمىن دويىرى
ب ھەزارايىا فيىرى

چەند ھەزارىت ھەكى من
بىن ئاخ كىرى مېرو ژن

خۆشى ل دلى تە بىرن
كۆقان ل من كۆمكەرن

رۆزا ھاتمە جىھانى
گىلەشەكۆكا^(۱) ژيانى

---

^(۱) ل جەھكى دىتر: بۆقەرقەشا.

پهردا^(۱) كۆڤان و ئيشا
خۆب سهرمندا راکيشا

ژيى من يى د بووريتن

چ خوشى من نهديتن

فهلهكى بى هيز كرم

ب كۆڤاندا دى مرم

ههواره سهده ههواره

چ دهردهك دژواره

هه موو گاڤا دى بيزم

هه ردهم دى رۆنكا ريزم

دهردهكى بى دهرمانه

يى پر ئيش و كۆڤانه

---

^(۱) ل جههكى ديتير: پهردى.

دەلیقە

دئ سۆزەك گریادیین
گەلەك پیچەكایدیین

دا چ جارا نەلقیت
ل جیهی نە بزقییت

بۆ من وتە ئەف سۆزە
خۆش رێکە یا پیرۆزە

رێکە راسستە دیارە
ئەقینی بۆ مە خۆش کارە

دلبەر دئ هاو هەستە
چ جارا نە راولەستە

نەووەستە ل خەباتی
دا بگەهین رۆژەلاتی

ئەقرو دەلیقە یا هەی
نەکو نەمینیت سووبەی

چاوا هات تیوهرینه
گەلەك خۆ نەترسینه

کورتە ژیی مە بووری
خەلکی ژین برب زووری

چ جانە بیژە هەهە هـوو
ئەگەر هات و ئەگەرچوو

ئەم ژى دى پى پاكيشين
فەلەكى ل دىف خو كيشين

سۆزا مە يا موكومه
ناھەرفىت دم دمە

گەر فەرمانا مە رابىت
دلى مە ژ هەف نابىت

مە يى گۆتى دى بیژين
خوينا خۆل سەر ئىك رىژين

بهختی رهش

ئهقینداری بهژنا ته بووم
تو بوی داخازا قی زینی
چیرۆکا مهیا درێژ
چ بیژم بو ته شیرینی
ئهوا هاتیه ل سه سه هری من
نه هاتیه سه ره مهه و زینی
بابی من خو کره ئاستهنگ
ئاگر بهردا باغی قینی
دهلی ئه زهاتیم ته ب خازم
تو دایه من جانا نازدار
لی بابی من کهفته رکی
هندی من گۆت ئاخ و ههوار
گۆتی نهختی وی گه له که
یی دهستکورتیم ئه ز تی ههژار
رابطووم چوو مه مالا جانئ
یی بله ز بووم ئه ز یی ئه قیندار
تهختی یاری بو من کیم کر
من پیقه کر بوو نیشانی
من گۆت باب نه نهختی کیم کری
من جان یا خاستی ب ئه ز زانی

بهختی من گه لهکی رهشبوو
 نی هزر نه دکر نه دزانی
 بابی من دلی وی رهقبوو
 ئاگر بهردایه قی جانی
 هندی گۆت بهختی ته مه
 بابۆ من یا نیشانگری
 هناف و دل پیکه سه سوۆتی
 نه چارم بکه مه گری
 بابی من گۆت قه چی نابیت
 گهر بزانم دی مگری
 تو زارۆکی وی نه زانی
 ئه قه کی تو سهردابری
 وی شیکر و هیلام ب تنی
 ئه زئی ره بهن من کس نینه
 ئه وهی رۆژا ئه م ژیک قه بووی
 کاری من گری و نالینه
 خودی ههوار ئه قه چ بوو
 پاچ لی هات ئه ف ئه قینیه
 چهوا دی چه سهیرانا
 هه قالا من دگه ل من نینه
 بیرا ته تیت وی سهیرانا
 زاویته و ناف بهرواریا
 سه نه قی ئه م چووینه پیرکیاتی
 پیکه سه بووین مینا په ری یا

ئەز و توکە و بلبیل بووین
مە دڤاند سەری چەل و چیا
مرادا مە حاصل نەبوو
مە گەلەک ئیک و دوو دڤیا
باوەریکە دەلالا من
سەوادا سەر و هار و دینم
ئاگر بەردیتیە هناقا
دەمق تاخچ گەلی دینم
کەسەرداری بەژنا تەمە
هەتا هەتا دلبیرینم
شەف و پۆزا هەر دنالم
جانی بو تە جەگەر خوینم

لاوكى من

خه لکینۆ بۆ وه بیژم
لاوکى من یى تۆلازه
هوین لۆمهى من نه کهن
یى ل من دویره سه ریازه
نیزیك بۆ سه ری هه یقی
دی هیت هه فه ب ئیجازه
جیهان بیى وی یا چۆله
بمن وهره كهس لى نینه
من لاوكى خو دقایتن
ئهو بۆ من هه یقى و ژینه
ئهه قینا لاوكى من
ل دهف من زۆرا شه رینه
چاقى من هه ریى ل ریكى
ب شهف و رۆژ هه موو ده ما
پا دى كهنگى ته ناکه م
ئاخینك و كول و خه ما
ژیاننا بى ته لاوو
نائینیت دوو ده ره هه ما
لاوى من ئەز دین کرم
هش و سه ودا ل من برن

ئەگەر دوو دل بوونە ئێك

ناھینە جەوداكرن

خوینا خۆل سەر ئێك پێژن

یان ژین یان پێكشە مرن

دی هیئت بوهار

شەنگ و شەپال ئەو چاف غەزال
گەردەن ب خال دەرکەفت ژ مال
گازی من کر وەرە هەقال
بلا مە بەس بن ئیش و نال

چوو مە هەنداف بەژنا زراف
گولا ب خۆناق من کر سلاق
وئ ل من مەیاندن هەر دوو چاف
سۆتن جەرگ و دل و هەناق

من گۆت نازدار نەکە هەوار
دی هیئت بوهار نامینین ژار
رۆندک چ جار ناهینە خار
دی چن خەمیئت پیرار و پار

ئەف ئەقینە یا شیرینە
خەم رەقینە بو مە ژینە
ئەم کولیاکیئت وەلاتین
بوهارا مە هەریا شیرینە

جانى بلا زۆر کەن گولا
ل زویرو ملا بسوژن گولا
خۆلیسەری بئى ئاقلا
ئەو نەشین سار کەن دوو دلا

چاف دئ ب چافا كهفن

چيا ب چيا ناكهفن
لى چاف ب چافا د كهفن
جارهك دى من ديتيهفه
ههفالى خويا كهفن

چهند سالة يا بهرزديه
من نه دزانى ل كيهيه
من گوتى يال من مرى
نى يا ساخه و ئهفهيه

وى ئهز ديتتم كره غار
رؤندكيت وى هاتنه خار
زويكا هاته دهستى من
ئهو وشيرينا ئهفيندار

من گوتى جانى بيژه
رؤندكيت چافا نه ريژه
بوچى تول من بهرزهبووى
فه دهمهكهك دريژه

جانى گوتيه من ههفال
ئهفه بوونه سى چار سال
بؤدیتنا تته دنالم
ئهزا بهندكرى ل مال

خاپینوک

ئەو ئاھەنگیت مە کری
کو تە دلێ من بری
بوونە پۆندک و گری

ژینال من تاری کری

نیف شەفا و بەری سپیدا
ئەو ئاھەنگا ئەم تیدا
ب ئەھقینی دل گریدا

لەو ئەزیی دکەمە گری

بۆ کێ دی کل دەی چاڤا
تو چوووی مالا تە ئاڤا
ئاگر بەرێوو ھناڤا

ھەر وەکی کو تو مری

بەسە ھەوار و گازی
ما تو چەندا فیل بازی
ھەرگاف یال من نە بازی

نێ تە ئەزیی دین کری

خاپاندنە کاری تە
ئەز ھەنناگرم باری تە
چ جار نابمە یاری تە

تە ئەزیی ب سەردا بری

هزار سـویندا دئ خـوینم
ئەز ناڤی تـه نا ئینم
چ جار ل دەف تـه نا پوینم
رێسـی تـه بووی هـه فـه رـی

كهفنه وار

دهلالى گول نه سـرىن
ته چ ژ من دقيقت شـرىن
نى وارى مه يى چۆله
پا ئهم دى كهنگى چىن

بلبللى هيا ژا و هـه ژار
يى مای بى هياين و وار
نى كهوا گهردهن ب خال
يا دكهته گازی و هـه وار

ئهو خانى مه چىكرى
نهۆ يى ويران كرى
رەز و پهزىت مه نه مان
هشك بوو مياوا تىرى

ئهقه سهرى چهنه سالا
وارى مه يى مای قالا
يى چۆله و بى خودانه
ناهيىت دهنگى هـه قالا

ناهيىت دهنگى بلبل
كانى رهنكى سـۆرگولا
كهه و ئاوازا ناخوينن
بوچى خووش ناكهن دلا

شـرینـی جـانـی یـارـی
هـاـۆ رـابـه قـی جـارـی
دئ چینه کـه قـنـه وارا
پـیـرۆز کـه یـن لـی بـو هـارـی

پـیـ نـه قـیـتن هـه ژاری
دی چـین ئا قـا کـه یـن واری
کـه پـرۆکـا بـۆ خـۆ چـیکـه یـن
چـمـا یـا نـه گـو هـاداری

هـه لـگـره وی پـارزینی
بـده پـشتا خـۆ بـ شـرینی
هـیـدی هـیـدی ئـه مـ دئ چـین
تـو هـی قـیا دـلی مـنی

دئ چـین بـه لـکی بـگـه هـینی
دئ قـه ژـین بـۆ قـی ژـینی
نـاقـی مـه هـیـت نـقیـسـین
ل چـیرۆکـا مـه مـ و زـینی

قین فروش

کەسی بۆ من نە گۆت راستی
نە گۆتی کو ئهو یا خاستی
قە^(۱) دەمەکە قەگەهاسستی^(۲)

ئەفرۆ سپیدی من^(۳) زانی

گاڤا گۆتی ئهو یا بری
دەبابا^(۴) یا پیشکیش کری
روینشتم من کره گری

ژ چاقییت من قەبوون کانی

قین فروشا دل رەق و بەر
تە نە گۆتە من قەلەندەر^(۵)
دلێ تە کەمە هەزار^(۶) کەر

ئەقین تە فرۆت ئەرزانی

بۆچی تە ئەزژییر کرم
بی هیقی و بی ئۆمید کرم
ب دەرد و کۆفاننا دی مرم

تو پیروزی بی بۆ خودانی

---

(۱) ئەقە.

(۲) ل جههک دیتەر: قەگرهاتتی.

(۳) ل جههک دیتەر: من یی.

(۴) ل جههک دیتەر: دایبابا.

(۵) بەلەنگاز، هەزار.

(۶) ل جههک دیتەر: سەد.

بۆ تە ئاگەھدار نە کرم
تە گۆتبايە قە ئەز بـرم
ئەزل ژینی بەخت رەش کرم^(۱)

تە ئاگر بەردا قی جانی

رۆژا کو هاتی خازگینی
پیتقی بۆ من ب بینی
پا کا سۆز و کا ئەفینی

ئەری تو یا بی^(۲) پەیمانی

---

^(۱) ل جههكی دیتەر: دای بابا ئەز پیشکیش کرم.

^(۲) ل جههكی دیتەر: دیاره تو بی.

چاوپرەش

چاوت وەك چاوی كەهوی
بەو خوايە توم خوۆش ئەهوی
هەركات من دیم بوۆ مائتان
دلەكەهەی من وا ئەهوی

گرێك وا ئەهەناووم
هەزار و لێ قەهوماووم
هۆشەم وا ئەلای تۆیە
وینەت وا ئەبەرچاوم

ئە یادت ناکەم چ جار
گولی سۆری ناو بەهار
خۆشەویستی دلی من
تو منت كرده هەزار

سۆیند ئەخۆم بەو چاوانە
بیی تۆ مائم ویرانە
ئەگەر هەرپۆژ نەدیینم
شیت ئەبەم ئەم جیهانە

چەند بەناز و نازداری
بالی بەرز و هەزار
ئەلی پەری بەهشتی
چا و باز و لێو بەباری

نوبه‌دار

ئەو ناما کو تە ھنارتی
ئەفرۆکە یابۆ من ھاتی
پەیقیت تە من ھەمی خاندن
دلی مندا تو ئاواتی

ئەز دئ نامەکی ھنیەرم
ھۆزانەکی ھەلبژیەرم
بەرسقا ناما تە فریکەم
ل بەر تە خو ناھەشیرم

تو بو من ھیقی و ئۆمیدی
دئ گەھین ئیک ھیدی ھیدی
ھیقیدارم بو دیتنا تە
قیەرە پیقە چەند جاریت دی

ھەر شەف دئ بەمە نۆبەدار
نا نەم دئ مینم ھشیار
چاقی من یی ل ریک تە
بەلکی تە بیینم نازدار

تە ب بیینم یا کارگری
چاقیت رەش پرچا شەگری
ئاوازیت خۆش بو من بژەنی
پی گەش بییت دلی مری

خەملا جانا من

ئەو بىسكىت مینا رەش مازا
قەدەدەژىین ھىداف گوھارا
باغى سىنگى تە یى پەرە
ژ سىف و خو و ھىارا

ب وینى تە نینە پەرى
نە شەنگ و شوخ و نە زەرى
قەلەنى تە جیھانە لى
بۆ مە ھىقى و نوى باومەرى

چاقىت تە یىت وەکو سىتیرا
ئەز کرمە رەبەنى دیرا
لیقىت وەكى دوو سۆرگولا
دلخ ب ئەقىن تەف قەھیرا

تو یى چىکریا یەزدانى
ھىدی بىژم ھەریا جوانى
چاقىت تە یىت رەش و بەلەك
پى نەقىت كلخ سىبھانى

رېقە چووننا تە ھىژایە
رەنگى تە ژ رەنگى گولایە
دەنگى تە دەنگى كەوايە
ژىى مە یى بى بەیایە

بهژنا زراف و شوخ و شهنگ
ل ته پيرۆز بيتن ئه و رهنگ
بوهارا ژيى من تووى
زويبه ل مه نهكه د رهنگ

دەریایا ئەفینیغ

خەمەلا خو کر قی زەریغ
چغ^(۱) قوسانندن ل سەر ئەنیغ
کارا خو کر خو خەملاند
چاف پەش کرن ل بەر قویدیغ

چغ و بسکیت خو شە کرن
گول و نیرگزد بەر پرا کرن
دیمغی گولی رۆنماهی دا
جاکیت کوردی د بەر خو کرن

ل بەر پەنجەری ئەو راوەستا
دگەل من ئاخفت ب چاف و دەستا
یا شرین بوو پر جوان بوو
بی خوش کرم وەکی مەستا

من خەم ئەفین ما بۆچنە
نیغ بەژنا تە بەسی منە
کەفتم دەریا ئەفینییا تە
چەند یا کویره و یا بی بنە

---

^(۱) ب دەقۆکا زیباریان واتایا (پەرچەم) ددەت.

ئەنئى سىتېر

ئەنئى سىتېرا پىش بەيانئ
رۆى وهك كولىلكا نىسانئ
بەژن شىتلا پەش رىحانئ
سەد جار گورى تەبەم جانئ

گەردەن بەفرا كىلەشىنئ
لىش سۆرگولا باغئ ژىنئ
دەرمەنئ بۆقئ برىنئ
تە ئەز فىركەرم ئەقىنئ

چەندە هەيف و سالى مە بووراندىن
ئاستەنگىت مەزن شەقاندن
مە ھزر و بىر نەنقاندن
باشتر جەرگ و دل شاراندن

مخابن ئەفرۆكە دل بەر
تە ئەقىنئ نەبەرسەر
لاوى تە ماىە دل كەسەر
مىلاك سۆتى و جەگەر كەر كەر

مخابن يىا درەوینئ
كۆرپىت خەلكى د خاپىنئ
تە سۆىند خار بوو ھندى بەمىنئ
دگەل مەن دابى ب ئەقىنئ

ئەفرۆ حەيڤا و سەد مخابن
دەم و دەوران چەند خرابن
بەلا مرییت گورا پابن
چ ئەفیندار وەك تەبابن

پشکا سییخ

ههلبهستین سیاسی - نیشتمانی

شەهید

تە ئاڤاكر ئەف وەلاتە
ناقى تە بو مە خەلاتە
جان گـۆرىي نیشـتـيمان
كەس ناگەهتە دەرەجا تە^(۱)

تو شەهیدی تو نامری
ل هەموو کەسا مەزنتیری
ناقى گران هەر دى مینیت
تە وەلات یى ئاڤاكری

تو شەهید بووی ب میرانى
خودانى ناقى گرانى
ئاخا پیروژ تە پاراست
و نەکر پیس کەن بیانى

وەلاتى پالە و جۆتیارا
تە وە نەکرێه چ جارا
بۆستەکا قى ئاخا زیپرین
بکەهیتە^(۲) دەستخ نەیارا

---

^(۱) ل جەهکى دیتەر: پلەیا.

^(۲) ل جەهکى دیتەر: بکەفتە.

چەندىن ھېرش ئانىنە سەر
تە سىنگى خۆ كرە چەپەر
بەرەقانىا مافى^(۱) خۆ كر
لى تو نەرەقى ھەرورەر

بەرەقانىا كانى و وارا
مىرگ و رەز و بىر و دارا
شەھىدى خۆ كرە گورى
جىھى خۆرت و ئەقىندارا

مىنا شىرى ل مەھىدانى
خەباتكر بو نىشتىمانى
لەو ناقى تە ھند بلىد بوو
بەلاف بوو ل ھەموو جىھانى

برا شەھىدە خۆ دكوژىت
وەكى فەنەرئ دسوژىت
دا مىللەت پاشى وى بژىت
ب سەررەستى بگرنژىت

دى سويندى خوين ب يەزدانى
ل بەھشىتى تو مېھقانى
مىللەت ب تە سەر بلىدە^(۲)
تو شەھىدى قەرەمانى^(۱)

---

(۱) ل جەھكى دىتر: ئاھا.

(۲) ل جەھكى دىتر: ل دەق ئىدىسى و بارزانى.

سەر رۆڤکا تە ئەم دى مینین
هزر و بییرا نانقینین
ژییر ناکهین وئ خوینا سۆر
هەردەم دى ناقى تە ئینین^(۲)

ئاخفتنەك بـۆ زانینـى
بـرا ئەگەر دارا ژینـى
نە خەملى و بەلگ نەدان
پیتقیه ئاقدهى ب خـوینـى

---

^(۱) ل جههك دیتەر: تو شههیدی ناف گرانى.

^(۲) ل جههك دیتەر: میژوويا ئینا تە خوینین.

بابی نهمر^(۱)

هزار جارا ئاخ و ههوار
مه خیر ل ته نه دیت ئادار^(۲)
رپه ری کورد و وفات بوو
سه رمه دا هات زستانه ک سار

پۆزه ک نه خو شی و دژوار بوو
ته ف کوردستان به هی دار بوو
ب پاس تی ره شه بوهار بوو
دژی ملله تی کورد^(۳) بوو

گۆتی بارزانی یی مری
بابی مه زن یی بارکری
پۆزه کا رهش و نه خو ش بوو
ل ناق مه بوو شینی و گری

ته ئهم هیالین و ته بارکر

---

(۱) مه لا مسته فا بارزانی ل (۱۴ ئادارا ۱۹۰۳) ئ ل گوندی بارزان هاتیه سه ر دونیای ب ناقدارترین و مه زنترین رپه ری ته فگه را ئازادیخوازا کورد دهیته هژمارتن، گرنگترین خال د ژيانا بارزانیدا چوون و زقرینا وی ژ پروسیا (۱۹۴۶-۱۹۵۸) ئ و رپه ریا شۆره شا ئه یلوتی (۱۹۶۱-۱۹۷۵) ئ بوو ل سالا (۱۹۷۹) مائناقایی کر.
(۲) (۱) ئاداری (۱۹۷۹) پۆزا مائناقاییا مه لا مسته فا بارزانی یه.
(۳) ل جهه ک دیتر: هه ژار.

هەندى مە گۆت و هەوارکر
سەرۆکى مە رېبەرى مە
بۆ وەغەرى^(۱) زى خو کارکر

بەبى رەبەن و هەزارا
بېھنا خو نەدا چ جارا
رېڤىنگى چول و ئاقارا
دژى خىنمى ژ و زۆردارا

بۆ مافى كوردە هەوارکر
جىهان هەموو ئاگە هەدارکر
ئالايى شۆرەشى هەلگەرت
مەلەتى كوردى هەشيارکر

لى مالا تە يا ئاقايە
كۆرپى تەژى وەك شىرايە
خەباتكەرە يى زانايە
ئەو ژى رېبەرى كوردايە

كۆرپى تە يىل مەيدانى
گەنجە شىرى نىشتىمانى
يى ب نەقودەنگە ل جىهانى
دەسۆزە بۆ كوردستانى

ل شۆرەشا مەلەقانىە
بۆ خەباتى پەھلەقانىە

---

^(۱) ل جەك دىتر: وەخەرى.

یئ شەهەرزا و نایف گرانە
بۆ مەه ریبەر و خودانە

کاک مەسعوودی^(۱) خەباتکارە
یئ هیژایە و کورد پەرودەر
بۆ مە سەرۆک و ریبەر
هەلگەری ئالای زەرە

---

^(۱) مەسعوود مستەفا بارزانی، سەرکرد و ریبەر گەلی کورد، پۆلەکی باش د هەر دوو شۆرەشین ئەیلول (۱۹۶۱-۱۹۷۵) ئ و گولانی (۱۹۷۶-۱۹۸۸) ئ دا هەبوو، د ناقبەرا سائین (۲۰۰۵-۲۰۱۷) ئیدا سەرۆکی هەرێما کوردستان بوو، نوکە وەک مەرجهعی سیاسی کوردان دەیتە هژمارتن.

شازدهی ئاب

مژده بو هه موو هه قالان
جهژن و هه لپه رکن و شادی یه
وا ئه مرۆکه شازدهی ئابه
رۆژی دانانی پارتی یه

پارتی هاته دامه زراندن
به دهستی باوکه بارزانی
شوره شگیری نه ته وهی کورد
دهردی گه له کهی ئه زانی

شازدهی ئاب سائی چل و شهش
رۆژی پارتی دانـــــــــــــــــراوه
هه موو ته مه ن و ژییانی
بو خزمهت ته رخان کراوه

پارتی خاوهن دوو شوپره شه
یه کهم ئه یاول دووهم گولان
خه بات و تیکوشانه کهی
بو پرزگار بوونی کوردستان

سه ره رزه میلا ته تی ئیمه
له سایه ی خه باتی پارتی
له ژیر ئالای شوپره شه
گه لمان ئه گاته ئاواتی

خه لکی هه موی چاک دهزانن
رابهری کورد بازارانی یه
له کوردستانا سهه رانه
پارتی پیشه ره وهه ر پارتی یه

هیزی پارتی جهه ماوهه
بناخه ی پارتی پولایه
نهتهوهی کورد خاوهن مافه
له لای خه لکا ئاشکرایه

چیاپیت کوردستانی

دئ کهم بهحسێ چول و چیا
دار و بار کولیاك و گیا
خه مالا دارا چهنه ند جوانه
ل سه ری دۆلا ل بنی گه لیا

خه مالا چیا یا بوهاره
نه خشی چیا یا دار و باره
شائیل و بلبیل یی دخوینن
په زئی کیفی باره باره

گازه گازا نیچیرفانا
ئاوازییت پالا و شانا
باره بارا کار و بهرخا
د گهل سترانیت بیریفانا

جوکییت ئاقی تینه خاری
بلبل یی دخوینییت ل سه راری
دارا هه میا خه مالا خو کر
بو خاترا رهوشا بوهاره

گول و نیرگزا خو قه کر
ره به نوکا کاری خو کر
نه فش و هه لال و به یینن
رهوشا وه لاتیی زیده کر

پارتی

شۆڤه شگێر و خاک پارێزین
ئێمه که کوردین پارتین ه
ئاشتی و ئازادی دهخوازین
پهروه دهی بارزانی ه
ئامانجه مان پرزگاری گه ه
خزمه ته که هری ماله تین
له لای خه لکا ئاشکرایه
خواهن هه ول و هیمه تین
تێده کوشین به رۆژ و شهو
به رده و امین له خه بات
په یمان وایه رانه وه ستین
هه تا بگه ینه ئاوات
دژی شه ر و خه راب کاری
زۆر هه یمن و دلپاکین
ل سه ره ر پێیازا بارزانی
ئازا و زانا و چالاکین
هه قه لالان بریارمان داوه
سویند به خوینی شه هیدان
به م شیوه یه خزمه ت بکه ین
هه تا ماوین له ژبان

ههتا مردن ئيمه‌ي پارتى
به‌ر نادين ئهم ريگايه
هيوادارين بو شه‌هيدبون
چونكه ريبازمان وايه
له كاتى هيرش بردنا
ئازا و دليرو و مه‌ردين
كەس نيه ئيمه‌ي نه‌ناسيت
خاوه‌نى ئالاي زه‌ردين
ئاوتمان بژين سه‌ره‌ست
له كوردستانى په‌نگين
وهلات ئاوهدان كه‌ينه‌وه
زاخو هه‌تا خانه‌قين

پارتی

ئەم پارتینە ئەم پارتینە
پەر ئۆمبەد و باوەرینە
جان گۆرییەت مەتینە
ئەم پەروردیەت بارزانینە

ئەم پارتینە خەباتکەرین
ناشتی خازین نە شەهەرکەرین
ئەم خودان بیرو و باوەرین
گەر تەنگاڤ بووین جەنگاوەرین

نەف مە دا چ فەرەق نینە
ئەم بەادینی و سۆرا نینە
داخازا مە ناشتی و ژینە
ئەفینە دارین وەلاتینە

ئەمەمین دژی دز و جەردا
دی بەرین دەستتێ نەمەردا
کەینە دەر ل هەمەوو عەردا
نەهیلین چ خەم و دەردا

خودان خەبات و داستانین
پەر هیوز و شۆرەشەکانین

خودان ئەهیلوول^(۱) و گولانین^(۲)

رێکا کوردایهتی ئێ د زانین

ئەم کارکەرین ئەم ههژارین

دل کەسەر و بریندارین

دژی مرقۆقی ت زۆرداری ن

خودان دوژمن و نەهیارین

دوژمنین پارتی ههژارن

ژ ههژار چار لاقه نەهیارن

وهکی سهو و گورگی ت ههژارن

بههنگاز و ههژار خهژارن

---

(۱) شۆرهشا ئەیلوول ئ ل ساڵا (۱۹۶۱) ئ ب رێبهریا مهلا مستهفا بارزانی دهستیپکر و ل ساڵا

(۱۹۷۵) ئ ب داوی هات.

(۲) شۆرهشا گولان ئ ل ساڵا (۱۹۷۶) ئ دهستیپکر و ل ساڵا (۱۹۸۸) ئ ب دویمههیک هات.

پارتی

شۆرەش گۆرین ئەم پارتینە
دیش ریبازا بازارانی نە
ئەمژى هەمبەریت خەلکی نە
ئافاکەریت وەلاتی نە

نە زالمین و نە زۆردارین
دژی مرقۆیت نە یارین
خودان گوند و زۆم و وارین
ژمی ژهیه بریندارین

مە دقیتن دیموکراتی
ئاشتی و ئازادی ل وەلاتی
دا وەرگۆرین وی خەلاتی
هەر بژیت شۆرەش و پارتی

شۆرەشەکا خودان ناڤە
ئاشکرایه و یا بەرچاڤە
خودان هیرش و بزاقە
ئەوئ چ گۆت لئ ئیناڤە

هەب فدرالیئ ئەم دئ چیکەین
خو نیژیکی تەناهیئ کەین
ئەم دئ نەخرینیا خو پئ کەین
بۆ ویڤەتر چاڤەری کەین

ئاكرى

ئاكرى جيهى ئهقندارا
هەر توى بويكا هه موو شارا
هندى ته بينم تير نابم
هەر پۆزهكى هزار جارا

ل سهرى چيايه و بنى شاره
هەر چار وهختى لى بوهاره
هه ره سىپه⁽¹⁾ باش ب بينه
ئاقا وئىرى چهنديا ساره

ئاكرى بحه شتا جيهانى
بنگه هى عه شق و قيانى
جيهى عاشق و دلدارا
رهوشا شاريت كورد ستانى

بهرى خو بده سهرى گرى
زهريا گوڤه ندى يا خوشكرى
چ سهيرانه چ شاهيه
ئهقندارا ييت بى هوش كرى

ئاكرى بحه شتا دونيائى
ته نادم ب بهسپا و بهغدايى
ئهگهر ژ ئاكرى دوير كهقم
سهبرى من ل چ عهردا نايى

⁽¹⁾ (سىپه) هاقينه گهه كه دكه قيته ناڤا بازيرى ئاكرىدا و خودى سويلاقه كا جوانه.

ئاكرى جيهى سهيران كهرا
خوشتر ل ههموو دهقهره
ههر چى وهختى بچيه ئاكرى
گوڤه نده زهرى و ئهسهمهرا

ئهگهر ئهزل ئاكرى دويريم
نهشيم بئيم ئهزدى پيريم
بلا ئهزل ئاكرى فهقيريم
نهكول شارهكى دى ميريم

گەلی کوردا

گەلی کوردا خوۆ بکەنە ئێک
ئەف خەباتی بکەن رێک و پێک
کورداستان وەلاتی مەیه
نامیسا مە ئەف ئاخەیه
براییت مە پیش مەرگە
شۆرەش گێریت مافی مەنە
دەلیقە یا بوۆ مە هاتی
رازی نابین ب حەکمێ زاتی
جیهان یا پشتا مە دگریت
دوژمن ژ کەر یا دی مریت
ئیرۆ نافی کورداستان
یی بە لاقە ل جیهانی
چەند برسی بین مە خەم نینە
ئازادی ژین و ئەقینە
وەلات ئەم بوۆ تە سۆزدارین
سیند خارینە ئەقیندارین
ئە ی برا تو چاک بزانی
ئێک گرتن بوۆ مە دەرمانە
دەرمانی مە ئێکگرتنە
ئارمانجامە سەرکەفتنە

خەباتكەرم

دوژمن ببيتە بالدار
هەندى بگەتە هەوار
دئوى ل هەوا ئينە خار
وہناكەم بژيەت زوردار

خەباتكەرم نا پويەنم
گەر دوژمننا بيەنم
دئوى لپەدەم و تەزىنم
وہلاتىخو خەمليەنم

وہلاتە ژين و ئەقىن
چ جار لى دوير ناكەقىن
شەركەرىن دئوى سەركەقىن
دوژمن ل بەر مە رەقىت

هەندى ساخم ئەزەمە
هەرگاف يەن نامادەمە
ئەهى وہلات گورى تەمە
شەھىدبەم مەن نەخەمە

دوژمن بى هزر و بىر
كۆمكەن زاروك و پىر
بىخىركەن و بى تەكبىر
بەرى وان دا رىكا دوير

ئەو رېڭا بى زقپىنە
دوژمەن تو چاك ببىنە^(١)
ئەم كورپىت وەلاتىنە
وولات زىنە و ئەقىنە

---

^(١) ل جەكە دىتر: بزانه.

هیزا مه

ئەم گەنج و لاو و تۆلازین
سەرکەفتنە هەردەم دخازین
دوژمنی ئەف هزرە نەکر
بوی دەر بوو ئەم بەلەنگازین

میاهەتەکی خۆراگرین
ئەم دوژمننا بەیژتەرین
چ جار توخیبا بەرنادەین
دی رێکنا دوژمننا گرین

دی دوژمننا گور ب گور کەین
سەرئ وانا دی شوور کەین
وان هنیڕینە دوزەخە
مەیدانێ بخوینا وان سوور کەین

مەیدانێ سوور کەین ب خوینی
خۆ بلقینن ئەم دی چینی
ئەقیندارین بوو وەلاتی
هەر وەکی مەموی بوو زینی

ئەگەر هیزا خوە بکار بینین
دی چیا لێبن هەژینین
دوژمن خۆبەر من ناگریت
ئاسن بیت دی وی چەمینین

دوژمن ما هیزا ته چهنده
لهشکهری ته خریی بهنده
ئهم هاتین هوین خوڤابگرن
شهر و جهنگ ل دهف گوڤهنده

نی شهر گوڤهنده میرایه
هیزا مه هیزا شیرایه
دوژمن ل بهر مه د رهڤن
چونکی وان چ هیز نهمایه

جھن شير پڙقى (۱) ليدكهن گيرا

ئەفرۆكە جيهى شير
پڙقى لى دكهن گيرا
يىت بى خىر خو ئينا پيش
جيهان خار قەلسەميرا

حەيفە مروقيت زانا
كەر پى بکەن تەپانا
ژين كەفتە سەر دروينا
بۆ رۆژ دوو ئەزمانا

هەچى پابوو كەرە غار
گۆت دى بەمە موستەشار (۲)
بۆ زەمانى فليتا
گاغان يى بوويە موختار

يى بوويە وەختى حىلا
شۆل كەفتە سەر بەرتىلا
بۆ رۆژا خو نەناسا
زەمانى تازى و تويلا (۳)

(۱) ل جھەكى ديتەر: پڙقى.

(۲) سەرکيش و بەرپرسى جاش و چەتەيان دگۆتنى (موستەشار).

(۳) مروقين نەباش.

ب حەجیقه و سوۆفی و مههلا
خپرا ملدا ته شهقهه
قه تاندن یا ب زهحهته
خه لكی خو بوویه بههلا

كار به دهست و فه زمانیه
هه مهوو بوونه درووكه
چاقی خپرا یی ل خانی
ماچ بیژم برادەر

مرۆقی زانا و یی باش
ئه فرۆكه یی كه فته پاش
خه لك هه مهوو به تپان بوو
كهس نه مایه بی معاش

سه یید و شیخ و عامی
هه مهوو ییت خون حه رامی
ل ریکه پاست و دروست
كهس ناچیت ب ته مامی

چەتە

ئەقرو بۆ من فەرسەتە
مروڤ چەندى ب قىمەتە
دى چم خو كەمە چەتە
يا خوشە و بى زەحمەتە

بەريكا من يا چولە
ئەقە بۆ من خوش شۆلە
نەھ دەھ مروڤ من يىت ھەى
دى بەمە رەئىس قولە

دى پەيداكەم نەفەرا
چمە نەك بەرادەرا
بەرازيلىكەك كەرم
بۆ دەركەفتنى و سەفەرا

من ببينىت موسستەشار
دى بىژىت چ دكەھى موختار
نە پار ھۆ بوونە پيارار
دونيا ھەموو ھەر من خار

نەخەونە ئەز ھش يارم
پا بخودى ئەز موختارم
ئەقرو خو دان پارەمە
نە ئەز فەقىرى پيارم

من بهریك یا حهشاندى
نه زهحمهت و نه ماندى
من عامهله نهکریه و
نه من تهمامه چاندى

کورئ من حهفتئ و چاره
قهید نابیت ههه ههواره
پیش نوکه فهقییر بووم
ئهز بوومه خودان پاره

دئ پارئیت خؤ ژمیـرم
ئهوئیت زئیده قهشـیرم
منهتا کسهسئ نزانم
چهتهمه ئهز یئ تیـرم

ئهقرؤ ئهزئ ب دهعیـمه
چونکی رهئیس قولـمه
ما ئهز ههقهالی وهمه
تیـر معاش و پارهمه

ئهز ئهه و نیمه یئ جار
دئ وه کیشـم ل بهر پار
سوبهه سهرئ ههیهئ یه
وهرگـرم چار هـزارا

دوژمنی مه

لاوی کوردی تو میرخاسی
دوژمنی خو چاک د ناسی
باوهریا خو پی نه ئینه
نی تو نه قی قی پیخاسی

(۱) دوژمنه ک حیز و بهدکاره

بی باوهریه کوره ماره

(۲) نه وی شهرمه نه وی عاره

(۳) دره وینه و ههر زورداره

هزر بکه نهنه سالا
داینه به بهر توپ و ناپالا
کوشه تنه زاروک و کالا
ویران کرنا گوند و مالا

جهند شار و گوند ویران کرن

دهقهر کیمیا باران کرن

تهرشیت مه خر تالان کرن

ئه نفال ل ناف مه پاکرن

---

(۱) نهی باشه.

(۲) ل جهه ک دیتر: وی نه عاره.

(۳) ل جهه ک دیتر: ئه گهر بو گۆرت ئه زورداره.

باوهریا خو پی نهئینه
دگهل ته هه ریخ خائینه
بسی باوهره درهوینه
دلخ وی پر کهره و کینه

شەھید عەلی یوسف^(۱)

شەھیدی پێبازا پارتی
مزگینیا بوۆ تە هاتی
(عەلی یوسف) تونامری
تو ستیرا گەشی ل وەلاتی

شەھیدی هیژا و نایف گران
تە خەباتکرب دل و جان
عەلی یوسف) قەهرمان بوو
رۆحا شیرین کره قورپان

رەبەن وەرن گەلی برا
هەمو پیکه هەلکەن چرا
بکەن بیرهاتنا شەھیدا
دگەل هەقال و هۆگرا

عەلی تو ئیک ژوان شەھیدی
کو مەرن یا ب ژینی دای
شەھید چ جارا نامریت
ب سەر بلندی یی باقادی

مینا رۆژی چووێه ئاقا
تو بەرزە بووی ل بەر چاقا
دەمی تە خاترا خو خاستی
ئاگر بەربووێه هەناقا

^(۱) شەھید عەلی یوسف ل سال (۱۹۵۴)ی هاتیە ل سەر دونیایی و ل پیکهفتی

(۱۹۹۲/۸/۲۳) شەھید بوو.

سـویند ب ئاخا قى وهلاتى
ب شههیدى ریکارتنى
ئەم ژى ل سەر پىبازا وهبىن
دا وهربگرىن وى خهلاتى

پاشقه نـاچىن ژ بزاقى
بلهزترىن گاف ب گافى
دى رهقىنـىن تارىسـتانى
ئـهوجـه نىنـه چ پىنـاقى

ئـهوىن خوينا ته پزاندى
دارا زههـرى بـو خو چاندى
گورى خو ب دهستى خو كولا
كفنـى د سـهـرى خو وهراندى

لاوی کورد

دوژمن پیشته ئەز ئاگرم
په هاهه قانم و خوۆراگرم
ب ئاسانی ئەز نا مرم
دی ریکال دوژمننا گرم

دوژمن ئەم هاتین برهقن
ل سنووریت مه دویر کهقن
رۆژییت رۆناهی ل وه شهقن
دی کهین فه تویت کهقن

نهرهقه ئەز گوری تهمه
خینداری ته پیشمه رگه مه
ژ میژه دل یی پر خه مه
به لی ئەقرو دویا ده مه

رۆزا ته ییا چوویه ئاقا
نا زقپیته هه قه چ کاقا
کوره بی ل هه دوو چاقا
تو یی کهتیه ته لی و داقا

ژ قی ته له هه دهرنا کهقی
بلند فیری نشیای نهقی
ته پی چینابیت برهقی
سهرو سهردی ب ئەردی کهقی

لاوى كوردم دلبـرـينـم
ئەز دگەل تە ناقتە تينم
نەيى هارم نەيى دینم
دئ تولا خوژ تە سستينم

لاوی کورد

لاوی کوردی دهنگ دلیـرم
چاوکه رهوه بهسه سیه تی
تـهم و مـژ کوردستانت
دایپوش یوه نگه تی
برای پیشمه رگه ی دلسۆزم
شورهش گـیر و به هیـزی
زیـرهک و پالهوانی تو
نیش تیمان ئه پاریزی
دوژمنانی گه له کهمان
خوینمیژ و سته مکارن
ههـر چوار لامان درنده نه
وهک سهگ و گورگ هارن
کورۆ کوبونه وهی دوژمن
بو کورد له ناو بردنه
دهربه درکن گه له کهمان
ئاره زویان کوشتنه
وا تـورک و فارس و عهـرب
خوینی گه له مان ئه ریژن
کو ئه بنه وه کور ئه بهستن
شر و سهـرخۆش و گیژن

جۆتیار و کارکەر و ههژار
 پیاو و ژنی خیرت کیش
 ئامادهبن خۆتان سازدمن
 ریگای دورمان وا له پیش
 لاو و گههچ و پیر و منال
 دهست له مل کهن بنه یهک
 به پئ نوسی و خهبات کردن
 هند یکتان هه لگرن چهک
 ئیتر بهسه بیرکه نهوه
 میالهت هه موی برایه
 سهرده کهوین به یهک گرتن
 ته نیئا ئه مه ریگایه
 سینگت وهک ده ریای بی نه
 گه لیک زانا و زۆر هوشیاری
 پشت و په نای هه ژارانوی
 دژی خه لکی تاوانباری
 تو به شاداری دوو شوۆریش
 پیشمه رگهی ئه یول و گولان
 له جهنگ و داستانی گهوره
 ئازا و دلیر و پالیهوان
 چهندی بلیم تو زیاتری
 راسته تیدا نیه گومان
 ناشتیخوازی له هه موو کات
 به ناو و دهنگی له جیهان

هـيـج سـهـرۆـكـيـك نـيـه وـهـك تـو
 دـلـسـۆـزى خـاـك و نـيـشـتـيـمـان
 سـهـرـبـهـرـزـيـمـان هـهـر بـه تۆيـه
 ئـاـواـتى دـلـى هـهـژـارـان
 خـاـوهـن مـيـژـووـيـكـى پـاـكـى
 كـاـكـه مـهـسـعوود ئـيـسـتا و جـارـان
 سـهـرۆـكـى قـاـبـيـل بـه تـويـه
 زـرا و تـهـقـيـنـى زۆـردـارـان
 بـرا كـوژى خـزـمـهـت نـى يـه
 بـهـرژـهـوهـنـدى دـوژـمـنـه
 دـوبـهـرـهـكـى لـه ئـهـنـجـامـا
 زۆـردـار بـه هـيـز كـردـنـه
 سـهـيرـكـهـن هـيـشـتا چـهـند شـار و دى
 ئـهـنـالـى لـه ژـيـر چـهـپـووك
 شـيـخـان و سـنـجـار و مـهـخـمـور
 خـانـقـين لـه گـهـل كـهـرـكـووك
 چـاـوهـرـوانـى ئـازادـينـه
 كـيـوانى بـهـرـزى رـهـنـگـيـن
 وا داواى پـزگـارى ئـهـكـهـن
 كـولـكـ و مـهـقـلـووب و حـمـريـن
 توشى قوتابى شـيـرى مـهـيدان
 چـهـكـى دـهـسـتـت خـامـهـيـه
 هـهـول و تـيـكـوشـان و رـهـنـجـت
 هـهـلـبـهـتـه بـۆ ئـيـمـهـيـه

دلسۆزی گهل

هو سهركردهی گهلی كوردم
كاكه مهسعوودی بارزانی
رێ نیشاندهری میلالهت
بههلی تو شییری مهیدانی
سهروکی پارتی دیموکرات
دهردی ئیمه تو دهمزانی
چرای پۆناکی كوردستان
تو زیهرهك و پالهوانی
ههول و تیکوشان و پهنجت
هههوهی بو گهلی ههزاره
نیازت پاله و پایه نیه
قهت ناخوازی پول و پاره
شیره سوواری ههول و خهبات
پلنگی ریگی ای پرگیاری
تهه و مژگی وهلاتهكهت
رادهمالی به یهكجاری
كوری موستهفای بارزانی
خوشهوهیستی تو ناوداری

خاوهنى ويسامى^(۱) ئاشتى
لە جيهاننا شهرفدارى
سهبرت وهك سهبرى ئەيووبه^(۲)
لە هيچ كاتخ ناچى لە سهر
رابدووت خاوين و چاكه
ياكى وهكو زيپر و گهوههر
ئاوهدان كهري كوردستان
رۆخينى هەرى قىلەلای زۆردار
تو كەسى لى قەوماوانى
لە ياد ناكەى ئيمەى هەزار
ئاوت لە سەرزارى خەلكا
گەلىك خوشه و چەند شرينه
وتەى جەنابى بهريزت
ئەلى شەكر و هەنگوينه
ئەو گەلى تو سەركردەى بى
هەلبەت ئەگاتە ئاواتى
خاويە بو مان هەر بهيالى
سەروك و رابدەرى پارتى

---

(۱) ميدالى.

(۲) ئەيووب پيغەمبەر (س).

پەيڤىت شەھىدى

دايكن نەگىرى نەلۆرىنە
بۆدلىن تەيى خەمگىنە
وان جلكىت رەش بكار نەئىنە
بۆ شەھىدى مەرن ژىنە

ئەز شەھىدىم ئەز نامرم
خودان ھەقال و ھۆگرم
شەمالكم قەت ناھەمرم^(۱)
پەھالەقانم خۆپراگرم

چ رۆندكا نەبارىنە
وولات يىي پىتقى خىنە
ئەم شەھىدىن جان گورىنە
بۆ ماللەتقى رۆناھىنە

دايكن بەرھەمى قىن خىنى
بۆ وە بۆو ھىقىنىن ژىنى
ئەم شەھىدى ژى دى گەھىنى
بەشتەك يا ھەى دى چىنى

شەھىدىم ئەز نىف گرانم
جان گورىمە پەھالەقانم
سەرىلانىم ئەز دزانم
بۆ وە خەلات و نىشانم

---

^(۱) ل جەھك دىتر: نا تەمرم.

دايكا دلسۆزل من بـۆره
شهرهف بۆ من چهنادا زۆره
ئەزگورى قى ولاتيمه
شاهدى من خينا سۆره

خه ما نه خو خوشكا نازدار
بۆ من نهكه قيرى و ههوار
مالهتن مه يى دلسۆزه¹⁾
تو نامينى بى كەس و ژار

خوشكا منى كچا شيرا
نه قيا عهگيد و دليرا
خه ما نه خو ئەز شههيدم
كوشتن يا هاتى بۆ ميرا

⁽¹⁾ ل جههك ديتر: پيشمهركه براين تهنه.

شەھید سلیمان ھەرنی^(١)

شەھیدى ھىژا سەلىمان
ھۆ ھۆ پيشمەرگى نەف گران
تە رېكا پارتى بەرنەدا
تا جانى خو كره قوربان

تو خودان پەيمان و سۆز بووى
ل سەر رېكەكا پيرۆز بووى
خەباتكەر و شۆرەشان بووى
تو بو پارتى يى دلسۆز بووى

پيشمەرگەكى خەباتكەر بووى
يى خودان بىر و باوەر بووى
بو دوژمنا و بو نەيارا
نى ھەردەم گولە و خەنجەر بووى

ھۆ سەربەندى كورد پەرور
نى تە باركر ئەى خەباتكەر
دلى مەدا تو دى ھەر ژى
لى تو نامرى ھەر و ھەر

---

^(١) شەھید سلیمان ھەرنی ل سالا (١٩٣٨) ئى ژدايكبوويه و ل رېككەفتى (١٩٩٥/٢/١٢)

ھاتبوو شەھیدكرن.

ل دییڤ رپییازا بـارزانی
جانئ خو کـره قورپـانی
شههید سلیمان هـرنی
ماندیوونئ قهت نهـدزانی

ناشتیخاز بووی هـموو جارا
نئ ته شۆل نهـدکر بو پارا
خهباتکـهـری نیشـتیمانی
دۆستتئ رهـبهـن و هـهـزارا

دی سیندی خوین ب یهـزدانی
ل بههشتتئ تو میهـهـانی
ل دهف ئیـدریس و بـارزانی
تو شههیدئ ناف گـرانی

تو شههید بووی ب میـرانی
خوودانئ نـاقئ گـرانی
ئاخا پیـرۆز ته پاراست و
ته نهـفرۆت ب ئهـرزانی

چهـنـدین هیـرش ئانینه سـهـر
ته سینگی خو کـره چهـپهـر
بهـرهـقانیـا ئاخا خو کـر
لئ تو نهـرهـقی هـهـر و هـهـر

مینا شـیـرئ ل مهـیدانی
خهبات کـر بو^(۱) نیشـتیمانی
لهو نـاقئ ته هند بلند بوو
بهـلاق بوو ل کوردسـتانئ^(۱)

^(۱) ل جههک دیتر: پارێزقانی.

سەر پێکا تە ئەم دئ مینین
میژووویا برینا تە خینین
ژییر ناکهین وئ خینا سوڤ
هزر و بیـرا نا نئینین

ئاخفتنەك بـۆ زانینـئ
بـرا ئەگەر دارا ژینـئ
نەخەمـئ و بەلگ نەدان
پیتقیه ئاقـدەئ ب خینـئ

(¹) ل جههكئ دیتەر: جیهانئ.

شەهید سلیمان هەپنی

هەهە فەلەکی تو یا زۆرداری
ئەوهی ژ میژە دگەل مە نهیاری
چ جار پاست نابی تو هەر یا خاری
دژی مللەتی مە یی هەزاری

شەهید سلیمان چەندی میڕ^(۱) بوو
زیڕەک و زانا و میڕ بوو^(۲)
ل کوردستانی پلنگ و شیر بوو
داستانی مەزنی شەهرەزا و فیڕوو

دسۆزی پارتی و سەرۆک بارزانی
چەکی شەرەفی ئەوی نەدانی
هەموو ژینا خو کرە قورپانی
چ جار نەکەفتە دیق پارتیت بیانی

شەهید گەلەکی بیر و باوەر بوو
خەما بی کەس و ژارا ل بەر بوو
یی ناشتی خاز و مللەت پەروەر بوو
هەر ئەقینداری ئالای زەر بوو

گەلی هەقالا نەکەنە گری
شەهید سلیمان چ جار نامری
چەرخین فەلەکی دگەل خوی بیری
ل بەر چاقین مە یی بەرزەگری

(۱) ل جەهەکی دیتەر: دلیر.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: زیڕەک و زانا و عەگید و میڕ بوو.

مللهتی کورد

مللهتهکی خهباتکه رین
پههلهوان و جهنگه اوهرین

ئههم ل کهسی نهترسایینه
ل شوپهشا شهه رهزاینه^(۱)

نهقییت که اوهرینه ئارینه
ئههم قوتابییت بارزاینه

سههروکی مه بارزانی یه
ریبازا راست ههر پارتی یه

ب خهباتا ئهقی پارتی
گهل دی گههیته ئاواتی

نهکههقنه دیفا^(۲) ستهمکارا
خزمهتی بکهن بو ههژارا

رپیکه راست و رهوا دیواره
مللهتی ئاخ و ههواره

هندهکا خو کره ئاستهنگ
یا نیزیک بوو کره درهنگ

---

^(۱) ل جههکی دیتر: شارهزاینه.

^(۲) ل جههکی دیتر: دیفا.

گەل یئ برسی و بەلەنگازە
هەندەکا هەر شەپ داخازە

خووی مە ژتە منەتە
هشیار بییت ئەف مالاەتە

هەندەک بەرپرس و پێیەرا
ئەم کوشتین ب کول و کەسەرا

مالەت هەموو پابن ئیک دەنگ
ژین دا نە بییتە درەنگ

پابن هەموو خوشک و برا
گەلی هەقال و هۆگرا

هەموو دزانین یا چاویە
گەلەک پۆهن و ئاشکرایە

خۆ شاش نەکەن راستبێژن
هزر و بیریت خوۆ داریژن

دی هوسا بین هەتا کەنگی
ناچیتە سەر ب بی دەنگی

ئەقروۆ بوۆ مە شەرم و عارە
کورد ژ دەستی ئیک هەوارە

خۆلیسەر بوۆ هەموو مالەت
پاریی نانی ل مە بوۆ هزرەت

پایتهخت

ههوار ژ دهستی گورگ و هوفا
خارن وان خینا مرؤقا

پایتهختی عهگید و مهردا
بو مهیدانا دز و جهردا

خینا شههیدا چوو بهلاش
کاربهدهست بوونه کهقنه جاش

ریس و برسی تالان کرن
چهند گوند و شار ویران کرن

تهناهی نهمال قی واری
ئاگر و خین پیکقه دباری

نه تهناهییه و نه ئهرزانی
ناف مه بو کولب و گرانی

حهیفه بو مللهتی ههژار
ریبهر لی بنه گورگییت هار

دهولت سههری نه عادلا
کهفتیه ناف خهم و کولا

نه عهدالتهت مانه یاسا
بووییه رؤزا خو نهناسا

گهلی ههقال و گوندی یا
نه قهشیرن چ پاستی یا

شارپن ژير دەستە دوژمى

كەركووك دلى كوردستانى
توى سەرۆكانىا ژيانى
تە ناھىلىن بو دوژمىنا
ئەم دى دەين سۆز و پەيانى

نەكە گىرى خانەقىنى
بارگرانى دل خەمگىنى
بزانە كورد تە نافرۆشن
دى دەرمان كەين وى برىنى

ھۆ گەردەن كىلى شىنگارى
شەنگ و شوخ و ئو نازدارى
دەرد و كۆفان تە نامىن
دى پزگار بى ئەقى جارى

دى گازی كەمە شىخانى
نەگىرى نەنالە ھۆ جانى
برىن كولى دل كۆفانى
توى خوشتەقىا نىشتىمانى

بوستەك ئاخا كوردستانى
نا دەينەپ ھەموو جىھانى
ناترسىن ژگەف و گۆرا
پىشمەرگەيىت ل مەيدانى

پیشمەرگه

پیشمەرگه چاقی سهری
خودان برینوو خهنجههری
زیرهک و هیرش کسهری
توشه مالک و فهنههری

پیشمەرگه کوردستان
شهف و پۆژال مههیدانی
ل بهر بههفر و بهارانی
سهه رما و سپر زقسستانی

زیرهک و زهحهه تهکیش
بو جههنگی تول پیش
دناف شهه ریته گراندا
نه ترسی نه دئیشی

میچر چاک و شهه پورهشانی
ب پاستی پهه هاههفانی
هه مهه بهه ری سهه د میرانسی
تو یی جههنگیته گرانسی

زیرهک و سهه رهه فری رازی
ب میرانسی دهه یه گازی
بلبللی خهه ووش ئاوازی
قهه بهه ی دوژهه من دخاازی

شەف و رۆژ بـ پـاوهـسـتـان
چ گـاـف تـه نـه بـنـه بـنـدان
ئەى پـيـشـمـهـرگـى قـهـهـرمان
بـزىـت كـورد و كوردسـتان

كوردین

گهلی كوردا گهلی میرا
ئهی گهلی پلنگ و شیرا
ئازادی خازییت وهلاتی
كوردییت عهگید و دلیر

كوردین خودان باوهرینه
جان گورییت وهلاتینه
میژوویدا كوردا بخوینه
خهباتا میرا ببینه

کی ههیه بیته مهیدانی
خو بهرههف كهت بو نهمانی
چ میرنینه ئیرۆ پیقه
پیسكه نانا كوردستان

ئهگهر هیزا خو بكار بینین
دی چیا ل بن ههژینین
دوژمن خو بهرمانا ناگرییت
ئاسن بییت دی وی چهمینین

ماله تهكه شۆرهش قانین
یا كیم بو كهسێ دانانین
مرۆقین مه مافی خو دقاییت
پیشمه رگهینه و زیره قانین

ئەم مـرۆڤـين وهـكى هـما
بـۆچـى بـژـين دنـاڤ خـما
مـه داخـازـه بـژـين سـهـرـهـست
ئـهـڤـرۆ وئـهـ هـهـمـوو دـهـما

پارتی و ئیکهتی

هۆ هۆ دوژمن چاک بزانه
پارتی و ئیکهتی برانه

ههر بژین پارتی و ئیکهتی
ریشه بهریت قی مالهتی

کاکه مه سهوود و مام جهلال
سیند خارینه هر دوو هه قال

ههر دوو ئیکن کاکه و مامه
گه لی کوردا خودی دامه

خودی دایه مه کوردینی
ناقه کی چه ندی شیری

ماله ته کی سهر فرازین
ناشتی و ئازادی د خازین

ناشتی خازین نه شه پرکه رین
ئهم خودان بیرو باوهرین

هه مو پیکه خه باتکه رین
گه ته نگاف بووین جه نگاوهرین

ئازادى

ئازادى توو ب خىرھاتى
مەزنتىرىن خەلاتى
پۆژەك نى ياھەلاتى
خۆشى كەفتە ۋەلاتى

چەندا خۆش بووى كوردستان
ئاڧا بوون گوندىت ويران
بووينە خودان پەرلەمان
حكومەت ھاتە دانان

ب دىموكراتى ئەم دى ژىن
ل كوردستانا رەنگىن
بى كۆل و خەم و بىرىن
مىللەت دەستىت ئىكگىرىن

ئازادى مافى مەيە
ژمىژا يا بەرزەيە
ئەقرو يا ئامادەيە
داخازا مە ئەقەيە

ل ۋەلاتى سەرانسەر
نەمان چ خەم و كەسەر
زقپىنە قە دەرىدەر
بىژىن كوردىت خەباتكەر

بژییت مالهتیه تی هه ژار
ئازادبوون پالیه و جۆتیه ار
ئاقابوون تهف گوند و شار
بمیرییت رژیمه ا زۆردار

بارکر رژیمه ا جارا
نه مه ا رژیمه ا زۆردار
بوویه هه پۆزا هه ژارا
گوچه نه نه ده ل زۆم و وارا

مه گوچه نه نه و دیلانیه
ئازادی ل مه میهقانه هه
چه نه نه دا بهاگرانه هه
بو ئیشه ا مه ده زمانیه

میرو و ژن پیش مه رگه نه هه
هنه دی ساخین ئه مه هه نه هه
به ره هه ف و ئاماده نه هه
ئه هه وه لات گوری ته نه هه

گوری ته نه هه ئه هه وه لات
ئه مه نارینین بیخ خه بات
له و پۆزه کا گه شی هه لات
ئازادی بوویه هه خه لات

وارى ئەقىندارا

كا بېرىيا پەزى بۆش
ئەو دەلالا گول فەرش
شقان يىق مای مەندەھۆش
ئىگر كەفتە ھەناقا
مەم يىق دىرە ژىنىق
فەرھاد مەربۆ شىرىق
نەھات رۆژا ئەقىنىق
ژىق دىرن بىق و زاقا
نىق وارى ئەقىندارا
يىق مای بۆ مشك و مارا
كا سەيرانىقت بوھارا^(۱)
بابل يىق كەتتە داقا
قەبىنا كەھوى رۆباد
ئەقرو من بوويە مەراد
بەرسقەكا خۆش نەھات^(۲)
بىق كەس مەم بەردەراقا
نە خەلاتە و نە دىارى
ئىگر و خىن دىبارى
كەمە دەرى ژواری
ژ بىرناكەم چ گاقا

^(۱) ل جەھك دىتر: بەھارا.

^(۲) ل جەھك دىتر: بەرسقەكا نى نەھات.

ئەهەى بەرا كا خالى من
بەرزەكر هەقالي من
يى هوسايە حالي من

نەشەيم بەم بەزاقا

من هەبوو مامەكى كال
ژيى وي هەشتى و پيىنج سال
نەشەيا بجيت بى گوپال

يى كوره ژ هەر دوو چاقا

ئەو ژى بريە دگەل هەما
چاوا ئەز نەخوم خەما
ژيىر ناکەم چ دەما

خينا زارۆكىت ساقا

برايىت من ژى چارن
قە چەند سالن نە ديارن
رەز و پەز هاتنە خارن

دوژمن يى دكەن پاقا

عەسكەرى

يا نەخۆشە عەسكەرى
ژينەكا خۆلپىسەرى
وەكى سەيى بەر دەرى

هەر شەف دى بىمە خەفەر
قان جلكىت بى سەروپەر
پىقە مەرم بىرادەر

ئىستەرىح و ئىستاعت
كەفنه جوندىت تەقاعت
عەسكەرى ل من قەنابىت

نەقل بووم من نەزانى
بۆ موعەسكەر غەزلانى
هەوار غەوسى گەيلانى

ل وئىرى كرمە مئاویر
یى بى واستە و بى تەكبیر
دى بۆ خۆ بمره فەقىر

سى هەيقا هەر دەورەیه
پا ب خودى زۆر دوخەیه
چیا بىژم بى فایدەیه

كەس من ناكەتە چەتە
نەكويا بى منەتە
چ شۆلەكا رچەتە

ل هەفالا يى دوىرم
چ بكام ئەزى فەقىرم
جەحيلم يى دل پىرم

هه‌قلیڤر

هه‌قلیڤرا عه‌گید و مه‌ردا
بو مه‌یدانا دز و جه‌ردا
رپی ره‌شیت عه‌سمان و عه‌ردا^(۱)
نزانن وا چت‌ووف به‌ردا

برسی و هه‌ژار تالانکر
رپسی و برسی ل مال ده‌رکر
نه‌خوش‌خانه ویرانکر^(۲)
مانزانن هه‌ردی مرن^(۳)

هو هو هه‌قلیڤر نه‌خو خه‌ما
ته هو نه‌دیتیه چ ده‌ما
نه‌بیژه من خوشی نه‌ما
دی رزگار بی^(۴) ژ مژ و ته‌ما

سیندی دی خوون^(۵) ب وی قه‌لاتی
ئه‌م دی گه‌هینه ئاواتی
نیزیك دی بینی نه‌جاتی^(۶)
ئه‌وان تایا مرنی هاتی

(۱) ل جه‌ک دیتر: ئه‌سمان و ئه‌ردا.

(۲) ل جه‌ک دیتر: هه‌موو دزانن کو ئه‌و کینه.

(۳) ل جه‌ک دیتر: دز و جه‌رده‌نه و رپگرن. که‌لوپه‌لین خه‌لکی برن.

(۴) ل جه‌ک دیتر: دی خلاس بی.

(۵) ل جه‌ک دیتر: دی خووم.

(۶) رزگار بوون.

سالاڤ بوۆ ته شارى شارا
دژى خينمىژ^(۱) و زوردارا
تو بى دەنگ نابى چ جارا
دى بيه بوركان بوۆ نهيارا

ته هولاكو^(۲) يى بهزاندى
ته چەند زوردارى يى تهقاندنى
بلا ب رهقن ب سهershوورى
هيژ مه درى نه وهشاندى

هو پايتهختى كوردستانى
ئەم دى دەين سۆز و پەيمانى
ناهيلىن مژ و مورانى
ل هنداق ته هەقلىر جانى

نى كورپىت ته گەنجە شيرن
پەهەقەقان خورت و ميىرن
چ جارا خوۆقەناشيرن
خيرەت كيشن پرهنيرن

ئەوان كەقنە جاشين بەرى
ئەم دى بزورى كەينە دەرى
ب لىيا تەفەنگ و خەنجەرى
دى سارپژكەين قى كەسەرنى

سىيند ب ريبازا بارزانى
هەقلىرنى تويا ب خودانى
توى بنگەهى پەرلەمانى
قە چ بوۆ سەرى ته ئانى

(۱) ل جەهكى ديتەر: خين رپژ.

(۲) ل جەهكى ديتەر: صەدام حوسين.

كەركووك

كەركووك چەندا ب گازندەيە
يا خەمبار و شەپرزەيە
داخازا وئ پيش مەرگەيە
بابە گۆرگۆر دلى مەيە

دزانم ما بەهيەدارە
ب نالينە بە ب هەوارە
گەلەکا دل بريندارە
فەلەك خائينە و نەيارە

بۆچى تو هەر يا خەمگينى
كەركووك بەسە گرى و شينى
يا پيتقيە خو ب خەملينى
نيزيکە خو ئازاد بينى

سۆرگۆلەکا پىر خۇناقى
لىق تو دلى تو هناقى
كەركووك تو گەلەکا بناقى
يا شرينى بەلەك چاقى

يا شرينى چەندا بنازى
جانى نەگرى نەكە گازى
هەر يا دخينى قىق ئاوازى
ئەز دزانم توچ دخازى

نەقرۆز

نەقرۆز نەقرۆزا مەیه
دانەری وئ کـاوهیه
ل بەر چاقا یئ بەرزەیه
میژوویئا ئامادەیه

ئەو پابوو ب ھندەك كـارا
ھیش كـرش كـرە نەیارا
پەقاند سەری زۆردارا
بۆ پئیەری ھەزارا

پابن گەلی ھەقالا
دا بچینە دانگی مالا
گۆفەندە ل ھەموو ئالا
تۆلاز و پیرو کـالا

گول و نیرگوز و بەیبوینی
رەبەنەنۆك و سەرنۆخینی
ئادارۆکیئت سۆر و شینی
بۆ نەقرۆزی گپنژینی

جەژنا كـورد نەقرۆزە
یا ھیژایە و پیروۆزە
گەل بۆتە یئ دلسۆزە
ھەما پەیمان و سۆزە

نەهەرق رۆزا پەرئەقینە
وہلاتیغ سۆر و شینە
تەہزی گول و بےہیوینە
جہژنا نەہرق رۆزی ژینە

نەفرۆز

ئەفرۆز جەژنا نەفرۆزە
رۆزە کە زۆر پێرۆزە
ل گوند و شارا شەهیانە
چ رۆزە کە دلسۆزە

شەهیانە ل هەمەوو مالا
بچیکە و پێرا و کالا
جەژنا مەلەتی کوردە^(۱)
هەلکەن ئاگر و شەمالا

شەهیانە ل کوردستان
جەواب گەریال خەر جیهانی
جەحیل و کەچ و کورپا
بەهری خەودا دیلانە

نەفرۆز هات دگەل بوهار
ل بیست و ئیکە ئاداری
بۆ خاترا ئەفرۆز
تەیر هەمەوو هاتنە خار

سەلاق بۆ کەوا نەمر
وی کوشت زۆحاک کافر
وی ب هیزا چەکوچی خۆ
میالەتی خۆ پرزگارکر

^(۱) ل جەهەکی دیتەر: کوردا.

ئەفرۆكە جەژنا مەیه
بایرئ مە كاوهیه
هەلکەن ئاگرئ نەقرۆزئ
ئەفرۆكە پۆزا مەیه

نەقرۆز و ئادار

بوهار هات زقسـتان بووری
خەملا خو کر چیاپیت ژووری
نەقرۆز^(۱) سەد جارا ب خیرھاتی
چەندا جان^(۲) و کەسک و سووری

چەژنا کوردا^(۳) تو ب خیرھاتی
پۆنناھی هاتە^(۴) وەلاتی
جەژنا^(۵) نەقرۆزی ل ئاداری
وەکی پۆژی یا هەلاتی

سلیمانی و دەوۆک و هەقلیر
دی دەستا بگرن ژن و میسر
جیژنا ئیک و دوو پیروۆز بکەن
دیسنا نەقرۆز هاتەقە بخیر

نەقرۆزه بویکا بوھاری^(۶)
بوویە میھفان ل دەف ئاداری^(۷)

---

(۱) ل جەهک دیتەر: ئادار.

(۲) ل جەهک دیتەر: جوان.

(۳) ل جەهک دیتەر: جیژنا کوردی.

(۴) ل جەهک دیتەر: کەفتە.

(۵) ل جەهک دیتەر: جیژنا

(۶) ل جەهک دیتەر: وەرە دا بجینە سەیرانا.

(۷) ل جەهک دیتەر: پیکە بیژن سترانا.

(١) وهلات كهسك و سۆر خهملی

(٢) كهو ژ هیلینا هاتنه خارئ

چ دیلاننه ل گوندی پیددا

زۆرنا بیژا زۆرنا لییدا

كچ و لاویت گوندی هاتن^(٣)

وا دیلان پیکه گرییدا

پابن گهلی هونهرمهندا

بیژن ستران و بههندا

ب دهول و زپنا و بلویرئ

خۆشكهن دیلان و گوڤهندا

دیلان گرییدا تۆلازا

پیکه ده دیژن ئاوازا

سترانبیژا و هونهرمهندا

دهست هاقیته عود و سازا

ل سهری گرکا و زویر و ملا

خۆش تیتن دهنگی بلا

وه پیروز بیت گهلی برا^(٤)

دگهل قهفتیت^(٥) نیرگز و گولا

---

(١) ل جههكی دیتر: دهشت و زۆزان جوان خهملین، جیهان كهسك و سۆر خهملین.

(٢) ل جههكی دیتر: كهو ژ چیا هاتنه خوارئ. قهبوون پشكیت دار كهزانا.

(٣) ل جههكی دیتر: بجویك و میړ و ژن هاتن.

(٤) ل جههكی دیتر: جیژنا وه بخیر خوشك و برا.

(٥) ل جههكی دیتر: دهستكیت.

جەژنا^(١) نەقرۆزی ب خەملینن
هەردەم نفاق کاوهی بینن
پیرو جان هەرنه گوڤه نیدی
هەموو پیکه خۆ ب ههژی

---

^(١) ل جههك دیتەر: جیژنا

نەورۆزە

نەورۆزە ئەمەمرو شادىيە

جەژنى مىللەتى تارىيە

كاوهى پەهەوان و دليىر

هيىرش بىرد هەر وهك شىير

كاوه چەكوچى داوشاند

زوحاكي ئە ناوخوين گەوزاند

بە سەركەوت شوپەشى كاوه

لاشەي زوحاكي بەرداوه

هەمەوو سائىك ئەم رۆزەيە

يادى شوپەشى كاوهيە

شاهى و گەورانى ووتنە

ئەمرو جەژنى سەركەوتنە

ئەمروكە يادى نەورۆزە

رۆژيكي يەكجار پيىرۆزە

رۆژى نەمەمانى زۆردارە

جەژن و نەورۆز و بەهەارە

رۆژى بىست و يەكى ئازار

پاي كوتايە كوچكى زۆردار

بە ئازايى و دليكى پاك

هيىرش بىردە سەرزوحاكي

به ژووركهوت كاوهى ئاسنگهر
چه كوچى دا كهلهى سهه

به گورج و گولى و دهست و برد
هه لهه تىكى شىرانهى برد

به رزى كرده وه ئالاي كورد
حوكمى زوردای له ناو برد

ئاگرى سهه كهوتن هه لكرا
خوینمىژ گهل له ناوبرا

به هی زى ئهه و مهه رده
میشكى زوحاك پان كراوه

هیشیان برد گهلى ئارى
روخاندىان قهله لای زوردارى

بیروباومر

گهنجین ئەم خودان هیژین
دی وهلاتی پـارـیزین

خودان بیروباومریـن

ئەم نشـتـیمان پـهـرـهـریـن

ئـهـویـن دژی زۆردارا

پاش ناکهـقـین چ جارا

ئەمین میڕیت مهیدانی

پـارـیزین نشـتـیمان

بوۆقی وهلاتی جوان

ههـموو خوۆ بکهینه هیران

میرو و ژن خهباتکههرین

ل مهیدانی جهنگاوههرین

دوژمننا چ هیژ نهـما

مرن ب کول و خهـما

وال دهستیت مه ههواره

ژین لی بوو زههرهـماره

نشـتـیمان ههـر دی بیژین

خوینا خوۆ ل سهـر تهـرپژن

وهلات ژین و ئەهقینه

ئەم کوریت وهلاتینه

یـئـ خۆـشـه ئـهـفـ وهـلـاتـه

هـهـردـهـم بـۆ مـه خـهـلـاتـه

کـچ و لاو ئاـمـاـدـهـنـه

نـشـتـیـمان گـوری تـهـیـنـه

مه دقيت سهربهستي

خورتيت دلاومر سهريبازييت قهههرهمان
ههرنه پيش هيرشه ميچاك و پههالهوان
لهشكهري عيراقع براييت دلوقان
مه دقيت سهربهستي مه نهقيت پاشقهمان

شورهش گيرين لاوين خورتين عيراقينه
گهر شهيد بين ل سهر ئاخا خو بو مه زينه
وهلات يي خوشه ل دهف مه يين شرينه
نيش تيمانا جانه مللهت ب ئهقينه

میللهتی چهك ههگرتن لهشكهري کر خهبات
ئهه ههموو شهركهريين گوري تهينه وهلات
دي جان و رۆحا خو بو ته كهينه خهلات
دوژمن دي رهقيتن ني رۆزا مه ههلات

واری من

نیرگ لاتا لاتا ژۆری
ئەزبۆتە بێمە گۆری

توی پۆناهییا چاقا
خینا جەرگ و هناقا

باغ نیرگ ز و گولا
دەنگی کەو و بلابلا

پۆناهییا هەموو مالا
خۆشتەقییا خەر هەقالا

تو میرگی تو چیمەنی
شەنگ و شوخ و پەوشەنی

ییا نازدار و شیرینی
گەردەن چیا یی مەتینی

خەملا تە ییا زێرینە
تەراش و دار بێرینە

نایق تە کوردستانە^(۱)
بە یایق تە گرانە

نێ خەملا تە ئەقینە
زۆزانە فەراشەیینە

بەتەن و گەلی و نزار
یان سێپەلیت ئاقا سار

^(۱) ل جەهەکی دیتەر: بەژنا تە چەندا جانە.

بهر كه قییت به فری رینه
چهنه خوشه و بایه هینه

گازه گازا شقاننا

سترانیت بیریقاننا

دهنگی قولینگ و قازا

فرفره کوه و بازا

گوهی خو بده ئاوازا

ل بهر به سار و رازا

پیکه شالیل و بلبل

گهل ئیک د خینن مل ب مل

ئاوازا پیکه ده دیژن

کول و دهردا د ریژن

دخینن گاف و دهما

ناهیلن کول و خه ما

نی ئه فهیه واری من

چهنه دی خوشه کاری من

پشکا چاری

ههلبهستین جفاکی

جۆتیار

دئ ئاقاکیه یه زۆم و وارا
خه مینین تهف گوند و شارا
زقرینهف سه ره جهنی جارا
جۆت کیهین لات و زهقی و زارا

دئ عهردی خو هه مین کیلین
بوسته کا به یار نا هیلین
ئهو عهردی چه ند سائن به یاری
هه می ب گیسنی خودی شیلین

بوسته کی نا هیلین به یار
رانبه سه ره خو پاله و جۆتیار
نه مان ئهو بی بهخت و زۆردار
ئهو یت به ره هه می هه وه دخار

ئازادبوون جۆتیار و پاله
دئ بو خو شو لکه ن ئهف ساله
یییت مه نه زهقی و رهز و لات
ئهف دهشت و چیا و نهاله

توی خودانی قی ئاقاری
قه^(۱) چه ند سائن یی بی باری

---

^(۱) ئهفه.

ته شۆل دکر خه لکی یی خاری
نهما بندهستی و ههزاری

چه ند سأل بوون تو یی دل شکهستی
نهما ههزاری و بندهستی
یا پیدای یه کو تو ههستی
ل کاری خو نهراوهستی

جۆتیارى

ئەھى گەلى بىرادەرا
ئەقرو جۆتى گا و كەرا
نەمايە ل قان دەقەرا
بۇ رۇزا تەرەكتەرا

زۆر خوش بوى بىرادەر
جۆت يى بوويە تەرەكتەر
نە شىزە ما نە خەنجەر
دەراسە يىت ھاتىە دەر

پشەت ئىشانا دورىنى
نەمايە ل ھاقىنى
دەخل ھاتەف جۆخىنى^(۱)
ب خانىدىن و زانىنى

گەل پالە و جۆتیارا
يا چووى زەحمەتا جارا
جۆتى كەر و دەوارا
نەمايە ل قان ئاقارا

مە ژ خۆدى را سوپاسە
چوون ئەف قەيناغ^(۱) و داسە

---

^(۱) بىدەر.

بەس عەردى خۆ بناسە
خۆش پالەيە دەراسە

بوويە پوژا بەزارى
زىدەتەر ژ تەغارى^(۲)
چەند جانى دى ھىتە خارى
تو قى بکى ئىك جارى

بەرا وەرە ببينە
نە شەنەبا و دورينە
ھەم وو بوونە مەكينە
جۆتارى بو خەزینە

گايى بەلەك و يى زەر
ئەو ھىستەر و پىرە كەر
گورى تەبن تەرەكتەر
نەمان چ خەم و كەسەر

نيرە و جىل و كورتەان
دارمەسەس^(۳) و كوپەلان
كەھنجار^(۴) و سەرەمژن
خلاسە بوون خەم و كۆفەان

---

(۱) قۇناغ.

(۲) تەغار (تغار) دەدە عەلبە و ھەرەلبەك دوو تەنەكە.

(۳) ئەو دارە ئەوئ بىرمەرەك بچويك پىقە و ل دەمى جۆتى ھەقجارى پىن پاقر دكەن.

(۴) ھەقجار ئەو ئالاقە ئەوئ جۆتى پىدكەن.

بەرھەمى جۆتیار

ھەر بىرى مامى جۆتیار
ل تە پىرۆز بىت ئەو كار
بەرھەمى تە ئەقىق دىخۆين
نيسك و نوک و گەنم و ئار

گەرما چلى ھاڧينى
دى رابى چى ھە دورينى
خوھا ئەنىق قەدمالى
بەرھەمى نىھف خوینى

دى ھەلگەرى شالۆکا
خۆ ھەلەدى ھەتا چۆکا
سپىدى زوى ل نىاف پەرپىزا
دورينا نيسك و نوکا

كارى تەھى ھە جۆتیارى
ھەردەم تووین ل ئاقارى
گەنم و جەھى دى چىنى
تو خودان شول و كارى

ھەر ژىلى دەخل و دانى
دى مە رەكەھى بىستانى
باجان و بامى چىنى
تو گەلەك كارا دزانى

توی ب خودان دکه‌ی په‌زی
ره‌زق‌هانی ل ننا‌ف ره‌زی
شه‌ف و رۆژا کارک‌ه‌ی
هه‌می گا‌فایع ب له‌زی

خیار و شه‌متی و گون‌دۆر
تری و خو‌خ و سی‌یقیت سو‌ر
هرمی و حولیک و قه‌یسی
قی به‌ره‌ه‌می هه‌ده زۆر

پیشه‌از و لوپیک و با‌جان
هه‌می فی‌قی و ده‌خل و دان
که‌نگر و گویز و با‌هیف
کروسک و مازی و که‌زان

به‌ره‌می‌ت ته‌گه‌له‌کن
ییت من گۆتی پی‌چه‌کن
چه‌ند بی‌ژم پتر ییت مای
به‌س ئه‌فه ژوان هه‌ده‌کن

سەلمان شووشى (١)

سەيدايخ هيايژا سەلمان
هونەرمەندى نفاق گران
تە خاتر خاست و تو چووى
پەيقيت خوشى بو مە هيلان

ژيخ تە چووب هەژارى (٢)
تو بو مە هەر يادگارى
سستران و هوزانييت خوشى
بو مە هيلان ب ديارى

خودان پەيمان سوۆز بووى
سەر پيکه کا پيرۆز بووى
خەباتكەر و شوۆرەش قان
بو پارتى يىخ دلسوۆز بووى

سەلمان تو خەباتكەر بووى
خودان بىرو و باومر بووى
بوۆ دوژمن و نەيارا
هەردەم گولە و خەنجەر بووى

---

(١) هەلبەستقان سەلمان شووشى (١٩٣٨-١٩٩٨).

(٢) ل جەهەك ديتەر: ژارى.

سهلمان شووشی

سهیادیخ هیژا سههلمان
سهترانیژی هۆزانهسه
تهههگرت باری گران
ههردهم تووی ب ههواری
نازناقی تهیهه شووشی
ههبریژی بکهیف و خوشی
چهایی مهدههوشی
تووی دل برینهداری
هزار کوردیته کهر و لال
گوری تهبن ئهه ههقال
ژیته بیت هزار سال
بمینی ل سههر قی کاری
توسهتیرهکا رۆناهی
دیاری ل ئهسهمانی ساهی
ههر بژی ب کهیف و شاهی
رۆناهی^(۱) ل شهقا تاری
ئهزمهرگه ته نهبینم
ل پاشی ته نهمیهم
بیی ته چهوا ب قهتینم
توی خهههلا ئهقی واری

^(۱) ل جههکی دیتر: شهمالکی.

چەند ساڤن دكەيهە ههوار
بوگهه لى بندهست و ژار
ئەمەين^(۱) مياك بريندار

دۆستى مرۆقتى ژارى

هەندەك خەلك يىخ دینه
بەيايى وان ل دەف تە نینه
يا وانژى نەزانینه

تە كرزمەتا بارى

كەس نەزانن بەيايى تە
ئەف خەلكە يىخ دین و شیتە
دبىژن شووشى يىخ كرىتە

خودى تو ئاگە هەدارى

پەيسەكەكا باندى
رۆناهيەكا شار و گوندى
ل شەفا تارى تو فەندى

تو دناف خەلكى دا ديارى

شووشى دۆستى هونەرى
خودان بىرر و باوەرى
ل^(۲) جقاتە دل قەكەرى

چەندى هياژا و نازدارى

شووشى ب گورى شەهيدا
ب خوينا گەنج و عەگيدا
هەتا بچمە دگورى دا

ل دەف من هەر گاف يادگارى

(۱) ل جەهەك ديتەر: ئەويت.

(۲) ل جەهەك ديتەر: ب.

ئاغا و شىخ

خېر ئەقىرا^(۱) باران نابارن
ھەموو كەس نە ئەقىندارن
كەس يا دلخ كەسى نزانىت
ھەزار ژ دىرەقىە دىيارن

ھنىدى ھەزارن رەنگ زەرن
ھەمو گاڤا تەپەسەرن
پىتقىيەت گەلەك تىشتى نە
رپىس و برسسى و دەرب دەرن

ئەف ھەزارىت ھوسا عەبدال
دئ بۇ خو شۆلكەن سال ب سال
كو بەرھەمى خو ئىنا ناف
ئاغا دئ خو كەتە ھەقال

سال ب سال جۆتيايىت رەبەن
شەف و رۆژ بېھنا خو نادەن
كو بەرھەمى خو ئىناقە
ئاغا دئ ھەمى بۇ خو بەن

ئەف ھەزارىت جلك درىاي
چ جارا بېھنا خو نەداي

---

(۱) عەور.

وهستيانا وان ههـموو^(١) بهـلاش چوو
بهـرهـم ههـموو ههـلگرت ئاغای

پۆژا ل مال بن زیارهیه
ئاغای ژێ ههـری یی تیـرهیه^(٢)
پیش بکهـن مال و سهـد دینار
ئاغای یی قهـمهـارهیه

ژبلی سـوخره و زیـارا
قوتان یا ههـی گهـلهـك جار
ئاخفتنا وان بهـلـی یه
هوسایه ژینا ههـزارا

ئاغای و شیخا ههـزار میـتن
ههـزار چاوا بژیـت نهـشیـتن
زارۆکیـت وی ل مال برسـینه
ههـمو پۆژی شیخ یی تیـتن

شیخ هات گهـهـشته بهـر دهـری
تۆپهـكا كهـسکی یال سهـری
دی گازیـكهـت ههـزار وهـره
توی یی دینی و بیـ باوهـری

کارکهـر و جۆتیـار و ههـزار
دی بۆـنك شیخی كهـنهـ غار
ههـمو موریدیت شیخینه
ل پیش شیخی كهـنهـ ههـوار

---

(١) ل جههـكی دیتـر: خـپـ.

(٢) تورهیه، سهـهـ.

ههزار دى ريز بن ئيك ل دىف ئيك
دلى واندا نينه گريك
دا دهستى شىخى ماچى كهن
دى خو چه مينن ريك و ريك

شىخ دى بيژيت⁽¹⁾ نه كه نه گرى
من جيھى وهى خو ش كرى
مادهم مورى ديت منن
ناھين سوون ب ئاگرى

شىخ دى چاقىت خو نقينىت
ئورى دينا خو هه ژينىت
تزيكىت خو ئينىت هه دهرى
ب قى رهنكى خه لكى شهلينىت

شىخ دى بيژيت بينن بينن
گيسك و كاقرى بو من بينن
ئاخفتنا من نه ش كينن
نه كو به حشستى نابينن

شىخ دى كه ته پر مه پر
ئەز شىخم ئەسمانا د فرم
دوو كافرىت قه له وهو بينه
دى به حشستى بو ته كرم

شىخى حه فك ستير و زك پان
يى تيريه و يى دل گران
هه زار يى خلمه تى لى دكهت
هه ر يى دبيژيت به لى قورپان

⁽¹⁾ ل جهه كى ديتر: دبيژيت.

شیخ یی دبیژیت توی دیئی
توچ تشتی بو من نائی
سپیدی گافرا دروستکه
دگهل دوو سی تهنه کیت رینی

رین و کافر بو شیخینه
زارو کین وی ل مال د برسینه
هندیکه شیخ و ئاغانه
دوژمنییت قی مالله تینه

جوتیار و ششان و گافان
ههزار و کارکههر و رهزقان
زهحمهت کیشیت مالله تینه
شهف و رۇزا نینه راوهستان

هندی رهزقان و جوتیار
ریس و برسینه ههزارن
بههره مئی وان بو شیخینه
شیخ و ئاغا گورگییت هارن

جگارە

چەند ئاخفتن ل سەر جگارا
تەرك بکەن ئەقان کارا
جگارکیشان یا خرابە
یا پیسە وەك ژەهرا مارا

دئ نەکیشەن قان جگارا
بۆچی دئ خسار کەن پارا^(۱)
مالع خو بدەستە خو سۆژن
ئاگری بەردەنە دینارا

خودانییت کیسک و قەلوینا
ئەف تویتنە وەل کیڕئ ئینا
خەرە خەرپا سینگی هەو
هەر وەکی دەنگی مەکینا

دئ جگارا تەرك بکەن
کارەکی دئ بۆ خو بکەن
ئەو پارێت کو هین ب دەنە تویتن
ل عەیاڵیت خو مەسەرەف بکەن

هین بچیکیت خو فیڕ نەکەن
جگارا د تەبلا پرا نەکەن
ئەگەر گوھی خو بدەنە من
خسار نابی دئ فایدەکەن

---

^(۱) ل جەهەکی دیتەر: تەرك بکەن ئەقان کارا.

ل بنی گوھنی خو بنقیسه
کو جگاره چهنه دیا پیسه
هه رچی کهسن جگارکیش بیت
هه موو کافنی خیسه خیسه

گه رته راستی بقیته ئه فهیه
جگاره یا بنی فایدهیه
کهس چ فایدهی زئی نابینیت
بهس کوخه کوخ یا زیدهیی

ژین و پاره

ژیان نه زیپر و پاره نه
یا نژی قهسر و قه ماره نه
ئهف تشته خر بی فایده نه
رێکییت ژینی نه ئهفه نه

ئهی هه قال گهر تو گوهداری
ئهزدی بو ته کهمه دیاری
بلا ششان بی ل ئاقاری
سپیدی هه تا کو ئی قاری

به لی ئه گهر ته خه م نه بن
دهر گه هییت ژینی دی قه بن
بل زیپر و پاره نه بن
هه موو گا قال ته بهرزه بن

بو ته بیژم چ گوته نه
گهر دلخ ته یخ کون کونه
زیپر و پاره ما بو چنه
رۆژبو ته نه و رۆژبو منه

گه لی برا هندی ژینه
جار یا تاله و جار یا شرینه
ئه قرازینه و نش یینه
چ جار خو لی نه ترسینه

ژيانا مه يا هوسايه
جار مه گهرمه و جار مه ساڤه
هندهك جارايش به فر و بايه
يا ب دهره و ئيش و به لايه

عەرەق قەخۇر

هەي بىخ مەژى^(۱) سەرسەرى
تویى هەقەئالى كەرى
چەما ھەندى قەشەمەرى
كى دىبىژتە تە عەمەمەرى

تۆب عەرەقى^(۲) یى فیرى
گەلەك شەرمە تۆمىرى
خۆدئ یى ل ھەنداقى تە
نا ترسى چاوا د ویرى

شەف^(۳) و پۆزان ل مەخانا
دگەل فلیتە و نەزاننا
تە بخۆ یى خۆ دین كرى
خەلك ب تە دكەن تەپانا

تۆچ خۆشیی لى د بینى
مەن وەرە تۆ یى دینى
كى مرۆقى ھەر قەخۆت^(۴)
ئاقلى وی ژى نىامینى

---

(۱) ل جەھەك دیتەر: بى ئاقل.

(۲) ل جەھەك دیتەر: ئارەق.

(۳) ل جەھەك دیتەر: ب شەف.

(۴) ل جەھەك دیتەر: ھەر قەخار.

يا ژتهقه كو^(١) خوڤ كاره
نئ ئهه و پيـك ژههـره ماره
يي عههـرقـي^(٢) قهـخـوتـن
ل دينى و دونيا خسهاره

عههـرق^(٣) يا بئ فايدهيه
دوژمنا دينئ تهيهيه
ئهـقـرـو پيـئه قهـنهـخـو
تـو بـيـژـه من تو بهيهيه

عههـرق و ويـسـكـي و بيـره
ل ئاييني مه يا دويـره
قى دهـمي يئ قهـخـوتـن^(٤)
دي بيژنئ رهوشهـنبـيهـره

---

(١) ل جههكئ ديتر: ب ته ومره كو.

(٢) ل جههكئ ديتر: ئارمقئ.

(٣) ل جههكئ ديتر: ئارمق.

(٤) ل جههكئ ديتر: قئ دهـمي ئهوي قهـدخـوت.

فەلەك

فەلەك خائین بۆ ئەف ساڵە
چەرخا ژینى ل من یا تالە
دل چرمىسى د نفاق خەمادا
نە من دۆستە و نە ھەقالە

فەلەك چما ھەریا خارى
رۆژیت رۆن ل من د كەیه تارى
بارى من زۆرىى گرانە
دئ كەنگى دانىم قى بارى

ئەى فەلەكى ئەى خائینى
راستبە دگەل من و ئەقینى
فەلەك من بى ھەقال نەكە
بۆ من بینەقە شەرىنى

فەلەك دئ تو راست بزقەرە
خەلك خەرىى شادە و كەرە
دلى من عەبدالى خودى
ژقەھر و كۆفانایى پەرە

تەچ ل من كرنەى فەلەكى
بۆچى راستنا بى جارەكى
ھەردەم تو یا ل من خائینى
تە دویركرم ژچاف بەلەكى

كهچهل (فۆلكلۆر)

هه‌ی كه‌چه‌له‌ كه‌چه‌له‌
چه‌ندای پ‌یس و چه‌په‌له‌
ره‌قا می‌شا ی‌اد گه‌له‌
دی بی‌ژی چ‌ی‌ه‌پ كه‌له‌

دارا و‌یران‌ی ن‌ه‌رم‌ه‌
هاق‌ینه‌ دون‌یا گ‌ه‌رم‌ه‌
سه‌ری كه‌چه‌لی چه‌رم‌ه‌
كه‌چه‌لی مه‌ ب‌خ‌و شه‌رم‌ه‌

دارا و‌یران‌ی ه‌ش‌كه‌
سه‌ری كه‌چه‌لی ب‌ر‌ش‌كه‌
ته‌ژی م‌ار و دوو‌پ‌ش‌كه‌
می‌ش‌كا گ‌ۆتی نی‌ش‌كه‌

چ‌گ‌ه‌رم‌ه‌ و‌چ‌ هاق‌ینه‌
سه‌ری وی ی‌ی‌ بدو‌ه‌ینه‌
می‌ش‌كا گ‌ۆتی ه‌نگ‌ق‌ینه‌
كه‌چه‌ل ن‌ك مه‌ نه‌روینه‌

كه‌چه‌لی خ‌ۆ به‌ردا‌قه‌
سه‌ری وی ب‌ك‌ی‌م و ئا‌قه‌
ش‌ۆل‌خا می‌ش‌كا ل ه‌ندا‌قه‌
وا وه‌ر‌ب‌وو ك‌وو دوو‌ش‌ا‌قه‌

سەرى كەچەلى سەورە
دئ بىق قايى گۆندورە
رەقا مېشكا هەل دورە
كەچەلى سەورە سەورە

كەچەل تىت ل مېردىنە
رەقا مېشكا ل دووى قوينە
هەمەوو كومبەوون ل دوھينە
دا بخەون فراقينە

كەچەل توخۇ قەشپەرە
چ جارا نەھەنە ئىرە
سەرى تەينە ب دانھىرە
مېشكا لى كەرە گىرە

كەچەلەو يىنە ژن جانە
لى بۆ ئاخىر زەمان
خۆلىسەر تەو بزەنە
مېشكا گۆت شەبۆرمانە

كەچەل تەو هەرە وئەقە
سەرى خۇباش بنخىقە
يىنە سۆرە دئ بىنى سىقە
سەدەزار مېشكا كىت پىقە

قى كەچەلى ب بىنە
سەرى وى يىنە ب دوھينە
لېگەرەنە نەلقينە
مېشكا گۆت كەشكە و روينە

كەچەلنى پىسىنى گۈپرى
بۆتۈ ھەندە يىنى شىرى
تول قان مېشكا ناخۇرى
شۇلخال دور تە د زقىرى

كەچەل تىت و ل ھەرمشتىن^(۱)
كوتكى دۇشاقى^(۲) ل پىشتىن
رەقا مېشكا گەھشتىن
ئىخسىتە نىف لىمشتىن^(۳)

كەچەل تىت و ل بىخۇپكى^(۴)
خۇ گەھاندە بەر سۇپكى^(۵)
سەرى وى يى خارى و مپكى
مېشكا بەردا تىرپكى

كەچەل چوو بۆ سەر ئاقى
ل سەرى وى دا ھەتتاقى
مېشك ھاتن وئ گاقى
دلى و ان چوو دۇشاقى

قى كەچەلنى باب مرى
بەر گەرمى دكەتە گرى
مېشكا گازى ئىك كرى
بچىنە دۇشاقا تىرى

(۱) ئەرمشتىن، گوندەكە سەر ب دەقەرا سلىقانىھانقەيە.

(۲) (كونكى دوشاقى) واتە (ئامانغ) دۇشاقى. ئەو ئامان بوو ئەوئ دووشاف دكره نافدا ھەتا

ژرەزا دگەھاندە مال..

(۳) لىسەر و لھيا بچويك و سىك.

(۴) گوندى (خۇپكى) سەر ب دەقەرا (مىزىريان) قەيە.

(۵) گوندى (سۇپكى) سەر ب دەقەرا (مىزىريان) قەيە.

كهچهل تو بهس بخۆره
ئهزماني خو بـپر
گهرمه حالي تهى شـپر
سهري ته زكيا پـپر

تويى پيسى ل دونيايى
رهقا ميشكا بهردايى
چوونه شهريهت و چايى
وهى بابول قى بهلايى

سهري ئهقى كهچهلى
يا قيدا تيتن پهلى
يا دورسته و يا كهلى
ميشك هاتنهقه مهغلهلى⁽¹⁾

⁽¹⁾ مهخهل.

كهو و بلبل

هاى لى كر لى كر بارانخ لى كر
تهير هه موو فرين كارا خهوى كر
بلبل يى د خوينيت گازى كهوى كر
ب وى دهنگى مهليل چهند هيقي ژى كر

دونيئا تارى بو بارانهك بارى
كهوى جهواب قهدا ل بنى نزارى
گۆته بلبلى بوچ يى ژارى
بو كهيفى ناكهى ل سهر داروبارى

بلبلى گاز كر كهوى بزانه
دهردى دلى من زور يى گرانه
جيهى ئەز لى دژيم باغ و بيستانه
بهلى ئەقرۆ يى بى خودانه

كهوى گوھ لى بوو پۆندك باراندىن
ژ خه مپيت خودا وى پهر ويراندىن
دل و هناقييت وى قه تاندىن
برينييت كهوى ژ نوى ههل وهشاندىن

بلبلى گازكر كهوى پابهقه
ئەز زور يى ب لەزم جهوابا من ب دهقه
پۆژ ل من ئاقا بوو ئەز دى چمهقه
كهو و ژبير نهكه سوبهى وهرهقه

مهشكه ژين

مهشكه ژين يا چه لهنگه
شولكه ره ب نفاقودهنگه
سپيدهيه و نه درهنگه
مهشكا مه يا رنگه رنگه

زهريخ مهشك بهژينه
مهشكا لهولهب⁽¹⁾ زيپينه
دهريپينه وي سهه متوينه
ته زي نيشك و پوينه

مهشك مهشكا بهرانا
كولمين گهشته عهسمانا
دگهل ئاواز و سترانا
سوپاس بو بيريخانا

مهشكا مهيا نازداره
سپيدهيه و هيشت سحاره
تهزي بكهن ژئاقا ساره
ماسست يخي زوره و بوهاره

مهشك مهشكا نيپيا
بو زرپر ئهه مورييا
ليك فهگيرا زهرييا
دهنگه هدا دهشت و چيا

⁽¹⁾ لهولهبا ئاشي.

مەشك مەشكا نیریا
بۆ زرزرا موریا
ئیک قەگی را زهریا
دەنگەدا دەشت و چیا

مەشك یا نیری پیره
بۆ عەیبه و بۆ قوسیره
یا بله و لـه به و زنجیره
ماست نەمهیه و هیشتا شیره

وهرزى بهارى

وهره بچينه زوزانه
قهره قينه كۆفانه
ميرگ و چيمه ن خه مالمين
سهيرانه پير و جانا

بهار ههات رهوشا دلا
بوشاهايا بلا
وهرزى بهارى خوشه
ب خه مل و جانيا سۆرگولا

چ نيسان بيست چ ئادار
گهلى خۆرتا ههات بهار
سهيرانه ل زير و ملا
كچ و لاويت ئه قيندار

گوليت كهسك و سۆر و زهر
نهه يلان كول و كهسه
ئهردى جاكيت⁽¹⁾ خو گۆرپين
كراسى جان كره بهر

بيهنه خوش و بايى هين
بهارا جان و رهنگين
چ وهرزه كى پير روزه
گۆرى تهبن سهده هاقين

⁽¹⁾ ل جههك ديتر: رهنگ.

ئەو وارە نە ئەو بوھارە

فەلەك دگەل من نەیارە
قەت راستنا بیت ھەر یا خارە
ئەز و ژین ییت لیک دویر کرین
ب شەف و رۆژا من ھەوارە

فەلەك دگەل من دوژمنە
خەم و تالی بەھرا منە
ئەزیق دنالم بو ژیانئ
لەو دلی من یی کون کونە

نئی ئەز دبینم ئەو وارە
یی چولە و نە ئەو بوھارە
گازنەیت خو بو کئی بیژم
قە^(۱) چ ژینا پر گەمارە

ئەی فەلەكئ مال وئیرانی
تویا راستی بو جیھانی
دگەل من ب تنی تو نەیارە
لەو دنالم بو ژیانئ

خەمییت من ھزار ھزارن
نە ئیک و تو و سئ و چارن
دل و میلاک پیر برینئ
رۆندک ژ چاقییت من دبارن

---

^(۱) ئەقە.

فەلەك بۆجى^(۱) يا ئالۆزى
ھند يا بى پەيمان و سۆزى
ئەقرۆل بەر نەخۆشىيەت ژينى
بۆ مرنى يى دىيىژم خۆزى

---

^(۱) ل جەھەك دىتر: دگەل من.

بوهار و سهيران^(١)

بوهار نـاھيـتـيـ بـيـ گـول
ئەھيـنـيـ نـاھيـتـ بـيـ كـول
سـەبـرـا گـولـا نـاھيـتـن
بـيـ سـەھيـران و بـيـ بـلـل

چيـنـاھيـتـ پـەز بـيـ شـان
نيسـان ناھيـت بـيـ باران
زۆزان ب بـەھـرـيـ د رەنگيـن
بوھار نينـە بـيـ سـەھيـران

سـەھيـران ل نـەھـرۆزـيـ دھۆشـن
ئاقـيـت رويـيارا د بۆشـن
قەبـقەبـا كەھويـت رۆبـاد
بکەھيـف خۆشـي يـي د بـيـ هوشـن

نيرگزيـت جوان و چاـف زەر
خۆناھەك يا كەھتـيـە سەر
بيھنا بھـشـتـيـ زـي تـيـت
ل وان نيرگزيـت دل قەھـەر

ئەو ريواسيـت^(٢) بەھـك پان
ل چيا^(١) شـيـنـبووي بـيـ خـودان

^(١) ل جھەك ديتەر: سروشت.

^(٢) ل جھەك ديتەر: ريواسيـت.

ئەفرۆكە يیت كرنابی

كەو رۆبادییت مال ویران

كەو رۆباد هەر یی دخوینن

یی هۆزانا قەدەدەوینن

ل سەر شاخ و زنارا

ئەو یی كەیف خوشیی د ئینن

---

(۱) ل جههك دیتەر: چۆلا.

سینه‌م (فۆلكلۆر)

های سینه‌م سینه‌م ههوار ههواره سینه‌م
هندی دکه‌م و ناکه‌م چ جارا ئەز ناگه‌م
ئەگەر سینه‌م یا من با ئەز دا دلێ خو دەم

من سینه‌م دیت ل بیلائی یا لاندکی د هزینیت
شەف بایئ شەقی لیدا تیتێ ل ئەنیئ د ئالینیت
خزیمه‌ک یا د دفنیدا ئاکرێ و ئامیدیئ د ئینیت

من سینه‌م دیت ل بیلائی یا لاندکی لای لادکەت
شەف بایئ شەقی لیدا تیتێ ل ئەنیئ دوتا دکەت
خزیمه‌ک یا د دفنیدا ئاکرێ و ئامیدیئ را دکەت

من سینه‌م دیت ل بیلائی یا رۆندکا د بارینیت
یا سترانا دبێژیتن هەر یا ناقی من دئینیت
یا دبێژیتن پیسه‌ می‌ر په‌بی خیری نه‌بینیت

من سینه‌م دیت ل ناڤا می‌رگی یا د دوبریتن هه‌لالا
زەند و بازن قییک که‌قین بو زرزرا خرخالا
ئەز دئ سینه‌م پامیسم گونەح ستوکرا هه‌قالا

من سینه‌م دیت ل ناڤ می‌رگی یا د دوبریتن کزنا
ئیت و به‌ریه‌ن قییک که‌فتن بو هورمی‌نا بازنا
ئەز دئ سینه‌م پامیسم گونەح ستوکرا مه‌زنا

سینه‌م دور و ئەلماسه یا نیقه‌کا به‌حریدا
هاتم بگه‌همه مرادئ فه‌له‌کێ چه‌رخه‌ک لیدا
سینه‌مێ بارکر و چوو ئەز هیلام د قئ خه‌میدا

ئێ جه‌وابه‌ک گه‌هسته من گۆتی سینه‌م یا مری
که‌س لومه‌ی من نه‌که‌تن مه‌جبوورم بکه‌مه‌ گری
فه‌له‌ک چه‌ند یاخائینه سینه‌م یا ل من دویرکری

جه‌وابی ببه‌ن بۆ هوستایا داکو چی‌که‌ن دوکیلا
چاوا خودی لێک دویرکر مابه‌ینا دوو جحیلا
سینه‌م چاوا تو زوی چووی ته‌ هه‌مکی غه‌ریب هیلا

رابن جه‌وابه‌کێ ببه‌ن هوین بیژنه مشک و مارا
نه‌خۆن خالین گه‌رده‌نی نیشانین بن گوهارا
مخابن بۆ سینه‌مێ چوو به‌ینا چار دیوارا

دی بیژنه مشک و مارا دویر بن ل دیم و خالا
بلا نه‌کیرو مونکه‌ر لئ نه‌که‌ن چ سوئالا
پشتی به‌ژنا سینه‌مێ دی گه‌رینم وه‌ک عه‌بدالا

وه‌ستئ^(١) رۆژا سینه‌م چووی بوومه‌ ریژنگی چولا
ب شه‌ف و رۆژا دی گه‌ریم ل چیا یا و باسک و دولا
دونیا یا ل من هه‌رامه‌ ناکه‌م چ کار و شۆلا

هوین که‌س لومه‌ی من نه‌که‌ن بووم په‌به‌نی کولانا
پشتی به‌ژنا سینه‌مێ ناکه‌م که‌یف و سه‌یرانا
نه‌بیژن هه‌مکی دینه‌ گه‌لی گوندی و جیرانا

هه‌یفا چاقیت ره‌ش به‌له‌ک که‌فتینه بن به‌ریت گران

---

^(١) ب ده‌قۆکا زیاریان واتایا (وه‌ختی، ده‌می) دده‌ت.

ههري ما ئەز دئ چ كهه وي ئەز هيلام بي خودان
هوين كهس لومهى من نهكهه بيژن كههك مال وييران

زويكا سينهه بهرزه بوو ئەز هيلام ل بهر ديوارا
ب شهف و رۆژا نانقم وهكى رهبههه و ژارا
جيهان يال من كههرامه ناكهه چ شۆل و كارا

كوپى من

يى خرابه كوپى من
زهلامه و يى خودان ژن
نهوئرم دگهل بئاخقم
دگهل من يى بوويه دوژمن

يى كهفتيه ديف قهشمهرا
هه موو گاڤال سهفرا
چ كهسب و كارا ناكهت
دئ مرم ب قان كهسهرا

ئهف حهجيى شاشك زهر
تزييت خو ئينانه دهر
بهس بكه پوره پورئ
ته كووپى كرى قهشمهرا

ته ههر گوتى باب خولام
ب كهيفخوشى شرين كهلام
ب كچكاتى تهنه ترساند
هه تا ئه و بوويه زهلام

ئههرئ دايه قى كوپى
رژهكى لى نه خوپى
وهختى كوئيهوئى كچى
ته و شيا گوها لى بپرى

چبكهتن تووئ سسهبهب
كووئ بب فايدة و مهخسهب
باب موئ ل موئ كوويه
نه ئيشع نهدا ئهدهب

نه شيمئ يئ بب عاره
شوؤلا من هه رقوماره
بهريكاي ييا خاليه
يئ مفلسه و بب پاره

هه رگا ق تبه پوره پوره
خه مات تبه چه نندا زوره
ئه قرؤكه دئ يئ هؤ بيت
كووئ بب تبه مبي و توره

ناکەمە تۆپانی

دئ سـویندئ خـوم ب قورئـانی
ناکەمە قە تۆپانی
نە شەبەکی و گولانی

چ هاتیە سەری من ئەف سال
چەند هەیفە رۆنشتی مال
هنگ و خرا دیت هەقال

تۆپانی یا خەتەرە
شۆلەکا بی غەومەرە
دئ بیژن مەدەرە

ژ بیژن ناکەم چ جارا
رێقە چووننا ب دوو دارا
دئ دویرکە قەم ل قان کارا

عومهری دەلال

وهره لـــــــی وایـــــــی وایـــــــی
ئـــــــاخ هـــــــهواره ل قـــــــی بـــــــه لایـــــــی
پـــــــشتی بـــــــه ژنـــــــا عومـــــــهری دەلال
ســـــــه بـــــــرپـــــــا مـــــــه نـــــــاهێـــــــت ل دونیا یی

عومهر تو یی چارده سالی
هیژ جهحیل تو تفرالی
مه هزر نه کر نه زانی
دی هییه کوشتن بقی حالی

هه ی ههواره سهده ههواره
عومهر کوشتی و برینداره
قهدهر کو هات پاشقه ناچیت
فهلهک ته دگهل مه چ کاره

عومهر کو مهیتی ته ئینا
ئهم بی هوشبووین وهکی دینا
کچکه و مهزنا شین گریه
میلاک پرپوون ژ برینا

مه ییت گه هشته دانگی مالا
کره گری خیره قالا
خزمو کهسیت ته ههواره
یی دکرین وهکی عهبدالا

ههـمـوو یـیـ دبیـژن ئاخ برا
ییـ دسـۆژیت دلـیـ کـافرا
ئاخ و نـالین و هـهـواره
دۆست و هـهـقال و هـۆگرا

عومهر میـری سـهد میـرا
تو میـرخاس بووی وهکی شیـرا
ته خاتر خاست و ته بارکر
ئهم هیـلین رهـبهـنیـت دیـرا

عومهر لاو و هیـشـتا زوییه
بو ته بارکر ئەقه چیه
خاتر خاستن یا نه خوشه
دلـیـ مه یـیـ بیـ هیـییـه

برایـیـ ته دکـهـته گازی
عومهر تو گهـنج و تۆلازی
مه تیـر بهـژنا ته نه دیتیـه
چما زویکا خاتری دخازی

دونیا ل مه بو مژ و ته مه
عومهر لاو قـهـ چ دهـمه
ههـتا مرنـیـ ته ژبیـر ناکهـین
دلـیـ مه یـیـ ب کول و خهـمه

دلـیـ منـۆ ژار و دلـۆ
برینـدار و تهـژی کولـۆ
گازی دکـهـم هـهـواردکـهـم
عومهر بر لاییه هاـۆ

دلى منۆ به حرا وانى
عومەر بابى كهيفى كانى
پشتى مپرى سهد مپرا
ئهم بى كهس بووين ل جيهانى

دلى منۆ به حرا به لهك
ته چ ئيناسهمه فه لهك
كهس نهمايه بى كول و خهم
ئهم دل بريندارين گه لهك

شوی ناکهه

شوی ناکهه هیشتا زویه
بابو خۆنه خورتیه
یخ دقیت لییره نیه
یخ هیژا و ئهقینه داره
پشتی وی ئهز شوینا کهه
مال و میرا حههرام کهه
دلی بو کهس قهناکهه
لاوی من یخ ناقداره
ئهز نفاق وی نائینم
کهسی پخ ناچه سینم
ل هیقییا وی دئ میهنم
دلی من برینه داره
ئهز یا بی خودان نیمه
چهنده ل هیقییا ویمه
ب خودی یا سویند خاریمه
نخ بهر وی من ههواره
یخ هیژایه لاوی من
رۆناهییا چاقین من
وی دلی خودایه من
چ خورتیه هه هزاره

بهخوا نهچارم

بهـخـوا نـهـچـاـرم
لهـم جـيـهـانـهـدا يـهـكـهـم هـهـژـارم
وا دهـنـا لـيـنـم زۆر بـرـيـنـدارم
نـهـ شـيـت و هـاـرم

هـزـارـان ئـاـخ و داخ لـهـهـنـاوم
لهـ كـارـوانـي ژـيـن مـن بـهـجـئ مـاوم
واچـاك دـمـزانـم هـيـوا بـراوم
رۆنـدـكي خـويـني وا دـيـن لـهـچـاوم

سـلاوم هـهـيه هـزـارـان هـزار
سـلاوي جـوان بـه گـول و گـولـزار
بـۆ خۆشـكي شـيرـين نـازـدار
لهـگـهـل دـهـسـتـكيـگي نـيرـگـزي بـهـهار

ئـهـگـهـر دـهـردـي دـل بـكـهـم بـه دـهـفـتهـر
شـيـعر و ووتـار خـۆم بـيـمه نـوسـهـر
نـابـرـيـتـهـوه تـا رۆژـي مـهـعـشـهـر
بـه هـزار قـورـعـان بـهـخـوا و پـيـغـهـمـبـهـر

زەمبیل فرۆش

مە ییت هەلینا هەتا قەبران
ژییرا وی چوو کەیف و سەیران
نیچیر و کوشتتا تەیران

کەفتبوو حالەک پەرخۆش

چاف ب قەبری کویر کەفتی یە
گور خانیهک تەنگ و تاپی یە
هەردەم دکەتە قیری یە

شیت و شەیدا و مەندەهۆش

زەمبیل فرۆش کورپی میرە
چوو بوو سەر قەبرەکی کویرە
بییرا مرنی هاتە بییرە

چوو یە ف مال دلتەنگ و نەخۆش

چوو یە ف مال گۆتە بابی یە
من نەقییت مولکی دتی یە
دی ب م عەبدالی خودی یە

ئەز دی ب مە سەلک فرۆش

باب ئازاکە گەردەنا من
تو بدە من عەییال و ژن
ما دا مە هەر هەیه مرن

من ناقیتن چوو حالێ خۆش

دلهى غه مگينم

هه ر دووك چاوانم پره له گريانه
دلهى غه مگينم به ئيش و ژانه
مردن لام چاكه نهك ئهم ژيانه
ئيش و ناخوشى له لام ميوانه

خوشكى بى ئاوات تو ئيم ببوره
غهمى له دلى هاوري كهت زوره
رؤندكى چاوانم هه ر خوينى سووره
غهمى له دلى من به بى سنوره

وا دهنايم هاوار سهه هاوار
هيچ كهس نابينم وهكو من هه ژار
برينى دلم بوون به چهنه هزار
من زور دلياك بووم بوومه تاوانبار

خوشكه بى ئاوات بهخوا نازانم
من به تو بلويم چ بوو تاوانم
به شهو و ب رۆژ چاو پر گريانم
هه تا كو مردن من بى ژيانم

خوشكى بى ئاوات ئهمه چهنه ساله
ژينى هاوري كهت ناخوشى و تاله
ناخوازم ژيان له سهه ئهم حاله
كارم گريانه هه ر ناله ناله⁽¹⁾

⁽¹⁾ ناخوازم ژيان ل سهه ئهم حاله.

دایک و بابا پچ د حه سینیت

دبیژتته دایکا میریه
کورئ ته خه ونهك دیتیه
دونیا ل بهر چاقا ساربه
دگریتن ئه و بشهف و رۆژ

پابه دایک ئ تو بله زینه
زوی بابئ وی پچ بحه سینیه
حه کیم و جن گپران بینه
بهئ نهی دینه و نهی نهخوشی

دگریت ژ ترس خا خودئ یه
د ترسیت ژ بهر خه و فئ یه⁽¹⁾
دل نابته مـولکـ دنـئ یه
قهوی یئ دلتهنگ و بئ هوش

دایک پابوو د له زینیت
جه و ابئ ب پادشای دگه هینیت
وهزیـرا ل خـۆ د چـه مینیت
کورئ گاز دکهت دینیت

دبیژیتئ ئه ی کورئ من
وهه روینئ ل جهئ من
تول سهرئ خۆ بکه تاجئ من
حوکمى بکه ل میالهتی بۆش

⁽¹⁾ (خهوف) واته (ترس).

زوی و مره

پچوو پابوو زوی و مره
کهه ری ته چ خووش کهه ره
ماره کی یی پیقه هادی
ویرانبوو ئهف دهقه ره

کهه د ئینیت سهه دینارا
دی لی مه سهه رف کهه پارا
کهه و تو ئاقل نهه بووی
من گۆته ته چه نهه جارا

پچوو پابوو کهه ره غار
یی دبیزیت یی هه ی هه وار
سهه که مه سهه یاره کی
کهه ری ژوردا به مه خار

پچوو دهه کهه ت ل دوکانی
یی دبیزیت نهه وزهت کان
کهه ری بهه ی نهه دختووی
داخل کهه ی ن ل نهه خووشخان

کهه ری پچوو یی گره
دی بیی قی ای هیسه تره
ل هه موو کهه سی چیتره
ل بهه ئیشا خووش شره

پچۆی یی خۆ پهیت کری
بۆ کهری دکهته گری
ماری یی بکهری قهه‌دای
مالا من خراپکری

پچۆ هات پۆره پۆره
گۆتئ سالیخ دختوره
عیلاجه کی ل کهری بکه
چ کهره کی پسه پوره

سالیخی ریپک بۆ دانا
گۆتئ به لگیت گه‌زانا
باشی دجونیدا بکوته
بکه نایف ماستئ حه‌یوانا

پچۆ ما بی کهس و ژار
یی دکهته گازی و هه‌وار
که‌ر و ترسم تو به‌ری
وه‌ک په‌حه‌تی کهری پار

پچۆ مال هاته‌ ده‌ری
ده‌ستئ وی ل سه‌ر خه‌نجه‌ری
دی که‌ری به‌م میسل
ن‌هاهیلیم ل قی ده‌قه‌ری

وی به‌مه‌ میسل که‌ری
یی کیش‌ایه به‌ره‌ ده‌ری
به‌لکی که‌ری داخل که‌م
ل موس‌ته‌ش‌فایا^(۱) عه‌سه‌که‌ری

---

(۱) خه‌سته‌خانه، نه‌خۆشخانه.

ئەگەر عىلاج نەدايىق
پاشى بەمە بەغدايىق
ئەز پىقە مال خراپووم
ھەوارە ل قىق بەلەلايىق

كەر و بەفر و بارانە
چ سەرمايە و زستانە
دى بەرى خۆكىقە دەين
ئىشقاتە يا گرانە

رابطە پچو و بەزىنە
سەحكى ئىسحافى^(۱) بينە
ئەقرۆكە كەرىق شەرە
نەك دختورا بگىرىنە

ئەقرۆكە كەرىق شەرە
يىق بىق دەنگە و يىق كەرە
پچۆل رەخا بەزەقەرە
حەب و دەرمانا بکەرە

پچۆيىق دكەتە گەزى
يىق توويرە بووى ل قىرازى
تويىق بوخوب من دكەنى
ھىشتا توويىق نەرازى

پچۆ بو زوى پانا بى
دگەل كەرى يىق خرابى

---

^(۱) ئىسەف، ئامبۆلىنىس.

بۆچارەکن ئی شاکەئ
تو خو کەر^(۱) کەئ چئنا بی

پچو پابە دەرکە هە هە
کەرئ شەرئەف شە هە هە
تو دئ چل حالئ خو کەئ
بچوئک پچکا مانە هە هە

---

(۱) کەر

نەوزاد برا

ئىق فەلەككە ئىق دەورانىق
نەوزاد كەتە نەخۆشخانى
ھىشتا لاو بوو تىر نەژىيا
نەوزاد برا پا تو كانى

بۆتە باركر نەوزاد برا
تە خاتر خاست ل خىر ھۆگرا
تو يىق لاو بووى تو تىر نەژى
قەمىرىن شەمالك و چىرا

زويبوو تە ئەم بىق كەس كرىن
ئەم مەجبوورىن بۆتە بگىرىن
تە ل ژىيانىق دل رەشكرىن
ل خۆشيا بىق بەش كرىن

تو بووى خۆش تىقىق ھەقالا
رۇناھىيا نىاق گونىد و مالا
تە سۆت دلىق پىرو كالا
تە ئەم ھىلاين ھەك عەبىدالا

دلىق دايكىق تە كەركەركر
وھكى دىنا دىر ب دىركر
مىلاككا وىق پىر كەسەركر
رەبەن دژوار رەنگ زىركر

نەوزاد بوۆ تە دکەینە هەوار
تە ئەم ییت هیلاى بەندەوار
دایکا رەبەن کەرە هەوار
بوۆ پەپویکا بی شوین و وار

دایکا تەیا دکەت گەری
نەوزاد من تو مەزن کەری
لاو و هیژ زویبوو توومری
دلێ مە سوۆت ب ئاگری

نەوزاد تو هیشتا جەحیلێ
بەرا بوۆچی دێ فەهیلێ
هناقییت هەقالا کێلێ
برینییت دایکا خوۆ شیلێ

تە ئاگر بەردا هناقا
مە رۆندک بەرین ژ چاقا
دە ژبیر ناکەین دەم و گاقا
بەلێ رۆژا تە چوو ئاقا

رۆژا کو مەیتێ تە ئینا
ئەم بی هۆش بووین وەکی دینا
میلاک پەر بوون ژ برینا
کەتین بەری تەخمینا

برایی تە یێ مای هەژار
دایک و خویشک دکەنە هەوار
تە هەموو هیلان بەندەوار
رۆندکیت چاقا ییت تینە خار

نەوزاد تو یی ئەقیندار بووی
پەر جوان و خودان یار بووی
نک هەقالا تو سەریار بووی
ئەفرۆکە ل ژینی بی یار بووی

بەندیت خویشکی فایده ناکەن
رۆندک چ مریا ساخ ناکەن
ئەگەر فەرمانا خو پراکەن
تو ساخ نابی و تە چئ ناکەن

دایک و خویشکی تە هەوارە
یی دبیژن نەوزاد بوهارە
خودی هەوار قە چ کارە
فەلەک خائینە و نەیارە

دایکا تە یا هار و دینە
دلی خویشکی پەر برینە
سەفەرا تە بی زقرینە
مە نەزانسی کورتە ژینە

هەدی چاقییت خود گێریتین
بەژنا نەوزادی نابینین
ئەم سەبەرا خو ب کە بینین
باشی تە چاوا بمینین

برایی تە یی ب کۆفانە
دلی وی یی تەژی ژانە
برینداری بی دەرمانە
مرنا برای یا گرانە

رۆندىكىت گوندى و جيرانا
تيت وەكى تاقىت بارانا
هەما تازى بۆتە دانا
كەتینه بارى كۆفانا

دلخ براىى تە كەر بوو
دايكا رەبەن دەرىدەر بوو
خويشكا هەزار خوليسەر بوو
پشتى چوونا تە رەنگ زەر بوو

تەدايكا خو دىن و هار كر
دلخ براى بريندار كر
بۆتە خويشكا خۆ هەزار كر
هەما بۆتە چەند هەوار كر

ئەم تە ژبىر ناكەين چ دەما
كەفتينه بن بارى خەما
پشتى تە مە خوشى نەما
بەهى و شىنيه بۆتە هەما

تە چ ئينا سەر مە فەلەك
كول و كۆفان بوونە گەلەك
نەوزادى خاتر خاست و چوو
ل مە بەرزەبوون چاقىت بەلەك

ل مە بەرزە بوو لاوى دەلال
دايك و خويشك بوونە عەبدال
برا تنى مايە قەل مال
بۆتە گرین هەموو هەقال

حهیضا بهژنا تهیا زاراف
تهل مهسۆتن دل و هناف
خهم زۆر بوون ئەم کهفتینه ئاف
سهەر جانئ ته هزار سلاق

مه چاف لی بوو ببیته زاقا
بو کهسهر کهفته هناقا
نهوزاد رۆژا ته چوو ئاقا
بهرزه بوو رۆناییا چاقا

برایئ ته بو ته دنالی
نهوزاد هیشتا تو تفالی
پاکا لاوی چارده سالی
ئودا ته ما خر و خالی

خاندن

بخـوینن خانـدن دەرمانـه
نـه خوینـده قان یـی نـه زانـه
گەر نـه خوینن پـیش ناکـه قـن
نـه زانـین دەردهک گرانـه

پـیکـه هـه رنـه قوتابخانـا
دا بـبن مرۆقـیت زانـا
نـه خوینـده قان پـیش ناکـه قـن
نـه چ دهور و چ زهـمانـا

نـه زانـین یا بـی فایـده یـه
قهـلهـم چه کـی دهـستی مه یـه
ئـه و کـه سی نـه خوینـده قان بیت
چاـف یـیت پـیـقه و یـی کـوره یـه

گـه لـی هـه قـالا بخـوینن
قهـلهـمال خـۆبـه جـه مینن
هـه مـوو هـه رنـه قوتابخانـا
دا سـه رکـه قـن ل پـاش نـه مینن

دی بخـوینن دا سـه رکـه قـن
دا کـول نـه خۆشیا دویـر کـه قـن
بخـوینن رۆژنامـه و گوـقـارا
دا ل جیهانی پـاش نـه کـه قـن

دئ بـخـوینن هـمـوو هـهـقال
داکـو نـهـمـینن کـهـر و لال
دهـفـتـهـر و قـهـلهـما بـکـرن
دهـرسـی بـدهـنه زارۆکال مال

قوتابی

ئەھى براىى قوتابى
خانەن ھۆسا چىنابى
گەر تە دقئىت يى زانابى
سپىدى دى ل خەوى رابى

كتيپت خو باش خوینى
پیش سهىداى ببینى
شەرمە تو سەر نەكەقى
ما خۆنە تو یى دینى

خۆینەن بو تە فایدیە
پینقىس چەك تەیه
مروقى نەخۆینەوار^(۱)
یى ب چاقە و یى كورەیه^(۲)

خۆینەن بو تە دەرمانە
بەباى وى گرانە
نەخۆینى نابىە مروقى
قى ھەدى چاك بزانه

ئەھى قوتابى بخۆینە
سەرکەقە ل پاش نەمینە

^(۱) ل جەك دىتر: نەخۆینەوار نەزانە.

^(۲) ل جەك دىتر: چاق یىت ھەى یى كورەیه.

دوو سالان پڙهه كى (١) بى
تو بخودى ما ئهه (٢) ژينه

گهر تو چوويه مه دره سى
باش گوهى خو بده دره سى
ئه حيا و كيميا و فيزيائى
ئینگليزى و هه نده سى

يى ب ئه ده به و يى گوهدار
بو خاندى يى هشيار
چه ند سالى تول پڙهه كى (٣)
ئه هه ساله و پار و پيار

بو خو بخوينه برادر
تو ب غه شى نابيه (٤) سهه
ئه گهر تول مال بخوينى
دى سهه كه قى بى ئه گهر

---

(١) ل جهه كى ديتر: سههه كى.

(٢) ل جهه كى ديتر: فه.

(٣) ل جهه كى ديتر: سههه كى.

(٤) ل جهه كى ديتر: نابيه.

میھقان و پیزگرتن

گه لى گوندى و جيرانا

گوھ بدهنه ييت زانا

بگرن پيزال ميھقانا

چ كەس بيت نەحەوينن

پيتقيه كو تو بزاني

بگري پيزا ميھقاني

نەخاسمە مروقى بياني

ميھقاننا بننا زينن

چيكن ئۆدەكا قەدەر

بخەمليينن سەروبەر

دا لى كۆمبن بىرادەر

ب خۆشى پيكة بى وورينن

ميھقان زور خۆش تقيينه

باش كەيفا خۆپىع بينه

دلى واننا نەشكىينه

داخازييت وا بجىع بيينن

وهغەر

ل سەر مالا خو کرمه دهري
وي بهري من دا وهغهري
نزانم بو کيش ري بچم
هيشتا نهگوتيه من ئهري

نزانم دي کهنگي بيژيت
چ پينگافا نا هافيژيت
سهري ريکال من بهرزهکر
ترسم خوينا^(۱) من بريژيت

ئهقرو يي بي هزر و بيم
گه نجم بهلي يي دل پيرم
چ بيژم ييا بي بهايه
ل ههقالا ئهزي دويرم

ل بهر بهاهوز و بهاراني
سهرمما و سيرا زقسستاني
چ زويکا^(۲) ئهز ژيبر کرم
کهسهک نابيژيت پا کاني

---

^(۱) ل جههکي ديتر: خينا.

^(۲) ل جههکي ديتر: زيکا.

ئەز و كەر بەر گویزکی دریای
ئەف شەلا سەد پنی لیدای
نیقا شەقی یه و درهنگه
یی ب تنی مه ل سهری چیای

نالیکا^(۱) من عەردی ساره
یی نه چارم هه ی ههواره
ب خه لکی وهره ئەز دهه بهمه
کەس نابێت یی هه زاره

---

^(۱) بەرک، دوشەک.

خەسوی و بویک

خەسوی ل بویک یا ب هەجەتە
ناقەتینن یا ب زەحمەتە
بویک یا دکەتە گری دبیژیت
هەوار ئەقە چ عەدەتە

بویک دقیتن کۆ جودا کەن
خەسوی و خەزویر ییت وە ناکەن
هەرۆژ قار قارە و جەرەیه
ئەقی شەری بەتال ناکەن

بویکا وان زۆرا فەقیەرە
ل شەر و قار قاری یا دویەرە
هەندی دکەت نا قەتینیت
خەر خەتا یا خەسیا پیەرە

بویک چ بکەتن یا مەجبوورە
راناوەستیت خەسیا کوورە
وئ کەیف بویکا خو ناھیتن
هەموو گاڤا پیوورە پیوورە

بویک مەجبوور بوو گۆتە میری
کورۆ تو چەندی بیخیری
دایکا تە کوشتم حەلاندم
تو دەنگ ناکە تو نەویری

كهڤ و گيژم

دهستيت من ييت چ ناگرن
دل و هناف پپر ئاگرن
ژين بوجيه ب سهريهست نهژيم
بو من گهلهك خوشه مرن

دل و هناف بريندارن
رؤندك ژ چاقا دبارن
چوونا ياري بي هوش⁽¹⁾ كرم
دهرد و كولا ميلاك خارن

ميلاك سوئن كهركه كرم
قى ژينا خوش ههش پيوهركر
رؤناھيا چاقيت من كيم بوو
چ زويكا پهنگى من زهركر

كهس د تانا من ناھيئن
خويننا من دى هيتيه رپيئن
ئهفيندارى ويمه برا
كهس نزانيت⁽²⁾ من چهند دقيئن

⁽¹⁾ ل جههكى ديتر: بي هيز.

⁽²⁾ ل جههكى ديتر: هوين نزان.

ژ قینا وئ کەر و گێژم
هەر دئ ههوار کهم و بیژم
ئهز سۆزدارم لیقه نه نابم
باوهریکه یی چیپر دریژم

(١) نه بینن کو ئهزی کرم

(٢) گهه که بیژم یی چرم

هندی بشیم ههردی خۆرم

(٣) دل بهر بهلی چ نابرم

چ نا بپرم یی ب تنی مه
هندی ئهز بیژم ههریا کیمه
ئهقینه که ههشک و دیمه
ب هزر^(٤) و خهونا دگهل ویمه

ئهقینا وئ دئ قهشه پرم

ئاشکرا ناکهم نهو پرم

ههزاری گوند و کولانا

یی دونیا دئ تهمه و فپرم

---

(١) ل جهه کی دیتر: نه ب تنی کو ئهزی کرم.

(٢) ل جهه کی دیتر: یی قایم ژ وئ چرم.

(٣) ل جهه کی دیتر: بهلی دل بهر چ نابرم.

(٤) ل جهه کی دیتر: هیزر .

بهقال

بهخت نهما دوکاندارا
ئهو یی دمرن بو پارا
دوو قیمهت و سخی قیمهت
تشتی دهنه ههژارا

حهجینه و شاشک زهرن
مروقیت حیاکه کهرن
سهرفه چ خوش مروشن
دگهل خه لکی برادهرن

قهیه⁽¹⁾ بهحسی بهقالا
حهجییت حیاه و حهوالا
ب ئاخفتنیست خوش و نهرم
دی تالان کهن ههقالا

حهجی یی ل بهر دوکانی
چاقی وی یی ل کلوانی
به لکی نه زانهک بیتن
وره ل ئه قس وژدانسی

ییت قهشارتی شهکر و روین
پاکیتیه و شیر و مهعجوبین
ل بهر دوکانی چ لی نیه
نه توقچاییه و نه سابوین

⁽¹⁾ ئه قهیه.

وی ههـوو ییت بریهف مال
ئهـهیه ههـجیه بهقال
ب گرانیه دی فرۆشیه
پاچ بکهـن خودان عهـیال

مه نه برنجه و نه ئار
پا دی چ کهین ههـی ههـوار
خارنا مه یا بیه ساچار
بهـقالا کوشتن ههـزار

دوکان داریت قوماشیه
وا خهـلک کوشت ب باشیه
میتهر ب شهـش و ههـفتایه
چ پیناهیه معاشیه

ئهـوهـهـر یهـ ل سهـر مهـیدانه
یهـ سوینهـی دختوت ب قورئانه
من بو تهـ ئهـرزان یهـ دای
توی خودانه دوکانه

ئىك دى بىژت ئهري داىى
پشتى كهسى چ ل كهسى ناىى
خۆزى ئهز بامه ل شوينا وى
ههى ههواره ل قى بهلاىى

ئىك دى بىژىت من خهونهك دىت
من زانى دى شوئهك قهومىت
سىپىدى ئهز رابووم من زانى
دى خولىپ سهري مه ودرىت

ئاي لهمنى خولىپ سهري
پاشى دى چنه سهر موغبهري⁽¹⁾
كهنه گرى و لىك دويرهبن
دوو دى ل وىرى كهنه شهري

مىرىى هاتيهفه ل دورىنى
ئهو يى ل هىثيا فراقىنى
يى برسىه و ههريى دبىژىت
ههش پىوهر بىت ئهقى زىنى

ئهو روىنشت ههتا هىقارى
خهلكى فراقىن يا خارى
بانگى مهغرب دا ئهو نههات
بسهر دا ههات شهقا تارى

⁽¹⁾ موقبه، گۆرستان و قهبرستان.

ژن هات بۆ مال میرتی فکری
دهست هاقیتته دهستکی بقیری
ژنا وی ککره قاره قار
گۆته مییری تو کافری

مییری گۆتی ئههیری ههیری
وهه هههی کچا ماکهیری
دفا ته دبهن وهه دی بپرم
بخودی دی ته کهمه دهیری

د خانیهه بۆ شهرو لیكدان
کهزییت وی گرتن و بادان
پینهک لییدا بهرداف عهردی
سی چار دارهکیش پیادان

گۆتی ئههزی دی ته مرینم
ئهه نهشییم دگهل ته بقهتینم
نه مرم ساخیم ئهف سائه
دی ژنهکی ب سهه ته ئینم

تو ژنهکا زۆر بی عاری
دی ته کوژم ههپ فی داری
وهستی^(۱) سپیدی تول کیری چوی
کتکاش^(۲) ماستی مه یی خاری

نیهرۆ هاتمهقه ل ئاقاری
روینشتم ههتا هیقاری

(۱) ب دهقۆکا زنیاریان واتایا (وهختی، دهمی) ددهت.

(۲) کتاک ژی.

من دەر قەکر چوو مە ژووری

چیل یال سەر تەلیسکی ئاری

ژنی گۆتی بەختی تەیه

من عەفو بکە من تۆبەیه

چجاریت دی ئەز وەنا کەم

ئاخفتنا تە هەموو وەیه

میری گۆتی درێژ نەکە

رابعە بەلی خۆ ژ من قەکە

چەند سائن تو هەر ئەف مائی

ما خۆ نەبەس قە جارەکە

ژنی جەوابا میری دا قە

دە سمالکا خۆ گریدا قە

رۆندکین چاقیت خۆ قەمالین

عیجزیا وی هەر ئەو گاقە

جاکیت تازە د بەر خۆ کەرن

چو بەر قودیی چغ^(۱) شەکەرن

هەر دوو چاقیت خۆ رەشکەرن

یا دبێژیت میجر چ کافرن

یا دبێژیت ئەزێ ژاری

چ ل من نەکریه قی جاری

قازان و سنیك هەلگەرتن

لینم کەقچکەکی ساقاری

---

(۱) ب دەقۆکا زیاریان واتایا (پەرچەم) ددەت.

نەختە گران

كچيكت كورد دئ نەنالن
ژبەر چ ەنەدە د بئ حالن
ئەز دزانم ەنگ ئەقیندارن
خودان شريك و ەهەقالن

كچيكت كورد نەنالن
ەنگ دلئ خو نەئيشين
ئەز دزانم ەنگ ئەقیندارن
دگەل لاويت خو پەر ئەقینن

بابيكت ەنگو ژور د بيبەختن
داخازا وان پارە و نەختن
ەنگ ييكت نايە بەر فروتنئ
قەه^(۱) چ زەمان و چ وەختن

ئەف ەدەتە يئ ل ناڤ مە ماى
سەعرا^(۲) ل سەر كچيكت خو دانای
فەقير نەشين ژنا بخازن
ئەقیندار خريكت دل كول ماى

---

(۱) ئەفە.

(۲) سيعر، بەا.

كچئت خو د فرۆشن ب پارا
چاڤي وان يئ ل چهنه هـزارا
بزانن ئەف نهخته يئ پيسه
حهـرامه وهك ژههـرا مـاري

بابئت كچا زۆر د بهـپازن
فهـقير نهـشـيـن ژنا بخازن
نهـختـيـ كچا يئ گرانه
لاو فهـقيرن بهـلهـنگازن

ههوارا دار و بهرا

ئەهە چیا یە بنەد و مەهەزن
رەخەیت تە خەر مێرگ و رەهەزن
بۆچی کەسە کەیف ب تە ناهەیت
خەلک بۆ تە خەر نەهەزن

بۆ ئەف خەلکە هەند خرابەن
چاقەیت کەسە ب تە پانابەن
بلا خەلک هەموو بزەن
کەو ل چیا خەلاس نابەن

ئەهە چیا یە ب کەفر و زەنار
بەس یە کەربە و بکە هەوار
خۆ هەشیارکە نەخ خەو بەسە
داکو ژ کەریا بەرن نەیار

رەخ و چانەیت تەهە ب دارن
بەفر و باران ل تە دبارن
بۆ یە کەری و یە بێ دەنگی
کەفر و دار ب ئاخ و هەوارن

نەخ هەهەوارە دار و بەهەرا
مەرن ب ئاخ و کەسەهەرا
خوینا خۆ یال سەرتە رەیتە
گەلەک دۆست و بەرادەرە

هيفى

مخابن بو ئهقان جى يا
هشك بوون كوئياك و گيا
شىلى بوو ئاڧا كانى يا
وهريان بهلگيت دار بهرى يا

كهو ناخوينن ل قان گهليا
كانى گوڤه نندا زهري يا
هه موو پيڤكه بهن هيفى يا
يار بيتهقه ل غهريبي يا

كانى ئهو شوين كانى ئهو وار
كانى خوڤشى و كانى بوهار
ديلبهرا من پا كا ئهو جار
كو ئهه پيڤكه د پينشتين خار

خهلكى جان يال من زهفت كرى
ژينا من يا تارى كرى
دلخ من يى دگهل خوبرى
ئهز يى بو وئ دكهمه گرى

نى ئهز ههريى دكهه پرسيارا
ژكهڤرا ژتهپراشا ژدارا
پاكا خو داننا قان وارا
داخازا دلخ ههژارا

ههواره غهوسه بهغدايه
سهبره من بيه جانى نايه
يه به كهسم ل قيه دونيايه
من رزگاركهيه ل قيه بهلايه

دار بهری

ئەف چیاپە بو د غەمگینن
دار و بار یی خو د هەژینن
شالیل نابیژیست ئاوازا
کەو و بلبل بو ناخوینن

بەری خو د دەم قان نهالا
د بی خودانن قان هند سالا
دویرن ژ ئاهەنگا و خوشیی
سەیرانیست دۆست و هەقالا

دار مازیی گۆت کا دار بهری
خەلکی تاکیت وی ییت بری
چقیست دارا هەموو شکاندن
لەوما بلبل لییره فری

دین داری گۆت دار مازی یی
تو ژ بهر چ دکەهی قی هیقی یی
ئەز و تو هەر دوو د بی کەسین
کەانی پۆزا ئا زادیی

مخابن بو ئەقان دارا
قان هند هاقیتە هەوارا
کانیست ئاقا سار هسک بوون
بوویە شینی ل گوند و شارا

مزگینی

بەفری سەری چیا یا سپی کر
مژھات و دونیا تاری کر
بروسیا شەوق قەدا گەلیا
دل پەر ئۆمید و هیقی کر

دارا خەرا کرە سەمما
سەر و سەپما لێرە نەمما
کەو و بلبیل ژووردا هەاتن
خاس وەختی کرول و خەمما

رەبەنۆک و سەرنخوینا
وان مزگینی بوۆ مە ئینا
سەری چیا یا سۆر و زەر کر
گول و شلیر و نەسیرینا

بلبل هات و ئاوازەک خواند
خەمما دلێ من قەرەفاند
رەنگی گولا زۆر پی گەش بوو
سەری نەیاریت مە چەماند

ستیر گرنژین ژ عەسمانا
کەو هاتنە خاری ل زۆزانا
شادی و ئازادی بوۆ مە هات
دی کەین ئاھەنگ و سەیرانا

بلبل

چ بوھه ارا رهنگينه
دونيا يا سوڤر و شينه
بهه لئ دئ من جانئ
هه موو وهختا هاقينه

دئ وهره قه بوھه ارا
رهنگئ گولا باش دياره
بلبل يئ دكهت كه بارئ
بهه لاتينك ا هه واره

بلبل ما تو يئ دئني
ل سه رئ چيائنا ناخويني
چ جهه واييت هه قالا من
بوچي ژ من را ناين

بلبل رابه ته تو كاركه
بهس خو فقه قير و ژاركه
تو هه ره غه ريبيا
شيرين ئاگه داركه

بلا جاننا من بي تن
هه ر يا منه و من دقي تن
زوي جهه وايكه بينه قه
دا بزانم جان چ دبي تن

دگه‌ل خو بیه قی وینه‌ی
هشیار بی به‌رزه نه‌که‌ی
دا جانا من بزانیتن
قیانا وئ یال نك من هه‌ی

كچا زانا

رَابَه خويشكئ بِلَه زينه
هنده ل پاش نِه مينه

پاشقه چوونئ ژبيركه
خو ل نه زانينئ دويركه

گوهئ خو بده قئ په يقئ
ژنك چوونه سه ره هه يقئ

ب خانندن و زانينئ
دئ رۆن بييت ريكئا ژينئ

سه ري خو بلند راکه
وه لاتئ خو ئا فاکه

پيتقئ يه ل خه وي رابئ
لي ره پيقه زانئا بيئ

بگره ريكئا زانينئ
خه باتئ بکه بو ژينئ

خه باتئ بکه بو گه ليئ
توي نيئه کاکا کومه ليئ

خويشكئ^(۱) تو ژئ نه ندامئ
وهك برايئ زه لامئ

تو ل مافئ خو بپرسه
سه ره سست بژئ و نه ترسه

^(۱) ل جههكئ ديتر: خو شكئ.

رۆژ ب رۆژی ههـرهـ پـیـش
دا نهـمینن کـول و ئـیش

وهـکی ژنکیـت جیهـانی
بیـژهـ مافیـ من کانی

بـۆ خـۆ بـکهـ بزاقـی
دا دهـرکـهـقی ژ داـقی

(۱) خویشکی بزانه تو چهندی
چما هوسا یا بهندی

خویشکی^(۲) بهسه ژیر دهستی
پیتهقی یه ل خهوی ههستی

توژی بده خو هیزی
داکو و بگه هییه ریزی

ژنکیـت خهـلکی د هـشیارن
سهـیدانه و ئهـندانزارن

(۳) کاربدهست و فهـرمانبهـرن
(۴) زانانه و وهـلات پـهـروهـرن

---

(۱) ل جههکی دیتر: خوشکی.

(۲) ل جههکی دیتر: خویشکی.

(۳) ل جههکی دیتر: فهـرمانبهـره.

(۴) ل جههکی دیتر: پهـروهـره.

سپداره

دئ بو دلخ من قهكـؤلى
هناقين من كهيه خولى

خونه نهز نهقيندارئ تهمه
بئ هوش و ديندارئ تهمه

قهكه ل دهستين من زنجيرا
بهس بهرده من نهقان تيرا

تيريت تول من دهئ ئاگرن
نئ هناق خو ل بهر ناگرن

ب فهرموو سائئ ئيـكـجـارئ
هاقريه لئ ل من بده يارئ

هاقريه كـا ب دلؤقـانـئ
غهلا پئ بيتـه نهـرزـانـئ

بهس من ببه بهر سئ دارئ
مادئ چ ل من كهن نازدارئ

کاله میڤر (فۆلکلۆری)

لۆگ—دیۆ کاله میڤر—رۆ
ژن جانو تووی بی خیرۆ
ب پیـرهژنا ییـغ فیـرۆ
ب قـغی نابـغـه شـیـرۆ

پیـره میـرهو ییـغ کاله
عهـمری وی ههـشـتی سـاله
ییـغ بیـغ خیره و بهـتاله
لهـو کجـی ناله ناله

دایکـی بخـو دئ ییـغ پیـره
ییـغ بیـغ هـزرو بیـغ بیـره
دانا بن من مهـحـضیـره
من وهر بو کال خهـنزیره

دایکا منی کال د پیسـن
سـمبیلـیت وان وهریـسـن
گهـردهـننـی نارامیـسـن
نهـشـین مهـمکا ب مریسـن

قی کالی گازه گازه
نـنـزـانـم چ داخـنـزـانـه
خارنـا وی هـهـر پیـهـزـانـه
من وهر بوو کال بهـهـزـانـه

دايكا منى كال دینن
حەیفە ییت جان بو بینن
سەبەری کچکا نائینن
ئەو نەشەین مە، مە بنشینن

کالە و یی رییدین گەرە
ل بابی من مەزنتەرە
شەف بو شەف خراپتەرە
من وەرە كال کافرە

دایکی ئەز یا عەزیزم
ئەز کچم کاکالە گویزم
ب کالی وەرە یا حییزم
ب رییدینا ویقە دەمیزم

ئەز کچم چارە سائەم
نەیا مرقییت کائەم
حەیفە ئەز هو بنائەم
چ بکەم یا بی ئیقبنائەم

ب خۆدئ كال دبئ نقیژن
پس توکریت وا ب قریژن
د پیسن رییدین دریژن
نەشەین مەمکا بمیژن

دایکی كال یی سەرەشکە
رییدینا وی یا پرر شکە
یی مویتە دئ بیی مشکە
من وەرە كال دوپیشکە

دايكا منى يى دىنه
كال ههقبهرى من نينه
سهوفيه و خودان ريدينه
ددانييت وى دكهفتينه

ريدين وهكى گيسگا
يى ل دوى چيىل و گولكا
نهشيت بگرييت مهكا
پازى ناكهت كچكا

بخو دئ من كال نهقيتن
دهمى ل مزگهفتى تيىن
ل قهلهق ل ملا تيىتن
كال ههموو هو دكريتن

كال يى بى سهروبهره
رپيدينا وى ميتهره
من نهزانى بهشهره
من وهر بو پيرهره

قهشى بهختى رهشى منه
من وهر كو كو كال ژنه
شهقى دگهل من دؤژمنه
كيسكى وى پرتويتنه

دايكي ئەزىيا نهچارم
شهف و پؤزا بن بىارم
بىن قرتكا وى ئەز خارم
وى وهره خودان يىارم

دايكي وه بهخت رهش كرم
بابو ئه نه كافرم
پيش كاليقه ده دى مرم
شهف و رۆزا ده هـ نرم

پيرهمي رى پى گوتى
سهوره وهكى بزوتى
پى هندي گايى جوتى
پيش من ئيك يا سوتى

كهرئ خالدى (١)

خالدى راببه دهركه فه فه
كه نه هاتيه نهف شهفه
ديقرا ههرا سهكه يه
زوى جه وابكه كئ بينه فه

كه ر يه دعانئ و يه د زرى
گورگئ ل په خا دزق پرى
كه رئ سه سه پى زره زره
گورگئ زالم لئ د خورى

رؤزئاقا بوه بوؤ تارى
هاتؤ گورگئ نزارى
گؤتئ خارزا نه ره فه
كه رئ سه سه يه ل مه خارى

ل مه به رزه بوو كه رئ پير
گورگا لئ كره ته كير
زستنه سه ره ما و سه
به ختئ مرؤقيت فه قير

بو كه رى بكه نه گرى
چه نه شوؤلا بو مه كرى

(١) خالد حامد خالد، خه لكئ گوندئ (شكهفتئ) يه سه رب دهفهرا زيباريان فه يه.

گورگی غهدرا لئى كرى
كهري سبيى يئى بهرزه كرى

ناليت كهرى ئاسنن
رائيكن سهر و بنن
كهنى كهيف ب ههوه ناهيت
گورگ ههرگاف دوژمنن

كهر نا كهت فيكه فيكى
دئ دهينه كئى ئاليكى
قهبرى كهرى بكولى
ل دانكى مال ناف جينيكى

ديتنا كهرى ل مه كهسهره
كورتانى وئى سـۆـر و زهره
كهلهشى كهرى سال سهر شهه
خالد لـهـزئ بكه زوى وهره

ناليت كهرى مه پويلانه
چهند رائىكن بزمار دانه
بكيى كهس ناهيت ئەف كورتانه
هاقري تهـيـئـى بئى خودانه

سليت كهرى هيشتا د گهرمن
گونيت كهرى هيشتا د نهرمن
كهلهشى ته ل ئاقارى ما
ئەف گورگه د بئى حهيا و شهرمين

خالد رابه زويبه برا
جودابئ به ههموو درا

بلا خه لک هه موو بزانی
گورگا خار بابی هیسترا

هندی کهری سپی ههوار کر
گورگی بهری وی زورداکر
کس نه بوو ل ههوارئ بچیت
گورگی کهر خار ب زوئم و غه در

هه قساری کهری پویلایه
هه قاری کهری تهژی کایه
کورتانی ته دکولی قه ما
ئه فرۆکه بی خودان مایه

هائی کهر و سه د جار هائی
مرنا ته گهریال دونیائی
زره زرا کهری نیائی
کورتانی ته ب کیر کسه نیائی

پابن که له شی کهری بینن
مهلا و فه قیا بجه مینن
دهور و یاسینا لی بخوینن
به لکی کهری ل خهوی بینن

سهر حه مایلۆکا ته یا شینه
یان ئارمیشه یان سه متوینه
گونیت کهری حهفت وه قینه
گورگ دگهل ته یی خائینه

تهنگا کهری یا بخه له که
یا رهش و سپی یه یا به له که

ئەم بى كەس بووین پشتی كەرى
مرنا تە بو مە گەلەكە

كورتانى وى يى ب قولپەيە
گولئ كەر يى دودەرگەيە
رەخەك ھاقرە و ئىك س كەيە
كەر و ئەف شوينا تەيە

كوچكىت كەرئەمە چەند مویتن
كەرئەمە ھەپياقە دریتن
گوندى مە چول و ویران بوو
نە كەس تیتن نەك ەس دجیتن

كورتانى كەرى ئارمويشە
يى رائيكە و تەژی پويشە
چەندى جان بوو ل سەر پشتا تە
مەدا بوورا دان ل ئەترويشە

كەر و خۆزمە ل ھەموو جارا
دەمى كو ئەم د چوینە دارا
شارەزا بووى ل قا ئاڧارا
پشتى تە ناکەين چ كارا

تە ژيیر ناکەين چ زەمانا
مرنا تە كەفتە گومانا
چ لى بکەين جل و كورتانا
ناجينە كەيف و سەيرانا

ھەفسارى كەرى زنجيرە
يى رائيكە و بى قوسيرە

مرنا كهري يا ب تهكبيره
ههوار كهري يا دويره

كولئ كهري خانهدانه
رهخهك ههقره و ئيك كورتانه
جائئ كهريئ بيئ خودانه
فهلهك ئهقهه چ دهورانه

خالد تو ويئ بيئ غهوهري
توي سهبهبيئ مرنا كهري
كهريئ سبيئ ته دا كوشتنئ
لهو ئهقرؤكه يئ رهنه زهري

كهرو پابه ل مه ههواره
زستان هات و چهندا ساره
مه نه چياكن مه نه داره
مه نه كرية كار و باره

كورتانئ ته خسؤسى يه⁽¹⁾
رهخهك گيفكن ئيك رهشى يه
ل ناف مه بوشيني و تازى يه
دلئ مه يئ بيئ هيقي يه

تو بووى مهزنى ههموو كهرا
چهندئ زيخ بووى بو سهفهره
دگهل خودانئ خويئ باشبووى
بو هههالا و برادرا

⁽¹⁾ تاييهته.

تو کەر بووی نه تهرانه بووی
نه مهزن بووی نه کچکه بووی
تو جهحیل بووی ل قایدیه بووی
تیرا پینج شهش مالا هه بووی

ئهم ته ژبیر ناکهین چ دهما
ئهم ییت مای بو کول وخه ما
کهرو ته ژی پوژا خو کر
چ بکهین کول و خه ما بو مه ما

کهرو وه بیته دی بلا وه بیته
هزار پهحمهته ل گوری ته بیته
دلی مه یی ب کول و خه مه
مرنا ته دی ل بیرا مه بیته

مودیل

وهرن گه لى جه حـيـلا
نه تراشـن سـمـبـيـلا
بكهـين بهـحـسـى مـودـيـلا
چ د حـالـى مـه نـهـهـيـلا

تولازيـت ئهـقى گونـدى
هـهـمـوو بوونـه ئهـفـندى
نه شوـرتـه ما نه جـونـدى
يـيـت رابـووـى مـرى و زـندى

گافـانـى گـارـان هـيـلا
گـوـتـى مـرم ل بهـر چـيـلا
بـهـرى خـودا مـودـيـلا
ئـهـويـش كـهـفـته بهـر پـيـلا

ئـهـقى مـهـسـرهـفـى گـران
فـهـقـير ل چ عـهـردا نـهـمان
كـهـسـهـك نـهـمايـه كـيـلـو
هـهـمـووـيـيـت بوويـه باـتمـان

نـهـبـچـويـك مـا نـه مـهـزن
مـهـزنا مـالـى بوويـه زن
چ ئـيـنا سـهـر سـهـرى مـن
ئـهـز يـيـت تـالـانـكرى ل بـن

فیسـتان چـوو شیـست دینـارا
ل کیـری بیـنم هـند پارا
ییـ دبیـژن قـه^(۱) پوـلهـکه
یا چـوو مـودیا جـارا

بو کراسی شهش میتهر
ئهگهر نه کرم برادره
دی ژنک من کهته دهر
فهقیر ههره سهرخهوسهر

خهـلک ییـ ب فهـند و فیـله
ییـ دبیـژنه مـن مودیاـه
ژنکا ته یا جهحیله
تو دلـی وی نههیلـه

ییـ مهـجبـوورم دی کرم
ل دهرقهی مال ئهزی درم
ل نک ژنکا خووی شرم
ئهز نههویـرم لیـ بخـورم

زارۆکیـت مـن بهـلانـه
دهـستی وان هـهر ییـ پانـه
مهـخسهـدا وان دوکانـه
خهـتایا دایکا وانـه

ئهز ههرییـ دبیـژم هانی
ئهو ییـ دبـهنه دوکانی

---

(۱) ئهقه.

ئەزبەخو نیف مەرۆفم
نەدشیم شۆلکەم زستان

ییت کەفتیه دیف مودیلی
بۆ شەرم نانئ سلی
کەس ناخۆت ماستی چیلی
بچ بکرم ترومپیلی

قەیمەغی و ھنگینی
سپیدی دی خون نەخرینی
دبیزنە مەن توی دینی
ھەرۆز گۆشتی نائینی

فستەقا و کەنگروکا
عەلاکیت بەنیشتوکا
د لۆقما و کیکا و شەکروکا
د ئینمەقە بۆ زارۆکا

ئامان شویشە و ئستیلن
شوینا گاویا میلن
حورمەت یا گازندا دکەت
تبییت مەن دبئ گوستیلن

ماچ بیژم ئەزینەنی
لحیف بوونە بەتەنی
ژنکا مەن ئەز دین کرم
تیق تیق بۆ خو بمان دکەنی

ئەزىي شۆل دكەم سال ب سال
بو من ناقتييت بهتال
رۆزى پيىنج شەش دىنارا
دەمەپ سىف و پرتەقال

رۆزىت خودبە سەفرەيە
دەھ دىنار سەيارەيە
شەخەرەيى توپرەيە
براقتە^(۱) حالى مەيە

ناف مال و كورسى و كونبار
بو وا زى پيىنج سەد دىنار
سەللاجە زى پيىتىيە
داقتە خوین تير ئاقتا سار

سەد و چل بو جامخانئ
ئەويش^(۲) من دارا دانئ
ژنكا من هەر يا دبىزىت
تيلەفزيون پا كانئ

مەدقیتن يا مولەومەن
دا تەراناب مە نەكەن
سى سەدیش من دانەپ وئ
نزانم دئ چ من كەت

---

(۱) برا ئەقە.

(۲) ئەو زى.

موجـهـمـيـدـهـ يـا فـهـرـه
دئ وئيش^(١) كـرمـ مـنـ وـمـرـه
پاريت من خـرـ خـلاـسـبـوون
دئ چ دهـمـهـپ قـهـمـهـرـه

موبـهـريـدـهـ و غـهـسـالـه
مـن يـيـت كـري ئهـف سـالـه
ژنكا مـن پـوورـه پـوورـه
يا دبـيـثـيـت مـا قـهـ^(٢) حالـه

پا كا تـهـباخـا عـشـتـار^(٣)
رـابـه زويـبه بـكـه غـار
مـن گـوتـئ بـهـلـئ نـازـدار
قـئ ژنـكـئ سـهـرئ مـن خـار

مـسـهـجـلا نـهـشـيـنال
ئـهـويـش^(٤) مـن كـري هـهـقـال
نـه بـخـيـرا خـوـدئ كـرم
ئـهـو يـئ بـهـرـتـهـنـگ كـري ل مـال

مـهـغـرـهـب ئـهـز چـوـو بـوـومـهـف ژوور
كـو چـاقـيـت ژنـكا مـن دـسـوور
گـوتـئ مـا مـهـ چ هـهـيـه
دـگـهـل مـن كـرـهـف پـوورـه پـوورـه

---

(١) وئ ژ.

(٢) ئهـفـهـ.

(٣) تـهـباخـيـن عـهـشـتـار نـاقـدـار بـوون.

(٤) ئـهـو ژئ.

ماتە گولئ نەبەییە
نوکه مودیئل قیدیۆییە
تیاڵە فزیون درۆییە
ئەف مودیالە یا هۆییە

ئەف مودیالە بەلایە
من چ فلەس نەمایە
یئ مای ئەز و جاکیت خو
پەنتوریش یا دریایە

دولتجان (۱)

چ خوش گوندە دولتجان
خۆزى لى بىيە مېهەجان

گاقەكى ل ويىرى رۆينى
بحەشتى تو دى بينى

گوندەكى بى هەقالە
هەشتى هەتا سەد ماله

چەندى خوشە ئەف گوندە
كەس لى ناكەت گازندە

گوندەكى زۆرى ب ئاقە
بى خوشە و خودان ئاقە

سەحكە ئەقى گوندى خوش
هەموو بىر و ئاقىت بوش

مزگەفت و قوتابخانە
بىت ل ويىرى هەى بزانه

رەزى مەزن و بى بچويىك
خپ سىف و هەرمى و حوليك

---

(۱) گوندى (دولتجان) سەر ب دەقەرا (زىباريان) قەيە.

هەر دوو پەرزەنت شەنگ و شوخ
پەرتەری و ھنار و خوخ

رێکەت گوندی دیار کەین
خەلکی پێ ئاگەھدار کەین

گەر تو ھاتی ژ میسل
ب دلخۆشی بی خەم و کول

کو تو گەشتییە ئامیان^(۱)
نیشا تە ب دەم پێ کانێ

دەستە چەپ بوو رۆژئاقا
گەلەك ب خێر بێی سەرچاقا

دێ دەریاز بی ل سێ ئاقا
ھەتا پشتا ئیسماقا^(۲)

عەردێ تیکەلە کەری
تو دێ وێ رێکی گەری

پاست دێ ھییە دولیجان
تو دێ ل وێری بیە میھەجان

خەلکی گوندی جۆتیارن
کاسبن خووان کارن

کوردن خەپ زێبارینە
خۆش مەرقەفی د کەیفینە

(۱) گوندی (ئامیان) سەر ب دەقەرا (گوران) قەیە.

(۲) گوندی (ئیسماقا) سەر ب دەقەرا (گوران) قەیە.

قەدرى مېھمانا دگەرن

ئىك ل ئىكەن چىتەرن

گەر هاتى ل رىكا شىخان

تە قىا بچىە دولىجان

بىخ خەم و كول و كوۆقان

خول چەرى نەكە خودان

تول حەسەنىي^(۱) تىپەرە

ئىك دوو دەقىقەا هەرە

تو د بامەرزىيەدا وەرە

باوەرکە خوش سەفەرە

---

^(۱) گوندى (حەسەنىي) سەر ب دەقەرا (گوران) قەيە.

ئارەق و قومار

هـنـدى دوميـنـه و قومـاره
ژى دىركه قن پيسه كاره
ههر كهس قى كارى بكهت
چ جـارا وى نينـه پـاره

ئارەق ژى يا بى فايدهيه
نه ژرهنگى ئايينى مهيه
مرۆقى ئارەق قهخور بيت
ههـمـوو گاـفا شـهـپـرزهـيه

قوماركه هر يى مال ويرانه
ههردهم يى ب كول و كوئانه
شهف و پوژا دى هنزىت
خهـمـا وى زورا گرانه

نهچنه دومينى ل چايخانا
بهس بكهقنه ديش نهزانا
مهيا قهـدخـون ژهـره ماره
خو دىر بيخن ل مهـيـخـانا

پەزىل

پەزىل ھەر يىغى پى رەشە
ھەردەم دەقىغى وى بەشە
بەر ھزار يىغى نەھەشە

دلىغى وى يىغى بگە مەمارە

ئەگەر خانىغى وى زىپر بىت
دى ھەر يىغى نەجوامىر بىت
وى نەقىت كەس يىغى تىر بىت

يا ژويقە يىغى دەينىدارە

يىغى دل رەقە و چاق تارى
وى نەقىت ھارىك تارى
شەف و رۆژ ل بىن بىارى

ئەو گەل خەلكى نەيارە

ھەدى ھەبىت تىر نابىت
چاقىغى وى ب كەسى رانا بىت
دى پىتقى بى ب پارا بىت

خارننا وى ھەر ساقارە

رەنگى وى ھەر يىغى دامايە
دل رەقە و دل پىلايە
دۆستى دوو دەرھەمايە

بەس دقىتەن ھەبىن پارە

دلپاکی

ئەگەر مێر چاکی برادەر
یئ دلپاک بە و مالمەت پەرودەر
چ جار عەسلا^(۱) خو نەچە دەر

بلا سەریندی بمری

تو شۆل نەکە بەس بو پارا
ھاریکار بە بو ھەژارا
دئ پیش کەفی ھەموو جارا

شەماکا تە نافەمری

دئ خو بو خەلکی قەکە
ئەزمانی خو درێژ نەکە
دۆست و خزما^(۲) ل خو دویر نەکە

کەس^(۳) بەرسینگ تە ناگری

یئ دلگەش بە^(۴) بو ھەڤالا
بگەرە پێزا پیر و کالالا
دئ نافەدار بی ھزار سالالا

دا ل دیش تەپرا بکەنە گری

---

(۱) ل جەھکی دیتەر: ج جار ل دۆزا.

(۲) ل جەھکی دیتەر: کەس و کار.

(۳) ل جەھکی دیتەر: نینە.

(۴) ل جەھکی دیتەر: دل پەش نەبە.

پیری و هزار عهیب

ئەفرۆ خو نەئینە پیش
ئاقلی تە بو شەش و پیش
چەرمی تە سست و خاف بوو
ل تە زۆر بوون عەیب و پیش

ژیی^(۱) تە بو حەفتی سەل
نەشی بی بچی بی گوپەل
ئیش و ژانییت^(۲) تە زۆر بوون
قەدری تە نەمایە ل مەل

ییت تەری بووین هەر دوو چاف
برهۆ^(۳) شوور بوونە هەناق
چەمی و خار و کریت بوو
ئەو بەژنا تە یا زراف

قووتە جا جارا نەما
تو پیر بووی وەکی هەما
جەحیلینیا تە بووری
ناهییتە هەچ دەما

---

(۱) ل جەهکی دیتەر: عەمری.

(۲) ل جەهکی دیتەر: ئیشیت.

(۳) ل جەهکی دیتەر: برۆ.

پشتا ته يا چهمايه⁽¹⁾
لهش ئه ته بهينك و بايه
ميرن يال ته ب ههجهته
وهخت ئه ته چوو نهمايه

تو بووى يئ ئاقل فرۆش
ئه فرۆ دبئز نه ته بئ هوش
يئ كهفتيه دهستيت كؤرا
چاقئ ته ل پاريله كئ خوش

شؤلا ته يا ب زهحه ته
گوهئ خو ئاده نه ته
ددانئيت ته فه وهريان
خارنا ته بئ لهزه ته

ئه فرۆ يئ بئ ددان بووى
گوهئيت ته يئ گران بووى
جهئيل بو خو بته دكه ن
مانئ توش⁽²⁾ وهكى وان بووى

ئه فرۆكه يئ عهيب دارى
وهكى دارا كههقنارى
دهستيت ته باشئ د له رزن
نه شئى چبكه هئ نكارى

⁽¹⁾ ل جهه كئ ديتر: شهفيايه.

⁽²⁾ توژ.

رهننگ و قوهتا جارا
ييت چووی نهمانه ل قارا
سهرو پیدین يیت سپی بووی
وهکی بهفرا نزارا

توی نوقسان بووی ل چاقا
یی سست بووی ل دهستاقا
ته نهخوشیهك ههریا ل
یی دروست نی چ گاڤا

هییز و قوهت نهمایه
دلخ تهش^(۱) یی جارایه
تو خول بهرچ ناگری
یان گهرمه یان سهرمایه

یال ته نیزیك بووی مرن
چهند ئیش ل ته كوم كرن
دیژن پیری و هزار عهیب
بهله یی هیشتا پتورن

---

^(۱) ته ژ

سهري زاقاي

سههه جار مالا خودي ئاقا
كوپك ميه زي بوويه زاقا

زاقا رابه ههه داي گووري
مه بيك بره ئوڊا ژووري

ب دلي تهيه مهيا خاستي
خهونيته ته خر بوونه راستي

تويي د بيني بهر خاترا ته
مهيا داي ئههف داوهته

خزم و دؤست و برادهر
گوڤه نندا زهري و ئهسه مهرا

ديلان كهفته دهركي خاني
ليدهن سي پي يي و شيخاني

دهنگي نارينك و سترانا
گههشته ماليته جيرانا

نهكه چ هزر و تهخمينا
ياته قياي مه بوته ئينا

نهبيژه بيك يا كرته
خودي يا كرية رزقي ته

سههه سالا پيڤكه بهمينن
هزار هزار خوشيا بينن

بييه بابي كچ و كوڤا
يي هشيار بي نهكهه چا

قومار

گوھ — بده من قی جارئ
تہرک بکھ قۆم جارئ
تہ کارئ خو کره ئه
سپیڈی هه تا هیژ جارئ

تہ هه بن شهش حهفت دینار
دی رابی چی کیه غار
ههردم تو یی مفاسس
کارئ تہ بوویه قۆم جار

بهردهوامی ل قی کارئ
تو یی فیی قۆم جارئ
بو تہ شهرمه برادر
سال سال یی قهرداری

شهف و رۆژا ل چایخانئ
بو دومینه و کۆنک خانئ
چهکییت ژنکییش⁽¹⁾ فرۆتن
پا خیره تا تہ کانئ

تو یی مفاسس هه رگاف
ل تہ تارئ بوون هه دوو چاف

⁽¹⁾ ل جههک دیتر: ژنک.

تە ئەف مالهە وئەران كەر
تە بەگريكت ئيشا زراف

بۆ ھەندى خۆلپىس، ھەرى^(۱)
تە چ نىھە و يىن رەنگ زەرى

خودانيەت دەيىن و قەھرا
ھەرۆژ تىنە بە ھەردەرى

---

^(۱) ل جەھەك دىتر: خۆلپسەرى.

ساريا

ساريا كچا فهقيرا
كولياكا ميگرگ و زويرا
ته نادم ب خر دونياي
كچيت مهزنا و وهزيرا

بهژنا ته يا كامله
ديمي ته دي بي گوله
خودي ته بو من بهليت
ئهقيني يا ته يا ژله

من تو دقاي جاني ساريا
قيانا ته ل دلي گهريا
ل پشتا خاني راوهسته
ههروژ سبيدا و هيقاريا

بو خاترا ته سارياي
دي كهم تهركا دونياي
قيانا ته يا ل من ئالياي
ژبهر ته خهوا من نايع

بهژنا ته يا زراقه
ديمي ته يي ب خوناقه
پرچا ته يا ل سهر ملا
روحانا ته بهلاقه

بابی نهزان

حهكیم رابن دگهل لوقمانی
كهس ب ئەقی دەردی بزانی
جانی دەرمانی قی دەردی
یی ل نك ته بوچ ته نه ئانی

دەرمان دیتنا بهژنا تهیه
قه^(۱) چەند سائە ل من بهرزەیه
شەف و رۆژا ب خەیاالا ته
دیتنا ته بو من فایدەیه

ئەز حەلاندەم قی رەبەنی
ب خال و نیشانییت گەردەنی
شیرین بیژە دای بابییت خو
لاوی منە و من بەدەنی

من بەدەنی لاوی منە
ئەقینداری دلە منە
من دقایتن من بەدەنی
رۆناهییا چاقییت منە

بابو سەری من ب گۆری
ته ئەز کوشتییمە ب زۆری

---

(۱) ئەقە.

بۆچ من نادهیه لاوی من
ب ساخی ته ئیخستمه گۆری

باب ئەز کچکه کا گوندی مه
ئەز گولا میرگا گهلی مه
ئەز یا كهفتیه بن زولما ته
ئەز ئاڤا چه م و كانی مه

ئاخ ژ دهردی بابع نهزان
یا ل بهر من تالکری ژیان
ئەز تهرکا لاوی خو ناکه م
من یا دایع سۆز و پهیمان

بابو تو ییخ دل کافری
بۆچی قه درئ من ناگری
قیاننا لاوی ددلیخ من دا
یا گهرمه وهکی ناگری

پالە

گەلەن پالا بکەن کارى
دگەل ئېك و دوو هاریک کارى
کەسپا وه زور یا حەلالە
شۆل بکەن ل مال و ئاقارى

کەسپا هوین دکەن یا حەلالە
ژرەنگى ئاقا زەلالە
نەن ب سەرباندى بخو
خوھا ئەنیا خو قەمالە

پالە خودانیئت خیرەتئ
خودئ بدەتە وه جەنەتئ
رۆژ بـۆ رۆژئ زیاتر شوۆلکەن
ل دەست خو نەکەن قئ فەرسەتئ

هین شۆل بکەن وهكى شیرا
دئ هەلگەرن تەقرو بئیرا
دەستئ براپەتئ بگەرن
هین هەمى شۆل بکەن قئکرا

شۆل بکەن ل رەز و بیستتانا
بخەمەلینن دارستتانا
جۆتیار توو ژى رابە سەرخو
تو بچینە دەخل و دانا

ششان باش پهزی بچه رینه
ل سهری زوی را ب گیرینه
سه ریندی هر بو تهیه
کاری تو دکه ی ی زینه

جیران

بەر پەنجەری جیەتی تەیه
بەرامبەری مالا مەیه
تە ئەز دقەیم ئەری وەیه

تو د پەنجەری دا من دبینی
ئەو هەرگاف تول ویری د روینی
ژ نۆی مە دەسپیکر ئەقینی

بەرامبەری ئیک روینشتین
ب دەستا دگەل هەقدو ئاخفتین
پیچ پیچە دئیک دوو گەهشتین

گۆتی ئەز جیرانا وەمە
باوەریکە یا تازەمە
لاوو ئەقیندارا تەمە

لاوو تووی ب دلی منی
ئەز بو تەمە تو بو منی
تو رۆناییا چاقییت منی

پرچا خۆل سەر روویا لادا
پیچەک لیقا خۆل من بادا
شیرینترە ل پەهری زادا

مال ژنه و بنیات خانى

گوهى خو بده قى گوتنى
قارقارى نهكه دگهل ژنى
مهزن دبیژن ب ئاخفتنا خوش
مار دهیتسه^(۱) دهرى ل كوونى

ئهگهر ته ژن ژ خورا^(۲) ئینا
شهرمه نهكهیى جئینا^(۳)
ئهگهر وئ كارهك نهزانى
تو نهپابى مینا دینا

هیدى هیدى تیگههینه
كراسیت جان ژپرا بینه^(۴)
شهقى ژنكا خو نههیا
تو بو خو ب رهخ وئقه پوینه

خو تویره نهكه بی ئهگهر
نهبیژى دئ ته كهمه دهر
بی دلیا ژنكا خو نهكه
یى باشبه بو وئ برادهر

---

(۱) ل جههكئ دیتر: مار تیته.

(۲) ل جههكئ دیتر: ژ خو.

(۳) ل جههكئ دیتر: جوینا.

(۴) ل جههكئ دیتر: تو كراسیت جان بو بینه.

دگه‌ل ببوورینه ب ئه‌قینه
ئه‌و یا پشکداره ل ژینه
ئه‌وه کارێ ناک مالێ دکهت
چیدکهت تیشته و فراقینه

یا پیتقی یه تو بزانی
کو مال ژنه و بنیات خانی
هه‌قالا ژینا ته ژنه
ئه‌و نه‌بیت یی مال ویرانی

ژن به‌ژدارا ژینا ته‌یه
ناقه‌دانیا مالا ته‌یه
بو کارکنی و شیف لیانی
هه‌رگاک ئه‌و یا ناماده‌یه

هه‌روه‌کی دبێژن شیرشیره
ئه‌گه‌ر ژنه و ئه‌گه‌ر می‌ره
که‌یفا خو ب ژنکا خو بینه
پاریت خو لی نه‌قه‌شیره

مرۆفەق قەلس

قەلس هەر یی پوی رەشە
هەردەم دەقی وی بەشە
ل بەر هزرا یی نەهەشە

دلی وی یی بگەمارە

ئەگەر خانیی وی زیڕ بیت
دی هەر یی نە جوامیڕ بیت
وی نەقیت کەس یی تیڕ بیت

یا ژ ویقە یی قەردارە

یی دلرەق و چاڤ تەاری
وی نەقیت هاریک تەاری
ب شەف و پۆزا ل بن تەاری

ئەو دگەل خەلکی نەیارە

هەدی هەبیت تیڕ نابیت
چاڤی وی ب کەسی پانابیت
دی پیتقی یی پارا بیت

خارنەا وی هەر ساڤارە

رەنگ یی وی یی دامایە
دلرەقە و دل پیلایە
دۆستی دو دەرەمایە

بەس دقی تەن هەبن پارە

ژین و ژفان

ل هیقییا ته ئەز دئ مینم
سههودا سههه و دل بـرینم
شهف ل بهر من یا درپـژه
نهشیم خه میت خو باقینم

ئهو ئەهقینا ته دایه من
یا بووی دهریایه کا بی بن
ئەز کههفتیم و ناهیمه دهر
کهس دهانا^(۱) من ناهیتن

کهس نه بیژنه من یی دینه
فهلهک دگهل من یا راست نینه
دیـل و رهـبهـن و هـهـژارم
من نهقییت ئەف پیسه ژینه

ئەگه ره مرییت گـورا پـابـن
برینییت من دهرمان نابن
رۆژ ب رۆژی خراپیتـرم
ژین یا هوسا بیت مخابن

ژین ئەز دامه بهر پالا
کرمه کالی ههفتی سالا
هش و سههودا ل من برن
کههفتم بهر هزر و خه یالا

^(۱) ههوار.

مرۆڤی نهزان

نهزان بو مرنی یی فـهـره
بی مهژیه^(۱) و حاشا ئه و کهره
نه مرۆڤه جانـهـوهـره^(۲)
ل ریکیت ژینی یی قـهـدهـره

مهژی^(۳) هـشـکه و یی دوو دلـه
ل مرۆڤیـت زانـا یی سـله^(۴)
ناگـهـهـیتـه ئارمانجا خو
هـهـتا دمـریـت یی دل کولـه

نهزان هـهـردهـم یی بن باره
ریکا وی گرتی یا خاره
هـهـچی کـاری کـو ئهـو بـکـهـت
سـهـر نـاـکـهـفـیـت هـهـر هـهـزاره

یی بی هۆشه هـهـمی دهـما
کـهـفـتیـه نـاـف کـول و خـهـما
ریکا دچیت یی ئاستهـنگـه
پـهـر ژ سـتری و کـهـلهـما

(۱) ل جههکی دیتر: میژیه.

(۲) ل جههکی دیتر: نه مرۆڤه ئازه له.

(۳) ل جههکی دیتر: میژی.

(۴) ل جههکی دیتر: گهل ییت زانا و یی سله.

کـلـوـخـی وی تـتـی کایه
د ژینـی دا بـیـهـیـه
نـه گوهـداره و بـیـهـیـه
ژینـا^(۱) وی ل وی بـهـلایه

نـهـزان مـرۆـقـهـکی دینـه
مـهـژی^(۲) د سـهـری ویدـا نینـه
پـیکـا باش بیـت ئهـو ناچیتـن
کـاری وی هـهـر نـهـزانینـه

---

^(۱) ل جههک دیتەر: ژیاننا.

^(۲) ل جههک دیتەر: میژی.

رېكا ژينى

هوين^(۱) ل بهر هندەك كارا برهڤن
نيزيك نەبن لى دويركهڤن^(۲)
نەچن ل ديف مەژيى^(۳) كهڤن
دا پيش كهڤن ل قى جيهانى
ژن ب ژن و نەخت وەرگرتن
ئەف كارە زۆر د كيم كورتن
ژن رەڤان و مرؤف كوشتن
خۆ دويركهڤن^(۴) ل پاشقە مانى
هوين^(۵) دۆستا نەكەنە دوژمن
ئەگەر گوھى خۆ بدەنە من
كاريت چەپەل بلا نەبن
دلا گريى دەن ب قىيانى
دزا و حيزا خۆ لى دويركهڤن^(۶)
هارى مرؤقى فەقىر كەن
هوين پاشقە چوو نى ل بىركەن
وەرئەف سەر رېكا ژيانى

---

(۱) ل جەك ديتەر: هين.

(۲) ل جەك ديتەر: دىركهڤن.

(۳) ل جەك ديتەر: ديف ئاقل.

(۴) ل جەك ديتەر: دىركەن.

(۵) ل جەك ديتەر: هين.

(۶) ل جەك ديتەر: دىركەن.

مرۆف و کارکرن^(۱)

ننانئ خو بخو ب ئاقئ
منه تا خه لکی پاقئ
تشتی ل که سی نه خازه
بو خو^(۲) بکه بزاقئ

ئه گهر تو کریکاری
مرۆف که کئ هه ژاری
ننانئ ترسی^(۳) تو بخو
یا نه خوشه قهرداری

هه ره شو لکه برادر
یئ سه ریلنه کارکه
خیزانی خو پویس^(۴) نه که
قیجا تو دی بیه میرسهر

نه به ته مبهل پوینشتی^(۵)
ب قهر بکری هه می تشتی
دا خه لک نه بیژنه ته
خیزانی خو یئ کوشتی

(۱) ل جهه کئ دیتر: خه بات.

(۲) ل جهه کئ دیتر: ژ خو پا

(۳) ل جهه کئ دیتر: ب ترسی.

(۴) ل جهه کئ دیتر: ریس.

(۵) ل جهه کئ دیتر: پینشتی.

مهزنا گۆتی کار نه کهر
دی مریت یی دل که سهر
ئه گهر تو خهبات کهر بی
دی بیژنه ته زی پری زهر

زیره‌قان

نەسەکنە ل سەریانی
دی چاقین بی تو یا جوانی
کەسێ وەکی من تو نەقیی
ئەز نەخۆشەم تو دەرمانی

نەخۆشەم یێ بریندارم
ب قییرین و ب هەوارم
تو نازدارا دلێ منی
من تو دقایێ ئەز ئەقیندارم

وەرە بچینە شەوین ژفاننا
جیهێ کەیفێ و^(۱) سەیراننا
چ جار نەگرە ئارینکنا
نەدانێ چ بەریکاننا

هەری شوخی هەری رەندی^(۲)
تو نە کورتی نە بلندی
بابی تە، تە نادەتە من
ئەزئ^(۳) کەفتیە خەما هندی

---

(۱) ل جەهەکی دیتەر: ئو.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: رندی.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: ئەزی.

كهنگى دى ژين ئەم سەربەستى ^(١)
دا دەرمان كهين دليت ^(٢) شكەستى
ومرە دەري ل ژورا خـ_____انى
خۆ نه بهندى يا قەبەستى ^(٣)

بـ_____وچى تويـ_____ا گرـ_____يدايى ^(٤)

هـ_____هرا ژار و يـ_____ا دامـ_____ايى ^(٥)

هـ_____يدى هـ_____يدى ومرە دەري

تو يـ_____ا ب سەـ_____نگ و پـ_____ر بـ_____هايى

تو چـ_____ارده سـ_____ائى زاروۆكى
چقـ_____اس شـ_____يرين و خـ_____شكوۆكى ^(٦)
زـ_____يرهقـ_____انم دا تـ_____ه ببـ_____ينم
ومرە روينـ_____ه ل بـ_____هر دەروۆكى

---

^(١) ل جههكى ديتى: كهنگى دى ژى ب سەربەستى.

^(٢) ل جههكى ديتى: دلخ.

^(٣) ل جههكى ديتى: خۆ نه گووى تو قەبەستى.

^(٤) ل جههكى ديتى: هەر يا ژار و يا دامايى.

^(٥) ل جههكى ديتى: دا دەرمان كهين دلخ شكەستى.

^(٦) ل جههكى ديتى: يا شرين و يا خشكوۆكى.

نەكە گازی

نەلۆرینە و نەكە گازی
بلا بەس بیت شینی و تازی
گوهی خو بدە قی ئاوازی
بی هۆش نەبە وەکی دینا
نەبیژە من تو یی دینی
کەسی ل من چیتەر نابینی
ئەز مەمومە تو ژێ زینی
نەكە چ هزر و تەخمینا
ئەقرو ئەز یی بەلەنگازم
یی هەزار و یی لاوازم
نەمرم دئ تە ژ خو پرا خازم^(۱)
دئ دەرمان کەین قان برینا
تو نەدە من چ بەریکا
ل من نەگرە هەموو ریکا
دی قەکەین هەموو گریکا
ل من نەكە چ نفرینا
ئەز رەبەن و دیا یی تەمە
دلی من یی ب کول و خەمە
سەودا سەر و دیوانەمە
من باوەریا خو ب تە ئینا

---

^(۱) ل جەهەکی دیتەر: نەمرم دئ تە بو خو خازم.

سويسن

سويسن ههرييا رهنـگ زهره
بهـلـى يا دلـقـهـكهـره
سويسـنا مهـ تـويـى جـانـى
زويـبهـ لهـزى بـكهـ وهـره

تـو نـيرـگـز و سويسـنى
هـزر و پـامـانـا مـنى
دلـى مـن دهرـيايـهـكه
تـو كـهـفتـيهـ گـهـرا بـنى

سويسـن بـ رهنـگـى تـهـنه
لهـو هـنـد جـوان و تـازـهـنه
بـلا بـهـس بـيت نـهـخـوشـى
بـگـرـنـژه و بـكهـنه

سويسـن هـهـردهـم كـهـيفـينه
كـارىـى وان پـيـكـهـنـينه
لهـو مهـ رهنـگـى زهرـ دقـيـت
رهـنـگـهـكى پـر ئـهـقـينه

هۆ هۆ دايى

هۆ هۆ دايى ئەز غەريىبم
هيشتا زى بوو بوو تە باركر
دايى هناف بوو تە سوۆتن
دلى رەبەن تە هەژاركر
چاق كۆرە بووون ژ پۆندكا
مىلاككا مەن برىنداركر
تە خاتر خاست و بەرزەبووى
هندى مەن گوۆت و هەواركر
چەندى ساخم ل دونىايى
دايى بوو تە كەسەر دارم
بەختى مەنى رەش بوو دايى
دل ب كەول و برىندارم
كەول و كوۆقان بەهەرا مەن
نەى رەبەنەم ئەز هەژارم
شەف و پۆزا مەن خەو نىنە
هەرب گەزى و ب هەوارم
سوۆز بىت دايى تە ژ بىر نەكەم
وەخت و سەل و گەف و دەما
سەودا سەر و غەريىبم ئەز
دل پەر بوو ژ كوۆقان و خەما
مەلىل و هەژارم دايى
وەك پەپۆكەل دورىت چەما

دى سىندى خۆم ب قورئانى
 ئەز تە ژبىر ناکەم چ دەما
 نى پىشتى تە ئەز بى كەسم
 يىا دل كىول و دلبىرىنم
 پاشى دايكا خۆ يىا دلسۆز
 بلا بىرم ئەز نەمىنم
 شەقىق ھەتە دبىتە سىپىدە
 رۆندىكا بىوئى دبىرىنم
 كارى مەن بۆ شىن و گىرى
 سەودا سەر و ھار و دىنم
 دايكا مەن تە ئەز ھىلام
 مەلىل و غەمگىن و گىژم
 شەف و رۆزا ھەر دنەلم
 ھىدى ھىدى رۆندىكا دىرپىژم
 مەنا دايكى بى ھىزكىرم
 گازنىدىت خۆ بۆ كى بىژم
 لى لى دايى ئەز ھەژارم
 دل و مەنىلاک برىندارن
 ئەز غەرىبم مەن نەھىلە
 خەما ھناقىت مەن خارن
 باوهرىكە يىا بى چارەمە
 رۆندىكىت چاقىت مەن دبىارن
 بى دختور و بى ھەكىم
 برىنىت مەن چەند دژوارن
 دايكى ئەو رۆزا تو چووى
 نەخۆشم ھەر مەن ھەوارە

پەرىشانەم د نەف خەمەما
 كەرى مەن گەرى و زىمەاره
 دىرم ژ خوشى و سەيرانا
 دلە مەن يەق بىق بوھاره
 ھەردەم ئەقى دلە پەبەن
 زسەتەنەكا سەپ و سەاره
 سەبەپرا مەن و كەسە مەن بووى
 زى بوو دايق بوۆ تو مەرى
 پاشى چاقىت تە يەت بەلەك
 شۆلا مەن بوۆ شىنى و گەرى
 پىشتى تە مەن خوشى نەما
 تە دلە مەن دگەل ھۆ بىرى
 دل و ھەناقەت مەن دەسەوژن
 مەيلاك ھەرىقەل سەر ئەگەرى
 پاشى تە مە ئەز بوۆ چەمە
 دايق بەلا ئەز بەرم
 ھىقىا مەن بوون داىكا مەن بوون
 بەچىك بووم تە مەزەن كەرم
 نەيەيا دىنەم نەيەيا ھەرم
 شەفەق و پۆزا دەھەرم
 پۆز بە پۆزى يە ھۆسە مە
 چەتە نەمە خەپتەرم

تیبی کانی ههسپانی گهوره

ب هیمه تی خودایی گهوره
بردمانه وه لسه دهوره

بردمانه وه به رادهر
سلاو له سهه پینگه مبهه

به بهی حیاه گولمان کرد
کاسی نه جارمان برد

سهه ریلندین لهه خۆله
گۆته گۆت خپ بی شۆله

نیمه بردمانه وه کاس
دهورهی نه مجاره خالاس

لهه خۆله بووینه سهه ردار
پیرۆز بییت هزار جار

زانیمان وه بهینه وه
هیش تا رۆژه نهک شهه وه

موده ریمان نهه زیره
شۆلمان خپ ب تهه کبیره

سهه عید زۆر شهه زاییه
بهه تۆپانه زاناییه

(¹) هوش یاری و رهوشه نبیره

(¹) کورپکی زانا و ژیره

(¹) ل جهه ک دیتر: هوشیار و پانه وانین.

كاك ئه نهس مان گول چيه (٢)

زيره كه و عه يي نيه (٣)

ئه يوب وه كي ئاگره

كاك وه ئيد زيره كتره (٤)

هه ده فمان محيه دينه

كاميران زور به دينه (٥)

كيم كهس وه كي بشاره

ماشائه ئالا چهند به غاره

مزگينش تاي ئيمه يه (٦)

باوه ريمان پي هه يه (٧)

عادل شيرئ مهيدانه (٨)

خه لكي كاني هه سپانه (٩)

سه عدو ئالا ياري زانه

ئه ويش هه ره له خو مانه

---

(١) ل جهه كي ديتر: وه كي شيرئ مهيدانين

(٢) ل جهه كي ديتر: ئه نهس گولچيكي چا كه.

(٣) ل جهه كي ديتر: هه موو پي بلين كا كه.

(٤) ل جهه كي ديتر: كاك وه ئيد و محيه دين.

(٥) ل جهه كي ديتر: كاميران و جاره ئالا.

(٦) ل جهه كي ديتر: بورهان صالح وه سه ته.

(٧) ل جهه كي ديتر: يه لالا زوين فور سه ته.

(٨) ل جهه كي ديتر: مه لا عادل و مزگين.

(٩) ل جهه كي ديتر: هه سپانين.

پالەوانن جارەڤلايه^(١)

وا ديار و ئاشكرايه^(٢)

دوعا بكن بۆ شمال^(٣)

ياخوا بژيت هزار سال

ئيدريس زۆر پالەوانه^(٤)

ئەويشش برائى برهانه

وا کوتايى هات خلاس^(٥)

ئيتەر هەر بژيت سوپاس^(٦)

---

(١) ل جههكئ ديتەر: بردمانهوه ئەم جارە.

(٢) ل جههكئ ديتەر: لای هەموومان وا ديارە.

(٣) ل جههكئ ديتەر: هاوړئ شيمال و بشار.

(٤) ل جههكئ ديتەر: ئيدريس هەر واتيت به غار.

(٥) ل جههكئ ديتەر: هەر بژيت كانى هەسپان.

(٦) ل جههكئ ديتەر: سەرکەوتويه ئە تريان.

ئەقرۇبى كەسىم

ئەقرۇقاچاغ و فىييارم
ب گازيمه و ب ههوارم
يى دل كول و بريندارم
باوهرىكهن يى ههزارم

دەرب دەرم ل گونىد و شارا
د گهرىم ل چول و ئاقارا
وهكى رهبهن و ههزارا
نهمايه ئەو دلى جارا

هزار سالا ئەز بيمينم
سۆز بيت ئەز خو نەترسينم
باوهرىك بکەسى نەئينم
چاوا هات دى تيوهرينم

ئەقرۇبى كەس و عەبدالم
شەف و رۇزا هەر دنالم
يى بى دوست و بى هەقالم
بى خزم و پىمام و خالم

بارى من زورى گرانه
برينا من تهزى ژانه
دلى ته هاي^(۱) يى ب گۆفانه
نه من كەسه و نه سهميانه

---

^(۱) ئاگەهدار.

ئەزىي كەفتىيە بەحرا خەما
دلى من خوشى لى نەما
يى بى هۆشم ھەموو دەما
وەك پەپول دورىت چەما

دلو تو بەس بنالینە
كارى تە ھەر گىرى و شینە
تو رۆندكا نەبارینە
نەقە خوشیە و نەقە زینە

تو بەس رۆندكا برپىژە
چىرۆكا تە یا درپىژە
دلى خەلكى يى ب قىرپىژە
تشتەكى خوش بو خو بپىژە

ئەقرو تەھايى بى حالە
ژيانا وی چەندا تالە
يى بى دۆست و بى ھەقالە
دەربەدەرە و يى بى مالە

رەقىب

رەقىب ھېژزى بووتە ل ناڧ مە باركر
دۆست و ھەڧالا بو تە ھەواركر
جىھى سەيرانا تە بە ھىداركر
زەرى و ئەسەمەرا چ شىنى سازكر

رۆزا كو تو چووى مە كرە ھەوار
رۆندكىت چاڧا كت كت ھاتنە خوار
بى كەسى و خۆى و بەلەنگاز و ژار
ب سەرمەدا ھات زڧستانا سار

ئەم تە ژبىر ناكەين رەقىب چ گاڧا
شىنى بو تە كر زارۆكىن ساڧا
خرا چاڧە لى بوو تو ببىه زاڧا
بەلى بو كەسەر كەڧتە ھناڧا

پشتى چوونا تە چ خۆشى نە ما
كەڧتىن بەر پىلىت دەريايا خەما
پاپوورا ژىنا مەپ رېكىڧەما
ماين ل ژفانا نى ھەموو دەما

ئاكرى بو جىھى كەيف و سەيرانا
كەڧتە ژىر بەردا كول و كوڧانا
رۆندك باراندن ئەسەمەر و جانا
دل ھەموو پەر بوون ژئىش و ژانا

رۆژا رهقیب چووی ئەم کەر و لال بووین
بی کەس و خووی و دۆست و هەقال بووین
د ناک هزرا دا ئەم پیر و کال بووین
پیش ئەو بجیت ئەم چارده ساڵ بووین

هەر وهکی رۆژی ل مه چووینه ئاقا
هزار ئاخ و داخ کەفتن هناقا
بەلێ وینێ تە هەری ل بەر چاقا
خودی هزار جار مالا تە ئاقا

هەمی هەمی فەلەکی تو یا زۆرداری
وهستی^(١) ژ میژە دگەل مه یا خاری
دژی مرۆقییەت دپـاک و ژاری
یا بەردهوامی تول سەر قی کاری

گەلی هەقالا نەکنە گری
قەچ شینی یە وه بەرهەفکری
رهقیب یی ساخه و چ جار نامری
ل بەرچاقییت مه یی بەرزەکری

---

^(١) ب دەقۆکا زیباریان واتایا (وهختی، دەمی) ددهت.

ئەشغال

يا بىخ سەبەر بووی ئەشغال
دئ بەتائکەم روینمە مال
لۆمەى من نەکن هەقال

ئەشغالئى ئەز پیرکرم
هێرقە نام و هێرقە بىرم
کەرییت خو دا دئ مرم

سپیدئ زوی ل خەوئ هەستە
ببرج دببئرم پاسەتە
ئەشغال یا بوویە واستە

نەو ئەشغال واستەتە
موهەندس یى تویرەتە
وەکی دوژمنئ مەتە

ییت کەقن بووی سەیرە
حوکەتەتئ نینە پارە
چونکی زۆر یا دەیندارە

دەما کو سۆت مەکینە
دئ بیژییت سائیق بینە
تو ب خودئ ماقە^(۱) ژینە

---

^(۱) ما ئەقە.

سائيق هيش تا چيتا رن
عامليت ههزار مرن
معاشيت وان كيم كرن

يان سائيقيت شوفهرا
ئهو مرن خوليسههرا
دزين وهكي قهله ندهرا

ئهشغال هه موو حيايهيه
بو عمالا دوخهيهيه
بهتالكرن فايديهيه

خهلكيش⁽¹⁾ تينه گه شتينه
ب وان ومه ئهم د خهتينه
نزانن دل شكه سستينه

موهه ناس يعل ههجهته
يه لالا رابن فهرسهته
دا بچين خو بكهينه چهته

نهبيژنه مهن دروويه
نهو ئهشغال يا هوويه
كه مپا هه دهرنه چووويه

توب خودئ ماڤه⁽²⁾ حاله
ويران بيت ئهف ئهشغاله
عمالا ناله ناله

(1) خهلكي زي.

(2) ما نهفه.

عامل یخ دل کسه سهره
هه رگاف یخ تهپه سهره
غنائیبیش^(۱) مسوگه ره

وایرمه ننا و فیته ره
سائیقیته گریه ره
پیته به بوون خولیپه ره

سائیقیته ته ورپه پیلا
ئه قچه مه ما و فان ته ریلا
دقه تینن ب فه نه د و فیلا

هه ر ناژین سائیق شهوفره
په عادیله و بلده دۆزه
نه شین ژینه بیه نه سه ره

مراقبه یخ دوو کهره
قه له مه یخ خو ئینه ادهر
غائیب کر سائیق شهوفره

هنه دی گۆته هه ی هه وار
سائیق شهوفره هه زار
لی بپرین پینج شهش دینار

---

^(۱) غائیبی ژی.

خال عەبدوڤا

عەبدوڤا يى كورد پەروەرە
يى خەودان بىروپەروەرە
قەسى ساڤن خەباتكەرە
ئەقىندارى پەنگە زەرە

ژبنە مەلەك جۆتیارە
دۆستى مەرۆقەنى ھەزارە
ژمىژا يى برىندارە
دوژمنى خەلكى زۆردارە

لايەنگىرى ھەزارايە
پىشت و ھىژا جۆتیارايە
سستىر چاقىت زۆردارايە
بەشدارى دوو شۆرەشايە

ھەر ل ھىچىا رزگارىوونى
يى بەشدارىوونى ئىا
دەرب دەرىنى و مشەختىوونى
چاقىوى ل پىشە چەچوونى

مىنا شىرى ل مەيدانى
خەباتكەرە نىشەتيمانى
ئەقىندارى كوردستانى
بۆ پەناھەندە ل ئىرانى

دیرکەفت ل ئاخا وەلاتی
دیش وئ بریارا بو هاتی
دگەل هەقائیت خو ییت پارتی
دسۆزی هیژا و لیھاتی

رۆژیست رەش و شەقین تارێ
رپسی و برسسی ب هەژاری
بئ خانێ و مال ل ئاقاری
سەرشوور نەکر بو نەیارێ

بەس د گۆت پارتی و بارزانی
ژیلای قسێ وی چ نەدزانی
وەلات نەفرۆت ب ئەرزانسی
قی پیشمەرگە و شۆرەشانی

یا نەخۆشبوو دەر ب دەری
ژیانەکا خۆلیسەری
زفریەقە بو وەلاتی
باش زانی خەباتکەری

دوژمن بیبەخت و زۆردار
کۆمکرن ئەف کوردیەت هەژار
پیرو زارۆکا بو هەوار
بەرەف جنووبی برنە خار

زارۆکیەت وی گەلەک هیریوون
ل کوردستانێ ئەو دیریوون
هەوجە ی ئاقا تال و سیریوون
برینیەت وی گەلەک کیریوون

ژيانا وان گهلهك تال بوو
پر نهخوش و ئيش و نال بوو
چونكى يى بى خانى و مال بوو
دریژ نهبوو ههر دوو سال بوو

رژیمه خووینمیز و فاشست
ب خه یالین خو یین خاف و سست
بریاره ککا دی ده رئیخست
پاکه ن ئه فان کوردیت دؤست

خال عه بدوئلا یی کامله
خودان سه بر و ته حمله
بیین دریژه یی ئاقله
خه باتا وی ژ نیقا دلله

رژیمه بیبهخت و غه دار
کۆمکرن قه دیل و هه ژار
خه لکی بوویه شینی و هه وار
دی مه کیقه به تن زۆردار

دوژمنه هه موو کۆمکرن
لۆری ئینان و پرکرن
کۆمه لگه ها دابه شکر
داکو نه ژین برسا بمرن

خال عه بدوئلا یی هه ژاره
یی دهست کورته و یی بى پاره
یی دل کول و برینه داره
فه لهك خائینه و نه یاره

ل بهستورهی^(۱) بوونه میههشان
عهیال هویره و بیخارن و نان
ههزار و بیخکسهس و خودان
ل ژیر ئهقی باری گران

رۆژییت نهخوش وی بوورانندن
ئاستهنگیت مهزن شهقاندن
کهیفه دوژمنه ئینا
وی هزر و بیر نههئانندن

ههر گوتی کوردم پارتیمه
سههر پێبازا بارزانیهمه
ههر چهنده زور یی مانیمه
جان گوری یی وهلاتیمه

برین کهتنه نایهناقا
خودانی زارۆکییت ساقا
هزرا خو کوردیم و گاها
گهریمهقه بو ئیسماقا^(۲)

داخازا خو بجی ئینا
گوه نهدا هزر و تهخمینا
مالا خو ئیناف بادینا
دا تهنا کهت خر برینا

(۱) بهستوره سهر ب ههولپیری شهیه.

(۲) گوندی (ئیسماقا) سهر ب دهقرا (گوران) شهیه.

ل ئیسـ ماقا جـی نشـینبوو
چەندى ب هـزر و برینبوو
عەبدوللا یی دل برینبوو
ئەو چەند سالبوون یی بی ژینبوو

ئەو ما هەتا سەرھاندانی
شاھی کەفتە کوردستانانی
پیشمەرگە هاتنە مەیدانی
عەبدوللا یی ژقانی

خەونا وی بوو هەموو گاڤا
دابەشکەت عەردی ئیسـ ماقا
تەناکەت جەرگ و هناڤا
عەبدوللائی قەدییت ب چاڤا

ئەو بوو ریبـهـری هـهـزارا
دابەشکر عەرد بوو حووتیارا
خوودی سوپاس هـزار جـارا
نەمـا زوئمـا چ زۆردارا

نی عەبدوللا هەر پارتی یە
سەر ریبـازا بازارانی یە
ئەقـرۆ ریبـهـری گوندی یە
یی بی فەرق و جوداهی یە

هورمێنا تـۆپ و تـهـیارا
عەبدوللا ل چۆل و ئاقارا
سەرشوور نەکر بوو نەیارا
ئەو هەر یی سەر سوژا جارا

عەبدوللا زۆریی فەقیربوو
عەییالێ وی چەندی هیربوو
رێکا وی گەلەک یا دیربوو
بەس ئەوی پارتنی ل بیربوو

بیری

بیری بوچی ته زوی بارکر
ته دلئی مه بریندار کر
گونددئی مه چوول و یرانبوو
دایکا رهبن ته ههژارکر

هیش تا زویبووو بیریقانی
شرینی دلپاکئی جانی
هناقییت دای بابا سووتی
بی مراد چوووی ل جیهانی

مه نهزانی دئی زوی مری
ل ناف مه کهیه شینی و گری
بیریق تو تیر نه دیتی
گولا ژینا ته کوزری

سهه د مخابن جانا دهلال
حهیفا وئ بهژنا چارده سال
زویبووو مه تو تیر نه دیتی
که سهردار بوون هه موو هه قال

بیری کولییت ته دگران
بی دختور و بی دهرمانن
بهختی ته یی رهشبوو جانی
گونددی و جیران هه دزانن

جانەمەرگا هیژا و زانا
تو بووی خوشتەقییا جیرانا
بیرییا دەشت و زۆزانا
تە ئەم هیلاین ناف کۆفانا

بیری مال دا بارکرنی
ئەم ییت ئیرە هیلائی ب تنی
بەندەوار کـرین ل دنـی
چ چینابیت ب ئـاخستنـی

بیری ب خیر بچی سەرچاقا
ئەم تە ژیر ناکەین چ گاقا
گەردەنا تە یا ئازا بیت
سۆتتا کەفتیە ناف هناقا

بیری گولا دەشت و چیا
نە مە دیت و نە تیر ژیا
مخابن بوۆ دیم و رویا
ئـاخ پـادایـە سـەر کـەزیـا

بیری ژاری رەبەنـی
قان کەزی و بسکیت ب خەنـی
مە قان بەری خوۆ بدەنـی
ئـاخ پـادا سـەر گـەردنـی

دولار

نـاـقـ بـ نـاـقـ دـولـارـى
خـولـيـپـسـ هـرـئـ هـهـژـارـى
يـيـ دـبـيـ ژـنـ دـولـارـ پـاـبـ وـو
بـ وـ خـۆـرـخـ وـړـاـ تـوـجـارـى

عـهـلـاـقـيـتـ دـهـخـلـ وـ دـانـى
وـاـلـ مـهـ كـرـهـ گـرانـى
مـالاـ خـهـلكـىـ خـرابـ كـر
پـيـ نـهـخـۆـشـهـ ئـهـرـزانـى

ئـهـگـهـرـ دـولـارـ هـاتـهـ خـار
عـهـلـاـقـ دـئـ رـيـنـيـنـهـ خـار
چـ بـ سـهـرـ مـهـ هـاتـ هـهـىـ هـهـوار
ئـهـمـ چـ نـافـرۆـشـيـنـ خـسـار

عـهـلـاـقـ بـ دـورـيـكـ زـقـرـه
دـبـيـ گـيـوـلـنـ چـهـنـدـ شـرـن
لـهـوـ دـبـيـ دـهـنـگـنـ هـنـدـ كـرـن
ئـهـقـرۆـ يـيـ قـونـدـكاـ دـكـرـن

عـهـلـاـقـيـ خـارـىـ وـ سـهـدـئـ
كـورـسـ ئـيـنـاـ بـهـرـ دـهـرـئـ
بـيـژـىـ دـولـارـ عـهـفـ بـهـرـئـ
تـوـ چـهـنـدـئـ دـلـقـهـكـهـرـئـ

كول و كوڤان

كول و كوڤانا خارم
ته هه ژار كرم جانى
دل كول و بريندارم
بهري من دايه مالى
ته شو بكر و تهز هيلام
هه وهكى هار و دىنى
بو ته رهبن و ژارم
بهردامه كوردستانى
هوجانى من نههيله
شهف و رۆزا و دنالم
ژيانا من نههشيله
نهخۆشهكى بى حاله

گۆتنبیت مهزنا

- سەرى ھاتە برىن ناھىتە كرپن.
- ھەر بەرەك ل جىھەن خۇ يى ب قەدرە.
- جەرکى ئاقى دى ل رېكا ئاقى شكىت.
- سيارەكى ب تنى تۆزى ناکەت.
- ھەر تەيرەك و رەفا^(۱) خۇ.
- ئەز چيا تو چيا گولك ما بى گيا.
- زقستانا خۇ گىرو نەكە بوھارا خۇ تەر نەكە.
- جىھەن ئاقى گرتبىت دى ئاق گرىتەقە.
- ئەو كانيا تە ئاق ژى قەخار بەرا نەھاقىزە تىدا.
- دەرکى خانىي خۇ باش بگرە و جىرانى خۇ نەكە دز.
- ئەگەر ل دولىت كىر بنقى دى خەونىت خراب بىنى.
- دەستىت كىل يىت ل سەر زكى تىر.
- رېقى نەگەھشتە ترى گۆتى يى ترشە.
- دوو سەرىت بەرانا مەنجەلەكى دا ناکەلن.
- مېرى بى كەس دى ژار بىت ژنا بى كەس دى ھار بىت.
- نەختى گران مالا وپران.
- راست و رىستى خار و شكەستى.

(۱) رەفا.

- ههتا بهرئ دهستی رهش نهبیت تاما دهقی خوش نابیت.
- بهرخئ نیڕ بۆ کێرێیه.
- خودئ یار بیت بلا عالم ههمی نهیار بیت.
- سه‌رئ کهچه‌لا دچنه پاخلیت گهردهن زه‌را.
- چ باران بی عه‌فر نابارن.
- گیا ییل به‌یارا گۆشت ییل بی‌عارا.
- خه‌زیران خه‌زری^(۱) گیایئ کون دیوارا کوزری.
- مرۆف گۆشتئ له‌شئ خو بخۆت ل منه‌تیت قه‌سابی چیتره.
- نازا بده‌نه خازا.
- رپئی نه دچوو کونا خو، ستیه‌ک ب دیلی خو گری‌دا.
- پی‌ری و هزار عه‌یب.
- زمانئ درێژ به‌لایا سه‌رئ خودانیه.
- هندی بچی‌ه ناف میله‌تا دی لی گری عه‌ده‌تا.
- مرۆف د زانیت کیش عه‌ردئ مرۆقی د خۆری‌یت.
- خانئ دره‌وکه‌ری سو‌ت که‌سه‌ی ژئ باوهر نه‌کر.
- نانئ خو بخۆ ب ئاقئ منه‌تا خه‌لکی پاقئ.
- ئاقل تانجه‌کی زی‌رینه د سه‌رئ ههمی که‌سه‌ی دا نینه.
- هه‌چی‌ه گوه‌ی خو نه‌ده‌ته مه‌زنا دی ژئ هی‌ن شاخیت بزنا.

---

(۱) خنزری.

- ئەگەر عەجەلا بزنى هات دى نانى شقانى خۆت.
- مالى نەخۆرى چوو دەقى بووچەكە سۆرى.
- خودى پىسقى^(۱) گورگى كورە ددەت.
- بەرك ژ رەخى تەسك قە دى درىپت.
- پىچكىت خۆ ل قەدر بەركا خۆ درىژكە.
- كۆرە ھەر يىل ھىشيا دوو چاقىت ساخە ھەتا د مریت.
- كەس نابىژىت دوو يى من يى ترشە.
- مرۆقى دىلقى^(۲) رۆژەكى بيت نەكو مريشكا سالىكى.
- شام شەكرە وەلات شرىنترە.
- ئەگەر بەر ھاتە ھەلقاندىن جىھى خۆ ناگرىتەقە.
- كەزانا بەدەنە خودان ددانا.
- ئەگەر كەرى مرۆقى كەفتە قۆرى^(۳) كەس ل مرۆقى ب قووت نىە.
- ماسى گرتن بى لەش تەركن نابىت.
- دەواتا مىرا ئاگر يىل ھناقىت فەقىرا.
- نەخىندەقان يى كورەيە بلا دوو چاف ھەبن.
- ئەگەر مرۆف كەفتە بىرى چ گەزەك و چ چل گەز.
- نانى نەخۆرا ل چ عەردا نىە.

(۱) پزقى.

(۲) دىكىل.

(۳) تەقن، ھەرى.

- ژن ماله و بنیات خانیه.
- زیپرینگر قهدرئ زیبری دزانیت.
- گیا ل عهردیت عاسئ^(۱) د مینیت.
- نهبین ل خودئ تیت.
- دیر هه ره سلامهت وهره.
- کو برنج هاته درینئ دئ هیته جوخینئ^(۲).
- کو ئاگر بهر بوو ریلی تهپ و هسک دئ پیكڤه سوژن.
- جی و جوئ کرمانج و خانوت رقی و قهیسهری.
- هزار دهرزیا کیفسه نهك ئی چینا بیت.
- ئەو عهرد یئ خوشه کو دل پی خوشه بیت.
- قازانکی گۆتی ئەز یا زیپرینم ههستیکی گۆتی ئەز یا ل بنی ته گهریای.
- دیواری سهر بهر فرئ یه.
- دهنگی دهولئ ل دیر یئ خوشه.
- دلئت ناسک^(۳) ناگههنه چ مرادا.
- ژنا سهر بچیک و پی مهزن نهخاسمه ل مالا ئی دبیته ژن.
- ژنا پی بچیک و سهر مهزن خوژمه ی ل وی مالا ئی دبیته ژن.

(۱) ئاسئ.

(۲) بیدار.

(۳) نازک.

- ئەفرۆ يا هەي سوبەيش^(۱) يا هەي.
- چىدبنەقە شىنيت خەنجەر چىنابنەقە شىنيت خەبەرا.
- ئەگەر پىريا بىقىژر بيت ساڭ يا درىژر.
- تەباخى زى پاقىژنە سەر ئاخى.
- نەفرۆزا سولتانى لاندكا ساقا ببەنە سەر بانى چ خەش ناگەھنە خودانى.
- دراقى سپى بو رۆزا رەشە.
- خۆ كرى خۆ دەرمانە.
- ئەگەر مروف بەنتكەكى كەسك و سۆر بيت دى ب سەرەدەرکا خۆقە بيت.
- خالا خارزا مەزن كرن، ماما برازا بەرزەكرن.
- هەر ئەقرازيەكى نشيشيەك يا ل دى^(۲).
- خودى دەرد يىت دای دەرمانيش^(۳) يىت دای.
- دار سىبەرى ل خۆ ناكەت.
- چ تشت نيه ئىك ب هزارا بەلى مېر يىت هەي ئىك ب هزارا.
- كارىتە ل كفرى رانا بن.
- ددان ئىشان دەرمان كىشان.

(۱) سوباهى ژى.

(۲) دويق.

(۳) دەرمان ژى.

- ئەگەر شاخیت پیشه‌مانا هاتبانه دا ییت هنده‌کا گه‌هن بن عه‌سمانا.
- هه‌تا نه‌دیت متره‌ق نه‌گۆت سه‌ده‌ق.
- ئەگەر گول نه‌بی ستریش^(۱) نه‌به.
- ژنا بی می‌ر باخچه سی بی ئاقه.
- چیا ب چیا ناکه‌فن چاف دئ ب چاقا که‌فن.
- هه‌تا مرو‌ف ب سه‌ری پێقه نه‌چیت قه‌دری پیا نزانیت.
- یان ناچیته ئاشی یان دئ ئاشقانی کوژیت.
- مالا دونیایێ قریژا ده‌ستایه.
- قه‌سا خو‌ش بو‌ه‌ارا دلانه.
- شو‌لا ئەقرو نه‌هیله بو سوبه‌ی.
- نه هند یی ه‌شک به کو بشکیی نه هند یی ته‌ر به کو بچه‌می.
- ب ده‌سته‌ک ب تنع چه‌پله ناهیته لی‌دان.
- چ بکه‌یه کاری ئەو دئ هیته خاری.
- هندی خه‌یاره ل تیتکی دیاره.
- ئەگەر کرما داری ژ داری نه‌با دا هزار ساللا ژیت.
- نه‌ویریته که‌ری دئ کورتانی درینیت.
- وه‌ریس دچیته‌ف سه‌ر هیچکی.
- سیلاحی ژنکا گریه.

^(۱) ستیری ژی.

- ئەگەر نەكەى ناخۆى.
- ئەگەر نەچىنى نا دىرى.
- ژنا بى شەرم گولەكا بى بىنە.
- هەتا بىژم و بىژمەقە دى كەم و هېمەقە.
- شىنا شىرا رېقى لى دكەن گىرا.
- ل نك مرۆقى بى ئاقل هەمى رېك ل نك وى دچنە ئاشى.
- ل نك مرۆقى دىن دوو بەرى بارى كەرەكىنە.
- توبا گوركى مەرگە.
- ئەگەر فەساد نەبىت گورگ و مەر دى پىكقە چەرین.
- عەمرى درىژ شەرمى ل كەسى ناكەت.
- گای جۆت نەدكر جۆتیارى منىتكەر.
- حەقى بزنا كوچ ل سەر بزنا ب شاخ نامىنىت.
- تفا سەر ئەقراز دى بۆ مرۆقى هېتەقە.
- سەرى نە ئىشیت حەوجەى چ دەرمانا نىە.
- هەدى ئاف بۆشترە ئاش خۆشترە.
- رېك دى بنە بۆست، دوژمن نابنە دوست.
- شەرتى كەشك كرن نىە شەرتى هەشك كرنە.
- گەز و مەقەس ب دەستى پىر نىە.
- ئەگەر خانىق تە شىشە بىت بەرا نە ھاقىژە خانىق خەلكى.

- ئەگەر تە دەركى خانىي ئىككى لەقاند دى دەركى خانىي تە ھىتە
لقاندن.
- بىك ب دلئ زاقايە.
- دوو براىي كەشكى يە.
- دوويى جەرباندى چىترە ل ماستى نە جەرباندى.
- گىز خۆ ب تلئ تاقى قەناگرىت.
- دەوارى شەرتى مەيدانە تەنگى شەرتى نىشانە.
- خانى بى ستىن نابىت.
- قايدى گافانى سيارىي كەريە.
- رۆژ ئاڧا بوو گافان شابوو.
- ئەگەر پەز نەدەيت بىت ل رىزى كشىل بىت دىتى ل ھەقىزى.
- جوخىن كچكە خمن مەزن.
- شىڧا ب دوو كابانیا يان دى يا سىر بىت يان دى يا بى خوى بىت.
- كەسى بەحس ژى نەدكر چوو كانیا گوندى شوئلى كر.
- كەس بەحس بەحرى و ماسيا ناكەت.
- حكومەت كىرىشكى ب عەرەبانى دگرىت.
- بلند بفرى دى نەڧى نىشىي.
- ھەتا خودى چىايا نەبىنىت بەفرى لى نا بارىنىت.
- زنىن بىرا ب دەرزىي يە.
- مرن وەكى كەرى بەقالايە.

- ناخفتنا مرۆقی مهزن بکه گوهار بکه گوھی خۆ.
- تاقهکا بارانا مابهینا ئاداری و نیسانی چیتره ل با گوردانی زیر ییل دیوانی.
- بهرازی دمام شه لالی ههله باش چوو سهرداری.
- نهگهر گورگ پیر بوو دئ بیته قشمه ری سا.
- زکی تیر هایل زکی برسی نیه.
- قوچانی دگهل بهری ناهیته کرن.
- ریچی ل بهر ده ری کونا خۆ یی شییه.
- مری ل بن بهرکی ناهیته فهشارتن.
- ناخفتن کو کهفته زارهکی دئ کهفیته شارهکی.
- شولکه ری خۆبه خوشته قیی خه لکی به.
- دیتنا چاقا سۆتتا هناقا.
- کهس داری ل خۆ پیدای نابریت.
- پاری خۆ پاچی بهر هه تاقی ب خۆ هه ره بهر سیبه ری.
- مرۆقی ئاقل ل بی ئاقل دگریت.
- ل ته هه ره کهت^(۱) ل من به ره کهت.
- می ری شه رمین نائینیت گایه کی ژنا شه رمین دئینیت شاره کی.
- نهگهر تو بوویه میر دقیت خودی نه که ی ژبیر.
- نه که ری گه له ک خۆر.

(۱) چه ره کهت.

- هه موو سه سه رنه به ئى هه موو سه سه ر سه ر پى ناهينه فه.
- چاكيى بكه ب ئاقيدا به رده.
- كه سپا هه لال ئا قا زه لال.
- مالا ل مالخوى هه رام.
- دوستى ني زي ك چي تره ل بارى دى ر.
- خراپكرن يا ب سانا هيه به ئى چي كرنه نه فه يا ب زه حمه ته.
- نه گه ر بو باران دى بي ته هه رى.
- فلان كه س نى سه كه نه به ره نه پشته.
- گوته مشكى ل كونى هه ره كونا دي كه دى ته غاره كا برنجى ده مه
- ته گو تى وه ئلا ته ماعيه كا زوره به ئى يا بى حى كه مه ت نيه.
- ئاقل چي تره ل داى ك و بابا بو مرؤقى.
- تشتى خو ش بابه تى هه مى نه فسايه به ئى تشتى جوان بابه تى هه مى به ژنا نيه.
- هه ر سه ره كى ئا قله ك يى تي دا.
- چاف شه رمى ل چا قا دكه ن.
- بي نا دري ژ⁽¹⁾ بى سي ره دبى ته هه لوا.
- نه گه ر داى ك بو زرداى ك بابى ش دى زرى اب.
- گرانى و نه رزانى هه ر دووك يى ت ل مالا مرؤقى.
- سيار هه تا نه كه قى ت نابى ته سيار.

⁽¹⁾ بي هن فره مى.

- دارا خۆزىيى بابى بەرە چ كارا چ پيڤه ناهيت.
- خودى ئاشى نەزانا دگيريت.
- كەو دوژمنى سەرى خويە.
- سيارى خەلكى يى پەيايە.
- ھەر سائەك عەمرەكە.
- ل بەر سيبەرا شيرى بە بلا شير تە بخوت.
- دونيا شەفەك و رۆژەك نيه.
- مايى پترن ل چوويا.
- چ بچينى دى وئ ھەلىنى.
- ئەگەر نەزانى پرسيار بکە ل جيرانى.
- يى دخازيت جارەكى يى رى رەشە يى نەدەت دوو جارا يى رى رەشە.
- دل وەكى شيشيە، ئەگەر ھاتە شکاندن ناهيتە چيکرنەفە.
- زقستانى ل خۆ مەستر^(۱) بگرن.
- كەسى منۆ دەستى منۆ.
- ئەگەر گورك تخەما^(۲) بارانيدا بايە دا بۆ خۆ كەپەنەكى چيکەت.
- پيڤەدان خۆشترى ل گفەكفى.
- ئەگەر دىتم ئەزم ئەگەر نەدىتم دزم.
- ھەسپ و ھيستر نال دكرن، كيسەلە پيچكى خۆ بلند دكر.

(۱) مەزتر.

(۲) د خەما.

- خهتا خار يا لبن سهري گايي پير.
- نهخاري ب سمبيلاقه مهيي.
- هات كودي شاخا ب خوڤه ئينيت، كوچك دانانه سهري.
- نهو كهسي تيكهه لينينا حيشترى بكهت دقيت سهردهركا خو مهزن بكه ي.
- برا براييه معامله جوداييه.
- بي عهجهل چ سهر ناچنه بن ئاخ.
- ل وهليا دبن په ئي.
- كهتيت ئاشا ئافي برن بهلگه كهنگرا قرهقره.
- بي دزانيت دزانيت بي نزانيت سهري خو دهژينيت.

پاشبەند

(بچا کورد)

(٤٣)

یا شرینه به ژن رنده
دیله ره به ژن بلنده
ئه عین داره حال گونده
گه رده ناوئ شه کروه نده

* * *

چاق ره شه یا چاق غه زاله
دیخ گه شه به ژن شه یاله
لیقه ته نکه ری به خاله
دگل من شریکه وهه خاله

* * *

یا خه مل به دئی بی بی بویکه
چارده ساله هیشت بچویکه
دگل من وهه خاله و شریکه
تیرها قیژه خونه ئی که

* * *

سجه کورده ده سماں سه ره
پرچ در یژه گه رده ن زه ره
یا ب ناچه و ده نکه دیله ره
عیله تا د به ت بره رخ راه ره

* * *

زوریا کره و یا شه رفینه
بسک شوره و یا به ئه قینه
دئی سویند ئ خوی دئی بی بی زینه
ل سه ر سینگ و ئ دو وه رفینه

* * *

گراس سپی به و فیستان سوره
چارده که ز به و بسک شوره
سینگ به فره گه رده ن بلوره
شه قاتاری دئی بی بی نوره

* * *

لیقه ته نکه هویر د دانه
هندی بی بی هه ریا جوانه
یا خودان سوز و په یمانه
هه مو دزانی ئه و ئریا ته

(٤٩)

(دلی ھزار)

(۴۳)

(۷۵)

جانے را بہ ہیڈ تہ وەرہ

تو حالے من باش ب بینہ

دلی ھزار یے مہ لیلہ و

یے پر خہ مہ و پر بر بینہ

زویبہ وەرہ لھفیا تہ مہ

کول و خہ میت من برہ قینہ

دلی من و تہ یے کولہ و

یے پر عیشقہ و پر تہ قینہ

دے وەرہ دے را بہ

دے خہ میت من خلاس کہ

دہ ستر من بگرہ

من ترنا ستہ نگا دہ رہا س کہ

ستری و ناستہ نگا

تو دریکا مہ دا را کہ

خہ لک خرشاد بون

شرین خونگا دار کہ

خہ لک تہ فروھه موشاد بون

ھه موهه قال و دوست و یار

خرگ ہشتہ فرا دا خو

ھه موعاشقہ و تہ قین دار

برینیت خہ لک سا فی بون

تہ نابون دلیت برین دار

بہ س تہ رو تو ھه ردوک بتئی

ماینہ بے کہ س ماینہ ھزار

جانے دے را بہ

تو کارا خوب کہ وەرہ

دل یے پر خہ مہ

یے پر کول و کہ سہ رہ

گوھن خوب دہ من

خہ بات کرن یا ف رہ

دلی بابے تہ

یے رہ قہ دے بے رہ

جانے کہ زو تو باش درانین

شولا بابے تہ حیلہ یہ

(به لگیت گولاد)

(٢٥)

(٢٤)

به رت خوب ده نئی و به بین
 به لگیت گولاد کو چه ند زه رن
 وه خته ژ تینا هسک به بن
 دت تاق به ده ن رابن وه رن
 یچی و لاد دت پیکفه رابن
 تاقده ن قان گو لیت سوروزه ر
 باغ گولاد به مین
 روز کیت چافا به رده نه سه ر
 ییت بویه دو ژ فیت گول
 موقیت ن زان و ییت کر
 دت گولاد خوب سه رو به ر کم
 نه گ رچا قیت وان بینه ده ر
 هه قال هنگ وه رن به بین
 گولاد مریا بناق و ده نگ
 به لگیت گول چه ندرا ئین
 سور و زه وه وه موره نگ
 مریا زان لیره پیغه
 چه به لگیت هونا وه رینیت
 نه و دت ماتیت خود ریژ کر ت
 نه ق گولاد دت خوچه مینیت
 خودت نه ق گولاد به هیلیت
 ل به دت مریا عه زیزه
 به ژنا خودت لیره پیغه
 دت کر تیتت نه ق فریزه

(فرگین)

(۵۲)

به فرت سهرت چیا یا سپی کر

فرهات و دونیا تارن کر

بروسیا شهوق فه داگر لیا

دل پر توفید وهیف کر

* * *

داراخر کره سه ما

سرو سه ر عالیزه نه ما

که وو ببلل ژور دا هاتی

خلا س وه فتن کول وغه ما

* * *

ره به نوکوسه ر نخوینا

وان فرگین بو فه ئینا

سهرت چیا یا سوروزه کر

گول و شلیژون سرینا

* * *

ببلل هاتو تاوازه ر خواند

خه مادلی هن فه ره فاند

ره نگه گول زور پین گش بو

سهرت نیاریت فه چه ماند

* * *

ستیر گر نرین ترعه سما نا

که وهاتنه خارتل زوزانا

شادی و تازادی بو فه هات

دیت کین تا هه نگ و سه یرانا

(خاندان)

(٣١)

(٥٥)

کۆیینه خاندان ده رحانه
نه خۆینه قان یه زانه
که نه خۆینه پێش نا که ئه
نه زانیه ده رده که گران

* * *

پێگه هه ر نه قوتا بخانا
داب به مرو قیته زانا
نه خۆینه قان پێش نا که ئه
نه چه ده و رو چه زه مانا

* * *

نه زانیه یا به فایده یه
قه له م چه که ده سته مه یه
که و که سه نه خۆینه قان بیت
چای بیته پێغه و یه کوره یه

* * *

که له هه قاله به خۆینه
قه له مال خوب چه عینه
هه هه هه ر نه قوتا بخانا
دا سه که ئه پاش نه عینه

* * *

ده به بخۆینه دا سه که ئه
دا کول نه خوشیا دو به که ئه
به خۆینه روژنا هه و گو قارا
دا له جیره ئه پاش نه که ئه

* * *

ده به بخۆینه هه هه هه قال
دا کول نه عینه که رو له ل
ده فته رو قه له ما به که ئه
ده ر سه به ده نه زار و کال مال

(فه له ك)

٦٩

(٩٥)

فه له ك خائين بو نه قه ساله
چه رخاژين ل من يا تاله
دل چر مسي دنا قه هه ما دا
نه من دوسته ونه هه قاله

* * *

فه له ك چه ماهه ريا خواري
روژي ت رون ل من دكه يه تاري
باري من زور يي گرانه
دي كه نك دانيم قه باري

* * *

نه قه فه له ك خائين
راستبه دگل من و ~~هه~~ نه قه
فه له ك من بي هه قال نه كه
بو قه بيته قه شر يني

* * *

فه له ك دي تو راست بزقره
خه لك خري شاده و كره
دل من عه بدالك خو دي
ر قه هرو كو فانايي پره

* * *

ته چل من كر نه قه له ك
بو چن راستنابي چاره ك
هه رده م تو يال من خائيني
ته دو بكرم رچاق به له ك

(گو تڤیت ته قین)

٤١

(٦١)

هو دانا نه وئ پر چاره ر
من دیت زخانی هاته ده
ها تو هو نیر یکی من کر
من گوتن ته جم دقیت دیله ر

* * *

گوتن لاوو نه ز نه قه مه
من قه بیل بکه نه ز بو ته مه
نه گوتن به من یخ رازی بی
نه ز عیرقا نا دلن ته مه

* * *

کادن وه ره شه رم نه که
تا خفتنا خود و باره که
من تو دقن ی تو نه ترسه
تو دلن خو بو من قه که

* * *

وئ دلن خو بو من قه کر
جیره من دناق دا چیکر
له ده ئ من رینشت و نه و تا خفت
بو من به حسن نه قین یخ کر

* * *

رون دکیته وئ ها تنه خاری
من گوتن بو دگری یاری
رون دکیته چاقیت خو قه ماله
دنه ته ئینم نه ی ناز دارن

* * *

وئ گوتن قیجار نه زدن رابم
لاوو نه زهه ر لیره نابم
نه ز نه شیم خو گیر و بکم
نه ز یا خودان دایک و بابم

* * *

وئ خاترا خو خواست و رابو
سوزا قینن ژمن رادابو
وئ چاقا کولنک من رابو
وه کی روژن ل من ناخابو

(چیا بیت کوردستانی)

(٧٥)

(٥٢)

دێ کەم بە حسێ چول و چیا
دارو بار کولیلک و گیا
خە ملا دارا چە ندیا جوانە
ل سەرێ دوولال بنێ کرگالییا

* * *

خە ملا چیا یا بوهارە
نە حسێ چیا یا دارو بارە
شایل و بلبیل یێ دخوین
پە زێ کیف بارە بارە

* * *

گازە گازانیچیر قانا
تاوازیت پال و شقانا
بارە بارا کارو بە رفا
دگەر سترانیت بی یقانا

* * *

جوکیت ئا قو تینە خاری
بلبل یێ دخوینیت ل سەرداری
دارا هە میا خە ملا خوکر
بوخا ترارە و شا بوهارێ

* * *

گول و نێرگزا خو قە کر
رە بە نوکا کارا خو کر
بنە فەس و هە لال و بە یبین
رە و شاو و لاتی زیدە کر

(یادگاری)

(٦٢٧)

(٩٣)

داقیت پرچاته دزرانی
هه ردوک ریریت ته بخونانی
لیق دته نکی چافی چه ندره شن
سیگ و مه مکاخال لانی

* * *

برهوجانی بیته قه له م کری
چغ و بسکیت قه س کری
دی بی قایی مه لیا که ته
شه قاتاری یارون کری

* * *

هه ردوک مه مکیته ته چه ندرن
بوچ نالقی هنده دکر ن
دغه شار تینه و د نفسینه
وه کی تیرا دلا د بر ن

* * *

مه مکیته ته بوچ ناله رزن
دغه مکیته و هنده دکر ن
ده ماچانی عن بی که قیت
خوینی ژله شل عن د دزن

* * *

هه ردوک چاقیت ته بودشرن
هه رده م ژرون دکا د بر ن
بیژه کاوان چاقچه دقیت
هوش و سه و داته ل عن بر ن

* * *

دزانم تو یا نه قین داری
وینه کی خوبکه دیاری
داکوسه برت خوین بینم
داب مینیت یادگاری

* * *

هه رده م سلا قاب هنیره
دایله بی که سن نهیم لیره
چ جا را تو فن ژیر نه که
تو نه قین بی قه نه شیر

(خو هشیار که)

(۶۷)

(۹۹)

د یتم هه یقن چاف که لا قیژن
به ژن زراف و در یژن
ژ به رده رده که قینی یژ
دین و هارو که روگیژن

* * *

که و چاقیت ره ش که لا قیژن
ببل کما و از اب ته د یژن
وه ره ده ق من رینه و نه چه
دا چاق رو نیکا نه ریژن

* * *

ژ ته یژ دو یر بم یژ بژ ژینم
بژ ی ته نه شیم به قه تینم
که ر که رو تو ییکه نه بین
مادته چا و خوشیا بینم

* * *

را به ژخه و یژ خو هشیار که
قیانا خو بو فن دیار که
قه سه کار راست بو فن بیژ ه
به سن فن ژ لیقیت خو بو فن بار که

* * *

ته به یمان دگ ل فن گر یژا
ل فن سه رام کر خه و اسپید
ته ژ بیر کرم غه ریب کرم
ته که زهیللام دقن خه قید ا

* * *

ژ بیر نه که و یژ به یمان یژ
ته واته دایه فن جان یژ
ته قینی زور یا گرانه
ل سه رانسه ری کور دستان یژ

ناقهروك

- پیشهکی ۷
- ههلبهستان ژلایج جفاکیه ۷
- ههلبهستان ژلایج زانستیقه ۷
- ههلبهستان و ژ دهستانا بیان ۸
- ههلبهستان و ژ دهستانا دایکی ۹
- ههلبهستان و فهاندنا ههلبهستان ۹
- ههلبهستان و بههرهیین دیتر ۱۰
- مائاقاییا ههلبهستفانی ۱۰
- چهند تیبینیین گرنگ ل سهه دیوانی ۱۱

پشکا ئیک

ههلبهستین ئایینی

- مه توبهیه ۲۳
- رهمهزان ۲۵
- مرن ۲۶
- تهوبه ۲۸
- قیامهت ۳۱
- پیغه مبهه ۳۳
- شیخ عهزیز ۳۵
- شیخ عهزیز ۳۸
- شیخ عهزیز ۴۱

٤٤.....	شیخ عهزیز.....
٤٨.....	شیخ فاتیح.....
٥٣.....	یارهب بدەى شیفایى.....
٦١.....	باوەرى.....
٦٤.....	بوسلمان.....
٦٦.....	مه‌لای فیلباز.....

پشکا دوویع

هه‌لبه‌ستین ئه‌فینداری

٦٩.....	به‌س تو هه‌قالی.....
٧٠.....	به‌هی.....
٧١.....	گولا زهر.....
٧٣.....	گولا زهر.....
٧٦.....	ترسم بمرم.....
٧٨.....	چ بکه‌م.....
٨٠.....	چ بکه‌م.....
٩٣.....	بابی دل‌ه‌رق.....
٩٦.....	پرچا ره‌ش.....
٩٨.....	بلا بمرم.....
١٠١.....	بوچی.....
١٠٢.....	بوهار.....
١٠٤.....	بی سۆز.....
١٠٧.....	ته هیلام بی وار.....
١٠٨.....	تو ئاواتی.....

- ١١١.....جان و گول
- ١١٢.....جانى باركر
- ١١٣.....جانى
- ١١٥.....چيايى سپانى
- ١١٧.....خهه رهقن
- ١١٨.....خۆ سل نهكه
- ١٢٠.....خۆ هشاركه
- ١٢٢.....دا بچن
- ١٢٣.....دارا ژينى
- ١٢٥.....دلخ مرى
- ١٢٧.....دوو دلى
- ١٢٩.....دوو دلى
- ١٣١.....دى دگهل تهيم
- ١٣٤.....دى وهرهفه
- ١٣٦.....دى وهرهفه
- ١٣٨.....ديلبهر تو ژيانى
- ١٤٠.....كچا كورد
- ١٤٢.....كچا كورد
- ١٤٤.....كچا كورد و نهقنيا گوندى
- ١٤٧.....رېقنك
- ١٤٨.....زانن و نهقن
- ١٥٠.....زهرى و نهسمهرا
- ١٥٢.....زۆر درهنگه

١٥٤.....	زيمار.....
١٥٧.....	ژين هونهره.....
١٥٩.....	سۆز بيت.....
١٦٢.....	شهپرزه.....
١٦٣.....	قيانا من و ته.....
١٦٤.....	كچا گوندى.....
١٦٦.....	گۆتنيٲ ئەفينى.....
١٦٨.....	گول.....
١٧٠.....	من نهزانى.....
١٧٢.....	من يٲ زانى.....
١٧٣.....	نا رهقم.....
١٧٥.....	نامهك بۆ ديلبهري.....
١٧٦.....	نهيار زۆرن.....
١٧٨.....	وارى فينى.....
١٨٠.....	هيٲا ئەفينى.....
١٨٣.....	هيشارهت.....
١٨٤.....	يادگارى.....
١٨٦.....	ئەز و دل.....
١٨٨.....	ئەفينيا قى زهمانى.....
١٩٠.....	يٲ بى كهسم.....
١٩١.....	يٲ ژ ته دويرم.....
١٩٣.....	دهستى خوۆ بدهقه.....
١٩٥.....	پيشهمانى.....

١٩٨.....	من نههپله
٢٠٠.....	بخودئ
٢٠١.....	دئ خهملينى
٢٠٢.....	خهه رهقينئ
٢٠٤.....	شادى و خووشى
٢٠٧.....	ئهقيندارى
٢٠٩.....	رؤندك بارين
٢١٠.....	ئهقينا مه
٢١٢.....	دنالم
٢١٤.....	ئهقيندارين
٢١٥.....	رئكا ئهقينئ
٢١٧.....	فرمئسك
٢١٩.....	بهخوا نهچارم
٢٢٠.....	كولا زؤزانا
٢٢٢.....	دل ب كولم
٢٢٤.....	ژين و ئهقين
٢٢٦.....	كچئ دينئ
٢٢٧.....	رابه دلؤ
٢٢٩.....	من نههپله
٢٣١.....	دلئ من بؤ تهيه
٢٣٢.....	تهركا ته ناكهه
٢٣٤.....	دارا خووزئ
٢٣٦.....	تيرئن چاقا

٢٣٨	پشتى نه خوشيى
٢٤٠	وهفادارى
٢٤٢	رؤزا رمش
٢٤٤	رؤزا رمش
٢٤٧	لاوى تهمه
٢٤٩	ئهم ب هيئينه
٢٥٢	جوانيا ديلبهري
٢٥٣	كوتر
٢٥٤	بهختى تهمه
٢٥٥	گول فروش
٢٥٧	سهيرانا مه
٢٥٩	خاتر خاستن
٢٦١	دهنگهك
٢٦٣	دلخ ههزار
٢٦٦	تهلها ئهئينى
٢٦٩	بهلگيت دارا
٢٧١	ته ناهيلم
٢٧٣	بهرسقا يارى
٢٧٦	ژنكا من
٢٨٠	هوش و بير
٢٨٣	بى ب هيئيمه
٢٨٤	خوزى
٢٨٥	رؤندك

۲۸۷.....	بۆ خاترا تە
۲۸۸.....	نەگرى
۲۹۰.....	نازدار
۲۹۲.....	نازدار
۲۹۴.....	وهره
۲۹۵.....	بى ئۆمىد
۲۹۷.....	دلسۆزى
۳۰۰.....	چاقىت بەلەك
۳۰۲.....	گازىهك بۆ دىلبەرى
۳۰۵.....	تە ئەز هىلام
۳۰۸.....	بىرھاتن
۳۱۰.....	رېئىنگى رى دوير
۳۱۳.....	ئەز بۆ تەمە
۳۱۵.....	دلئ شكەستى
۳۱۷.....	خۆ كر نەكە
۳۱۹.....	ئەم سۆزدارىن
۳۲۰.....	مزگىن
۳۲۱.....	جانا گوندى
۳۲۳.....	ئەم قەماينە
۳۲۴.....	ئەفينا سافا
۳۲۶.....	گرىنەك
۳۲۷.....	سىامەند و خەج
۳۳۲.....	گولچن

٣٣٦.....	زەنگلا ژینى
٣٣٧.....	بەختى من
٣٣٩.....	دەلیشه
٣٤١.....	بەختى رەش
٣٤٤.....	لاوکی من
٣٤٦.....	دی هیت بوهار
٣٤٧.....	چاف دی ب چاڤا کەڤن
٣٤٨.....	خاپینوک
٣٥٠.....	کەڤنه وار
٣٥٢.....	ڤین فرۆش
٣٥٤.....	چاورەش
٣٥٥.....	نوبەدار
٣٥٦.....	خەملا جانا من
٣٥٨.....	دەریایا ئەڤینی
٣٥٩.....	ئەنێ ستیر

پشکا سیی

هەلبەستین سیاسی - نیشتمانی

٣٦٣.....	شەهید
٣٦٦.....	بابی نەمر
٣٦٩.....	شازدەى ئاب
٣٧١.....	چیايیت کوردستان
٣٧٢.....	پارتى
٣٧٤.....	پارتى

٣٧٦.....	پارتی
٣٧٧.....	ئاكری
٣٧٩.....	گهلی كوردا
٣٨٠.....	خه باتكهرم
٣٨٢.....	هیزا مه
٣٨٤.....	جهن شیرا ریقی لیدكهن گیرا
٣٨٦.....	چهته
٣٨٨.....	دوژمنی مه
٣٩٠.....	شهید عهلی یووسف
٣٩٢.....	لاوی كورد
٣٩٤.....	لاوی كورد
٣٩٨.....	دلسۆزی گهل
٤٠٠.....	په یقییت شهیدی
٤٠٢.....	شهید سلیمان ههړنی
٤٠٥.....	شهید سلیمان ههړنی
٤٠٦.....	مللهتی كورد
٤٠٨.....	پایتهخت
٤١٠.....	شارین ژیر دهستی دوژمنی
٤١١.....	پیشمه‌رگه
٤١٣.....	كوردین
٤١٥.....	پارتی و ئیکهتی
٤١٦.....	ئازادی
٤١٨.....	واری ئه‌قیندارا

٤٦٦.....	كهو و بلبل.....
٤٦٧.....	مهشكه زين.....
٤٦٩.....	وهرزى بهارى.....
٤٧٠.....	ئهو واره نه ئهه بوهاره.....
٤٧٢.....	بوهار و سهيران.....
٤٧٤.....	سینهه (فۆلكۆر).....
٤٧٧.....	كوپى من.....
٤٧٩.....	ناكههه تۆپانى.....
٤٨٠.....	عومهري دهلال.....
٤٨٣.....	شوى ناكهه.....
٤٨٤.....	بهخوا نهچارم.....
٤٨٥.....	زهمبيل فرۆش.....
٤٨٦.....	دلّهى غهههگينم.....
٤٨٧.....	دايك و بابا پى د ههسينيت.....
٤٨٨.....	زوى وههه.....
٤٩٢.....	نهوزاد برا.....
٤٩٧.....	خاندن.....
٤٩٩.....	قوتابى.....
٥٠١.....	ميهشان و ريزگرتن.....
٥٠٢.....	وهههه.....
٥٠٤.....	خهسوى و بويك.....
٥٠٥.....	كهپ و گيژم.....
٥٠٧.....	بهقال.....

٥٠٩.....	به حسی ژنا
٥١٣.....	فال قه کهر
٥١٤.....	نهختی گران
٥١٦.....	ههوارا دار و بهرا
٥١٧.....	هیچی
٥١٩.....	دار بهری
٥٢٠.....	مزگینی
٥٢١.....	بلبل
٥٢٣.....	کچا زانا
٥٢٥.....	سیداره
٥٢٦.....	کاله میتر (فۆلکلۆری)
٥٣٠.....	که ری خالی
٥٣٦.....	مودیل
٥٤٢.....	دولێجان
٥٤٥.....	ئارهق و قومار
٥٤٦.....	رهزیل
٥٤٨.....	دلپاکی
٥٥٠.....	پیری و هزار عهیب
٥٥٣.....	سه ری زاقای
٥٥٤.....	قومار
٥٥٦.....	ساریا
٥٥٧.....	بابج نهزان
٥٥٩.....	پاله

۵۶۱.....	جیران
۵۶۲.....	مال ژنه و بنیات خانى
۵۶۴.....	مرۆقى قهلس
۵۶۶.....	ژین و ژقان
۵۶۷.....	مرۆقى نهزان
۵۶۹.....	رېكا ژینى
۵۷۰.....	درهوكهر
۵۷۱.....	مرۆف و كاركرن
۵۷۳.....	زیرهقان
۵۷۵.....	زیرهقان
۵۷۶.....	نهكه گازی
۵۷۷.....	سویسن
۵۷۸.....	هۆ هۆ دایى
۵۸۱.....	تیبی كانى ههسپانى گهوره
۵۸۴.....	ئهفرۆ بى كهسم
۵۸۶.....	رهقیب
۵۸۸.....	ئهشغال
۵۹۱.....	خال عهبدوئلا
۵۹۷.....	بیری
۵۹۹.....	دولار
۶۰۱.....	كول و كوۆقان
۶۰۳.....	گۆتنيّت مهزنا
۶۱۷.....	پاشبهند

زيبا رى حەنسۆ موحەمەد ئەمىن ديوانا

© مافى چاپى يى پاراستيه بۆ
سەنتەرى زاخۆ بۆ فەكولتېن كوردى
Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرى زاخۆ بۆ فەكولتېن كوردى
✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964(0)751 536 1550
📍 Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

ISBN 978-9-92-291679-8

9 789922 916798 >